

ХЕРМЕС ПРЕДСТАВЯ

АЛЕКСАНДРА МАРИНИНА

СМЪРТ ЗАРАДИ СМЪРТТА

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА
ХЕРМЕС

АЛЕКСАНДРА МАРИНИНА СМЪРТ ЗАРАДИ СМЪРТТА

Превод: Здравка Петрова

chitanka.info

През 1992 година Александра Маринина, кандидат на юридическите науки и водещ специалист по анализиране и прогнозиране на престъпността, написва първия си роман. След пенсионирането си като подполковник от милицията се отдава изцяло на литературната си кариера. Досега е продала над 37 милиона екземпляра от книгите си, което я превърна в най-продавания руски автор днес.

Самоубийство с класически веществени доказателства: празна ампула от цианид, предсмъртно писмо с неясни самопризнания за вина. Вина, идваща от безкрайността. И карта на Москва с нарисувани елипси на знака за безкрайност, които се пресичат в точка, с която е означен голям научноизследователски институт. Има ли връзка това със смъртта на човек от института? А с трите покушения срещу майор Каменская? Загадката е ново предизвикателство за крехката Анастасия, решила най-сетне да сложи ред в живота си...

КЪМ БЪЛГАРСКИТЕ ЧИТАТЕЛИ

Много ми е приятно, че книгите ми се превеждат в България и моите любими герои вече ще говорят и на български език. Искрено се надявам, че за вас ще бъде интересно да прочетете не само как и защо се извършват престъпления в Русия, но и за това как живеят сега хората в нашата страна, за какво мислят, мечтаят, на какво се надяват и от какво се страхуват. Моите романи са за любовта, за ревността, за омразата, за отмъщението, за дружбата и предателството, за честта и безчестието, т.е. за това, което е близко и разбираемо за всеки човек, независимо в коя страна живее и на какъв език говори. Надявам се, че прочитът на моите книги ще ви достави поне малко удоволствие. И предварително ви благодаря, че ще ги прочетете.

Желая ви успехи, щастие и благополучие!

С уважение и любов: Александра Маринина

ПЪРВА ГЛАВА

Олга Красникова ядосано тресна телефонната слушалка.

— Пак ли? — мрачно попита мъжът ѝ.

Олга мълчаливо кимна. Ето вече две седмици някакъв човек ги тормозеше по телефона, заплашваше ги, че ако не му дадат десет хиляди долара, ще каже на сина им Дима как навремето са го осиновили.

— Стига вече, Оля, трябва да си поговорим с Дима. Не можем да крием до безкрай.

— Ама какви ги приказваш? — плесна с ръце Олга. — Как така ще му кажем? Не, по някакъв начин!

— Абе как не разбираш — ядоса се Павел Красников, — не бива да позволяваме да ни шантажират. Така ще си окачим ярем на шията за дълги години напред. Откъде ще вземем толкова пари? Ами ако продължи да иска? От къщи ще започнат да изчезват мебели, ще започнем да пестим от храна и от всичко необходимо. И как ще обясним това на момчето? Пак ще трябва да му кажем истината.

Олга тежко се отпусна на стола и се разплака.

— Но... не знам как... Той е на такава възраст... Нали виждаш колко тежко го изживява, характерът му се променя. Тази история с дънките... Как ще го приеме, ако му кажем? Паша, страх ме е. Да не му казваме, а?

— Налага се — отсече Павел. — И аз ще го направя незабавно.

Той решително излезе от кухнята, като остави жена си да плаче в самота.

Петнайсетгодишният Дима си учеше уроците в своята стая. Висок, непохватен, с дългия си, по детски тънък врат и обуцата четирийсет и четвърти номер, той приличаше на щраусче. Открай време си беше кротко домашно момче — и на ти сега, тази идиотска и от странна по-странна история с дънките, които се бе опитал да открадне от един магазин. Хванали го начаса, продавачките го сграбчили за ръцете, веднага извикали милиция, съставили протокол и

тикнали хлапака в килията. Олга и Павел се разтичаха, взеха пари назаем, наеха адвокат, който да измъкне момчето ако не от съдебен процес, поне от килията. Родителите дълго си блъскаха главите какво се бе случило толкова внезапно с техния кротък и послушен син. Самият Димка не можеше да обясни нищо като хората, та да го разберат. Това се бе случило преди четири месеца и оттогава Дима Красников стана още по-кротък, още по-послушен, дори сякаш започна още по-добре да се учи. Изглежда, той самият не разбираше какво го е прихванало в онзи ден...

Павел решително влезе в стаята на сина си и седна на дивана.

— Трябва да си поговорим сериозно, Дмитрий.

Момчето вдигна глава от тетрадката и боязливо погледна баща си.

— Ти сигурно не знаеш, но с майка ти си имаме неприятности — подзе Красников.

— Да не е... заради онези дънки? — плахо предположи Дима.

— Не, синко. От две седмици вече ни се обажда някакъв човек и ни изнудва за пари. Много пари, десет хиляди долара.

— Че с какво ви изнудва?! — възкликна Дима. — Да не сте някакви престъпници?!

— Как не те е срам, Дмитрий! — смъмри го Павел. — Дори не бива да си помисляш за такова нещо. Става дума за друго. Спомняш ли си, че дядо ти Михаил, бащата на майка ти, е имал брат — Борис Фьодорович? Беше много по-възрастен от дядо ти и почина, преди ти да се родиш.

— Да, разказвали сте ми. Виждал съм и снимки в албума.

— А знаеш ли, че чичо Борис, по-точно дядо Борис, имаше дъщеря, Вера?

— Да, мама ми е казвала, че тя е починала отдавна.

— Е, тя почина веднага след като роди сина си. Кръстиха го Дима.

— Като мене? — учуди се момчето.

— Не КАТО тебе. Просто ТЕБЕ.

Дима се навъси и заби поглед в учебника по физика пред себе си.

— Нищо не разбрах — издума най-сетне, без да вдига поглед към баща си.

— Майка ти почина, синко — меко каза Павел. — И ние те осиновихме. Дойде моментът да ти го кажем.

Дима отново дълго мълча, докато асимилира чутото, като се стараеше да не поглежда Павел. Мълчанието ставаше тягостно, но Красников-старши не можеше да измисли как да го прекъсне, така че да не причини на детето още по-голяма болка.

— Ами баща ми? — попита Дима. — Кой е баща ми?

— Е, какво значение има, синко — ласкаво каза Павел. — Майка ти не е била омъжена и е напълно възможно баща ти дори да не знае за съществуването ти. Ние, Красникови, сме твоите родители. Поехме те още от самото ти раждане, носиш нашето име, живеем заедно вече петнайсет години, съгласи се, че не е малко. И ти си вече достатъчно голям, за да можем да говорим с тебе открито, без да те лъжем.

— Значи изобщо не съм ви роден син? — настоятелно попита Дима.

— Глупости! — отсече Павел. — Първо, Вера беше първа братовчедка на майка ти, тъй че имаме кръвна връзка. И второ, какво значи „роден“ или „нероден“? Роден ни е човекът, когото обичаме, който ни е близък и скъп. А че ти си ни близък и скъп, че с майка ти те обичаме — в това няма никакво съмнение. Тъй че ти си ни роден син в пълния смисъл на думата. И да не ти минава през ума нещо друго.

— Добре, татко — почти шепнешком отвърна момчето.

Павел стана от дивана. Той беше добър човек, но малко сух по характер и сега се смути, защото не знаеше какво да направи по-нататък.

— Сигурно трябва да те оставя сам, за да помислиш върху това, което ти съобщих — каза той колебливо. — Ще ида при майка ти, тя много се тревожи.

Олга стоеше в кухнята с подпухнали от плач очи и нервно подсушаваше с кърпа току-що измитите чинии.

— Е, какво? — втурна се тя към мъжа си. — Каза ли му?

— Казах му.

— И той?

— Не знам. Мисли.

— Но не плаче, нали? — разтревожено попита тя.

— Мисля, че не.

— Ох, господи — простена Олга, — защо така ни наказваш? Какво лошо сме сторили? Дано сега не се затвори в себе си, дано не се отдръпне от нас, да не ни сметне за виновни.

— Какви ги приказваш! — възмути се Павел. — Защо трябва да ни смята за виновни? Каква вина може да имаме?

— Знам ли каква? — Нажалено махна с ръка. — Може ли ги разбра човек какво се върти в главите им?

Тя започна да слага масата за вечеря, извади от хладилника тигана с пърженото месо, нарязва хляб. След някое време плахо каза:

— Трябва да извикаме Димка за вечеря. А мен ме е страх.

— От какво те е страх?

— Не знам. Страх ме е. Не знам как ще го погледна. Защо ти не го повикаш?

Павел сви рамене и високо извика:

— Сине! Измий си ръцете и идвай да вечеряме!

Гласът му пресекна и прозвуча някак дрезгаво и фалшиво. Не беше очаквал толкова да се развълнува и смутено се усмихна на жена си.

Чуха се припрени стъпки, Димка се шмугна в банята и оттам се чу шумът на пуснатата чешма.

— Не се притеснявай — тихичко прошепна Павел на жена си. — Всичко ще бъде наред, сигурен съм. Постъпихме правилно. Ако сега бяхме премълчали, нататък щеше да става само по-лошо, повярвай ми.

Когато момчето влезе при родителите си, по треперещите му устни личеше, че то се притеснява не по-малко от тях. Мълчаливо седна до масата и започна да се храни. Олга и Павел преглъщаха трудно. Най-сетне Олга не издържа:

— Синко, много ли си разстроен?

Димка вдигна глава от чинията и плахо погледна майка си.

— Не знам. Май че не. Гледал съм на кино как деца изпадат в истерия, когато им кажат такова нещо... и изобщо... Сигурно и аз трябва да се заплача, а?

— Какво говориш, сине, не е нужно да плачеш. Та нали нищо не се е променило! Ти си оставах нашият син, а ние сме родителите ти. А по филмите нарочно показват разни глупости — така, да се създава напрежение.

Павел доволно се усмихна. Така си и знаеше, всичко ще мине нормално, не се е лъгал в своя Димка. И в своята Олечка не се е лъгал.

— Сега нека ни се обажда който си ще — каза бодро, — вече не може да ни уплаши, нали?

Но радостта му се оказа прибързана, защото когато отново се обади след два дена, изнудвачът просто не повярва на онова, което чу от Олга.

— Абе вие за глупак ли ме имате! — нагло се разкикоти той в слушалката. — Как пък не съм ви повярвал! Нека синът ви да се обади и лично да ми каже, че знае — тогава ще повярвам.

— Но него го няма вкъщи! — слиса се Олга, която изобщо не беше готова за подобен обрат. Пък и Димка наистина не си беше вкъщи.

— Естествено, как ще си е вкъщи! — избъбри шантажистът. — Вижте какво, мамче. Пригответе парите, времето на приказките свърши, вдругиден ви се обаждам по същото време. Всичко да е готово. Ясен ли съм?

Павел, който мълчаливо наблюдаваше как жена му води преговорите с изнудвана, внезапно избухна:

— Край! Стига! На тия нагли типове трябва да им се даде урок. Още сега отивам в милицията и подавам молба срещу него. Откога ни тормози!

— Ама моля ти се, Пашенка — опита се да го успокои жена му, — нека се обажда, нали не ни е страх от него! Ще се обажда, ще се обажда и накрая ще спре.

— Ще спре ли? Ами ако реши да изпълни закана си? Та той не вярва, че сме казали всичко на Дима, и може да се опита да го спре някъде по улицата, за да му разкрие цялата тайна около неговото раждане. Сигурна ли си, че Димка ще приеме всичко това спокойно? Дали пък няма да налети на бой? А може и да се уплаши, да получи нервен шок? Не искам тази отрепка да пресрещне сина ми в някоя тъмна уличка.

Той изхвърча в антрето и започна бързо да се облича. Олга понечи да го спре, но внезапно проумя, че мъжът ѝ е прав. Безспорно е прав.

* * *

В кабинета на началника на следствения отдел при градската прокуратура Константин Михайлович Олшански влизаше смело. Първо, той отдавна и добре познаваше началника си, и второ, точно толкова добре знаеше, че собственият му рязък тон, граничещ с откровена грубиянщина, му служи като сигурна защита. В прокуратурата не обичаха Олшански и гледаха да си нямат много работа с него, макар че уважаваха неговия професионализъм и юридическата му грамотност.

Природата щедро бе надарила Константин Михайлович с мъжествена красота, но той все се изхитряваше да изглежда като някой мухльо, с вечно омачкан костюм, нелъснати обувки, очила със старомодни, отдавна счупени и криво-ляво залепени рамки. Най-странното беше, че Нина, съпругата на Олшански, много се грижеше за дрехите и обувките му и сутрин изпращаше мъжа си на работа в повече от приличен вид, но още по средата на пътя му към прокуратурата всичките й старания отиваха на вятъра. Причината за това загадъчно явление не разбираха нито тя, нито самият Константин Михайлович, нито близките му приятели, а двете му дъщери, чиито глави бяха претъпкани с научна фантастика, единодушно твърдяха, че баща им имал „много специално биополе“.

Ето че и сега той стоеше в кабинета на началника на следствения отдел с оклюман и нещастен вид, но този му вид можеше да измами всекиго, само не и хората, които поне веднъж си бяха имали работа със старши следователя Олшански.

— Костя, искам да изпипаш това дело, да стане като кукличка.

С тези думи началникът подаде на Олшански тънка папчица само с няколко листа вътре.

— Какво е то? — попита Олшански, поемайки още съвсем лекото дело.

— За телефонно хулиганство и изнудване. Някакъв гражданин шантажира съпрузите Красникови и им иска пари, като се заканва да разгласи тайната за осиновяването на сина им.

— Не разбрах. — Константин Михайлович внимателно остави папчицата на бюрото, сякаш тя можеше да избухне. — Телефонното

хулиганство не е по нашата част, с това трябва да се занимава милицията. Какво искаш от мене?

— Искам да разследваш случая с разгласяването на тайната на осиновяването.

Олшански отвори папката и на бърза ръка прегледа документите в нея.

— Но тук няма заявление от потърпевшите за разгласяване на тайната. Тук има само жалба за телефонно хулиганство.

— Ти пък възбуди дело за разгласяване на тайна — каза началникът. — Ти си следовател, ти решаващ.

Олшански го погледна недоверчиво.

— Можеш ли да ми обясниш защо? Какво си намислил? Как изобщо този „телефонен“ случай е попаднал при тебе?

— Абе нищо не съм намислил, Костя. Ама и ти си един, все нещо подмолно ти се привижда. Градският прокурор правил подборна проверка на санкциите, давани от районните прокурори, и случайно се натъкнал на писмо от това районно управление с молба за разрешение да се подслушват разговорите на телефонния пост в дома на гражданите Красникови във връзка със заявлението на същите, че неустановено лице системно им се обажда и ги изнудва за пари под заплахата, че ще разгласи тайната на осиновяването. И прокурорът поставя пред служителите на милицията напълно законния въпрос: А откъде въпросният хитър шантажист е научил внимателно укриваната тайна? Очевидно някой му е казал и така е разгласил тайната. А това означава член сто двацет и четири „прим“ от нашия любим и все още неотменен от никого Наказателен кодекс. Та така.

— Неубедително — поклати глава следователят. — Питам как случаят е попаднал при тебе? Тия Красникови да не би да са познати на прокурора? Защо не е пратил случая при районния прокурор?

— Хайде сега, защо! — промърмори началникът на следствения отдел. — Защото така. Иска да получи образцово изпипано разследване, нещо като учебно пособие за младите следователи, да вземат пример от него. Само преди пет години можеше ли някой да предположи, че ще трябва да оформяме дела за обида и клевета? Ами че те се пръкваха веднъж на сто години и минаваха през съда като частни. А сега сейфовете са претъпкани с дела за защита на честта и достойнството. Естествено те не са наказателни, а граждански, но

въпреки това прокуратурата трябва да ги наблюдава. А разгласяването на тайната на едно осиновяване си е наша работа и подобни случаи всеки момент ще започнат да се сипят като от рог на изобилието.

— Откъде изникна пък тази прогноза?

— От нашите аналитици, откъде другаде.

— Ти пък да не би да им вярваш? — презрително изхъмка Константин Михайлович.

— Ами... невинаги, но в случая им вярвам. С пари може да се купи всякаква информация и колкото повече пари имат хората, толкова по-често тези пари се използват именно за това. Това първо. И второ, разгласяването на тайната може да се използва като добър повод да оскубеш ответника за морални щети. Тъй че ние трябва да посрещнем всичките тези искове напълно готови, та никой адвокат или съдия да не може да ни упрекне, че не умеем да събираме доказателства и да ги оформяме правилно. Бившето КГБ много го биваше да скалъпва такива дела, когато се занимаваше с проблеми за разгласяване на държавна тайна, а ние нямаме тези навици. Искам да обмислиш цяла система за доказване по такива дела, да определиш източници на доказателства, да оформиш образцови протоколи и постановления. Затова ти възлагам случая с Красникови. Ти си най-грамотният от всички наши следователи, само ти ще свършиш всичко като хората. Имам ти доверие, Костя, разчитам на професионализма и майсторлъка ти. Знам, че няма да ме подведеш и няма да ме е срам да представя тези материали на прокурора.

— Поласкан съм от доверието — ехидно се позасмя Олшански и направи шутовски поклон. — Значи когато е да се бродират образцови дела, търсим Костя. А когато е да се даде материална помощ — на вас, Константин Михайлович, не ви се полага. Браво бе, много си те бива, дума да няма.

Началникът се смръщи притеснено.

— Хайде стига де, сега чак до пенсия ще ми натякваш за тази материална помощ. Хем знаеш, точно в онзи момент нашите финансисти не разполагаха с пари. Нали ти обясниха!

— Да бе, ама за твоята премия в размер на три работни заплати се намериха. Слушай, я не ме заглавиквай. Ще поема случая, ще изпълня поръчението ти, обаче не е нужно да ми се подмилкваш с твоите комплименти. Напълно достатъчно е, че си ми началник.

— Ама и ти имаш един характер, Константине! — въздъхна началникът на следствения отдел.

— Такъв си ми е характерът, друг нямам на склад, вземай каквото ти дават, че и то ще свърши! — отрязва го Олшански, напускайки кабинета на началството със стиснатото под мишницата му тъничко досие.

* * *

Леонид Ликов, двајсет и осем годишен, наполовина плешив, но много къдрокос откъм другата половина, със спретнато „бирено“ коремче и щъкащи лъскави очички, се въртеше на стола пред Олшански като на тиган. Бяха го задържали преди няколко часа, когато за пореден път се бе опитвал да убеди Олга Красникова да му подари десет хиляди долара срещу обещанието да запази в тайна сведенията, вече изгубили своята ценност. И сега Константин Михайлович измъкваше от него като с ченгел отговора на въпроса от кого всъщност е получил споменатите сведения.

— Тези сведения ми даде Александър Владимирович Галактионов — съобщи със сведен поглед Ликов.

— Защо? С каква цел ви ги е съобщил? За да си поделите парите, които смятахте да получите от Красникови?

— Не — възмутено проточи Ликов. — Галактионов не е по тази част. Имам дългове, тъй че той ме посъветва как да намеря тези пари. Безкористно, между другото.

— А той самият откъде е научил за осиновяването?

— Знам ли? — отвърна Ликов с въпрос на въпроса и изразително сви рамене.

— Не сте ли го питали?

— Ами-и... не. Какво ме засяга мене? Когато се обадох за пръв път, по реакцията им разбрах, че не ме е излъгал.

— И дори не предполагате откъде може да е получил тези сведения? Спомнете си, Ликов, може би от неговите думи сте успели да разберете, че тези хора са негови познати или роднини? Хайде, помислете си хубавичко.

— Абе какво има да мисля? Казвам ви — не знам. Отидох при него да видя дали не може да ми заеме пари за три месеца, със съответната лихва, а той ми каза, че нямал благотворителен фонд и ако ми трябвали пари, можело да опитам еди-кое си телефонче, там имало родители с осиновено момче. Каза ми имената, адреса, телефона. И толкоз.

— Добре — въздъхна Олшански, — дайте ми данните на този Галактионов, ще проверя всичко, което ми пеете тука. Адреса, телефона, къде работи.

— Ама вие ги имате! — искрено се изненада Ликов.

— Какво имам? — намръщи се Олшански.

Ликов замълча, слисано загледан в следователя. Дори престана да се върти на стола.

— Д... данните... — запъна се той.

— Какви данни?

— На Г... Г... Галактионов. Нали той умря! В смисъл, убиха го.

— Какво?!

Олшански рязко свали очилата си и впери поглед в горкия Ликов. Константин Михайлович страдаше от силно късогледство и дебелите стъкла на очилата правеха очите му неизразителни за страничния наблюдател. Всъщност очите му бяха красиви, големи и тъмни, и когато нещо ядосаше следователя, яростно святкаха и буквално заковаваха събеседника му на място. Разбира се, ако Константин Михайлович не забравеше в този момент да свали очилата си.

— Повторете, моля, нещо не ви разбрах — произнесе той леденоспокойно. — И се постарайте да не заеквате.

— Александър Владимирович Галактионов беше убит преди около три седмици. Вече ме разпитваха по този повод. Нима не знаете?

— Че откъде да зная? — ядосано отвърна следователят. — Не съм ви разпитвал аз я. Вървете в килията и още веднъж си помислете какво конкретно ви каза Галактионов, когато ви насочваше към Красникови.

Той натисна копчето и извика конвоя. След това дълго седя, търкайки с пръсти носа си, после събра листовите от бюрото и напусна гостоприемното здание на следствения изолатор.

На другата сутрин пред него лежеше сведението-меморандум за наказателното дело, възбудено във връзка с откриването на трупа на

гражданина А. В. Галактионов. Галактионов бил намерен в апартамента на любовницата си четири дена след като жена му съобщила за изчезването му. Към момента на намирането Галактионов бил мъртъв най-малко отпреди седмица. Любовницата му, Надежда Андреевна Шитова, през цялото това време се намирала в болницата за операция поради извънматочна бременност. Причина за смъртта — отравяне с цианид.

Александър Галактионов беше личност, крайно неудобна за разследване на убийство, тъй като кръгът на познатите му беше толкова широк, а дейностите му — толкова разнообразни, че един млад, начеващ професионалната си кариера оперативен работник би имал работа чак до пенсия, за да подбере и провери възможните версии. Първо, Галактионов работел като началник на кредитен отдел в търговска банка, „посещавана“ периодично от най-различни групировки. Второ, той бил голям женкар, при което бил доста небрежен, тъй че честичко влизал в конфликт ту със съпрузи и любовници, ту със собствената си съпруга. Трето, което май беше най-важното, бил запален картоиграч. Тъй че версиите бяха предостатъчно, което не би могло да се каже за хората, които биха тръгнали да ги проверяват.

Олшански бегло прегледа списъка на разпитаните приятели, роднини и познати на Галактионов и наистина откри сред тях името Леонид Ликов. Хитрягата изнудвач не беше го излъгал. Константин Михайлович разбра, че се е натресъл в абсолютно идиотска ситуация: щом Ликов е знаел отдавна за смъртта на Галактионов, той е можел съвсем спокойно да го посочи като източник на информацията за Красникови, основателно разчитайки, че няма да бъде възможно верността на думите му да се провери. Ако пък не бе излъгал и наистина бе получил сведенията за Дима Красников от Галактионов, Олшански трябваше отново да разпитва целия огромен кръг от познати на покойния, за да напипа нишчицата, водеща към първоизточника. Но преди да скочи в това тресавище, трябваше още веднъж да поговори с потърпевшите Красникови. Защото никой по-добре от тях не би могъл да знае кой може да е разполагал с информация за осиновяването.

* * *

Той потрепери под пронизващоледените струи вода и с удоволствие усети как се ободрява, разтривайки кожата си с грубата гъба. Избърса се с хавлиения пешкир и започна да се бърсне, чувствайки как след студения душ тялото му започва приятно да пламти. Седна да закуси в прекрасно настроение, с апетит изяде пържените яйца, двата кренвирша, пържените кубчета хляб и изпи кафето.

— Да не закъснееш? — попита жена му и погледна часовника, докато си слагаше сребърните обеци. — Вече е осем и десет.

— Днес ще поработя вкъщи, искам най-сетне да завърша статията.

— Късметлия! — въздъхна със завист жена му. — Да можех и аз да си работя вкъщи! Все вие, мъжете, се уреждате така. Добре, аз тръгвам. Ако по някое време решиш да си починеш, вземи дрехите от химическото чистене, квитанциите са на хладилника.

— Ще ги взема, ще ги взема — добродушно отвърна той. — Като изляза следобед да разходя Елмаз, ще прескоча и дотам.

След като жена му излезе, той постоя още малко в кухнята, после отиде в кабинета, извади от чантата си книгата и ги подреди на бюрото. Статията беше почти готова, оставаше само да нанесе с черен флумастер формулите и да добави два-три абзаца с основните изводи. След час и половина приключи всичко. Препечата на машината последната страница с добавените фрази, подреди страниците и ги закрепил с цветен пластмасов кламер. После дълго гледа първия лист с напечатаното с главни букви заглавие на статията, под което стояха имената на четиримата съавтори. Позасмя се, отново взе флумастера и обгради едно от имената със спретната черна рамчица. Остана доволен от работата си.

* * *

Стигнала вече почти до сградата на Главното управление на вътрешните работи в Москва на „Петровка“, Анастасия Каменская тъжно си помисли, че май няма да избегне простудата. На първата локва, в която, кой знае как, хлътна до глезените, се натъкна още пред къщи, за втори път ботушите ѝ се напълниха с вода, когато

наближаваше метрото. Ботушите ѝ бяха съвсем нови, но въпреки това течеха. Изглежда, на фирмите производителки и през ум не им минава, че със зимните кожени ботуши хората ще ходят до коляно във вода и кал. Обувната технология определено изостава от глобалното затопляне.

По целия път в метрото Настя чувстваше отвратителното жвакане в ботушите си, но на улицата реши, че и без това по-зле не може да стане, след като краката ѝ вече са мокри, престана да гледа тротоара и изцяло потъна в мислите си. Това безгрижие я докара дотам, че за няколко минути, нужни да стигне от станцията на метрото „Чеховская“ до сградата на „Петровка“, хлътна в локви поне четири пъти. Сега краката ѝ бяха не само мокри, но и премръзнали.

Влезе в кабинета, смъкна ботушите и озадачено погледна стъпалата си. Чорапогащникът беше целият подгизнал, от него бавно се стичаха и тъжно тупаха на пода капчици вода. Тя заключи отвътре, свали си дънките, после чорапогащника и мъчително се зачуди какво да прави.

Някой натисна дръжката на вратата, после почука.

— Аска, отвори, видях те как дойде. Хайде, отвори, трябва да поговорим.

Гласът беше на Юра Коротков, приятел и колега на Настя, който я бе избрал за свой любим слушател и постоянно споделяше с нея любовните си изживявания, каквито никога не му липсваха.

— Не мога — отговори тя отвътре. — Преобличам се.

— Я стига, отваряй, няма да те гледам — настояваше Коротков.

— Ще минеш и без мене — спокойно каза Настя, извади от гардеробчето униформената пола, ризата и китела с майорските пагони. Лошото беше, че трябваше да обуе обувките на бос крак, но нямаше друг изход, не беше си създала навик да носи в чантата си резервен чорапогащник.

— Хайде де, Ася — хленчеше пред вратата Коротков и настървено дърпаше дръжката. — Ще се пръсна, ако не споделя с тебе.

— Почакай една минутка де — ядоса се тя. — Изтърпял си цяла нощ, ще потърпиш още мъничко.

— Не цяла нощ — продължи да настоява Юра, — току-що научих нещо и веднага се втурнах към тебе. Във връзка с Галактионов е. Е, ще отвориш ли?

Вратата веднага се отвори. Когато ставаше дума за работа, Анастасия Каменская забравяше приличието и сега застана пред Коротков по униформена сива пола, лекомислена бяла тениска, боса и със синя риза в ръцете.

— Влизай по-бързо — прошепна тя и отново заключи. — Казвай, какво се е случило?

— Преди малко Костя Олшански се обади на Колобок във връзка с Галактионов. Бях в кабинета, чух го с ушите си.

— Олшански ли? — учуди се тя. — Той пък какво общо има? Игор Лепьошкин води делото за Галактионов. Или са променили нещо?

— Точно там е работата. Доколкото разбрах от репликите на Колобок, Костя е бил свързан с делото за Галактионов по съвсем друг повод. След половин час имаме оперативка, Колобок пак ще ни заяде за това убийство, а ти си буквално на нулата, нали вчера ми го каза! Обади се бърже на Костя, може за половин час да измъдриш нещо.

— Юрка, ти си истински приятел. Само ме е страх, че Костя ще ме прати... нали знаеш къде? Познаваш грубиянския му език. Завържи ми вратовръзката, ако обичаш.

— Я, чак сега забелязах: какво така си се издокарала с униформата?

— Ботушите ми подгизнаха, а и дънките ми са мокри почти до колената. Оставих ги да поизсъхнат — обясни тя, напъхвайки краката си в тесните, неудобни обувки.

— В лоши отношения ли си с Костя? — попита Коротков, отвори малкото прозорче и запали цигара. — Защо те е страх да му се обадиш?

— Отношенията ни са нормални, просто не обичам грубияните.

— Много си нежна, приятелко, с нашата работа трябва да не придиряме много-много.

— Той не може да ми прости за Ларцев. А и аз не мога да си простя.

— Стига де, Аска, тук никой не е виновен. И Костя прекрасно го разбира. Не се самообвинявай. Хайде, звъни му, може с общи усилия да измислим нещо за пред Колобок.

Но надеждите им почти не се оправдаха. Олшански беше високомерно коректен, не си позволяваше зловни нападки, но от това,

което успяха да научат от него, не можаха да скалъпят що-годе приличен отчет за началството.

Подчинените бяха дали на полковник Виктор Алексеевич Гордеев прякора Колобок^[1] от най-добри чувства. Вече трийсет години никой не смееше да го подкача и прякорът, който му бяха лепнали още от младини, предаван от поколение на поколение, от пенсиониращи се на млади новаци, вече беше придобил почти заканителен смисъл: Не ме гледайте, че съм заоблен и плешив, всъщност съм оловна топка.

Той започна оперативката, както винаги — спокойно и приветливо. Ала всичките му сътрудници знаеха, че дори над някого да виси заплахата от голям скандал, Колобок никога не би го показал предварително. Той обичаше екипа си и се отнасяше с уважение към всички, понеже смяташе, че излишното, особено преждевременното късане на нерви не помага за разкриването на тежки престъпления спрямо личността.

— Нещо отдавна не съм чувал как върви работата по Битцевския парк — подзе той. — Слушам ви, Лесников.

Игор Лесников, най-красивият детектив на „Петровка“ и същевременно един от най-строгите, сериозни и задълбочени служители, започна обстойно да докладва каква работа е извършена за разкриването на серията изнасилвания, извършени за един месец в Битцевския парк. Случаят се разследваше вече четвърти месец, първоначалното търчане беше стихнало, а в такива случаи Колобок искаше отчет от подчинените си приблизително веднъж седмично. Настя внимателно слушаше Игор, като гледаше да не разпилее мислите си за убийството на Галактионов, защото и тя бе дала своята значителна лепта в работата по Битцевските изнасилвания — дълго и грижливо бе съставяла схемата, която позволи да се изведат някои закономерности при извършването на престъпленията. Имайки предвид тези закономерности, те с Игор бяха обрисували примерен портрет на престъпника, неговата психологическа, поведенческа характеристика и сега търпеливо, ден след ден, оглеждаха подробно всички възможни заподозрени. По-точно, оглеждаше ги Игор и всяка вечер носеше на Настя резултатите от работата си, а тя анализираше получената информация.

— Бавно, бавно работите — недоволно каза Гордеев. — Но като цяло насоката ми се вижда перспективна. Така, убийството на

Галактионов. Кой ще докладва? Каменская?

— Позволете ми аз да докладвам, Виктор Алексеевич — обади се Коротков. — Появиха се нови обстоятелства. Кръгът на познатите на Галактионов е извънредно широк, знаете това. За три седмици бяха разпитани над седемдесет души, които можеха да дадат някаква информация за самия Галактионов и за възможните причини за убийството му. Само преди три дена ние смятахме...

— Кой сте тези „вие“? — ехидно го прекъсна Колобок. — Аз? Анастасия? Николай Втори?

Юра си пое дъх, направи кратка пауза, после продължи:

— На първо място така смяташе следователят Лепьошкин и аз бях напълно съгласен с него. Затова убедих в същото и Каменская.

— Че тя няма ли си собствен ум? Добре, продължавай.

— Смятахме, че изцяло сме обхванали кръга от лица, разполагащи с информация за Галактионов. Получената от тези лица информация постоянно се дублира, повтаря се в показанията им, споменават се едни и същи факти, имена, адреси. Всички версии, предложени въз основа на събраните сведения, се проверяват, пробват се нови версии. Но вчера се получи нова информация, въз основа на която можем да смятаме, че кръгът на познатите на Галактионов не е бил обхванат напълно и че той е имал една сфера на дейност, за която никой от разпитаните не е знаел. Как е могло да стане така, че да не научим за това по-рано? Нямам готов отговор, Виктор Алексеевич. Имам само предположения, които засега не бих искал да изказвам, за да не обидя някого незаслужено.

Гордеев вдигна очи от листа, на който замислено чертаеше нещо, докато слушаше оперативния работник, и въпросително погледна Настя. „Ти в течение ли си? За какво говори той?“ — питаше погледът му. Настя едва забележимо кимна, сиреч: „Точно така, ако искате подробности — ще ви обясня после“.

— Не бива да обиждаш никого, това добре си го решил — поклати облата си плешива глава Виктор Алексеевич. — Но и не искам да ме будалкаш. Как смяташ да действате по-нататък? Как смяташ да разкриеш тази тайнствена сфера на дейност?

— Преди всичко смятам внимателно да анализираме всички налични показания, за да опитаме да извадим наяве дефектите на разпитите.

— Тоест смяташ да провериш дали не може да се измъкне нещо от онези, които вече са попаднали в полезрението ни? Искаш да се опиташ да провериш няма ли сред тези хора такива, които явно нещо премълчават. Правилно ли преведох думите ти на човешки език?

— Правилно, другарю полковник. Ние нямаме възможност да разширим кръга на проверяваните до безкрай, търсейки хора, които още от първия въпрос ще ни кажат всичко, което искаме да знаем. Смятам, че трябва да вървим по пътя на интензификацията, да се постареем по най-добрия начин да използваме наличните вече свидетели.

— Тъй.

Колобок обиколи присъстващите с тежкия си, немигащ поглед.

— Нашият уважаван колега Коротков е решил да ни организира тук малко просветно мероприятие, та дано зад словесната мъгла да скрие собствените си несполуки. Това е печално. Още по-печално е, че за толкова години работа в отдела той така и не е разбрал, че не е срамно да си признаеш несполуката. Точно както не би трябвало да е срамно да си признаеш грешка. Може и да е неприятно, но в никакъв случай не е срамно. Нещо повече — своевременното признаване на грешка или несполука ни оставя възможност да оправим нещата, а колкото по-късно го сторим, толкова по-малък е шансът да ги оправим. Повтарял съм ви това милиони пъти. Повтарял ли съм го?

Той отново обиколи с поглед всички в стаята.

— Да продължим — неочаквано кротко каза Колобок. — Всички, които работят по случая Галактионов, да останат след съвещанието.

Настя облекчено въздъхна. Ужасно ѝ беше жал за Юрка Коротков, който доброволно бе поел удара върху себе си, но двамата точно бяха разчели хода си. Колобок трябваше да им натрие носовете, това беше справедлива във всяко отношение, макар че, разбира се, откъде можеха да знаят, че Лепьошкин не бива да се оставя насаме със свидетелки от женски пол! И че после не бива да се приема като чиста монета написаното в протоколите от разпитите на свидетелките. Още в края на първата седмица от съвместната им работа Настя бе почувствала, че с Игор Лепьошкин нещо не е наред, но си бе премълчала, смятайки, че човек, който почти двайсет години е работил в следствието, би трябвало да е развил достатъчен професионализъм, за да не смесва субективните си оценки и изживявания с фактите и

доказателствата по наказателните дела. Пък и самият Гордеев — Колобок, никак не обичаше неговите детективи да се оплакват от следователите. „Ако не можете да намерите общ език с един следовател — не струвате и пукната пара като оперативни работници“ — не се уморяваше да повтаря той. Освен Настя и Коротков, с убийството на Галактионов се занимаваше и Миша Доценко и те тримата бяха разпитали колкото можаха повече хора, разкъсвайки се между това престъпление и поне десетина други. С останалите беше разговарял Лепьошкин. И ето го сега резултата... С една дума не им бе стигнал кураж, не бяха настояли на своето, когато трябваше, и сега си получиха заслуженото от Колобок. Но най-важното беше, че за половин час двамата бяха успели да съчинят сценарий, благодарение на който по време на оперативното съвещание на техния началник му просветна. Нали неслучайно той ги хока, хока, три им сол на главата и не щеш ли, мина на следващия въпрос, сякаш разговорът за Коротков и неговите несполуки изобщо не беше се състоял. И неслучайно нареди след съвещанието при него да останат Настя, Коротков и Доценко. Това означаваше, че и той си е спомнил за Лепьошкин и е разбрал, че неговите хора нямат вина. Те не си избират следователите. Именно той, началникът им, е виновен. Той трябваше навреме да се сети какво представлява Игор Евгениевич Лепьошкин и да даде на подчинените си строги инструкции, а не да чака те да си трошат главите, набирайки собствен печален опит.

Когато вратата се затвори зад последния напуснал кабинета на Гордеев оперативен работник, той рязко вдигна глава и се втренчи в Коротков:

— Какви са тия детинщини, дете ми ги въртите, а? Защо не дойдохте веднага да ми кажете, че Лепьошкин ви пречи?

— Виктор Алексеевич, вие не ни поощрявате да идваме и да се оплакваме. Колко пъти вече сте ни мъмрили, задето сме се оплакали от някой следовател! Нали точно вие вечно ни повтаряте, че следователят е номер едно и нашата задача е да изпълняваме неговите заръки, а в свободното си от основната работа време да се занимаваме със самодейност — каза Настя, докато се местеше в любимия си фотьойл в дъното на кабинета.

— Аз може всичко да съм казвал — измуча Колобок. — Може пък да съм се шегувал. С една дума ето какво, деца. Виновен съм пред

вас, не обърнах внимание на явлението Лепьошкин. Отдавна го познавам, той работи в прокуратурата само от два месеца, а преди това дълги години беше в районното и в окръжното. Слава богу, по-рано не ви се е случвало да си имате работа с него, той се беше специализирал в стопанските престъпления. Когато ми казаха, че убийството на Галактионов се води от следователя Лепьошкин, трябваше веднага да ви предупредя, че се налага предварително да разпитвате лично жените свидетелки, инак ще я загазите. Не го направих и сега честно ви признавам вината си. По този въпрос толкова. Сега друго. Днес ми се обади Константин Михайлович Олшански с една донякъде странна молба. Трябват му сведения по случая с Галактионов. Господин Лепьошкин естествено не му дава. Е, той си е в правото, следствената тайна е тайна свещена. По принцип Костя би могъл сам да получи тези сведения, но това ще му отнеме сто пъти повече време, отколкото на вас тримата плюс Лепьошкин. Обяснявам причината: Олшански води дело за разгласяване на тайната на осиновяване. Някой си Ликов изнудвал осиновителите за пари под заплахата, че ще разгласи въпросната тайна. Благополучно хванат, Ликов заявил, че научил тези сведения от неотдавна убития Галактионов. Въпрос: Откъде ги е научил самият Галактионов? Него вече не можем нищо да го питаме, за съжаление. Ето защо на Костя му остава само едно: да прерови целия кръг познати на покойника, за да се опита да улови нишката, която ще го заведе при човека с прекалено дълъг език. Ако Костя сега се втурне наново да тормози роднините, приятелите и познатите на Галактионов, и то с някакви странни и съвсем различни въпроси, ще си изгуби маса сили и време, а в резултат само ще озлоби хората. За него е добре да получи списък на свидетелите и кратки характеристики на показанията им, но Лепьошкин не му дава делото. Ясна ли е молбата му?

— Ами Лепьошкин не дава делото и на нас — обади се Коротков. — Можем да дадем на Олшански само онова, което сме свършили сами, а пък за резултатите от разпитите, които е водил Лепьошкин, и хабер си нямаме. Само по нещичко оттук-оттам, колкото е благоволил да процеди през зъби.

— Деца, трябва да помогнем на Костя.

— Разбира се, Виктор Алексеевич, дума да няма, Олшански е свестен човек, с него се работи добре. Ще му помогнем. А защо той да

не поеме делото за Галактионов?

— Ха, от къде на къде, моля ви се! Кой е той, че да поема дела по собствено усмотрение? За да направи това, трябва най-малкото да докаже, че убийство и разгласяване на тайната на осиновяване могат да се обединят в едно наказателно дело. Ти имаш ли основания да смяташ така? Правилно, нямаш. И аз нямам. И той няма. Второ, трябва да се докаже също, че делата трябва да се обединят именно в ръцете на Олшански, а не на Лепьошкин. Според общите правила делото за полекото престъпление се прикрепя към делото за по-тежкото, а не обратното. Осиновяването може да бъде отнето от Костя и дадено на този гаден Лепьошкин. Обратното е малко вероятно.

Вече излязла от кабинета на началника, Настя беше тръгнала към своя, когато я настигна високият черноок Миша Доценко, най-младият детектив в отдела по борба с тежките престъпления.

— Анастасия Павловна, може ли за момент?

— Влизайте, Мишенка.

Тя се усмихна приветливо и отвори вратата пред Миша. Той ѝ харесваше с упорството си, с неуморимия си стремеж да научи нещата, които още не умее, с откритостта си и със своята някак детинска наивност и чистота. Той пък изпитваше трепетен респект към Каменская, обръщаше се към нея по име и бащино, с което вече три години я смущаваше и я караше да се изчервява, но категорично отказваше да мине на „ти“ и да я нарича само по име.

— Ще пиете ли кафе с мен? — попита тя и извади големия керамичен кафеник и бързовара. Не можеше да изкара без кафе и два часа и не успеше ли навреме да влее в организма си чашка от горещата силна напитка, започваше да се чувства слаба, разконцентрираше се, а очите ѝ се затваряха.

— С удоволствие, ако може — стеснително отвърна Миша. — Анастасия Павловна, обяснете ми, моля, за Лепьошкин, не разбрах за какво говореше Виктор Алексеевич.

Миша Доценко имаше още една отличителна черта: той беше единственият служител в отдела на Гордеев, който никога не наричаше началника си Колобок — не само на глас, но дори мислено.

— Разбирате ли, Мишенка, и аз научих това едва днес сутринта. Навремето съпругата на Игор Евгениевич го напуснала, зарязала го заради красив богат любовник. Подозирам, че е имало още нещо, но

вие сте млад човек й не е нужно да знаете такива гадости. Игор Евгениевич много страдал, и то очевидно толкова силно, че си е създал собствени възгледи за изневярата. Мъжът — както ергенът, така и жененият — може да прави каквото сметне за добре, но жената, изневерила на мъжа си, заслужава най-строгото порицание. Той мрази само жена си, но няма нищо против новия й съпруг. Разбрахте ли сега?

— Дотук разбрах — кимна Миша, без да откъсва от Настя внимателните си черни очи. — Водата ви кипна.

— Благодаря.

Тя се извърна към шкафчето, на което стоеше кафеникът с бързовара, извади щепсела от контакта.

— Силно ли го обичате?

— Средно.

— Захар?

— Две бучки, ако може, моля.

— Може, разбира се. — Настя сложи в неговата чашка две бучки захар. — Човек може да полудее от вашето прекалено добро възпитание, Мишенка. Не ви ли уморява? Впрочем извинявайте, това вече е грубо от моя страна. Да се върнем на Лепьошкин. Когато Игор Евгениевич трябва да разговаря с жена, която има любовник, разговорът може да се смята за провален от самото начало. Той е крайно остър, нетолерантен, неучтив дори до грубост, постоянно й дава да разбере, че тя нарушава моралните норми и изобщо няма място сред хората. Естествено практически всяка жена в подобна обстановка се затваря в себе си и си спестява всяка дума, само и само по-бързо да се отърве от този неприятен човек. А тъй като Галактионов не си е отказвал нито една възможна любовна връзка или креватно похождение, за нас е съвършено очевидно, че приятелките му представляват значителна част от всички източници на информация. Ето така днес сутринта се разбра, че пълнотата на информацията, получена от тези източници, трябва да бъде подложена на съмнение. Защото Костя Олшански добре знае какво представлява Лепьошкин и именно той ме осведоми.

— Ще ми разкажете ли това?

— Кое? — учуди се Настя.

— Което ви е казал Олшански. Аз го чух за пръв път в кабинета на Виктор Алексеевич.

— Ох, Мишенка, извинете ме, за бога! — едва сега схвана Настя. Тя наистина не бе успяла да поговори с Миша преди оперативката, а сега излизаше, че е отстранила по-младия си колега от проблема, като не му е обяснила нищо. — Разбирате ли, да стовариш вината върху покойник е грозно, но за съжаление твърде разпространена постъпка. Олшански подозира, че изнудвачът Ликов може да лъже и изобщо да не е получил сведенията от Галактионов. Това е много трудно да се провери, но Олшански е загризал това дело като куче — кокал и иска по възможност да му помогнем. Ние разполагаме, от една страна, със съпрузите Красникови, а, от друга — с Галактионов, който бил разполагал с информация за тяхната семейна тайна. И трябва да направим връзката помежду им. При това се разбрахме Константин Михайлович да ни съдейства откъм посоката на Красникови и тяхното обкръжение, а ние, на свой ред, още веднъж да анализираме кръга на познатите на Галактионов, този път от гледна точка на контакти с хора, които може да са имали нещо общо с Красникови. Схващате ли идеята?

— Сега вече я схващам — с облекчение се усмихна Доценко.

— Е, щом я схващате, да започваме. Донесете ми всичко, което имате за Галактионов, аз ще започна да го систематизирам, а вие, Мишенка, тръгвайте да търсите свидетелките, разпитвани от Лепьошкин. Някаква убедителна легенда ли ще измислите, ще ги омайвате ли, но гледайте да ги разприказвате. Нито един от хората, с които сме разговаряли, не е казал и думичка, която да ни подсети откъде Галактионов е имал сведения за осиновяването. Никой не е споменал за негови връзки нито в службите по гражданско състояние, нито в родилни домове, нито в Саратов, където е било родено и осиновено момчето. Не може да го е сънувал, нали? Определено има някой, който му е казал. Именно този „някой“ трябва да изнамерим с вас.

След като получи от Михаил бележника с неговите записки по случая Галактионов, Анастасия Каменская се заключи в кабинета, свари си още кафе, разчисти бюрото си от излишните неща и се задълбочи в списъка на хората, свързани по един или друг начин с Александър Владимирович Галактионов.

* * *

Ина Литвинова, ниска, широкоплещеста, набита, с лекота се качваше по стълбището, понесла в едната си ръка обемиста чанта, а в другата — тежка пазарска торба. Още щом отвори вратата на апартамента си, разбра — Юля си беше вкъщи.

— Котенце! — радостно я извика тя. — Прибрах се!

Никакъв отговор. Ина бързо смъкна калните си ботуши и дори без да съблече късото си кожухче, стремително се втурна в спалнята. Юля беше в леглото и четеше, дългата ѝ светлорижава коса изглеждаше златна на фона на небесносинята калъфка, а хубавичкото ѝ лице изразяваше недоволство и скука.

— Котенце, защо не се обаждаш? Не се чувстваш добре ли? — загрижено попита Ина.

— Добре съм — вяло проточи Юля.

— Сега ще приготвя вечерята. Искаш ли салата с раци? Купих...

— И-и — все така вяло проточи момичето. — Искам гъби, още вчера ти казах. Искам кокошка с гъби. И скариди със специален сос.

— Всичко съм купила, котенце, не се ядосвай, сега ще приготвя всичко — защура се Ина.

— Така ли? — Юля определено живна.

Да се чудиш просто — откъде у това младо момиче такава непреодолима страст към изисканата кухня. Ядеше малко, беше изключително стройна и изящна, но претенциите ѝ по отношение на кухнята бяха наистина княжески и тя знаеше, че в сляпата си обич към нея Ина е готова на всичко, само и само да ѝ достави удоволствие.

Ина ѝ поднесе вечерята в леглото. Седнала в крайчеца му, тя с умиление наблюдаваше как Юля с апетит похапва едрите скариди, като ги топи в специалния сос.

— Вкусно ли е? — с надежда попита Ина.

— Нормално — с равнодушен тон отговори момичето. — Ти ми обеща, че ще отидем на Средиземно море, където в ресторантите поднасят стриди, скариди и омари. Кога ще отидем?

— Скоро, котенце. Скоро ще имаме много пари, ама наистина много. Възможно е аз да не мога да дойда с тебе, но ти ще отидеш и сама, нали?

На Ина много ѝ се искаше да чуе в отговор съжаление за невъзможността да заминат заедно за Средиземно море. Но както впрочем и очакваше, чу съвсем друго.

— Добре де, и сама няма да се изгубя. Така дори е по-добре. Е, и кога тръгвам?

— Не мога да ти кажа точно. Мисля, че ще получа парите до два, най-много три месеца. Сега е януари, значи сигурно през май можеш да заминеш.

— Разбрахме се — развесели се Юля, — през май заминавам за Италия, при морето, да ям стриди.

Ина грижливо изми съдовете в кухнята, пребърса пода с мокър парцал. Трябваше да почиства апартамента много внимателно, защото Юля си умираще да ходи боса и по цели дни не сваляше своите бели, небесносини или розово-люлякови пенъоари — пази боже на кухненската маса да остане неизсъхнала следа от чашата кафе или от чинийката със сладко.

След като почисти, Ина влезе в банята. Свали полата и тъмната строга блузка, остана по бельо и по навик хвърли поглед към огледалото. Широки рамене, мощен торс, абсолютно никаква талия и тесни, силни бедра. Лицето ѝ беше грозничко, възгрубо. Късо подстригана коса, тук-там рано побеляваща. Да, Ина Литвинова, не си хубавица, но това не е толкова важно. Не е нужно един мъж да бъде красив, напълно достатъчно е да е малко по-хубав от маймуна.

Докато стоеше под душа, с нежност се замисли за Юля, за нейната златиста коса и млечнобялото ѝ тяло, полегнало върху небесносините чаршафи, и почувства приятна туптяща болка ниско в корема. Юлечка... Юленка... Котенце...

---

[1] Колаче, кръгло хлебче, симидче, рус. — Бел.ред. ↑

ВТОРА ГЛАВА

Дима Красников се роди през 1979 година в Саратов. Майка му, Вера Борисовна Боброва, така и не се омъжи, но след като защити дисертация и си построи апартамент в кооперация, на четирийсет и три години реши, че трябва да роди. Родителите ѝ бяха вече доста възрастни и перспективата да остане сама на този свят ужасяваше Вера Борисовна.

Отиде в една специална почивна станция „за забременяване“ на юг, но първия път не ѝ провървя. На следващата година повтори опита, но отново безуспешно. Искаше ѝ се да роди дете от здрав мъж трезвеник, но такъв се намери едва в края на пребиваването ѝ в почивната станция и макар че успя да го вкара в леглото си, Вера отново не успя да забременее. Третият опит се оказа успешен, вярно, лекарят я предупреди, че първо раждане на четирийсет и пет години е много опасно начинание. Бащата на Вера вече беше починал, тя остана само с майка си, която беше над седемдесет и не се радваше на добро здраве. Перспективата да остане съвсем самотна беше толкова близка, че Вера рискува да пренебрегне съвета на лекаря, въпреки че той много сериозно я съветваше добре да си помисли, показваше ѝ резултатите от анализите, кардиограмата и ѝ говореше за значителната вероятност всичко да свърши зле.

Прогнозата на лекаря се оправда. Братовчедката на Вера Борисовна — Оля Боброва, която тогава беше учителка по руски език и литература в Курск по разпределение, след като бе завършила педагогическия институт, дотърча в Саратов веднага щом научи за смъртта на братовчедка си.

— Лельо Люба, нека аз да взема детето — предложи тя на леля си. — Вие не можете да се оправяте с него, а да се дава в приют при живи роднини е направо кощунство.

Майката на Вера Борисовна беше принудена да се съгласи, че племенницата ѝ е права. Олга кръсти момчето Дмитрий, оформянето на документите стана лесно и бързо — отчасти защото фамилиите

имена на Олга и на нейната починала братовчедка бяха еднакви: и двете носеха имената на бащите си — родни братя. Тъй че поне в половината учреждения фактът, че Олга Боброва оформя някакви документи на Дмитрий Бобров, не предизвика никакви въпроси.

Докато ставаха тези печални събития, времето за работа по разпределение изтичаше, след два и половина месеца Олга смяташе да се прибере в Москва, при родителите си, а около месец след това трябваше да се състои сватбата ѝ с Павел Красников, учител по история, който преподаваше в същото училище, където и тя.

— Можеш ли да оставиш детето в Саратов за известно време? — попита Павел, когато развълнуваната Олга му се обади по телефона в Курск и му съобщи какво е предприела.

— Защо? — напрегна се тя.

— Ще се оженим тук, в Курск, после заедно ще заминем за Саратов и ще оформим смяната на фамилното име на детето. След това ще пишеш на родителите си в Москва и ще си признаеш, че си родила един месец преди сватбата, че си се притеснявала да им кажеш, че чакаш дете. И така, очаквайте ме, мили ми родители, скоро ще си дойда за постоянно със съпруг и бебе в нашия град-герой, столицата на нашата родина.

— И какво ще спечелим от това? — не разбра Олга. — Защо трябва толкова да усложняваме нещата?

— Аз не съм привърженик на излишното огласяване на подобни събития — обясни ѝ годеникът ѝ. — Колкото по-малко хора знаят за осиновяването, толкова по-спокойно ще живеем в бъдеще. Ако сега донесеш детето в Курск, всички ще разберат каква е работата, защото никой тук не те е виждал бременна. Тъй че оттук ти ще си тръгнеш просто омъжена, а в Москва ще пристигнеш като щастлива млада майка. Хора, които знаят за осиновяването, ще останат само в Саратов. Разбра ли сега?

— Искаш да го скрия и от родителите си? Но това не може да стане, нали леля Люба ще им каже! Пък и те знаят, че Верочка е починала при раждане.

— Ами поговори си с леля ти Люба. Много те моля да ме послушаш, Олюшка, опитай се да я убедиш. Ти си ми умно момиче, ще намериш нужните думи. Всичко, което искам да направиш, ще бъде само от полза на момчето. Колкото по-малко хора знаят, толкова по-

добре, повярвай ми, мила — ласкаво я уговаряше Павел. — Опитай да се разбереш с леля ти. Ако не стане — е, какво да се прави, но трябва да опиташ. Та ние не знаем кой е бащата на детето, как е забременяла братовчедка ти. Ами ако е поддържала отношения с него до самото раждане? Или ако той просто знае, че трябва да му се е родило дете? Можеш ли да гарантираш, че един прекрасен ден няма да нахълта в живота ни и да го направи невъзможен?

Оля беше принудена да се съгласи, че Павел е прав. Тя постъпи точно както бе предложил той и след три месеца младото семейство с малкия Димочка престъпи прага на московския апартамент на Боброви. Леля Люба се съгласи със съображенията на Олга и се закле нищо да не казва на брата на покойния си съпруг и на жена му. А след половин година умря.

По този начин за осиновяването на детето в Москва знаеха единствено съпрузите Красникови. Хората от Саратов, които знаеха за смъртта на Вера Борисовна Боброва, не знаеха какво ще бъде само след три месеца фамилното име на малкия Димочка, а онези, които знаеха, че Дима Бобров е станал Дима Красников, нямаха и представа, че истинската му майка е починала.

Докато обмисляше тази информация, Константин Михайлович Олшански се чувстваше неуютно. Вярно, би могъл да проследи съдбата на Дима Красников от момента на раждането му до днес, но за целта трябваше да бъде служител на правоохранителните органи и да има достъп до всякакви архивни документи, да задава въпроси на много хора, които преди това трябва да намери, защото през изминалите петнайсет години почти никой от работилите през 1979 година не беше на същото място. Кой се пенсионира, кой умря, кой заминал за друг град... И после, нали трябваше да намери въпросните Красникови. Каква полза, че някой си дърдорко от Саратов днес може да каже: „През 1979 година аз оформих смяната на фамилното име на момчето Бобров, който стана Красников. И със сигурност знам, че макар за негова майка да се води Олга Боброва, тя не му е родна майка.“ Тогава Красникова е била регистрирана в Курск, от Курск е заминала за Москва и след тези петнайсет години живее в друг апартамент, а не в онзи, в който е донесла още бебето Дима, и работи в друго училище, а не в онова, в което е работила след завръщането си. Безспорно Красникови могат да бъдат намерени, но това пак е по

силите само на един служител на милицията или на прокуратурата. Обикновен гражданин не може да го направи.

„Какво следва от всичко това?“ Този въпрос си зададе Константин Михайлович, докато седеше зад бюрото си в своя служебен кабинет над разтворената папка с материалите за Красникови и за Леонид Ликов. Вариантите бяха само два: или Красникови все пак са се изтървали пред някого, или в случая играе роля служител на милицията или прокуратурата, който е изровил историята на Боброви и кой знае защо, я е споделил с някого. Да, но с кого? С Ликов? Тогава Ликов лъже и го прикрива, като прехвърля вината върху Галактионов. Или онзи е споделил с Галактионов? Тогава излиза, че Ликов не лъже, а някой от познатите на Галактионов е нечистопльтен представител на правоохранителната система, но кой знае защо, нито един от почти осемдесетте свидетели не е споменал за такъв човек. Излиза, че дори да е имал подобен познат, Галактионов внимателно е криел това си познанство, не е посветил никого в тази своя тайна. Интересно, защо ли? И как се е запознал с този човек?

А ако Ликов все пак лъже, значи такава познанство има той. Но Леонид Ликов работи в автосервиз и да проверяваш контактите му е все едно да навлезеш в тресавище — за целта трябва да се освободят от работа половината детективи от „Петровка“ и половината следователи от градската прокуратура. Но, разбира се, тези контакти трябва да се проверят, няма как.

Колкото до Саратов, Олга Красникова не си е спомнила нито едно от имената на хората, които са били посветени преди петнайсет години в истината за онези събития. Тъй че те ще трябва да бъдат издирени и проверени „за бърливост“ от милицията. Докато попълваше добросъвестно многобройните бланки на разнообразните искания, дълбоко в душата си Константин Михайлович Олшански беше сигурен, че го прави нахалост. Но от него искаха образцово изпитано дело, а в едно образцово изпитано дело за разгласяване на тайна на осиновяване непременно трябва да фигурират сведения за всички хора, посветени в тази тайна. И неговите искания по въпроса трябва да бъдат образцови.

* * *

Той рязко отвори вратата и влезе в едно от помещенията на лабораторията. Човекът зад компютъра се извърна и приветливо му кимна.

— Добър ден.

— Добър ден — бодро отвърна той. — Как е? Кога ще представиш дисертацията си пред съвета?

— За този, който приближава, няма да мога, а следващият е на първи март, искам да успея за него.

— А защо няма да успееш за този?

— Ами закъсах я с преписването. Машинописката се разболя, но обеща до десет дена да препише целия текст, включително и автореферата. Ако изпълни обещанието си, имаме десет дена, плюс един за проверка за печатни грешки и на формулите, плюс още един за поправки, а всичко трябва да се предаде на научния секретар най-малко една седмица преди съвета. Общо двацет дена. А този, който приближава, е след две седмици.

— Но за следващия със сигурност ли ще успееш? Нали не си забравил, че в плана на Института твоята защита е предвидена за второто тримесечие? За да защитиш до края на юни, трябва непременно да минеш през съвета на първи март. Докато тиражират автореферата ти, ще мине месец. Докато го разпратят и получат отзивите... Коя е водещата организация?

— Новосибирският институт.

— Охо! Трябва да си вземеш командировка за Новосибирск и лично да занесеш дисертацията си, инак ще чакаш отзивите до второ пришествие. Пощата пътува дотам цял месец, че и повече, ако изобщо не се изгуби, и обратно още толкова. Побързай да се свържеш с Новосибирск, поискай си командировка и още в началото на април трябва да отидеш за отзивите.

— Благодаря ти — отвърна сърдечно събеседникът му.

— Дано всичко мине без гафове.

— Че от какви гафове те е страх, ако мога да попитам? — ухили се онзи.

— Знам ли! Може машинописката да си счупи ръката. Научният секретар да получи инсулт и да легне в болница. Самолетът, с който ще лети за Новосибирск, да катастрофира. Човек планира, планира, обаче

не знае къде ще се препъне, къде съдбата ще му опъне въже пред краката.

— Стига с тоя песимизъм бе! — укори го другият. — На едно място два пъти бомба не пада, нали знаеш? А в писмото нямаше нищо, проверих. Така че се успокой, изобщо не се притеснявай.

Той излезе с бърза крачка от лабораторията и мислено се поздрави, задето си бе изработил правило, според което гледаше да не общува с колегите си в своя кабинет, а да ги посещава по техните работни места. Искаше да си остави свободата за маневриране и възможност да прекъсва разговора във всеки един момент, като напуска помещението. При разговор с колеги в своя кабинет губеше тази свобода. Нали не можеш да изгониш човека? И не можеш да му запушиш устата, ако започне да хленчи и да се оплаква, или още по-лошо — да клюкарства. Той не можеше да понася това. Впрочем, ако трябваше да бъде обективен, той би признал, че изобщо не може да понася хората. Те го дразнеха. Струваха му се елементарни, дребнави, свадливи, отвратителни в своята слабост и алчност, смешни до омерзение в глупавите си преживявания. Ако някой го попиташе какво най-много иска на този свят, той би казал, че иска да живее в пълна самота, да не вижда никого и с никого да не общува. При което щеше да бъде напълно искрен.

* * *

Телефонът рязко иззвъня и изтръгна Настя Каменская от размислите ѝ.

— Аска, нали не си забравила, че ти обещах за днес тържествена вечеря?

Беше Алексей Чистяков, приятел на Настя от незапомнени времена, а през последните четиринайсет години — неин любовник и потенциален съпруг, за когото тя през всичките тези години с неразбираемо, но завидно упорство отказваше да се омъжи. Периодически, горе-долу веднъж годишно, той за всеки случай я питаше не е ли променила намеренията си, макар прекрасно да знаеше, че ще чуе в отговор все същото:

— Не, Льошик, не съм ги променила, защо трябва да се женим? Зле ли ни е така? Та ние прекарваме заедно толкова време, колкото искаме. Ако се оженим, нищо няма да се промени, ти ще си гледаш своята работа в Жуковски, аз — моята, а ще се сливаме в екстаз само в неделя.

Алексей не намираше тези доводи убедителни, но и не искаше да настоява. Просто беше решил да я победи с настойчивост и откак се сдоби с кола, започна да идва при нея не само през почивните дни, но и през седмицата, и оставаше по няколко дена. Това не пречеше на Настя, защото тя се прибираше късно, а пък Льошка готвеше страхотно!

Щом чу гласа му в слушалката, тя леко напрегна паметта си и си спомни, че той наистина снощи бе споменал нещо за тържествена вечеря, но да я убиеха, не можеше да се сети какъв беше поводът.

— Купил съм всичко, сега ще намина при тебе за ключа — каза той весело. — Та като се прибереш, всичко да е готово.

През останалата част от деня Настя прегледа многобройните листчета и бележници върху бюрото си, подбирайки онези, които щеше да вземе вкъщи за неделя. Сутринта ѝ се беше обадил Олшански с молба да анализира информацията за живота и характера на Галактионов, за да се разбере възможно ли е по принцип той да е извършил такава грозна постъпка: да е издал тайната на осиновяването практически на първия срещнат — познат майстор от автосервиз, вместо или да му заеме пари, или да му откаже. Следователят все още силно подозираше, че Ликов лъже и че далеч не покойният Галактионов му е подарил тази тайна.

През последната година тя се страхуваше да се вижда с Олшански и да разговаря с него. Преди година двамата изживяха истинска трагедия. Колегата ѝ Владимир Ларцев, който бе останал вдовец и се грижеше сам за единайсетгодишната си дъщеря, се бе поддал на шантажа и заплахите на една криминална структура, че детето му ще си има неприятности, и бе започнал да ѝ прави услуги. В течение на съвместната им работа с Ларцев върху едно убийство Настя заподозря нещо и каза на Олшански, който беше близък приятел на Ларцев. За това научи и полковник Гордеев. На всички им беше мъчно за техния колега, всички искаха да смекчат ситуацията, да му помогнат, без да го обидят, а най-важното — да не навредят на детето, което в

кулминационния момент просто бе отвлечено от престъпниците и горкият Ларцев бе поставен пред дилемата: или да накара Настя да се подчини на престъпниците, или да се прости завинаги с дъщеря си. Те не му обясниха какво точно искат от Настя и му дадоха картбланш за всякакви действия, ако ще и да я убие. И дори в тази ситуация всички продължаваха да съжаляват Ларцев и да му съчувстват. В края на краищата той бе тежко ранен в главата, едва оцеля, получи инвалидна пенсия и сега си седеше вкъщи, припечелваше по нещо с юридическа практика, но най-вече лежеше на дивана и се гърчеше от непоносимо главоболие и спазми, които разкривяваха цялата дясна половина на тялото му. Кой знае защо, Настя имаше чувството, че Олшански обвинява за всичко нея. Самата тя понякога си мислеше, че трагедията можеше да се предотврати, ако тя беше зарязала онова убийство и не си беше пъхала носа, където не трябва. Какво толкова — още едно неразкрито убийство! В замяна на това Володка щеше да бъде здрав.

Понякога имаше чувството, че и самият Олшански я отбягва. Всъщност той пръв беше забелязал, че с приятеля му става нещо, защото Настя се включи в работата по делото много по-късно. Значи и той имаше вина. А може би най-прав беше Юра Коротков — защо трябва да се тормози, щом тук изобщо никой не е виновен?

Във всеки случай Настя по никой начин не искаше да изостря отношенията си със следователя Олшански. Трябваше да контактува с него колкото може по-малко и колкото може по-добре да изпълнява задачите, получени от него. Още повече че знае ли човек — възможно бе историята с осиновяването да хвърли някаква светлина върху убийството на Галактионов.

Тя напъха в голям спортен сак многобройните папки и бележници и се обади на Льоша, че тръгва.

Когато слезе от автобуса близо до вкъщи, изненадана видя на спирката Чистяков.

— Какво правиш тук? — попита тя и с облекчение му подаде тежкия сак.

След едно лошо падане при всяко вдигане на тежест гърбът непоносимо я болеше. Впрочем той я болеше почти постоянно, но макар и дразнеща, болката се търпеше, позволеше ли си обаче да носи тежести, след това Настя се тръшваше на пода и тихо умираше — не

можеше нито да седне, нито да стане, нито да се обърне по корем без чужда помощ.

— Посрещам те. Трябва да обсъдим нещо с тебе.

— Какво, толкова ли е спешно? Не можа ли да почакаш десет минути, докато се прибера?

— Не можах.

Льоша здраво я хвана под ръка и бавно я поведе към къщи, внимателно заобикаляйки дълбоките кални локви и хлъзгавите неравности.

— Получих хонорар, много голям хонорар — за учебника, който ми преведоха в Щатите.

— Честито — равнодушно го поздрави Настя.

Мислите ѝ бяха заети с Галактионов и тя не можеше да разбере защо радостната новина за големия хонорар не е могла да почака до вечерята.

— Искам да те пратя на почивка. Много зле изглеждаш, уморена си, Асенка, трябва да се лекуваш, но ти не искаш да се лекуваш, затова аз искам да те пратя на някое хубаво място — с море, слънце, чист въздух, а не с този отровения, който дишаме в Москва, с вкусна и истинска храна, а не с тази гадост, която сме принудени да ядем тук.

— Как така — да ме пратиш? — чак подскочи Настя. — Ами ти? Какво, сама ли да вървя?

— Е, ако искаш, аз с удоволствие ще дойда с тебе. Просто не смеех да го предложа. Щом не искаш да се омъжиш за мен, може да не искаш и да почиваш с мен — пошегува се той. — Какво мислиш за моето предложение?

— Интересно е — сдържано отговори Настя. — Но по-добре си купи нова кола. Сърцето ми се къса, като те гледам как натикваш двуметровия си организъм в този миниатюрен москвич.

— Значи предложението ми не те интересува — констатира Льоша.

Настя автоматично си отбеляза, че кой знае защо, в тона му не се долавяше огорчение, но увлечена в мислите си за Галактионов, не обърна особено внимание. А трябваше.

— Има и друг вариант — спокойно продължи той. — Не отиваш на почивка, но с тези пари ти купуваме компютър с всички екстри и

пакет програми. Принтери, скенери — изобщо всичко, което ти трябва за работата.

Настя се препъна и се спря. От радост чак дъхът ѝ секна.

— Льошик, миличък, наистина ли можеш да ми купиш компютър? Льош, искаш ли да се омъжа за тебе? Ти си най-добрият човек на този свят!

— Престани! — шеговито се навъси той. — Доколкото си спомням, само преди два месеца ти ми обеща да се омъжиш за мен, ако ти направя една малка услуга. Помниш ли?

— Помня — призна си Настя.

— Значи не искаш да идеш на Хаваите, нито на Канарските острови, ако получиш вместо това компютър. Правилно ли те разбрах?

— Аха! — възторжено издиша тя, натискайки копчето на асансьора.

— Това последната ти дума ли е?

— Последната — твърдо каза Настя.

— И няма да ти дойде нов акъл?

— Абе какво приказваш! — възмути се тя. — Прекрасно ме познаваш. За мен работата наистина е по-важна и интересна от почивката.

— Е, добре. — Гласът му внезапно стана някак уморен и равнодушен. — Дано печеното ми не прегори. Би било жалко. Толкова хубави продукти съм вложил.

Той отвори вратата на апартамента и направи път на Настя. Тя веднага се тръшна на стола в антрето, опита да се наведе, за да си събуе ботушите, и със стон обхвана с ръце кръста си.

— Ах, дявол да го вземе, пак ме присви. Хем си знаех, че сакът е тежък, но се надявах да ми се размине.

— Дай да ти помогна.

Льоша се наведе над нея и внимателно свали ботушите от нейните отекли крака.

— Сама ли ще станеш или да ти помогна?

— Ще опитам сама.

Настя събра силите си и предпазливо се надигна, като се подпираше с ръце о собствените си колене. Успя да стане от стола, а след още малко време — дори да се изправи.

— Не е кой знае какво, до сутринта сигурно ще ми мине. Льошик, ще ми биеш ли една инжекция преди лягане?

— Разбира се. Хайде да вечеряме, че докато готвех, слюнката ми се свърши от аромати и гледки.

— Сега, само да си сваля пуловера.

Тя отвори вратата към хола, запали лампата и остана като гръмната.

— Какво е това? — попита с внезапно пресекнал глас.

— Това, което си поиска. Нали ми каза, че няма да ти дойде друг акъл — обади се от кухнята Чистяков сред звъна на чиниите.

За няколко секунди се възцари тишина, прекъсвана само от кухненски звуци. После Настя застана на вратата на кухнята. Хванала с една ръка кръста си, а с другата края на масата, тя внимателно се намести на един стол и се втренчи в Льоша.

— Какво сега? — попита той, докато режеше хляба. — Не си ли доволна? Нещо не е наред?

— Льоша, ама ти как се сети, че искам такъв компютър най-много от всичко на света, дори повече от Хаваите?

— Е де, Асенка — разсмя се той. — Спомни си от колко години те познавам, от колко години сме заедно. Щеше да е срамота да не се сетя.

Тя отново се умълча. Льоша довърши сервирането, с един поглед прецени общия вид на трапезата и най-сетне седна.

— Какво да ти наляя? Вино? Или да отворя шампанското? Имаме още останало от Нова година.

— Шампанското — решително отговори тя, с което доста учуди приятеля си, той прекрасно знаеше, че тя не обича шампанско и го пие само при крайна необходимост, когато не е прилично да откаже. — Льошик — каза тихо и пое чашата със златистата напитка. — Ти наистина си най-добрият на света. Направи ми предложение, ако обичаш.

— Какво? — облеци се Чистяков и от изумление несръчно завъртя ръка и събори една празна чаша. — Уф, жалко, счупих чашата.

— Чудо голямо — все така тихо продължи Настя. — Щом ме познаваш толкова добре, че можеш със затворени очи да определиш как бих похарчила три хиляди долара, аз трябва да съм абсолютна идиотка, за да отказвам да се омъжа за теб. Льошик, вече разбрах

всичко. Никой никога няма да ме познава толкова добре, колкото ти. И никой никога няма да ме приема такава, каквата съм. Ако сега ми направиш предложение, ще го приема.

— Защо не утре? — усмихна се Льоша. — Страх те е да не би до утре да се откажеш? Аз не искам прибързани решения, за които ти утре първа ще съжالياваш. И изобщо — не затова съм ти купил компютъра.

— Страх ме е да не би, утре *ти* да се откажеш — много сериозно каза тя. — Днешната ми задача е да те обвържа, така че утре да не можеш да ми избягаш.

— Абе ти какво, наистина ли си решила да се омъжиш за мен? Я слушай, дай да прием, че шампанското изветрява.

— Не — упорито възрази Настя, — направи ми предложение, тогава ще прием.

— Луда жено! Толкова много ли ти се иска отново да те помоля, а ти отново да ми откажеш?

— Няма да ти откажа, Льошенка, честна дума. Хайде да се оженим, а? — някак неочаквано жално произнесе тя. — Едва сега разбрах каква глупачка съм била, като не исках да се омъжа за тебе.

— Добре де, печелиш — засмя се той, но очите му останаха сериозни.

* * *

В неделя още от сутринта Настя се захвана за работа. Съжали, че почти всички донесени от службата материали бяха ръкописни, и то написани с молив, тъй че не можеше да използва новичкия компютър. Подреди на пода бележници и листове, легна по корем и започна да систематизира събраната информация, като припълъзяваше от една купчинка листове до друга и прехвърляше листовите от едно на друго място.

Из разказа на съпругата на Галактионов:

... Оженили се много млади, още като студенти във филологическия факултет на Московския университет.

Сред сватбените подаръци имало един невероятно скъп фотоапарат, донесен от чужбина. В онези години, а това станало в началото на седемдесетте, такива фотоапарати можело само да се донесат от чужбина или, при голям късмет, да се намерят в оказионен магазин. В магазините не се продавали. В голямата красива кутия се намирили две по-малки с абсолютно еднакви етикети. В едната бил апаратът, а в другата — резервен обектив, светофилтри и някакви други части.

— Хайде, тръгваме! — разпалено казал Саша Галактионов на младата си съпруга.

— Къде? — учудила се тя.

— Хайде, хайде, сега ще си направим цирк.

Спрели пред голям оказионен магазин. Саша оставил жена си отвън и след някое време се върнал с пачка пари.

— Ама ти да не продаде фотоапарата? — ахнала тя. — Как можа! Та той ни беше подарък за сватбата!

— За луд ли ме мислиш? — ухилил се Саша. — Ето ти го апарата, не плачи. Трябваше ми само да го покажа. А във втората кутия пъхнах стар катинар.

— Но защо, Саша? Та ние имаме пари.

— Е, хайде сега, какво толкова! — отвърнал той. — Помисли си само — две абсолютно еднакви кутии с абсолютно еднакви етикети! Просто е грехота да не се възползва човек! Бих загубил себеуважението си...

... Един от своите изпити тя трябвало да държи пред преподавател, който не можел да понася студентки да носят скъпи украшения. Всеки пръстен, освен сватбената халка, на ръката на студентка гарантирал двойка. Когато влязла в университета и се спряла на гардероба да остави разкошния си скъп кожух, тя свалила пръстените от ръцете си — единия с брилянт, а другия — с брилянт и изумруд, понечила да ги прибере в чантичката си, но внезапно видяла точно до себе си същия този преподавател.

Уплашена, че той може да я види как сваля украшенията и ги крие в чантата си, тя ги пхнала в джоба на кожуха.

Преди да влезе в аудиторията за изпита, тя си взела писалката, лист хартия и студентската книжка, а чантата оставила на мъжа си, който бил дошъл с нея за кураж и за да я подкрепя, в случай че я скъсат. Той бил в друга група и бил си взел този изпит два дена преди това.

Тя получила четворка и изхвърчала от аудиторията, щастлива и засмяна. Мъжът ѝ я вдигнал на ръце и я завъртял по коридора.

— Хайде, сега ще го полеем!

Изтичали до гардероба, но тя не могла да намери в чантата си номерчето.

— Не се ядосвай, я да се дръпнем настрана, ще изтръскаш всичко и ще го потърсиш. Къде може да се е дянало, само помисли — успокоявал я мъжът ѝ.

Но и внимателното претърсване на съдържанието на чантичката не дало резултат. Номерчето сякаш се било изпарило. Вероятно разтреперана от страх пред строгия преподавател, тя или изобщо била забравила да си вземе номерчето, или го била изпуснала, вместо да го прибере.

— Нищо не мога да направя! — твърдо заявила свадливата гардеробиерка. — Щом нямаш номерче, къде ще ти търся кожуха! Правилата са следните: ще чакаш до довечера. Когато всички се разотидат и си вземат палтата, трябва да остане само твоето кожухче. Тогава ще напишеш заявление и в присъствието на домакина ще си получиш дрехата.

— Какъв ужас! — почти се разплакала тя. — Да чакам до довечера! Сега е само дванайсет и половина, можехме да идем в някой ресторант, да полеем изпита...

— Не се ядосвай — утешил я Саша. — Ще взема такси, ще прескоча до вкъщи, ще ти взема другия кожух и ще отидем някъде да празнуваме, а довечера ще дойдем пак.

Тогава всички проблеми се решавали с лекота. Били млади, живеели у нейните родители — за онези времена

доста заможни хора. Саша се върнал след половин час с нейния дълъг шоколадовокафяв кожух, качил жена си в същото такси, с което бил ходил до вкъщи, и двамата отишли в „Адриатика“ да пият „Шампан-Коблер“ и „Северно сияние“. Само че вечерта, когато се върнали в университета, нейния кожух го нямало в гардероба.

— Щом го няма, значи някой го е взел с твоето номерче — свила рамене гардеробиерката.

До този момент тя вече много добре си била спомнила, че била сложила номерчето в чантата си, в малкото вътрешно джобче, и докато дръпвала ципа, уловила втренчения поглед на преподавателя и си помислила: „Какъв ужас, ако сега под неговия поглед прибирах брилянтите. Правилно постъпих, като ги оставих в кожуха.“ А чантата не била оставяла никъде. Само в ръцете на Саша, докато била на изпит. Но той се кълнял, че чантата била постоянно в ръцете му...

Въпрос: Не ви ли е хрумвало, че именно съпругът ви е откраднал кожуха заедно с пръстените?

Отговор: Господи, разбира се, че ми е хрумвало! Бях абсолютно сигурна в това.

Въпрос: Не се ли опитахте да поговорите с него за това?

Отговор: Невъзможно. Той просто щеше да ме пребие.

Въпрос: Сериозно? Но защо продължихте да живеете с него?

Отговор: Първо, вече бях бременна, а за началото на 70-те години това беше от значение. Второ, родителите ми бяха против този брак, но аз настоявах и изпадах в истерии, че нали вече съм пълнолетна и сама мога да преценявам хората, а Саша е толкова умен и забележителен. Бях абсолютна хлапачка и самолюбие то не ми позволяваше да си призная грешката. А после някак свикнах. Родих син, после дъщеря, а после Александър изобщо престана да ме закача. Дори не сме се карали.

Въпрос: Защо?

Отговор: Защото почти не общувахме...

Из показанията на служителка от кредитния отдел на банката, в която работел Галактионов:

— Александър Владимирович беше толкова отзивчив, просто не можете да си представите! Нали знаете, има един специален фонд за оказване на помощ на тежко болни деца. Те имат в Москва консултационен център, там лекарите преглеждат детето и правят заключение за тежестта на заболяването, после с това заключение родителите се обръщат към фонда, а там хората сами подбират кого да приемат за лечение. Александър Владимирович, като представител на нашата банка, оказваше посредническите услуги, помагаше на нашите сътрудници, които искаха да се обърнат към фонда. Защото ние имаме няколко десетки филиала из цяла Русия, представяте ли си колко служители имаме? А Александър Владимирович знаеше прекрасно няколко чужди езика, затова винаги лично ходеше със служителите и техните деца и на консултациите, и по представителства, и в посолството, помагаше с превод. Там трябваше да се знаят английски и немски. Не жалеше личното си време, возеше ги със своята кола, ако трябваше. Златен човек беше!...

Из показанията на Надежда Шитова, любовница на Галактионов:

— Човек не можеше да му се сърди, дори когато се държеше безобразно. Беше невероятно обаятелен, с весел характер, много се смееше, шегуваше се. Имаше добро чувство за хумор, остър език. Но понякога ми ставаше неприятно от шегите му. Понякога те бяха много зловни.

... Веднъж той определил среща на един човек в апартамента на Шитова. Този човек трябвало да му върне пари. Длъжникът дошъл навреме, донесъл дебела пачка

долари, Александър го поканил да пият кафе, подхванал светски разговор.

Точно тогава на вратата се позвънило, дошъл неин съсед и донесъл някаква голяма дебела книга.

— Александър Владимирович, ето, намерих я, нали ме бяхте помолили.

— Благодаря — зарадвал се Галактионов. — Виж, Надюша, какъв справочник: технически характеристики и методи за разпознаване на фалшивите банкноти. Я да видим какво представлява? Охо, виж ти, има и картинки, и всички обяснения. Ами това какво е? Така, някаква засукана таблица. Я да прочетем за какво служи. Така, гледаме номера... в първата колонка... Нищо не разбирам. Я, Витюк, дай тук пачката, която си донесъл, да потренираме с нея. Така... номерът... колонката... така... ако съвпада, търсете буквата във втората колонка... така...

Той старателно четял коментарите и обясненията към сложната таблица и сверявал номерата на една от банкнотите, донесени от длъжника, с номерата от таблицата за фалшивите долари.

— Ако всичките шест показателя съвпадат, банкнотата ви е фалшива. Майчице, Витюк! Ами че тази банкнота е фалшива!

— Не може да бъде, Александър Владимирович — разтревожил се длъжникът. — Как така?

— Ами не знам — възмутено свил рамене Галактионов. — Ето, погледни, тук е написано черно на бяло. Седни и си провери всяка банкнота, на мен не ми трябва такова главоболие.

Пребледнелият Витюк започнал да изучава таблицата и да сравнява с нея донесените банкноти. Резултатът надминал и най-песимистичните му очаквания. Истински се оказали само банкнотите от един и пет долара, а трийсетте стодоларови банкноти според данните от таблицата били фалшиви.

— Откъде си ги взел? — ядосано попитал Галактионов.

— Купих ги, на улицата... — измънкал зашеметеният Витъок.

— Защо не купи от банката? Сто пъти съм ти казвал, предупреждавал съм те, че ще си изпатиш.

— Курсът в банката беше по-неизгоден — оправдавал се длъжникът.

— Добре че ми хрумна да проверя, инак щях да си сложа този ярем на шията, после щях да се чудя какво да ги правя. Върви и ми донеси истински банкноти. От мен да мине, предвид екстремните обстоятелства удължавам ти срока с още два дена.

Тази история би могла да охарактеризира Александър Галактионов като човек предпазлив, предвидлив и, общо взето, незлобив, готов да отстъпи и да уважи стеклите се обстоятелства. Би могла, ако не беше едно „но“. Големият бял справочник „Технически характеристики и методи за разпознаване на фалшиви банкноти“ бил цяла седмица преди тази случка в дома на Шитова и Александър Владимирович го бил прочел най-внимателно. А два дена преди да му върнат заема книгата изведнъж изчезнала някъде. Надежда Андреевна мислела, че Галактионов си я е прибрал, защото справочникът бил негов...

„Интересна личност е бил този Галактионов“ — разсъждаваше Настя, както лежеше на пода и подбираше записките. — Отявлен мерзавец, който може да открадне от собствената си жена и после да я утешава с цялата искреност, на която е способен. Ако ли пък тя се била опитала да го уличи, също тъй всеотдайно цял да я бие. На всичко отгоре изобщо не се е притеснявал от наклонностите си, най-малкото е смятал, че е в реда на нещата да вземе със себе си жена си, когато е отивал да продава стар катинар в кутия от скъп вносен фотоапарат. В ръцете му попада справочник за фалшиви банкноти и той моментално измисля афера, която пробутва не на някой страничен човек, а на приятел, намира фалшификатор и му поръчва фалшиви банкноти, та после за минутка да ги подмени и да накара доверчивия длъжник да плати дълга си два пъти. Хазартен човек, смятал се е за любимец на съдбата, весел, остроумен, късметлия.

Двайсет години активна практика в извършване на дребни и големи подлости — и нито веднъж не са го хванали. В милицията няма нито един документ срещу него, дори катаджиите не са го глобявали. Дали е карал внимателно, дали се е усмихвал обаятелно — особено ако усмивката му е изваждала на показ захапана между зъбите банкнота.

Ако се вярва на свидетелите, напоследък късметът май напуснал Александър Владимирович. Около четири месеца преди да умре му се провалила доста крупна сделка. Това била първата му сериозна несполука през тези дълги години и Александър възприел ситуацията философски: е, не може вечно да ти върви, късметът трябва и да си почива понякога. Но когато буквално същата седмица го сполетял втори провал, той се разтревожил. Наистина ли Санка Виста се скапва? Никога не се било случвало да губи на преферанс такива огромни суми. Той никога не губел дори малки суми, изхитрявал се да побеждава партньорите си и при най-неблагоприятно раздаване на картите. Но за целта трябва да притежаваш способността да концентрираш вниманието си продължително, много дълго време — Виста открай време се славел с тази си способност. Обикновено партньорите му се уморявали по-рано, започвали да правят грешки, забравяли изиграните карти, а Виста бил неуморим — и през шестия час от играта запомнял ходовете и броял картите със същата лекота, както в началото ѝ. Нима наистина първата му голяма загуба е означавала началото на остаряването му, на загубата на памет и внимание? Та той бил само на четирийсет и три, цветуща възраст. Трябвало да докаже, че късметът все още го обича, че всичко случило се не е нищо повече от дребна неприятност, на която дори не е нужно да обръща внимание.

Той яростно се залавял за всякакви сделки, които един по-обективен съдия би нарекъл по-скоро афери, и по-често от обикновено сядал край зеленото сукно. Отначало всичко вървяло добре и той живнал, но после отново завалели несполуки. Галактионов се поукротил: ако се съди по отделни негови реплики, които си бяха спомнили свидетелите, решил да събере мислите си и да анализира причините за сполетелите го провали. При това всички като един са повтаряли, че той не е бил в депресия, не е изглеждал потиснат, а по-скоро заинтересован, като учен-ентомолог, внезапно открил на

Северния полюс пеперуда. Галактионов бил все така остроумен и обаятелен, било невъзможно да му лепнеш неизтриваемото клеймо „неудачник“.

До смъртта му не го споходили никакви други неприятности. Вярно, казали свидетелите, няколко дена преди да загине настроението му рязко се подобрило и веднъж той казал в присъствието на жена си:

— Няма страшно, дори когато късметът спи, майсторлъкът е на поста си, него човек не може да пропие. А пък събуди ли се той — можете да си представите!

Явно той отново си е опитал силите и както се оказало — имал успех. Но не беше ясно следното: за всичките му отблъскващи сделки и афери задължително е знаел някой — или жена му, или любовница, или колеги от службата. Друг е въпросът, че те не разбирали доколко отвратително и противозаконно било онова, което вършел. А самият Галактионов ни най-малко не се срамувал от дейността си и никога не криел мнението си, че е грехота да не се възползваш от чуждата глупост или доверчивост и ако не го прави, ще престане да уважава себе си. Ала за последния му успех — ако изобщо го е имало, а не е плод на разпаленото въображение на Анастасия Каменская, кой знае защо, никой нищо не знае.

Интересно, защо? Какво толкова особено има в него?

* * *

Той погледна с неприязън събеседника си. Да, хората го дразнеха, но подобна формулировка беше прекалено обща. Не го дразнеха само хората от славянски тип. Докато всички останали — например азиатци, негри, кавказци, го караха да потреперва от отвращение. Не можеше да понася неправилен говор, гадеше му се дори от най-слаб акцент. Не можеше да гледа спокойно неславянски лица. Боже мой, колко само ги мразеше!

— Колко изпитания трябва да проведете? — попита го събеседникът му.

— Най-много три — отговори той, като се стараеше гласът му да не го издаде, че вътре в него всичко кипи. — След всяко изпитание —

приблизително две седмици проверки, после ново изпитание, и така нататък. Всичко около шест-седем седмици. Много зависи от изпитвания материал — понякога не успяваме да съберем наведнъж нужното количество.

— Вероятно бихме могли да помогнем? — попита кавказецът.

— Не е необходимо — сухо отсече той. — Приборът е наша грижа, вашата грижа са парите. Гответе договорената сума, след месец и половина приборът ще бъде готов.

— В коя банка трябва да преведем парите?

— Бих предпочел в брой.

— Но това е много по-сложно — възрази кавказецът. — Да пренасяме такава сума през зона на военни действия... Рискът е голям.

— Това не ме интересува — студено го прекъсна той. — Вие получавате прибора, а аз — цялата сума в брой. Разбрахте ли ме? Цялата сума. В брой! — натърти.

— Но защо? — не млъкваше кавказецът. — На самия вас ще ви е трудно да ги изнесете в чужбина. А така ще си стоят в някоя швейцарска банка и ще ви чакат. Лошо ли е?

— Това не е ваша работа — злобно отвърна той. — Не смятам да заминавам за чужбина и не ми е притрябвала дрисливата ви швейцарска банка. Искам ги в брой тук. Инак няма да получите прибора.

— Е, какво да се прави, сега вие диктувате условията си — въздъхна кавказецът. — Руските войски още дълго ще се намират на наша територия. Изгубихме първия рунд, но втория искаме да спечелим. И за тази цел сме готови на всичко. Вашият прибор ни е много необходим, тъй че вие, разбира се, ще получите парите си в брой.

— Това исках да чуя — миролюбиво се усмихна той, като едва сдържаше желанието си да стисне събеседника си за гърлото и да го удуши.

ТРЕТА ГЛАВА

Миша Доценко седеше в кабинета на Олшански и вече кой ли час поред работеше със съпрузите Красникови, като се опитваше да им помогне да си спомнят дали не са казвали на някого, че синът им Дима не им е роден син. Самият Константин Михайлович беше отстъпил стола си на Михаил, седеше в ъгъла и с интерес наблюдаваше колко майсторски върши работата си младият оперативен работник. Миша специално задълбочено се бе занимавал с проблемите на паметта и мнемотехниката и умееше да прави това, което в криминалистиката се нарича „пробуждане на асоциативните връзки“. С други думи, ако човек има какво да си спомни и няма какво да крие, под внимателното ръководство на старши лейтенант Доценко той непременно ще си го спомни.

Олга и Павел Красникови в един глас повтаряха, че никога... по никакъв начин... на никого... и така нататък. Внезапно Миша промени тактиката.

— Защо непрекъснато ме лъжете? — попита той с невинна физиономия.

— Ние?! — възмутено възкликнаха съпрузите. — Ама вие какво приказвате! За какво ви лъжем?

— Е, ако не ме лъжете, значи неточно формулирате мислите си. Ето вие например, Олга Михайловна, отговорете ми още веднъж на въпроса: с кого през последните пет години сте обсъждали тайната на осиновяването?

— С никого — уморено повтори жената. — Вече десет пъти ви казах, че с никого.

— Е, как така? Ами Ликов? Шантажистът, който ви се е обаждал по телефона? С него сте говорили за осиновяването, нали?

— Да... вярно... — смути се Красникова. — Но аз мислех, че имате предвид...

— Разбрах какво искате да кажете — меко я прекъсна Доценко. — Но искам и вие да разберете какво имах предвид аз, като ви казах,

че неточно формулирате мислите си. Сега вие, Павел Викторович. Отговорете ми и вие на същия въпрос.

— С никого не съм обсъждал въпроса за осиновяването — тържествуващо заяви той, леко засегнат, задето този симпатичен хлапак с черни очи и идеално изгладен костюм се бе оказал прав. — Дори с Ликов. По телефона с него винаги говореше Олга.

— Чудесно — широко се усмихна Миша. — А нима с Олга Михайловна, вашата съпруга, нито веднъж не сте си говорили за осиновяването?

— Но какво общо има това? — възмути се Павел. — Да не искате да кажете, че аз... че ние самите...

От вълнение и гняв той започна да заеква и все не можеше и не можеше да подбере нужните думи.

— В никакъв случай, Павел Викторович. Само искам да ви покажа, че отговаряйки на въпросите ми, вие предварително вкарвате спомените си в определени рамки. Аз ви питам „С кого?“, а вие веднага рисувате във въображението си образ на злодей в дрипи или на шпионин с тъмни очила и като не намирате такъв, смело ми отговаряте: „С никого.“ Това е неправилно. В най-лошия случай трябва да ми отговорите: „С никого, освен...“, а в най-добрия — просто да ми изброите тези „освен“. Разбрахте ли сега? Нека забравим всичко дотук и да започнем отначало. И не се опитвайте да оценявате всеки човек, за когото си спомняте, преди да ми отговорите. Позволете ми да го направя аз. И тъй, Олга Михайловна...

След няколко минути тя колебливо каза:

— Може би лекарката. Една очна лекарка. Дима е силно късоглед и когато го заведох на преглед, лекарката попита дали аз не съм късогледа. Разбрах, че трябва да отговоря не за себе си, а за Верочка, тя имаше чудесно зрение и аз смело казах, че не съм късогледа. Тогава тя попита за баща му. А аз нищо не знам за него. Тя явно забеляза, че се смутих, каза на Дима да излезе и направо ме попита: „Бащата на момчето не му ли е роден?“ Наложих се да призная, не можех да рискувам здравето на детето. Ако скриех и кажех, че баща му си му е роден баща и няма никакво късогледство, или обратното — че има, и лекарката му сложеше диагноза за някаква несъществуваща болест, можеше да изтървем истинското заболяване.

— Много добре — зарадва се Миша. — Ето виждате ли как тръгва работата, когато човек не се оковава в предварително поставени рамки. Кога се случи това?

— Преди около три години. Да, точно така, Димочка беше на дванайсет.

Миша си записа номера на поликлиниката и името на лекарката.

— Хайде да помислим още — помоли той. — Още едно малко усилие и ще приключим за днес.

Но този ден те не си спомниха нищо друго. Когато вратата се затвори след Красникови, Олшански приветливо се усмихна на Миша.

— Ей, браво на тебе, старши лейтенант, просто ти се любувах, като гледах как работиш. Ставаш за следовател, не просто за оперативен работник. Защо не си смениш квалификацията, а? Почакай десет минутки, сега ще издам постановление за изземане на медицинския картон и ще отидем в поликлиниката да си поговорим с тази очна лекарка.

След един час те вече влизаха в просторния вестибюл на детската поликлиника. За мъчителните си усилия преди обяд бяха възнаградени с обстоятелството, че лекарката Перцова, която им трябваше, беше на смяна.

— Да, Дима Красников беше мой пациент — потвърди тя и извади купчинка картончета от кутията. — Подозирах, че късогледството му може да е следствие от предразположение към диабет. Ето вижте, написала съм „диабет“ и въпросителна.

— А защо въпросителна? Не успяхте ли да изясните нещата докрай? — попита Олшански.

— Разбирате ли, диабетът много често се предава по наследство. Попитах майката, но тя отрича диабет по нейна линия — отговори Перцова, след като погледна картончето. — А въпросът с бащата остана открит, написала съм: Не разполага със сведения за бащата.

През това време Миша прелистваше медицинския картон на Дима Красников. Кой знае защо, никой от лекарите, освен очната, не бе записвал анамнеза и тук можеше да се прочете буквално същото, което им каза Перцова, докато гледаше контролното картонче: по линия на майката еди-какви си заболявания, не разполагаме със сведения за бащата.

Когато излязоха от поликлиниката, Олшански уморено помръдна рамене, не довърши движението и си остана прегърбен — ужасно се прегърбваше при ходене.

— Не уцелихме — констатира той. — Ликов съвсем определено е знаел, че и двамата родители на момчето всъщност са осиновители. А Перцова не знае това. Тя смята, че поне майката на Дима му е родна. Но не се отчайвай, старши лейтенант. Ти днес настрои мозъците на тези Красникови на правилна вълна, току-виж, спомнили си нещо. А за моето предложение си помисли. От тебе ще стане прекрасен следовател, умееш да разговаряш с хората, не си като мене. По-рано Володка Ларцев много ми помагаше в това, пробутвах му най-трудните разпити, това се казваше майстор! И ти ще станеш такъв, помни ми думата. Да имах за помощници тебе и Настася, целият престъпен свят щеше да трепери — изведнъж се разсмя той. — Слушай, ами тя защо ме отбягва? Мрази ли ме? Все по телефона се чуваме, никога не идва.

— Какво говорите, Константин Михайлович, Анастасия Павловна много ви уважава и ви цени извънредно много — като подбираше внимателно думите си, каза Доценко, притеснен вътрешно. Прекрасно знаеше, че Каменская не може да го понася, а след историята с Ларцев донякъде се и страхува от него.

Олшански се спря на кръстовището и зачака светофарът да светне зелено. Миша стоеше зад гърба на следователя и не виждаше лицето му. Внезапно Константин Михайлович се извърна и хвана ревера на модерното яке на Миша.

— Слушай, старши лейтенант, сметките ни с Каменская отдавна са чисти. Тя е умно момиче, главата ѝ работи като часовник, а характерът ѝ не е по-лош от моя. Ако тя смята, че в историята с Ларцев и аз имам вина — да смята така, няма да споря. Наистина имам вина. Но нямам намерение да обсъждам тази история нито с нея, нито с когото и да било друго. Обаче за работата ще е по-добре, ако сме приятели с нея. Да престане да ме отбягва, ще ѝ предадеш, нали?

— Ще ѝ предам, Константин Михайлович — вече спокойно отговори Доценко. — Мисля, че тя ще се радва да го чуе. Наистина малко се страхува да общува с вас, понякога сте доста рязък.

— Виж ги ти, милите! — разсмя се Олшански. — Какви нежности, а! Обаче ти, старши лейтенант, внимателно си избираш

изразите. Тя сигурно ти е казвала, че съм абсолютен простак. Казвала е, нали?

— Не е — меко се усмихна Миша, — аз на никого не позволявам да преиначава показанията, а и самият аз не го правя. Каза точно това, което ви предадох: понякога сте доста рязък.

— Човек не може да те надвие в приказките, старши лейтенант — удовлетворено каза Олшански, — наглед си сладурче, обаче зъбите ти са железни. Мисли, мисли върху предложението ми, не забравяй какво ти казах. И още нещо. Утре, на 19 януари, е Кръщение, жена ми ще пече тиганици. Ще дойдеш ли? Ще видиш моите щерки, вече са големи, но са страшно забавни.

— Неочаквана покана — отново се усмихна Миша, — но приятна. Ще направя всичко възможно, за да отменя планираното за утре.

— Това се казва висш пилотаж — много сериозно каза Константин Михайлович. — Цена нямаш, старши лейтенант. Да не би да са те обучавали в Дипломатическата академия?

— Защо решихте така?

— Е, ти пък съвсем ме вземаш за глупак — почти се обиди следователят. — Искаш ли да ти преведа това, което ми каза сега? Мамка ти, стар пръч, да не си мислиш, че утре си нямам друга работа, освен да ям тиганици с тебе? Ами че аз, какъвто съм млад и чевръст, съм си планирал вечерите за месец напред и утре ще ти кажа със съжаление в гласа, че въпреки всичките си старания, не съм успял да отложам някои от наложителните и важни задължения, които съм поел за вечерта, щом ти с кокошия си мозък не можеш сам да се сетиш, че няма да дойда да ти ям тиганиците, дори да умирам от скука и безделие, а и твоите хлапачки не са интересни за мене, какъвто съм млад и чевръст. Е, дословно ли го преведох или с литературни волности?

— Направихте превод от английски на китайски — засмя се Миша, отново притеснен вътрешно. Да, следователят Олшански не му мисли много, когато поставя хората в сложно и неудобно положение. Нищо чудно, че Анастасия Павловна не го обича и гледа да си няма работа с него.

— Защо точно от английски и именно на китайски?

— Ами защото при превод от английски на китайски обемът на текста нараства приблизително осем пъти. Английският език е много плътен, а китайският е сложен, засукал, с безброй допълнителни определения. Аз ви казах точно шестнайсет думи, а колко съдържаше преводът ви?

— Добре де, пак се измъкна — махна с ръка Олшански. — Не се излиза лесно наглава с тебе. В каква посока си?

— Ще се върна в службата, тъй че трябва да изляза на Серпуховската линия.

— Тогава да тръгнем заедно по Пръстена, аз ще сляза на „Павелецкая“, а ти ще се прехвърлиш на „Серпуховская“.

Двамата тръгнаха към зданието на метрото. Отдавна се беше мръкнало, от небето се сипеха едри парцали мокър сняг. Миша Доценко беше гологлав и белите парцали покриха с бяла шапка неговата грижливо подстригана и сресана черна коса. Олшански вървеше прегърбен, пъхнал ръцете си дълбоко в джобовете на палтото и с качулка на главата. През целия останал път те уморено мълчаха.

* * *

На другата сутрин телефонът извънтя още преди Константин Михайлович да бе прекрачил прага на кабинета си.

— Спомних си — развълнувано му съобщи Олга Красникова. — Разговарях за това с един следовател.

— С какъв следовател? — ядоса се Олшански.

— Казва се Бакланов, Олег Николаевич Бакланов. Той водеше делото за кражбата на дънките.

Олга набързо разказа на Олшански заплетената история с дънките.

— Тогава следователят ме попита не е ли възможно момчето да страда от психическо разстройство и имали ли са нещо подобно роднините му до трето коляно. Аз честно му разказах всичко. Но, Константин Михайлович, той е следовател, не може да...

— Не може, не може — успокои жената Олшански. — И как приключи този случай?

Той зададе този въпрос проформа — мислеше вече за друго, изобщо не му беше интересно как е приключил случаят с кражбата на някакви си глупави дънки. Но отговорът го накара отново да се включи в разговора с Красникова.

— Не знам, но се надявам всичко да е наред.

— Нещо не ви разбрах — каза Олшански. — Как така не знаете и какво значи „надявате се“?

— Ами когато си взехме Димочка, попитах следователя можем ли да се надяваме да го оставят под наше поръчителство или някак другояче... Не знам какво може да се направи, само да не го пратят в изправително училище в колония. Той каза да занесем молба, служебни бележки по местоживеене, от психоневрологическия и венерологическия диспансер. За две седмици събрах всички документи и ги предадох чрез адвокат.

— Защо чрез адвокат? — интересува се Олшански.

— Той настоя.

— Кой „той“?

— Бакланов. Каза, че трудно ще го намерим на работното му място, а с адвокатите той често се среща в съда, така че е по-добре да му предадем документите чрез адвокат.

— И какво стана после?

— Ами нищо. Тишина. Сигурно всичко е приключило.

— Кога беше това, припомнете ми пак — помоли Константин Михайлович.

— На 12 септември.

— А кога занесохте документите?

— На 28 септември. Спомням си го точно, защото избрах ден, когато имам „прозорец“ в програмата.

— Тоест искате да кажете, че на 12 януари са се навършили 4 месеца, откак синът ви е извършил кражбата — уточни той за всеки случай. Прекалено невероятно му звучеше разказът на Красникова.

— Точно така — потвърди тя.

— И следователят не ви повика повече — нито с призовка, нито по телефона?

— Не, нито веднъж.

— А какво ви каза адвокатът?

— Отначало — че ще ни струва много скъпо, но за сметка на това той гарантира, че няма да пратят Дима в колония. А после много дълго не можех да го намеря — ту беше болен, ту в отпуск, после ми казаха, че вече не живее там и този телефон не е негов. А после аз престанах да звъня, сметнах, че всичко е приключило благополучно и дори са решили да не внасят делото в съда.

— Знаете ли какво, Олга Михайловна, съветвам ви да отидете при прокурора и да го попитате какво става с вашия случай. Може би наистина е трудно да намерите Бакланов, но районният прокурор си е винаги в кабинета. Явно вие трудно се ориентирате в тези неща и някой просто ви заблуждава. Не е възможно нещата да приключат, без вие да знаете за това. Трябва да ви поканят и да ви съобщят решението, а вие трябва да подпишете, че сте го прочели и всичко сте разбрали. На мен ми е трудно да кажа какво прави Бакланов с едно престъпление, което не бива да се разкрива. Дори не мога да предположа. Но много бих искал да зная. Впрочем почакайте — сепна се Олшански. Допреди малко той говореше и мислеше като юрист и служител на прокуратурата. Но сега у него се пробуди следователят, който водеше дело за разгласяване на тайната на едно осиновяване. Буквално предишния ден той си бе помислил, че тази тайна най-лесно би могъл да изрови служител на милицията. Щом с делото срещу Дима Красников става нещо неразбираемо, а в него има сведения за осиновяването, той в никакъв случай не бива да праща Олга при прокурора, за да не вдигне на крак обществеността и да не стресне преждевременно този Бакланов. — Никъде не отивайте — каза той. — При прокурора ще ида аз и ще науча всичко. Обадете ми се довечера по телефона.

Посещението при прокурора на района, на чиято територия преди четири месеца Дима Красников бе опитал да открадне дънки от магазина, завърши по съвсем неочакван начин. Толкова неочакван, че когато Олшански събщи това по телефона на Миша Доценко, той начаса се втурна към кабинета на Настя.

— Анастасия Павловна, оказа се, че от следователя Бакланов са били откраднати папки с дела. Той не е можел да намери сили у себе си да събщи за това. Защото има вина — бил е много небрежен, когато е излизал, не е заключвал кабинета си и ключът на касата му постоянно си е стоял в ключалката. Сега се тръшка, но късно.

— И какво от това? — не го разбра Настя. — Ясно, кражба. И после какво?

— Откраднати са четири дела, едно от които е на Дима Красников, а в папката има сведения за осиновяването.

— Боже, какви усложнения! — въздъхна Настя. — Значи излиза, че сведенията от откраднатото дело са попаднали у Галактионов?

— Така излиза, Анастасия Павловна.

— Той ги е откраднал, така ли?

— Възможно е — съгласи се Миша. — Защо не?

— Но за какво са му на него?! — ядосано възкликна Настя. — За какво са му потрябвали тези дела? Впрочем не, Мишенка, не съм права, говоря глупости, а вие ме слушате и мълчите, вместо да ме поправяте. Какви други дела са откраднати?

— Ето, записал съм си. Първото е на Красников, опит за кражба. Второто — нападение на Спестовна банка, групово. Третото — битово убийство и самоубийство, делото е трябвало да бъде приключено поради смърт на лицето, подлежащо на подвеждане под наказателна отговорност, буквално на следващия ден е щяло да отиде в архива. Четвъртото е за особено злостно хулиганство, член двеста и шейсети, параграф трети, виновният е установен, още малко и е щяло да бъде предадено в съда.

— Мишенка, спешно ми намерете сведения за всички лица, фигуриращи в тези дела, освен Красников, разбира се. На крадците им е трябвало само едно дело, останалите са ги взели за прикритие, от онези, които са им били подръка, нали не са могли да избират. Ако Галактионов е имал нещо общо с открадването на тези дела, тогава е ясно откъде е имал информацията за осиновяването. И тогава е ясно каква е била сполучливата афера, която е спретнал точно преди да умре. И е ясно защо на никого не е казал за това. Всичките му афери са били негово собствено дело и наглед са били напълно законни. А кражбата на наказателни дела от кабинета на следовател е вече чужда тайна, за чието разгласяване човек може плати и с живота си. Освен това си е чисто престъпление, дори на олигофрен е ясно, че в този случай не е можел да се прави на преуспяващ бизнесмен. Нека опитаме да си изясним кое точно дело от четирите е трябвало да вземе крадецът — това може да е бил и самият Галактионов. А може само да е организирал кражбата. Трябва да разберем също защо го е направил.

Тоест дали е търсил собствена изгода от това наказателно дело, или просто някой го е помолил да го открадне. Но че делото на Дима Красников е било в ръцете на Галактионов — в това вече почти не се съмнявам.

— А какво се крие зад вашето скромно „почти“?

— Допускам, че кражбата може да е извършил и Ликов. И сега да стоварва всичко върху Галактионов. Защо пък не? Тъй че сега ние с вас, Мишенка, ще изтегляме нишки от трите откраднати наказателни дела и към Ликов, и към Галактионов. Все някоя ще ни свърже с единия от тях. И освен това, Мишенка, посетете Шитова. С нея е разговарял Лепьошкин, тъй че ще ви бъде трудно, трябва положението да се оправи. Но постарайте се, моля.

* * *

Надежда Шитова отначало прие Миша Доценко доста хладно.

— Надежда Андреевна — меко подзе той, — разбирам вашата мъка и ми е много неудобно да ви торозя с разговори и спомени, когато вие преживявате такава трагедия.

— Така ли мислите? — сухо отвърна тя. — Аз пък мисля, че изобщо не ми е работа да скърбя за Саша, нямам право на това.

— Защо говорите така? Това е жестоко.

— Именно. Но точно това ми разясни в популярна форма вашият колега Игор Евгениевич Лепьошкин. Според него аз поощрявам съпругеската изневяра, докато същевременно не мога да реша собствените си семейни проблеми и окончателно да уредя своите отношения със съпруга си. Явно той смята, че печатът в паспорта вменява много задължения, дори ако съпругеските отношения отдавна са прекратени и хората живеят разделени.

— Игор Евгениевич не е искал да ви обиди.

— Нищо подобно — рязко отвърна Шитова. — Той старателно подбираше думите, от които би ме заболяло повече. Прекрасно си личеше.

— Надежда Андреевна, моля ви, нека да се върнем към разговора за Александър Владимирович. Ние може да се отнасяме към Игор Евгениевич по всякакъв начин, но трябва да признаем: той прави

всичко възможно и дори невъзможното, за да разкрие престъплението и да намери убиеца на вашия приятел. Характерът му е сложен, не отричам, понякога е излишно праволинеен, но е истински професионалист. Ако той ви е толкова неприятен, мога да ви обещаая, че ще се постарая да ви избавя от разговори с него. Съгласна ли сте?

— Добре — мрачно кимна Шитова. — Питайте.

Тя беше красива ярка брюнетка на двајсет и осем години и живееше в хубав двустаен апартамент. Но сега пред Миша Доценко седеше бледа, измъчена жена, все още несъвзела се след операция. За нея беше огромен удар, когато няколко дена след операцията в болницата я посетиха служители на милицията и я заразпитваха къде може да бъде намерен Галактионов. След като научиха, че той има ключове от апартамента ѝ, те я помолиха да им даде своите ключове, а на другия ден ѝ ги върнаха и ѝ съобщиха, че Галактионов е бил намерен мъртъв в нейния дом. Тя изпита огромен страх и когато се прибра от болницата — навсякъде из къщи виждаше следи от влизането на външните хора, а в хола — очертани с тебешир контури на трупа, които криминалистите не бяха си направили труда да изтрият, след като бяха направили всички снимки. Надежда се страхуваше да остава сама вкъщи, особено нощем — мисълта, че мъртвият Саша е лежал тук няколко дена, не ѝ даваше мира.

Следоперационният шев зарастваше трудно, болеше я, тя ходеше с усилия, но все пак отиде в прокуратурата, когато Лепьошкин я извика — не се оправда, че е болна. От следователя си тръгна оскърбена, преглъщайки сълзите си и отнасяйки в душата си омраза към цялата правоохранителна система. Почти три седмици никой не я обезпокои и ето че сега довтаса този симпатичен черноок младеж, който все пак успя да разтопи леда и да я накара да проговори.

— Познавали сте се с Александър Владимирович от...

— Почти година — подсказа му тя.

— Интересуват ме хората, с които той ви е запознавал или които просто сте виждали с него, дори да не ви е запознавал с тях. Особено през последните три седмици преди гибелта му.

— Странно поставяте въпроса — каза Шитова и по-плътно се загърна в топлия халат. Зле зарастващият шев не ѝ позволяваше да носи тесни панталони и поли, с каквито беше свикнала.

— Защо да е странно?

— Лепьошкин ме попита само за онези, които познавам. Когато се опитвах да му обрисувам хора, с които Саша не ме е запознавал, следователят ме прекъсваше и казваше, че моите разсъждения не го интересуват.

„Ах, по дяволите, колко се е издънил този човек! — ядосано си помисли Михаил. — Нима емоциите понякога вземат връх дотолкова, че можеш да забравиш не само за елементарното приличие, но и за интересите на следствието?“

— На онзи етап от следствието наистина е било по-важно да се разбере кои хора познавате по име — започна той да защитава следователя, — за да проверим първо тях. Сега дойде момент, когато трябва да установим и потърсим други хора. Много разчитам на вашата помощ, Надежда Андреевна. Вие сте били най-близкият човек на Галактионов и дори той да е имал познанства, който е предпочитал да крие, на вас по-скоро би се доверил.

Шитова определено омекна. Миша ясно ѝ даде да разбере, че признава правото ѝ да се смята за „неофициална съпруга“, и това много се различаваше от приказките на Лепьошкин. Ако сега я попитаха дали е обичала Галактионов, тя, разбира се, би отговорила утвърдително. Всеки разбира и чувства любовта посвоему, смяташе тя — за нея любовта означаваше леко и радостно съществуване до мъж, който може и иска да угажда на прищевките ѝ, били те престижен курорт или поредна нова дрешка, посещение на премиера на нашумял филм или ремонт на апартамента с някакви невероятни екстри.

Тя не познаваше чак толкова много приятели на Саша. Някои от тях редовно идваха в дома ѝ по покана на самия Галактионов, с други се срещаха по ресторанти на банкети или на скромни делови вечери, а трети съществуваха, за да им правят услуги: носеха продукти, организираха ремонт, помагаха при поддръжката на колата, ходеха до касата да купуват билети за самолет. Той наистина не криеше отношенията си с тези хора, разликата беше само, че първите ѝ представяше с името, фамилията и дори длъжността, другите наричаше стари приятели и споменаваше само малките им имена, а за третите имаше прякори или просто им подвикваше на „ти“. И само веднъж...

... Това се случи около седмица преди смъртта му, точно в деня, когато тя влезе в болница. В службата получи силен кръвоизлив,

помоли да я освободят и се прибра около три часа следобед. Щом влезе в апартамента, разбра, че е дошъл Саша, и то не сам. До неговото яке висеше нечие палто. Още се събличаше, когато Галактионов излезе в антрето и плътно затвори вратата към хола.

— Защо толкова рано? — попита той и кой знае защо, гласът му звучеше недоволено.

— Не съм добре, помолих да ме пуснат по-рано. А кой ти е дошъл на гости?

— Не го познаваш — отвърна ѝ неопределено. — Имаме сериозен разговор, не влизай при нас и не ни пречи.

Такова нещо се случваше за пръв път и Шитова се почувства засегната, но не го показва, още повече че внезапният кръвоизлив я тревожеше много повече.

— Да ви направя кафе? — предложи тя.

— Няма нужда. Той скоро ще си тръгне.

Саша се върна в хола и отново плътно затвори вратата зад себе си. Надежда така и не видя неговия гостенин.

Тя отиде в спалнята, съблече официалния си костюм, облече пеньоара и полегна на кревата. След някое време реши да пийне чай, стана и тогава силно ѝ се зави свят. Чувстваше се все по-зле и отново седна на леглото, после, като събра последните си сили, извика:

— Саша...

Струваше ѝ се, че умира. В спалнята се втурна Галактионов. Явно е изглеждала много зле, защото той здравата се уплаши.

— Какво има, Надюша? Какво да ти дам? Валидол? Валокордин?

Тя нищо не можеше да отговори, само стенеше. Никога не беше ѝ се случвало нещо подобно и не знаеше какво представлява сърдечният пристъп. Саша също нямаше здравословни проблеми, ето защо вкъщи не държаха лекарства за сърце.

— Надюша! — уплашено викаше той. — Хайде, кажи ми как да ти помогна, аз не знам...

Галактионов изскочи от спалнята и се върна с гостенина си. Надежда лежеше със затворени очи, чувстваше се много зле и когато усети нечия ръка на китката си, не отвори очи.

— Защо си е тръгнала от работа? — чу Шитова непознат мъжки глас. — Какво я е заболяло?

— Не знам — отвърна Саша. — Каза, че се е почувствала зле, но какво конкретно... не ми каза.

— Възможно ли е да е бременна?

— Май че не. Имаше някакви проблеми, отиде на лекар и той й каза, че не е бременна.

— Надя, чувате ли ме? — обърна се към нея непознатият. — Във връзка с какво ходихте на лекар? Подозирали сте, че сте бременна... или?

Тя с усилие отвори очи и веднага отново ги затвори. Дразнеше я дори слабата светлина на угасващия зимен ден. Почти не видя мъжа, пък и не й беше до това.

— Трябва да извикаме „Бърза помощ“ — каза той. — Струва ми се, че имате извънматочна бременност. Трябва спешно да влезете в болница. Александър, извикайте „Бърза помощ“, бързо, бързо, не стойте като мумия.

— Ама вие лекар ли сте? — чу тя като в просъница учудения глас на Саша.

— Не съм лекар, но там, където работя, наскоро имаше такъв случай. На една служителка й стана зле, и тогава си мислехме, че е сърцето, извикахме „Бърза помощ“, а се оказа, че било извънматочна бременност. После лекарите й казаха, че още петнайсетина минути — и нямало да я докарат жива до операционната маса. Когато се спуска тръба, се получава кръвоизлив в коремната кухина. Ама какво стоите, бързо на телефона!

Световъртежът постепенно отминаваше, след известно време Надежда отвори очи, но в стаята беше само Саша. После пристигна линейката и я откараха...

— Кажете ми, Надежда Андреевна, Галактионов посети ли ви в болницата?

— Не.

— Това не ви ли учуди?

— Общо взето, не. Саша не обичаше болниците, дразнеше се, когато гледаше болни хора. Пък и да идва в гинекологията е някак си... Ами не знам. Разбирате ли ме?

— Естествено, естествено. Значи за последен път сте видели Александър Владимирович, когато ви взеха с линейката?

— Да... — Очите ѝ се напълниха със сълзи, но тя бързо се овладя. — Извинявайте.

— Хайде сега да се опитаме да си спомним всичко възможно за онзи гостенин.

— Но аз изобщо не си го спомням. Видях го само за половин секунда.

— Е, това е напълно достатъчно — усмихна се Миша. — Да започнем с палтото.

— Ама моля ви се, откъде ще го помня! Не обърнах внимание.

— Да, но ми казахте, че когато сте се прибрали, веднага сте забелязали, че Саша не е сам. Какво си помислихте в онзи момент?

— Че си е дошъл и е довел някой приятел. Какво друго?

— Надежда Андреевна, не се стараете достатъчно — шеговито поклати глава Доценко. — Аз, когато се прибирам и виждам на закачалката в антрето дамско палто, си казвам: Мама има гостенка, защото *това* палто не е маминото. Но не е дошла сестра ми, защото нейното палто е сиво, а това е светлосиньо. Светлосиньо палто има приятелката ѝ от съседния блок, но то е малко по-друго, с кожена яка. А *това* палто ми е съвсем непознато. Разбира се, мислите ми, преразказани устно, изглеждат продължителни, но всъщност процесът на разпознаването е мигновен. Хайде да се опитаме да установим как е преминал у вас този процес тогава? Разбирате ли какво искам да постигна?

— Ами горе-долу... — колебливо отговори Шитова. — Влязох, видях якето на Саша, а до него — едно палто, ѝ си помислих, че не е Гоша, защото Гоша ходи с късо кожухче.

— А защо първо си помислихте за Гоша?

— Защото когато Саша идваше вкъщи през деня, винаги водеше Гоша. Гоша е юрист и Саша ми е казвал, че двамата трябва да поседят на спокойствие и да прегледат договорите.

— Гоша — това е Саркисов, началникът на юридическия отдел на банката, така ли?

— Да.

— Много добре. Какво си помислихте после?

— Май за... Просто не знам. Много добре си спомням, че си мислех за рождения си ден.

— И какво си помислихте за рождения си ден?

— Господи, какво значение има това? Помислих си, че Саша сигурно е забравил за обещанието си да дойде на рождения ми ден.

— И защо си помислихте точно това?

— Защото когато вземаше участие в празниците вкъщи, той винаги предварително уреждаше Стасик да докара продуктите и напитките.

— Значи като гледахте чуждото палто, веднага разбрахте, че гостенинът не е Стасик?

— Ами разбира се, палтото на Стасик е черно, а онова беше сиво.

— Видяхте ли, Надежда Андреевна, а ме уверявахте, че не си спомняте цвета на палтото.

— Ау! — изненада се тя. — Колко хитро го направихте! Дори не забелязах как си го спомних. Вярно, вярно, определено беше сиво.

— Да продължим — удовлетворено кимна Миша. — Този човек негър ли беше?

— Защо пък негър? — Тя буквално се задави от изумление. — Как можа да ви хрумне?

— Защо, не беше ли? — хитро се усмихна Миша.

— Не, разбира се. Беше обикновен човек, европейски тип.

— А сега аз ще ви попитам: Как можа да ви хрумне? Как определите, че е бил европейски тип?

— Не ви разбирам. — Тя сви рамене. — Европейски беше и толкоз.

— А защо не кавказки?

— Не беше мургав, нито брюнет... Ами право да ви кажа, не знам как да ви го обясня.

— Виждате ли, Надежда Андреевна, прекрасно си спомняте, че не е бил мургав или брюнет. Знаете ли кое ви затруднява? Предварително сте си внушили, че не помните нищо, абсолютно нищо, и така сама сте блокирали механизма на припомнянето. Ако един човек смята, че не може да свири на цигулка, на него и през ум не му минава да вземе лъка и да се опита да изсвири нещо, нали? Не мога, казва, и точка. Така е и с вас сега. Смятате, че не си спомняте, затова е безсмислено да се мъчите. А се оказва, че все пак помните някои неща.

Доценко използва всичките си умения, но за съжаление портретът на тайнствения гостенин си остана смътен и неопределен.

Пък и можеше ли да се очаква една полуприпаднала жена да е запомнила добре и да е в състояние да опише човек, когото е видяла само за няколко мига? Миша успя да установи, че човекът е бил на възраст приблизително между четирийсет и пет и петдесет годишен, среден на ръст, с тъмноруса, леко прошарена коса, без брада и мустаци, без очила, без акцент в говора. Практически никакви особени белези, всичко „без“. Иди, че го търси из многомилионната Москва. Ами ако не е и в Москва? Никаква надежда...

* * *

„Едно от четирите, едно от четирите“ — повтаряше си Настя Каменская над подредените на бюрото ѝ четири справки за откраднатите наказателни дела. За крадеца е представлявало интерес само едно от тези четири, останалите са изпълнявали ролята на димка. Но кое от тях?

Делото за опита за кражба на дънки, извършен от Дима Красников? Глупости. В делото не фигурира никой, освен самия Дима. Там няма и не може да има нищо интересно. Впрочем сведенията за осиновяването... Да са го откраднали заради тях? Това би могло да има смисъл, ако ставаше дума за милиардер, от когото да измъкнат повече пари. И естествено в този случай не биха дали сведенията ей така, даром, на някакъв си майстор от автосервиз в отговор на молбата му за пари назаем. Има и друго: в този случай инициатор на кражбата трябва да е бил следователят Бакланов, защото само той е знаел, че в папката има такива сведения. Но тогава конструкцията става прекалено тромава. Защо да крадеш едно дело, за да получиш сведенията от него, щом можеш просто да ги научиш от следователя? Ама не бил искал да ги каже? Но че ги има — това е казал? Значи, така или иначе, е разгласил тайната. Но тогава е трябвало да каже и друго: от едно учителско семейство не могат да се измъкнат много пари. Изобщо — хилава версия. Още повече че човекът, проявил в разговора със следователя интерес към сведенията от делото на Дима Красников и „издал се“ по този начин, не може да разчита, че няма да бъде сред заподозрените, когато кражбата на делата се разкрие.

Злостното хулиганство. Там няма какво да се разкрива, престъпникът е бил задържан на местопроизшествието, както и в случая с Красников. Виновният е известен, до службата му вече е било изпратено писмо, тъй че да краде делото, за да скрие факта, че е подведен под отговорност, е безполезно. За какво друго може да бъде нужно едно дело за хулиганство? За да се избегне затворът? И това е глупаво. В едно дело за хулиганство обикновено няма документи, съществуващи в един екземпляр или които е невъзможно да се възстановят. Има протокол, съставен от патрулно-постовата служба при задържането, има свидетели.

Битовото убийство и последвалото самоубийство на виновния. Ето тук определено няма какво да се търси. Съпруг в пристъп на ярост заклал младата си красива съпруга, бил задържан, благодарение на ходатайство от местоработата му (твърде уважавано учреждение) и с подкрепата на прокурора бил пуснат под гаранция и на следващия ден се обесил в дома си. Единственият човек, заинтересован от делото, се е самоубил. Вярно, всичко може да се окаже не толкова просто, ако допуснем, че друг е извършил убийството. Тогава от кражбата може да е заинтересован истинският убиец. Но, от друга страна, за какво ще му е? Несправедливо обвиненият е мъртъв, престъплението е приписано на него, защо да се тревожи напразно!

Груповото нападение на Спестовната банка с цел обир. Тук всичко е наопаки: престъплението не е разкрито, виновните не са известни, какъв е смисълът тогава да се краде дело, в което няма нищо? Или все пак има? Може би в делото има изобличаваща престъпниците или опасна за тях информация, а следователят още не е проумял това? Изглежда, груповият опит за обир може да се смята за най-перспективен от гледна точка на възможните мотиви за кражба на наказателното дело.

Настя въздъхна, извади два чисти листа хартия, на единия написа: *„Опитът за обир. Да изтръгна от следователя всичко, което може да си спомня от материалите и информацията“*, а на другия: *„Убийство и самоубийство. Няма ли основания да подозираме, че убийството е извършено не от човека, който се е самоубил?“*

Тя вдигна телефонната слушалка и се обади на Олшански.

— Константин Михайлович, Каменская е, добър ден.

— Добър ден, Каменская — чу се в отговор неговото тенорче. — С какво ще ме зарадваш?

— Възбудихте ли дело за немарливост срещу следователя Бакланов във връзка с кражбата?

— То се знае. За кръв ли жадуваш?

— Не, искам да предложа нещо. Може ли?

— Давай! — великодушно разреши Олшански.

— Преди всичко трябва да се съсредоточим върху груповия опит за обир. Разпитайте, ако обичате, Бакланов за всичко, което е фигурирало в откраднатото дело. Необходимо е той да си спомни колкото може повече подробности и дреболии.

— Правилно разсъждаваш — съгласи се следователят. — Мислиш, че този страхлив глупак е пропуснал нещо?

— Именно.

— Готово. Изпрати ми онова твоето, черноокото момче, да проведем разпита заедно.

— Миша Доценко ли? За какво ви е?

— Защото хубаво разпитва, нека поработи, а аз ще поседя в ъгълчето, ще се поуча.

— Шегувате ли се? — ядосано попита Настя. Тя не понасяше да я иронизират, още повече когато не разбираше каква е причината за това. Миша наистина работи добре, защо трябва да се подиграват с младежа? Ако не е свършил нещо както трябва, покажи му, поправи го, обясни му като човек, вместо да правиш цирк насред колхозна нива.

— Нищо подобно — много сериозно отговори Константин Михайлович. — По-рано Володка Ларцев измисляше вместо мене всички психологически хитрости. А сега без него съм като без ръце. Принуден съм сам да се уча как да се ровя в чуждите мозъци. Обаче ти си лошо момиче, Каменская. И отношението ти към мен е лошо.

— Не сте прав, Константин Михайлович, отношението ми към вас е нормално. Грехота е да се оплаквате. А че съм лошо момиче — това е вярно, само че не проявявам лошотията си спрямо вас.

— Да бе, да — разсмя се в слушалката следователят. — Да можеше да си чуеш гласа отстрани, когато ме попита дали не се шегувам! Помисли си, че искам да обидя момчето, нали? В гласа ти звучеше цялата световна омраза, само глух не би я чул. Добре де, не ти се сърдя. Та какво, ще изпратиш ли Михаил?

— Ще го изпратя — сдържано отговори Настя. Чувстваше се неловко.

След като изпрати Миша Доценко в прокуратурата, тя с усилие се наведе, обу си ботушите и започна да прибира в чантата си многобройните листчета, пълни с разбираеми само за нея самата знаци и завъртулки. Нека Олшански и Миша разработват версията за груповия опит за обир, а тя ще се заеме с битовото убийство. Може служителите от милицията, които са участвали в работата по това дело, да ѝ разкажат нещо интересно.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Той обичаше жена му да ходи в командировки. Вярно, от всички представители на човешкия род тя го дразнеше най-малко, сигурно именно затова се беше оженил за нея. Но когато я нямаше наоколо, се чувстваше по-добре. Сам в празния апартамент — какво по-прекрасно от това? Единствено самотата в собствена голяма къща дълбоко в някой затънт лес. Да не вижда никого. Никого да не чува. С никого да не контактува.

Детството му премина в барака, сред дървеници, хлебарки, мишки, сред застоялата отвратителна миризма на немити тела и вкисната храна, без топла вода и с дървен нужник на двора. В мъничката деветметрова стаичка живееха петима: дядо му — бащата на майка му, родителите му и той със сестричката си. В детството му имаше твърде много хора наоколо и твърде малко възможности за уединение. Още тогава хората започнаха много да го дразнят.

Когато порасна, започна да дели хората на такива, които би могъл да изтърпи, и такива, които изобщо не може да понася. Дори не се досещаше, че е възможно и да обича някого. Не, естествено беше чел за това в книгите, беше гледал филми за това, но гледаше на обичта като на явление, описвано със средствата на художественото творчество — и толкоз. В края на краищата нали се пише и за бог, за чудеса, за космоса и за живота на Марс, хем се пише увлекателно, понякога дори изпитваш удоволствие, като четеш. И за любовта се пише, и тя е от същата категория явления. Ала едно е да четеш и съвсем друго — да градиш живота си в съответствие с прочетеното. Не, когато решаваше конкретни проблеми от живота си, той дори не се сещаше за обичта. Пък и какво означаваше тя? Глупост някаква. Измислици. Щом можеш да съществуваш съвместно с някого — това е достатъчно.

Когато му се роди дъщеря, той нито за миг не изпита топли бащински чувства. Съпружеските двойки трябва да имат деца. Това е правилно и разумно. Но защо при това трябва непременно да се

разнежваш и да гукаш? Децата причиняват шум, безсънни нощи, грижи, тревоги, с една дума — всичко, което пречи на нормалния плодотворен живот на един научен работник. Веднага щом дъщеря му навърши осемнайсет години, той я омъжи, само и само да не живее в един апартамент с него. И въздъхна облекчено. Дъщеря му не беше особено умна и нейното присъствие го нервираше, както постоянно включеното радио нервира някои хора. Уж няма вреда от него, не бърби твърде високо и през дългите години свикваш да не го забелязваш, но замлъкне ли внезапно, разбираш колко по-хубаво е да живееш сред тишина.

Наблюденията му върху познати съпругески двойки затвърждаваха неговата увереност, че любовта е мит, приказка за глупци. Никаква любов не съществува, има само търпимост на хората един към друг. Изборът се осъществява не според принципа „който повече ми харесва“, а според принципа „кой по-малко ме дразни“.

Той не бе изневерявал на жена си нито веднъж, но не защото смяташе това за неправилно, а защото не се намери друга жена, която да му хареса. Всички му изглеждаха посредствени, примитивни, прекалено бърбиви и шантави. Само една прецени като достойна за него. Жената на Гриша Войтович.

Гриша я доведе на банкетата по случай защитата на докторската дисертация на един от заместник-директорите на техния институт. Красива млада жена, мълчалива и усмихната, във всяка произнесена от нея дума проличаваше необикновен ум и силен характер. Хареса му. Много му хареса.

Веднага щом Войтович замина в командировка за планови изпитания, той ѝ се обади по телефона вкъщи.

— Искам да се видим — заяви без много-много предисловия.

— Защо? — кратко попита тя. Сякаш изобщо не се изненада от позвъняването му, сякаш го бе очаквала. И това го въодушеви.

— Мисля, че трябва да си поговорим.

— За какво? — все така кратко попита Женя Войтович.

— За двама ни.

— Няма смисъл. Постарайте се да разберете.

— Какво трябва да разбере? — внезапно се ядоса той.

— Че обичам мъжа си — все така лаконично му отговори Женя и затвори телефона.

Той остана като гръмнат. Абе тя да не е сляпа? Дребничкият, смотан Гриша Войтович изобщо не можеше да се сравнява с него, уверения в себе си, перспективен учен. Той не беше в състояние да разбере как някой може да търпи Гриша повече от двадесет минути край себе си. И реши, че Женя просто се прави на три и половина и си вдига цената.

На другия ден ѝ се обади отново.

— Престанете да се преструвате — заяви ѝ той. — Кажете кога и къде ще се срещнем.

Този път в гласа ѝ прозвуча умора.

— Престанете да ми се обаждате, не искам да ме намразите.

— Защо смятате, че ще ви намразя? — учуди се той.

— Защото така или иначе ще ви откажа. Колкото повече ми се обаждате, толкова по-унижен ще се чувствате после. Спестете си това унижение, не утежнявайте и моя живот с него.

— Глупостта не може да унижи, защото е глупост — студено произнесе той. — Човек може да бъде унижен само от оскърбление, нанесено от достоен противник. А вашият отказ е най-елементарна глупост. Какво целите? Защото вие не се изненадахте, когато ви се обадох, значи сте го очаквали, значи още тогава, в ресторанта, сте разбрали, че трябва да бъдем заедно.

— Не. Тогава, в ресторанта, разбрах, че вие сте решили, че трябва да бъдем заедно. Вие сте решили. Не и аз. Всичко хубаво.

Той не ѝ се обади повече.

* * *

В събота сутринта вторият баща на Настя ѝ се обади по телефона и окончателно развали настроението ѝ.

— Детко, звънни на майка си, има една молба към тебе.

Майката на Настя, професор Каменская, беше известен учен, разработващ компютърни програми за обучение по чужди езици. Вече повече от три години живееше в чужбина и работеше по договор в един от големите университети в Швеция, идваше си два пъти на годината в отпуск и очевидно не ѝ беше много мъчно за мъжа ѝ и дъщеря ѝ. По едно време Настя много се тормозеше, защото

подозираше, че и вторият ѝ баща, и майка ѝ са си намерили други близки хора, и имаше чувството, че семейството се разпада. После Леонид Петрович, който от най-ранно детство ѝ бе заменил бащата и когото тя наричаше татко, популярно обясни на дъщеря си, че дългогодишното приятелство крепи семейството много по-стабилно от влюбеността и секса, а тъй като те с майка ѝ са живели почти трийсет години в приятелство и съгласие, нито нейната, нито неговата връзка вече могат да променят нещо. Дори в случай че майка ѝ реши да се разведе с него и да се омъжи за своя шведски любим, всички те — Настя, майка ѝ и той — пак ще си останат близки, тъй като ги свързват твърде много неща и изпитват нежност, доверие и топлина един към друг.

Аргументите на Леонид Петрович се видяха на Настя убедителни, особено след като тя се запозна първо с неговата приятелка, а после и с поклонника на майка ѝ. Преди една година извади късмет да я пратят в командировка в Рим и майка ѝ веднага долетя да се видят, като взе със себе си за компания и своя приятел. Ами да, нека си живеят заедно, щом се чувстват добре така, а и не причиняват болка никому.

— Утре сутринта в Москва пристига един колега на майка ти — продължи Леонид Петрович — и тя те моли да го посрещнеш на летището в Шереметиево, да го закараш до хотела и да го ориентираш в обстановката. Да му покажеш къде може да се храни, откъде да си купи най-необходимото, как да се оправя с нашите изумителни нрави, как да плаща и тъй нататък.

— Но няма ли си той домакини в Москва? — учуди се Настя. — Самотен турист ли е?

— Не, поканили са го на симпозиум, но участниците пристигат в сряда, тъй че домакините ще го поемат чак тогава. А този господин специално е пожелал да пристигне по-рано и да удовлетвори естественото си любопитство за своя сметка. Твоята помощ ще му бъде нужна само утре, а после той сам ще си обикаля града и ще наблюдава как живеем.

— И как трябва да го посрещна? — недоволно попита Настя. — Мама изпратила ли е цветния му портрет в цял ръст? Или трябва да си окача на гърдите обява с огромни букви?

— Не се ядосвай, детко, майка ти рядко ни моли за нещо — укори я Леонид Петрович. — Дала е телефона ти на колегата си и той довечера ще ти се обади, за да се уговорите за всичко. Утре сутринта ще се отбиеш при мен и ще вземеш колата.

— Не е ли по-добре ти да го посрещнеш, а? — плахо попита тя. — Хем и за колата ще си спокоен, представи си, че я ударя?

— А как ще разговарям с него? С пръсти ли? Майка ти те направи полиглот, сега ще ѝ се отблагодаряваш за усилията.

— Добре де — обречено въздъхна тя. — Какво мога да направя сега, щом тя предварително е решила всичко. Татко, имам една новина за тебе, само гледай да не паднеш.

— Чакай да седна по-удобно. Така, казвай сега.

— Реших да се омъжа за Чистяков.

— Слава тебе, Господи! — радостно възкликна Леонид Петрович. — Най-сетне започваш да поумняваш. Моите поздравления.

— На кого, на мене ли?

— На Чистяков. Колко години чака човекът? Дванайсет май?

— Четиринайсет. Татко, ако започнеш да ми четеш морал, ще се откажа.

— Шантажистка. Дребна отвратителна шантажистка — разсмя се Леонид Петрович. — Кога ще е сватбата?

— Още не знам. Най-важното беше да реша въпроса по принцип, останалото е подробности.

— Как ще са подробности! — възмути се баща ѝ. — Ами майка ти? Тя ще иска да дойде и трябва да ѝ се каже предварително, това не ти е като да довтаса от Петербург в Москва.

— Ами... някъде през пролетта, може би през май.

— Добре, детко, прави си плановете, но съобщи и на майка си. Браво на тебе, че най-сетне се реши.

Вечерта телефонът иззвъня.

— Мога ли да разговарям с мадамозел Анастасия? — заговори на френски отсреща.

— Аз съм — отговори Настя. — Очаквах да ми се обадите.

— На френски ли предпочитате да говорим или на испански? — учтиво попита колегата на професор Каменская.

— По-добре на френски, ако това не ви затруднява. Кога каца самолетът ви?

— Утре в 9,50 сутринта. Полет от Мадрид. Как ще ви позная?

— Ами аз... как да ви кажа... — смути се Настя. — Аз съм блондинка, висока съм...

Вече искаше да опише себе си с дънки и яке и изведнъж се сети, че ще бъде крайно трудно да я познаят по външни белези. Възможно ли е да различиш сред тълпата посрещани непозната жена без нито една ярка черта във външността ѝ? Лице? Никакво. Нормално. Очи? Безцветни. Коса? Мижав рус цвят. Яке — с такива ходи половината Москва. Да е грозна? Не, нищо особено. Красива? Красива определено не е.

— Ало! Анастасия! — извика мъжът.

— Да, да — побърза да отговори тя. — Светлоруса, дълга къдрава коса, кестеняви очи, изумруденозелена полушубка и червен шал. Ще ме откриете ли?

— Аз бих намерил блондинка с кестеняви очи дори в тъмнина и при вавилонско стълпотворение — галантно се пошегува той. — Заради срещата с нея съм готов да тичам пред самолета.

„На всичко отгоре е и веселяк — раздразнено си помисли Настя. — Не стига, че ще си загубя с него цял ден, който бих могла да употребя за работа, ами и ще трябва да понасям опитите му да ме забавлява, за да не изглеждам невъзпитана.“

И веднага се сети, че не бе помислила как ще стигне утре сутринта до Шереметиево. За да бъде на летището в 9,50, ще трябва да стане в шест и половина и още в седем и половина да излезе от къщи. Каква радост по случай неделята!

Намръщи се от яд. Ранното ставане сутрин винаги беше мъчение за нея, налагаше се да събере цялата си воля, за да се освободи от сънливостта. Дълго стоене под душа, съчетано с изпълнение на „гимнастика за ума“, като умножаване на трицифрени числа и повтаряне на чужди думи, после леден портокалов сок, след него — две чаши силно кафе и цигара. Чак след всичко това Анастасия Каменская можеше да тръгне за работа. Но паднеше ли ѝ свободен ден, спеше почти до единайсет часа. Същевременно би било трудно да я нарекат сънливка: заспиваше трудно и често прибъгваше до приспивателно. Просто организъмът ѝ по природа бе предназначен за функциониране през втората половина на денонощието, а през първата предпочиташе да почива.

За да отговаря на описания по телефона облик, Настя трябваше да свърши поне три неща. Първо, трябваше да зашие откъснатите се още миналата година закопчалки на зелената полушубка. Не би било зле и да си спомни къде е дянала въпросните закопчалки. Второ, трябваше да прерови гардероба и да намери червения копринен шал, който някога ѝ бе подарил Льошка и който тя нито веднъж не беше си слагала. И трето, трябваше да си боядиса косата с лесно измиваема боя и да я накъдри на едри вълни, а цветните контактни лещи щеше да си сложи утре сутринта, преди да излезе от къщи. Но защо трябваше да се занимава с всичко това, вместо да седне пред компютъра и да се захване за работа!

След като намести на коленете си тежката заешка полушубка и започна старателно да пришива кожените лентички с кукичките и петлиците, Настя се замисли за информацията, която бе успяла да събере за самоубийството на Григорий Войтович.

Майка му бе извикала милиция, когато се бе прибрала вкъщи и бе заварила ужасната гледка: синът ѝ Григорий седял в състояние на ступор на един стол, а на пода лежал окървавеният труп на снаха ѝ, Евгения Войтович. До нея се търкалял ловджийският нож, който обикновено висял в калъф на стената. Григорий не си падал по лова, подарили му този нож в едно от сибирските академични градчета, където веднъж ходил като опонент при защита на някаква дисертация.

Милиционерите прибрали Войтович и веднага го вкарали в килия. Като отговор на въпросите той отначало недоумяващо клател глава и повтарял:

— Нима аз съм го сторил? Не може да бъде! Не е възможно да съм го направил. Не е възможно да съм убил Женя, та аз я обичах!

След като прекарал едно денонощие в килията, той започнал да дава по-свързани показания и разказал, че убил Евгения с ловджийския нож, след като се скарали. Дълбоко и искрено се разкайвал, самообвинявал се, ужасявал се от стореното и накрая изпаднал в депресия. Междувременно следователят получил писмо от ръководството на института, в който Войтович работел от дълги години, с молба той да бъде освободен от ареста и да му се приложи мярка за неотклонение, различна от задържане под стража. Следователят Бакланов само хъмкал в отговор: къде се е чуло и видяло убиец, фактически заловен на местопрестъплението, да бъде

освободен от ареста! Но още същия ден по телефона му се обадил районният прокурор и казал, че се е получил „сигнал“ от градската прокуратура, при което „градските“ се позовавали на прозрачни намеци от страна на Генералната прокуратура. Най-общо казано, намеците говорели, че Войтович е един от авторите на необикновено важен и секретен научен проект от областта на отбраната, този проект бил в завършителен стадий, но Войтович бил генераторът на идеите и без него нямало да могат да завършат проекта. За приключване на работата и провеждане на необходимите изпитания били нужни още две-три седмици, а после — молим, нека уважаемият Григорий Илич се върне в килията. Ръководството на института изобщо не настоявало Войтович да продължава да ходи на работа. Той можел да работи и вкъщи, като дава всички необходими указания по телефона — тъй че дали не можело задържането под стража да се замени с нещо като домашен арест.

В тази ситуация следователят Бакланов сметнал, че не бива да се опъва много. Той поначало не бил особено принципиален и не се вкопчвал в своята гледна точка, за да я отстоява пред ръководството. Мнението на началството било за него много по-важно от собственото му мнение за каквото и да било. Само след три часа пуснали Войтович да се прибере вкъщи. А след още няколко той се обесил, като оставил предсмъртна бележка със заплетени думи за вина и възмездие.

След като събра в едно откъслечните спомени на служителите на милицията и следователя, Настя откри една странна подробност. Войтович не е бил психически болен, за кратък период от време на два пъти го преглеждал лекар и не намерил ни най-малки признаци за отклонения в психиката. Същевременно веднага след извършването на престъплението той изобщо не си спомнял защо е убил жена си, спомените му се връщали постепенно и с времето картината на престъплението се очертавала все по-ясно. При извършване на убийство в състояние на афект това не се случва. Човекът не осъзнава какво върши, но после не си спомня подробности. В паметта му се образува бяло петно. Случилото се с Войтович не приличаше на нито една известна на медицината клинична картина. За сметка на това то много приличаше на чудовищната ситуация, когато човекът не е извършил престъплението, но после много подробно са му разказали как е станало всичко и точно това той добросъвестно е обяснил на

следователя. Но защо? Защо е трябвало да поеме чужда вина? И ако е така, кой може да му е разказал всичко това в килията? Би било любопитно да се види какво е написал Войтович в предсмъртното си писмо. Жалко, то е изчезнало заедно с цялото наказателно дело...

Най-сетне всички закопчалки бяха пришити и Настя неохотно се зае с търсенето на червения копринен шал. Докато ровеше из гардероба, тя откри много необходими й неща, които или бе смятала за отдавна изгубени, или ги бе забравила още на другия ден след покупката. Оказа се например че има поне пет чифта нови чорапогащници, две опаковки китайски носни кърпички, чудесни топли гети, които отдавна се бе отказала да търси и които щяха да й вършат чудесна работа, когато вкъщи станеше студено. Откри и купените преди две години топли кожени пантофи — стояха си в неотваряната найлонова опаковка. Настя си спомни как ги купи през лятото и ги прибра за зимата в един куфар; С това трудовата биография на чудесните пухкави люлякови пантофи безславно бе приключила. На тях се зарадва най-много, защото краката й постоянно бяха ледени, а вкъщи вечно беше студено. В края на краищата се намери и шалът. Оставаше й да се заеме с косата, след което можеше с чиста съвест да си легне.

* * *

Самолетът от Мадрид закъсняваше с четирийсет и пет минути. Настя се помота из летището, после не издържа и се обади на Юра Коротков.

— Аска! — зарадва се той. — Къде се губиш от ранни зори? От осем часа ти звъня, а тебе те няма. Искях да ти се обадя още снощи, но се прибрах късно, не исках да те будя.

— Защо, новини ли има?

— Ами-и... ти ще кажеш. Знаеш ли кой е бил злостният хулиган, чието дело са задигнали от Бакланов?

— Не. Знам името, но то нищо не ми говори. Кой е?

— Имиджмейкърът на Владимир Тарсуков.

— Сериозно?! На самия Тарсуков?!

— Ами нали това ти говоря! Не мога да си представя какво писмо може да е пратил тоя глупак Бакланов до апарата на президента, но подозирам, че изобщо не е пращал. Не му стиска на такъв да праща писма до Тарсуков. Но дори и да е пратил, самият Владимир Игнатиевич, предполагам, е разпоредил никой, освен него да не чете това писмо. Представяш ли си какъв скандал щеше да се вдигне, ако излезеше, че Тарсуков, гордостта на руската икономическа политика, е формирал публичния си образ, ползвайки консултациите на долен хулиган? Нашите родни домакини го обожават — и не щеш ли, такъв удар!

— Да, Юрасик, озадачи ме ти мене — проточи Настя, тайно зарадвана: ще има с какво да ангажира мозъка си, докато към Москва приближава разкошният въздушен лайнер с мадридския шегаджия на борда.

— Какви са плановете ти за днес? — попита Коротков.

— Неясни. Сега съм в Шереметиево, посрещам някакъв мамин приятел от Мадрид, после го закарвам в хотела, после — каквото двете страни решат. А ти имаш ли предложения?

— Хайде да се срещнем на ВДНХ — предложи той. — Доведи там своя страстен испанец, покажи му нашия народен панаир с песните и танците, а ние с тебе междуременно ще обсъдим нещо.

Настя разбра, че Юра е наред поредния домашен скандал и търси къде да избяга. Обикновено в такива случаи отиваше на работа. Всъщност и сега се канеше да направи същото.

— Сега за службата ли тръгваш? — попита го.

— Как позна? — мрачно отвърна той. — За службата, закъде другаде.

— Хайде да се срещнем в четири часа при онзи павилион, където през лятото ядохме шишчета. Спомняш ли си?

— Спомням си — зарадва се той. — Благодаря ти, Аска, винаги ме спасяваш. Ще се опитам да намеря Люся по телефона, представи си, че и тя успее да се измъкне. Ще забавлява твоя Ескамилио, докато ние си шушукаме.

Останалия половин час до кацането Настя прекара в колата. Свали стъклото, облегна се назад, запали цигара и притвори очи. Три дела. Три дела. Кое от тях? Разбира се, делото за хулиганството изглежда съвсем другояче. Щом е за крадене — само то ще е.

Прекалено много неща са били поставени на карта, особено като се има предвид политическата ситуация. Войната в Чечня определено повлия на разпределението на силите във висшите кръгове, Тарсуков беше в отбора на президента и един камък в неговата градина би бил като бомба, подложена под законно избрания лидер. Папката с материали от наказателно дело, хвърлящи сянка върху един от приближените на президента, е била нужна в еднаква степен и на самия Тарсуков, и на неговите противници. На него — за да ги скрие, на тях — за да ги обнародват. И в единия, и в другия случай кражбата е напълно приемлив начин за решаване на задачката. На Тарсуков впрочем му е било по-лесно да действа по стария, изпитан начин: с пари и телефонни обаждания. Ако не стане — тогава естествено идва кражбата. Но с една уговорка: трябвало е добре да си представя характера на следователя Бакланов и да бъде сигурен, че той няма да вдигне дандания заради откраднатите папки. Трябвало е със сигурност да знае, че Олег Николаевич Бакланов е глупак и страхливец. Впрочем тези сведения едва ли са представлявали дълбока тайна. Човекът, който се е решил на кражба, е бил доста добър психолог и правилно е предвидил реакцията на следователя. Или се е споразумял с него, обещавайки му добри пари като компенсация за служебните му неприятности? Какви неприятности обаче! Наказателно дело по обвинение в немарливост — това не е просто мъмрене, па било то и строго. Е, чак в затвора не би влязъл, обаче здравата ще го изтормозят. Не, нещо не се подрежда тази версия.

Ако пък кражбата е дело на противниците на Тарсуков, именно на тях окото им не би мигнало от шума, който можеше да вдигне следователят, за тях най-важното е било, за да не се потули делото; да имат в ръцете си оригиналните протоколи, в които пише колко грубо и недостойно се е държал гражданинът Свиридов, с какви засукани мръсни псувни е защитавал позициите си, как се е облекчавал пред очите на изумената публика и е коментирал този процес с пояснението, че по този начин изразява отношението си към политическата платформа на една от парламентарните фракции. По всичко личи, че документът е бил твърде пикантен. А пък обясненията на изтрезнелия Свиридов, доколкото можа да си ги припомни следователят, се отличавали с ярка образност и неприемлива в политическите кръгове прямота, съдържали контраобвинения по адрес на редица крупни

политици и макар да не говорели за развития интелект на имиджмейкъра на Владимир Игнatieвич Тарсуков, също били доста интересни за някои хора и далеч не безопасни за други. Ако не знае кой е Свиридов, човек би могъл да приеме тези документи като плод на болното въображение на пациент на психиатрията, откачил на тема политическа активност. Такива сега с лопата да ги ринеш. Именно затова делото за хулиганството още от самото начало се бе сторило на Настя безперспективно, в смисъл на обект на кражба. Но като си помислиш, че всичко изречено по него може да се окаже не измислици, а истина, работата става съвсем друга.

Делото за злостно хулиганство, извършено от гражданина Свиридов, беше просто и разбираемо, но много привлекателно за заинтересовани читатели. Докато делото за самоубийството на Григорий Войтович беше абсолютно безинтересно, погледнато като обект на кражба. Но кой знае защо, нещо в него не харесваше на Настя. Освен това трябваше да мисли и за третото дело — за груповия опит за обир. Да се надяваме, че Коротков е научил за него достатъчно, за да могат да направят изводи.

Настя погледна часовника си и неохотно слезе от колата. Време беше да отиде в залата за пристигащи пътници.

* * *

Приятелката на Юра Коротков — Люся, иначе казано майорът от милицията Людмила Семьонова, беше научен сътрудник в едно от научноизследователските учреждения при Министерството на вътрешните работи, а преди това бе работила като следовател. Юра се бе запознал с нея преди две години и половина, по време на разследването на убийството на Ирина Филатова, колежка и приятелка на Люся. От този момент нататък влюбчивият Коротков престана да кръшка наляво и надясно и търпеливо зачака неговите и Люсините деца да пораснат, за да може да сключи нов брак. Колкото и да е странно, той успя да измъкне Люся в неделния ден за разходка в изложбения комплекс, който по стар навик всички още наричаха ВДНХ.

Те се разхождаха бавно из огромната територия на комплекса, хванати за ръце и наслаждавайки се на толкова рядката напоследък възможност да бъдат заедно и спокойно да си поприказват. Но кой знае защо, разговорът постоянно се изместваше от личните към служебните проблеми.

— Когато работеше като следовател, строго ли ви надзираваха за сроковете? — попита Коротков, след като разкъса обвивката на сладоледа и отхапа голямо парче със здравите си зъби.

— И още как! Минат ли два месеца — тичаш при прокурора да удължи срока, внимаваш да не закъснееш нито с ден. Отидеш ли за второ удължаване — той задължително взема делото, прочита го и дълго ти опява на тема: вие четири месеца сте си клатили краката, в делото няма никакви материали, къде сте се размотавали толкова време, а сега ми искате да ви удължавам срока... Приблизително така говореше. Защо питаш? И без това прекрасно го знаеш.

— Люся, а възможно ли е едно дело да си лежи при следователя с месеци, без да му е удължен срокът?

— Сега може и да е възможно. В следствието е такава бъркотия — да се чудиш просто. Никой от нищо не се интересува. Никой никого не проверява и не контролира. Всичко е на честна дума, че и без нея може. Но ти не ми отговори — какъв е този твой интерес към проблемите на предварителното следствие?

— Разбираш ли, Люсенка, сблъскахме се с един случай, при който на следовател са му откраднали четири наказателни дела, а той мълчи като риба. Докато не го притиснахме до стената, не е казал на никого, че делата са му били откраднати. Та се мъча да разбера как е възможно това.

— Ами елементарно, Уотсън — пошегува се Людмила. — На кого могат да потрябват материалите от делата? На прокурора и на самия следовател. Никой друг няма право да иска да му ги покажат. Така е, нали?

— Е, така е — съгласи се Коротков.

— Прокурорът не ги иска, защото хич не го е еня. Самият следовател се преструва пред оперативните работници, че всичко е наред, те работят, той кима умно, възлага им задачи и тихомълком започва нова папчица, възстановява протоколите по памет, после вика под някой благовиден предлог основните свидетели и потърпевшия,

разпитва ги, копира подписчетата им върху новите протоколчета — и готово. Ако в делото е имало снимки от местопроизшествието — тях ги имат и вещите лица, винаги може да ги помоли да му извадят нови копия, поводи всякакви. Да речем, следствен експеримент. Първите снимки, нали, са прошнуровани в папката, а тя е тежка, цялата ли да я мъкна! Разбира се, има документи, които е невъзможно да се дублират, но, Юра, уверявам те, един опитен следовател може да измисли цяла легенда за всяка открадната хартийка, за да получи дубликат. Още повече че сега и легенди не са твърде необходими, нали ти казвам, никой от нищо не се интересува, никой никого не проверява. А пък ако престъплението е разкрито и детективите вече не се въртят около него, можеш просто да го забравиш като снощен сън. Какви дела са били откраднати?

— Опит за кражба на дънки от магазин, хулиганство, битово убийство със самоубийство и опит за обир на банка. Май си права, жено...

— Разбира се, че съм права! — подзе Людмила. — При опита за кражба от магазина няма реален потърпевш, щетата е възстановена, кой ще тръгне да ръчка следователя да наказва виновния? Никой. При хулиганството имало ли е потърпевш?

— Не. Никого не са набили.

— Виждаш ли? Престъпник има, потърпевш няма, кой ще се оплаче? Самият хулиган, както разбираш, също няма да се втурне при следователя с викове: „Хайде, накажете ме по-скоро!“ След самоубийството делото за убийство се приключва поради смъртта на виновния. Остава опитът за обир. Какво е имало в това дело?

— Почти нищо. Делото е било съвсем прясно, било е възбудено само три дена преди кражбата. Детективите в момента работят, та пушек се вдига.

— Ами ето на, а следователят е дублирал плодовете от своя тридневен труд и спи спокойно. Коротков, стига си ял сладолед, студено ми е само като те гледам.

Той погледна часовника си.

— Време е за обед, не мислиш ли? Вече получавам спазми от глад. Да идем да хапнем по едно шишче.

Отидоха при капанчето, където през лятото Юра и Настя бяха яли вкусни сочни шишчета. Но там сега се бяха наредили някакви

симпатични павилиончета, чиито надписи съобщаваха на гостите на изложбата, че това е индийски ресторант.

— Да рискуваме ли? — предложи Коротков.

— Страшно е — колебливо отвърна тя. — Ами ако не става за ядене?

— Поне е интересно — настоя Юра. — Хайде.

Влязоха и седнаха на една маса. Веднага дотърча мургав келнер индус с менюто.

— Добре дошли — учтиво каза той на развален руски. — Какво ще желаете?

Оказа се трудно да изберат ястие, имената бяха непознати и изобщо не отговаряха на основния въпрос: от какво е направено *това нещо*? Най-сетне се спряха на ястие, наречено „спринг ролз“, и пиле с портокали.

Юра забеляза, че докато разговаряше с него, Людмила някак странно надничаше зад гърба му.

— Какво гледаш? — попита той, като улови погледа ѝ.

— На онази маса зад гърба ти седи някаква двойка. Струва ми се, че познавам отнякъде жената, но не мога да си спомня коя е и къде съм я виждала.

— Как изглежда? — попита той, без да се обръща!

Блондинка със зелена шубка. Май е францужойка.

— Това е нашата Аска — отговори Коротков, отрязва си спретнато късче от хрускавата поничка със зеленчуков пълнеж и го лапна.

— Но тя говори на френски! — възмутено възрази Люда.

— Да бе, развежда някакъв испанец из Москва — невъзмутимо обясни той, старателно дъвчейки своето „спринг ролз“.

— Коротков, да ме подлудиш ли искаш? Тази блондинка да е Каменская? На френски — с испанец?

— Ами вгледай се по-внимателно — посъветва я той и отпи от пластмасовата чаша с бананов коктейл.

Людмила мълча известно време, като хвърляше бързи коси погледи към жената на съседната маса и нейния събеседник. После се втренчи в Юра.

— Коротков, гнусен и аморален измамник такъв! Определил си й среща тук, нали? Пак ще работите, така ли? За какво, по дяволите, ме измъкна от къщи? За прикритие ли?

Той се задави и се закашля.

— Ох, Люска... Може ли да стоварваш толкова въпроси едновременно върху човек, който се храни? Искаш да се задавя и да умра ли? Да, определих ѝ среща тук. И си помислих, че след като имам възможност да се пооткъсна в неделя от дома и семейството, ще бъда пълен глупак, ако не опитам да те видя. Спомни си само къде и как се срещаме. За половин час за четирийсет минути, по чужди апартаменти, все бегом, все набързо. А си говорим само по телефона, защото когато се виждаме, нямаме време за приказки. Люся, та аз не съм сексуален бандит, иска ми се да си поговоря с тебе, да те погледам в очите, да се полюбувам на лицето ти, да подържа ръката ти. Не можеш ли да разбереш това? За това ли ме упрекваш?

— Извинявай — примирително се усмихна Людмила. — Но щеше да е по-добре да ми го кажеш предварително.

— Защо?

— Ами че ти почти ми се обясни в любов, от две години и половина такава нещо не ти се е случвало. А знаеш ли колко ми беше приятно да те слушам? След такива думи щях да съм в добро настроение вече от три часа.

— Защо бе, непременно ли трябва да ти се обяснявам?

— Непременно.

— Е де, Люся, и без това сме заедно, защо са ни нужни думи?

— Какъв си глупак, Коротков! — беззлобно се засмя тя. — Какво ще правим сега? Ще чакаме тя да ни познае, или ние ще ѝ се обадим?

— Всъщност искаше ми се ти да я познаеш. Нали седя с гръб към нея, уж не я виждам. Дори не знам как е по-добре — зачуди се той. — Дали да не почакаме тя да ни се обади?

— Има да чакаме до утре — уверено каза Людмила. — Тя дори не ни поглежда, толкова се е заплеснала по своя испанец. Да не би да се е влюбила?

— Не — завъртя глава той, — решила е да се омъжи за Чистяков.

— Сериозно? Световна революция! Тогава да започваме с Божията помощ...

След няколко минути четиримата седяха на една маса и оживено разговаряха. Людмила ловко привличаше вниманието на задморския гостенин, като му задаваше безброй въпроси и въодушевено коментираше отговорите му. В края на краищата испанецът се посвети

изцяло на новата позната, започна да ѝ говори на лош английски, но за сметка на това без помощта на Настя, която до този момент им беше преводачка.

— Казвай сега — полугласно се обърна Настя към Юра, след като се убеди, че гостенинът се е увлякъл в разговора с Люда и няма да се почувства негостоприемно изоставен.

— Вече ти разказах за хулигана Свиридов. Колкото до опита за обир на банката, там е глухо като в танк. Сред материалите по делото е имало показания на свидетели, но не е било възможно да се направят словесни портрети на престъпниците: всичките са били с маски. От местопроизшествието са били изети някакви следи, но всички образци, вещественни доказателства и тем подобни са били в момента на кражбата у експертите, те тъкмо са подготвяли заключението си. Ако целта е била да се открадне точно това дело, кражбата излиза някак безсмислена. Там не е имало абсолютно нищо.

— Знаеш ли какво не мога да разбера? — замислено изрече Настя. — Делото за опита за обир е прясно, към момента на кражбата е било на три дена. Делото за хулиганство е било при следователя само от седмица. Самоубийството на Войтович — също от шест-седем дена. Но делото на Дима Красников е било при Бакланов от 12 септември. Към момента на кражбата то е било в производство от три месеца и половина. И то, при положение че момчето е било заловено на местопрестъплението и не е имало нищо за разследване. Дори не разбирам защо Бакланов го е тикнал в ареста. От къде на къде, питам? И после, за да държи делото при себе си повече от два месеца, Бакланов е трябвало да отиде при прокурора и да помоли за удължаване срока на следствието. С какво е аргументирал молбата си? Защо прокурорът му е удължил срока?

— Вече питах Люска, все пак е бивш следовател, а и в своя институт се занимава с предварителното следствие. Тя ми обясни популярно всичко. Аска, не търси подводни камъни, това е най-обикновена, макар и едромащабна бъркотия. Повтарям по букви: Борис, Ърнест, Руслан, Клара, Олга, Таня, Иван, Ябълка. Бакланов е можел изобщо да не ходи при прокурора, никой нямаше да се сети, че делото кой знае откога се търкаля в касата му. А е можел и да отиде с фалшив документ и без да показва делото, да получи удължаване срещу честна дума. Можел е също така просто да звънне по телефона:

Иван Иванич, трябва ми едно удължаване, но съм толкова заринат с работа, че все не мога да прескоча при вас. А онзи да му отговори: Добре де, когато имаш път насам, отбий се, ще решим между другото и тези въпроси. Но най-често следователите натирват делото в касата и то се вкисва там без каквото и да било прокурорско благоволение.

— Но защо? — учуди се Настя. — Защо не е приключил това нищо и никакво дело и не го е предал в съда? Защо е трябвало да го натирва в касата?

— Ох, Настася, направо си някаква идеалистка! Колко печели един следовател? Правилно, малко. А колко работа има да върши? Правилно, много. Искан ли му се да има много пари, а пък като това не става — поне свободното му време да е повече? Отново правилно, иска му се. Е, как мислиш, ще си троши ли той ценното време в службата, за да приключи едно, както ти се изрази, нищо и никакво дело? Правилно мислиш, Анастасия, няма да си го троши. Най-вероятно ще каже, че отива в прокуратурата, а всъщност ще се прибере вкъщи да си ремонтира апартамента. Ще съобщи, че е „на случай“, а всъщност ще хукне да консултира някоя фирма — срещу долари между другото. Или просто ще изчака юридически неграмотният престъпник или неговите също толкова невежи родители да му дадат подкуп, за да прекрати делото на някакво подходящо основание. Ами че те не знаят, че сега няма другарски съдилища, които назначават гарантите на престъпниците, комисиите за престъпления от страна на непълнолетни извършители също отдавна ритнаха камбаната. Ще вземе парите, а после ще каже, че е направил всичко възможно, но оня злобар прокурорът не е потвърдил постановлението. Не всички са като тебе. За тебе в живота няма нищо по-интересно от работата, ама за тебе. А за огромното болшинство наши колеги работата е бремене, което те гледат по-скоро да отхвърлят от раменете си и да се заемат с нещо по-полезно за джоба. Ясно ли ти е?

— Теоретически да, но практически — не — честно отговори Настя. — Не искам да ми става ясно, защото е оскърбително. Примерът за мене е Костя Олшански. Има вкъщи две момичета, на него пари не му ли трябва? Но той опъва като вол, и то не защото някой го притиска, просто има съвест. Трябва ли да гледам на него като на смешно изключение от отвратителното правило? Не искам и няма да го направя.

— Добре де, не кипвай сега, успокой се. Не всички следователи работят през куп за грош, повечето наистина работят нормално. Просто се опитвах да ти обясня защо Бакланов...

— Разбрах, благодаря ти. Случайно да знаеш дали Доценко е събрал сведенията за повикванията на „Бърза помощ“?

— Май още ги събира. Днес го видях в службата, ровеше се из някакви километрични списъци. Я слушай, тоя твой идалго да не ми отнеме Люся? Нещо много нежно я заглежда.

— Ами да я гледа, не се тръшкай. Ще я погледа малко и ще си замине за Испанщината, няма да я повреди я.

— Женен ли е? — попита Юра.

— Откъде да знам? — сви рамене Настя. — И през ум не ми е минало да го питам. Има ли значение?

— Просто се интересувам.

— Юрка, стига си откачал! Нека жената да пофлиртува с един красив богат мъж, това е полезно.

— За какво е полезно?

— За поддържане на формата. Жената трябва да има възможност да бъде жена поне половин час месечно. Ти даваш ли й такава възможност?

— Ами... аз... — стъписа се Коротков. — Старая се.

— Е, и той се стареа. Недей се перчи.

Навън вече съвсем се беше мръкнало. Четиримата стигнаха до изхода и там се разделиха. Юра и Людмила тръгнаха към метрото, искаше им се още малко да бъдат, заедно, затова не приеха предложението на Настя да ги откара с колата.

— Имате много привлекателна приятелка — каза гостенинът, докато се качваше в колата. — Но ми се струва, че съпругът ѝ е доста ревнив. Толкова злобно ме гледаше! Надявам се да не съм го оскърбил?

— По никакъв начин — успокои го Настя. — Особено като се има предвид, че не ѝ е съпруг.

— О, тогава всичко ми е ясно! — плесна с ръце испанецът. — И на мен ми се стори странно, защото съпрузите рядко са толкова ревниви, колкото вашия Юрий. Задочно му поднасям извиненията си.

— Ще му ги предам — усмихна се Настя и зави към проспекта.

* * *

Ина Литвинова уморено хвърли торбите в кухнята и се огледа. На масата имаше две неизмити чашки и празна бутилка от джин, в една чиния засъхваха останки от сандвичи със салам и пресни краставици. Юля пак е довела някого тук, сигурно пак се е напила и е хукнала да си вее полите. Господи, само да се прибере! Ина беше готова да ѝ прощава всичко, само момичето да не я изостави. Нека си води гости, нека излиза с тях, само да се връща!

Най-много от всичко Ина се страхуваше да не би Юля да се влюби в някой мъж. Юля беше равнодушна към женското тяло, не изпитваше към него нито влечение, нито отвращение, но след като по волята на съдбата се свърза с Ина Литвинова, реши да си уреди живота временно в ролята на нейна партньорка. Вземаше от Ина пари, използваше апартамента ѝ, позволяваше ѝ да я храни, пои и обслужва, но в замяна на това честно се старееше в леглото, макар това да не ѝ доставяше особена радост. Но — какво ли няма да направиш, когато шестчленното ти семейство живее в комунална квартира, баща ти е закоравял алкохолик, а един от братята ти страда от болестта на Даун. И това вечно безпаричие...

Ина знаеше това, както знаеше и че рано или късно Юля ще я напусне. Но дано остане колкото може повече! Трябват пари, много пари, та поне известно време да удържи при себе си тази белокожа рижава малка кучка с безсрамни светлозелени очи и толкова съблазнително тяло...

ПЕТА ГЛАВА

В живота на Анастасия Каменская определено бе започнал отвратителен за настроението ѝ период. Ядосана още от събота, когато разбра, че ще трябва да си погуби целия неделен ден по майчиния си приятел, в понеделник тя отиде на работа доста оклюмана. И тук я очакваше нова неприятност.

Както се качваше по стълбището в зданието на Градското управление на вътрешните работи, се сблъска с Катя от счетоводството.

— Каменская, защо не идваш да си вземеш премиалните? Лична покана ли чакаш?

— Ха, какви премиални? — радостно се изненада Настя.

— Годишни. Всички вече си ги взеха, само заради тебе ведомостта още е в касата.

— О, ами аз не знаех, че и на мене са дали. Непременно ще прескоча.

— Хайде де, не била знаела! — ядно изпухтя Катя. — Че то кога е било на тебе да не ти дадат! Нали си ни любимата жена на полковник Гордеев...

След като пусна отровната стрела, Катерина продължи пътя си нагоре, по своите си работи. Настя почувства как бузите ѝ пламнаха. Отдавна не беше чувала по свой адрес мръсни намеци за връзка с началника ѝ. „Изгубила съм форма — помисли си тя. — По-рано не можеха да ме стъписат с подобни гадости. Дори да не намирах какво да отговоря, поне не се изчервявах и не губех дар слово.“

Прегърбена и едва влачейки крака, тя се добра до кабинета си, хвърли якето на един стол и включи бързовара. Докога ще продължава това? Още когато започна работа на „Петровка“, тя често улавяше недоумяващи и откровено недоброжелателни погледи, чуваше злобно и мръсно шепнене зад гърба си — че нали, как може Гордеев да довлече от районното управление тази сополанка, дете нищо не върши, а само седи по цели дни в кабинета си (самостоятелен кабинет! Помислете си

само: какво кошунство! И то когато детективи с двайсетгодишен стаж се тъпчат по трима в една стая!) и се прави, че мисли. Нужно беше да мине доста време, та основната маса зложелатели да поутихне, защото оперативните работници от отдела по борба с тежките престъпления спрямо личността сами започнаха да им запушват устата, след като разбраха, че доведената от Колобок хлапачка умее да върши маса необходими и полезни неща. Да, не я бива да тича и да стреля, тя не мръзне по засади и не се трепе в обиколки по жилища, не ходи на местопроизшествия и не се бори с гаденето при вида на разкъсани, а понякога и полуразложени трупове. Но за сметка на това умее да мисли, да анализира, да обобщава, има богата и нескована от нищо фантазия, съчетана с дисциплинираната работа на хладнокръвен ум, и феноменална памет, която ѝ позволява да удържа в главата си едновременно най-разнообразни и разпилени във времето факти, обстоятелства, имена, дати и адреси. И за нея няма нищо по-важно и интересно от работата, която върши. И ето ти сега, пак...

Опитвайки се да надвие внезапната обида, Настя автоматично свари кафето, машинално хвърли в чашката две бучки захар и седна зад бюрото. По дяволите, каза си, дано Катерина се задави със злобата си, а ти не бива да допускаш нечий мръсен език да ти пречи да работиш нормално.

Гаврътна парещото кафе и тръгна към Миша Доценко.

— Ето — подаде ѝ той огромния списък от повиквания на „Бърза помощ“ от септември до Нова година. Шитова е била настанена в болницата на 22 декември. — Отбелязал съм всички излизания на линейки, където е посочено „подозрение за извънматочна бременност“.

Настя кимна одобрително. Само преди две години доверчивият, интелигентен Миша със сигурност щеше да поиска сведенията само за интересуващите го повиквания на „Бърза помощ“, списъкът щеше да бъде много по-кратък, но тогава Настя щеше постоянно да се тормози от съмнението дали хората, които са съставяли този списък, не са допуснали грешка. Хората не са машини, те винаги се уморяват и грешат, особено когато трябва от масата сведения да избират някакви определени. Те може да пропуснат нещо, нещо да не догледат, в края на краищата просто да претупат работата. Миша дълго не можеше да свикне с изискванията на Настя, понеже смяташе, че тя абсолютно

несправедливо предварително подозира хората в недобросъвестност, и едва след като се опари на няколко пъти, призна, че е права. Ето защо този път взе сведения за всички повиквания, за да направи подбора лично и после Настя отново да го провери.

Тя взе списъка, върна се в кабинета си и заключи вратата. Нищо не трябва да пречи на работата, която изисква внимание и съсредоточеност. До началото на оперативката оставаше почти половин час и тя се надяваше да прегледа поне част от списъка. Много ѝ се искаше да се опита да открие тайнствения гостенин, когото Галактионов е завел в дома на своята любовница, когато тя със сигурност не е трябвало да си е вкъщи. Според разказите на свидетелите това не е било характерно за него, значи гостенинът е бил специален, особен. А два дена след тази среща Галактионов е умрял, отровен с цианид... Няма никакви основания да подозираме самоубийство. Отворената ампула с отровния пращец е била намерена там, на местопроизшествието. Чашката със засъхналите остатъци от кафе и слаби следи от цианида е била на масата в хола, а във фотьойла до масата е изстинал моментално починалият Галактионов. И на ампулата е имало само негови отпечатащи. Но експертите, изследвали всеки сантиметър от апартамента, са казали съвсем определено, че част от предметите са били избърсани. Именно онези предмети, на които непременно остават следи от хора, влизали в жилището. Странно би било да се предположи, че Галактионов, след като е решил да се самоубие, предварително грижливо е почистил, още повече че джезвето, в което е сварил кафето, си е останало неизмито на котлона. От самото начало никой не се съмняваше, че това е било убийство. Само ампулата...

Ако на Шитова не ѝ се е присънило и ако тайнственият гостенин не е излъгал, в списъка с повикванията на „Бърза помощ“ трябва да фигурира онова, което е постъпило от неговата месторабота. Но кое от тях е търсеното? И после, какво означава в неговите представи думата „наскоро“? Миналата седмица? Миналия месец? Тя реши като начало да се ограничи до четири месеца, но разбираше, че най-вероятно ще трябва да копне по-надълбоко. И по какъв признак ще трябва да избере от всички повиквания онзи, единствения?

След съвещанието тя отново се зае със списъка. И след един час намери каквото търсеше. Оказа се толкова просто, че отначало тя не

повярва в късмета си.

* * *

Като гледаше дебелия, задъхващ се човек, седнал зад огромното писалище в просторния кабинет, той едва надвиваше отвращението си.

— Страхувам се, че имате неприятности — злоещо произнесе дебелия и извади от папката си някакъв документ. — В министерството се получи анонимно писмо срещу вашия институт. Хак ви е.

— За какво става дума? — съдържано попита той, макар че сърцето му подскочи.

— За вашето устройство. Кажете ми, проследявате ли неговото въздействие или как е монтирано — сигурно сте забравили?

— Постоянно го проследяваме, без това не може, нали провеждаме експеримент.

— И не откривате никакви странични явления?

— Никакви — уверено отговори той, усещайки как дланите му започват да се изпотяват.

— Тогава как да разбирам ето това?

Дебелия размаха във въздуха извадения от папката лист, лицето му изразяваше крайно негодувание. Той захвърли листа обратно на писалището, извади от чекмеджето аерозолна опаковка, каквато използват астматиците, и няколко пъти натисна бутончето, насочвайки струята към устата си. Дишането му стана по-леко.

— Тук пише, че вашето устройство дава ефекта „обратна примка“. Анонимното писмо е минало вече по всички инстанции, кацало е на всички бюра и ето че стигна и до мен като ваш ръководител с резолюция да разбере какъв е проблемът и да подготвя заключение. И какво трябва да напиша в това заключение, а?

— С чиста съвест можете да напишете, че представените ви научни материали говорят, че няма и следа от някакъв негативен ефект от нашето устройство — твърдо заяви той. Усети неприятна сухота в устата си. Тоя кучи син Войтович все пак е писал до министерството, макар да не се е подписал!

— Засега не виждам никакви научни материали — продължи да беснее дебеланкото. Отново задиша с подсвирване, тлъстото му лице с тройна брадичка постепенно придобиваше червеникав оттенък. — За сметка на това определено си спомням как вие уверявахте мен и всички членове на комисията, че вашата антена не оказва негативно въздействие върху средата. Именно затова ви разрешихме да я монтирате в град, а не на полигон, какъвто е редът. И аз, като председател на тази комисия, нося лична отговорност за взетото решение, а сега излиза, че сте ме измамили? Така ли е или не е така, вас питам?

— Изслушайте ме, Николай Адамович — спокойно отговори той. Вече беше овладял страха си и сега се чувстваше по-уверен. — На комисията бяха предоставени всички научни отчети по тази тема, не само вие сте ги чели. В отчетите пише черно на бяло, че ефектът, за който ви е информирало анонимното лице, не съществува. Не съществува, разбирате ли? Това първо. Сега второ. Кой ви изпрати анонимното писмо с резолюцията „да разберете какъв е проблемът“?

— Заместник-министърът Якубов. Това има ли значение?

— Разбира се, Николай Адамович. Всички знаят, че Якубов скоро ще се пенсионира. За неговото място днес има двама реални претенденти: Старостин и вие. Старостин е старо приятелче на Якубов. Като ви изпраща анонимното писмо, Якубов създава илюзия за обективност, а всъщност просто раздухва скандала, не го оставя да утихне. Та нали е можел да изхвърли писмото? Можел е. Вече много отдавна съществува правило учрежденията да не се занимават с анонимни сигнали и никой не би го упрекнал. Той би могъл да ви извика и да ви попита възможно ли е написаното да е истина. И вие бихте му казали, че не е възможно. И толкоз, Николай Адамович, край на разговора. Но — в случай че той ви имаше доверие и изпитваше добри чувства към вас. Вместо това обаче той ви изпраща писмото със своята резолюция чрез секретариата, та още пет чифта очи да го прочетат и запомнят, тъй че след два дена цялото министерство да научи, че в наблюдавания от вас институт се е заформило някакво скандалче. И още нещо си помислих, Николай Адамович. Дали именно Старостин не е организирал това анонимно писмо?

— Възможно е — изхриптя дебеланкото и отново извади флакона с аерозола. — Този гад на всичко е способен. От него добро не чакай.

Може и да сте прав. Но все пак ми кажете веднъж завинаги: съществува ли тази „обратна примка“ или не?

— Не. Не, не и пак не. Изхвърлете това от главата си.

На излизане от началническия кабинет той си помисли: „Има ефект, има. И то какъв! Но ти, дебел неграмотен кариерист такъв, не е нужно да го знаеш. Ще ти навреди на съня.“

* * *

— И тая си я биваше! — подсвирна Юра Коротков, когато Настя му показва списъка на повикванията на „Бърза помощ“. — Излиза, че линейка е вдигнала жена с подозрения за извънматочна бременност именно от института, където е работил самоубилият се Григорий Войтович. Интересна картинка се очертава.

— И още как — мрачно промърмори Настя, която още не беше се успокоила окончателно след сутрешния сблъсък с госпожицата от счетоводството. — Сега ме чуй, Юрик, аз ще ти разкажа как ми изглеждат нещата, а ти ще ми възразяваш. Иди да повикаш Миша, той да ни бъде арбитър.

Тримата седнаха в кабинета на Настя, тя — зад бюрото си, Коротков — зад съседното, което нямаше постоянен стопанин, а Доценко се намести на един стол, който сложи до прозореца.

— Започваме — кимна Настя, сякаш сама си даде сигнал за старт. — На 7 декември старши научният сътрудник Григорий Войтович е задържан до трупа на жена му. На 10 декември го пускат, за да може в дома си да завърши важна научна разработка. На 13 декември Войтович се самоубива. На 21 декември наказателното дело срещу Войтович е откраднато. Заедно с него крадците вземат за прикритие още три дела, едното от тях — дело по обвинението срещу Дима Красников за кражба на дънки, в което се съдържат сведения за неговото осиновяване. На другия ден, 22 декември сутринта, някой си Галактионов откарва колата си в автосервиз и в разговор съобщава тези сведения на един от познатите си майстори. И същия ден следобед в дома на Надежда Шитова се среща с човек, който изглежда, работи в същия институт, където е работил и Войтович. Дотук всичко точно ли беше?

— Дотук — да — потвърди Коротков. — Но при условие че приемаме показанията на Ликов, майстора от автосервиза, за верни.

— Поправката се приема — съгласи се Настя, — но ние нямаме друг изход, освен да вярваме на Ликов. По-нататък. След още два дена Галактионов отново отива в жилището на Шитова и там умира от цианид, сипан в чашката му с кафе. Това са фактите. Сега започва полетът на фантазията. Момчета, отук нататък започвам да дрънкам абсолютни глупости, но вие не ми се смейте, ако обичате, а ме поправяйте, когато нещо не се връзва. Разбрахме ли се?

Коротков и Доценко кимнаха и се наместиха по-удобно на столовете си.

— Войтович е в килия в ареста, задето е убил жена си. Неизвестно лице никак не иска той да се намира там, организират се телефонни обаждания и молби той да бъде пуснат въпреки поне за няколко дена, уж за завършване на важна научна разработка от стратегическо значение. Войтович работи в научно учреждение, което се занимава с изучаване на разпространяването на електромагнитни вълни в различни среди, така че всичко звучи съвсем правдоподобно. Но аз не вярвам в това. Имам чувството, че някой наистина страшно не е искал Войтович да остане в ареста. Защо? Не знам. Това е въпрос, на който искам да получа отговор. В момента на задържането Войтович е бил в... меко казано, странно психическо състояние, което при престоя му в килията постепенно е отминавало, той е започнал да дава точни и подробни показания, напълно съвпадащи с намереното на местопрестъплението. Лекарите не са открили у него и най-малки признаци на психическо заболяване и остава неясно каква е била природата на тази амнезия и под влияние на какво тя изведнъж му е минала. След като напълно осъзнава случилото се, Войтович се обесва. И оставя предсмъртно писмо, което, естествено, се озовава в папката с неговото дело. И отново някой проявява нездрав интерес към това дело. Папката изчезва от кабинета на следователя, когато той излиза някъде и по навик оставя отворен не само кабинета си, но и касата, където се намират делата. Изглежда, някой от служителите на Института е наел за тази кражба Галактионов. Това е или негов много стар познат, с когото Галактионов не се е виждал от дълги години, или обратното — случаен познат. Но запознанството им трябва да е станало при обстоятелства, при които човекът от Института е разбрал,

че може да се обърне към Галактионов с подобна молба. И тъй, човекът от Института моли Галактионов да му намери делото на Войтович. Името на следователя и местоработата му не са били тайна за никого в Института, защото много от служителите са били викани в качеството на свидетели по делото за убийството на съпругата на Войтович. Става ли?

— Горе-долу — обади се Коротков.

— А вие, Миша, какво ще кажете?

— Не съм сигурен, че Галактионов би приел такова поръчение — произнесе със съмнение Доценко. — Той е хазартен мошеник, авантюрист, но едва ли е крадец. Това все пак е малко по-различна работа.

— Приема се! За да разберем дали Галактионов е можел да приеме такова поръчение, трябва да се постарам да вникнем в характера му. Какво знаем за него? Че на младини е извършил поне една кражба. Собствената му жена разказва как откраднал кожуха и пръстените ѝ. И този факт ни говори, че тогава е бил същинска отрепка. Но това е станало преди много години, оттогава може и да се е променил. Ето защо вторият въпрос, на който трябва да намерим отговор, е, дали на четирийсет и три години той е останал същата отрепка, каквато е бил на двацет и три. Тук има още две допълнителни обстоятелства. Първо, според негови приятели, късметът му обърнал гръб и той с всички сили се мъчел отново да го улови за опашката. Дали не е възможно той да е възприел рискованата, сполучлива и абсолютно авантюристична кражба от кабинета на следователя като потвърждение, че късметът му се е върнал?

— По принцип е възможно — замислено се съгласи Доценко. — Когато си на зор, всички средства са приемливи.

— И второ, излиза, че след като е откраднал делата, първата му работа е била да ги прочете. От едно от тях е извлякъл и запомнил, а може и да си е записал сведения, срещу които при удобен случай би могъл да получи пари. Имам предвид делото на Красников. Шантажът чрез разгласяване тайната на едно осиновяване е мерзост. Но Галактионов очевидно не мисли така. И с лекота ги дава на първия срещнат познат, който му иска пари назаем. Не е много красиво, съгласете се.

— Но, Анастасия Павловна, не можем да бъдем сигурни в това — възрази Миша. — Ами ако Ликов лъже?

— Ако Ликов лъже, ако Ликов лъже — замислено повтори тя. — Ето затова трябва да разберем какво е представлявал Галактионов. Мишенка, спомняте ли си показанията на неговата колежка от банката как помагал при организирането на лечение в чужбина? Как без да жали личното си време, возел със собствената си кола болни деца на консултации? Още днес идете там и се поровете в тази работа. Никой, освен тази жена, не посочи у него особена доброта и безкористност. Може би тя го е познавала по-добре от другите? Може би Галактионов е бил таен благотворител като Юрий Деточкин, изигравал е едрите акули на бизнеса и тихомълком е превеждал пари за детски домове и болници. Трябва добре да проучим характера му и на тази основа да изградим версията си, а засега ще работим с това, което имаме. Да продължим. С човека от Института Галактионов се среща в жилището на своята приятелка, когато нея я няма вкъщи, тоест през деня. Вероятно първата им среща се е състояла някъде между 15 и 19 декември, тоест известно време след самоубийството на Войтович и няколко дена преди кражбата на делата. Ако Галактионов се е наел да помогне, трябвало му е време за подготовка. Да огледа обстановката и така нататък. На 21 декември той успешно осъществява намерението си и на 22 декември се среща с човека, от Института пак в жилището на Шитова, очевидно за да му предаде делата и да получи уговореното възнаграждение. Или не, не за да го получи. Най-вероятно е трябвало да получи хонорара в друг ден. За съжаление Шитова се е почувствала зле и се е прибрала от работа рано. Галактионов я моли да не влиза при тях и да не им пречи, защото имат сериозен разговор. Как са се развили събитията по-нататък знаем от разказа на Шитова. А след два дена Галактионов отново се среща със своя познат. Този път му е бил последният. Човекът от Института е отровил Галактионов, унищожил е своите следи из жилището и си е отишъл. Ако не беше се изтървал случайно за служителката, която била откарана от работа с „Бърза помощ“, ние бихме могли само да му помахаме с ръчица и да се простим с надеждата някога да го открием. На практика Шитова не си го спомня и не може да го опише. Естествено — тя е била почти в безсъзнание. Тоест сега разбираме, че цялата работа е свързана с Войтович, а ние трябва да търсим убиеца на Галактионов в Института.

— Общо взето, добре — критично прецени Юра. — Но връзката на Галактионов с откраднатите дела е малко хилава в описанието ти. А иначе — нормално.

— Ето това трябва да си изясним — можел ли е Галактионов да постъпи така, както предполагам, че е постъпил. Миша, това е задача за вас. А ние с Юра ще се заемем с Института. Ще търсим в него човек без особени белези.

— И без особености в говора — подсказа Коротков.

* * *

Компютърът постоянно се „скапваше“ и Ина започна да се ядосва. Днес вече на два пъти вика техниците, но след тяхното тръгване капризната машина работеше най-много половин час, а после на екрана отново се появяваше омразният зелен квадрат. Тя раздражено изключи компютъра и тръгна към началника на лабораторията да го попита кога най-сетне в разпределянето на техниката ще бъде въведен поне елементарен ред.

Литвинова нахлу като фурия в кабинета на началника, дори без да обърне внимание на външните хора.

— Павел Николаевич! — възмутено подзе тя. — Вече сили не ми останаха да работя на „Истра“, тази машина е по-стара от мене. Всички знаят, че в склада има шест нови, защо не ги разпределят по лаборатории?

— Запознайте се — хладно произнесе Бороздин. — Нашата старша научна сътрудничка Ина Фьодоровна Литвинова. А тези другари са от милицията. По повод Войтович.

— По... как... — слиса се Литвинова. — Но нали той умря!

Едва сега тя забеляза гостите на началника си. Главен явно беше едрият, широкоплещест четирийсетинагодишен мъж с открито лице и засмени очи. До него седеше млада жена, същинска хлапачка, с дънки и пуловер, с дълга коса, прибрана на опашка на тила. Безцветна, невзрачна, слабичка, май висока, без грим на лицето. Някак не съвременна, мина през ума на Ина, която веднага се сети за своята Юлечка, която си правеше прическите при скъпи фризьорки и

прекарваше по четирийсет минути пред огледалото, докато се гримираше.

— Разбирате ли, Ина Фьодоровна — обърна се към нея мъжът от милицията, — при нас се случи нещо непредвидено. В зданието на районното управление на вътрешните работи стана пожар, вярно, само на един етаж и го изгасихме бързо, но кабинетът на следователя Бакланов пострада доста. Изгоряха няколко папки с наказателни дела, сред които беше и делото на вашия покоен колега Григорий Войтович. Сега се опитваме да възстановим материалите по делото, затова се наложи отново да безпокоим вашия Институт. Не ни се сърдете, разбирам, че ви откъсваме от работата ви, но такива са обстоятелствата... — Той се усмихна обезоръжаващо и разпери ръце. — Форсмажорни обстоятелства.

— Да, ясно — закима тя. — Разбирам. Искате ли нещо от мен?

— Само да отговорите на въпросите ни. Надявам се да не ви отнемем много време, още повече че май компютърът ви не е в ред. — Мъжът отново се усмихна, този път дяволито. — Докато го поправят, нека си поговорим, ако нямате нищо против.

— Да вървим — каза Ина, отвори вратата и излезе от кабинета на Бороздин.

— Казвам се Коротков — представи се служителят от милицията, когато Ина го заведе в своята стая и го настани до масата. — Юрий Викторович. И тъй, започваме ли?

— Добре. — Лицето на Литвинова вече изразяваше внимание и готовност за работа.

— Добре ли познавахте Григорий Войтович?

— Много добре — уверено отговори тя. — Дълги години сме работили заедно, заедно бяхме и аспиранти.

— Тогава разкажете ми за семейния му живот. Как се е оженил, как е живял с жена си, дали не са имали конфликти и така нататък.

— Имаха — веднага започна Литвинова. — Имаха конфликти, и то жестоки. Гриша не говореше за това пред никого, може би само пред мен, защото отдавна бяхме приятели. Общо взето, не беше твърде общителен, в службата не споделяше личните си проблеми с никого. Но с мен споделяше.

— Каква е била причината за конфликтите?

— Трудно е да се каже, причините са много. — Тя се замисли. — Женечка беше много по-млада, вероятно знаете, че Гриша беше застаряващ ерген, дълго търси своята принцеса. Когато срещна Женя, влюби се безумно, а след като толкова дълго бе чакал и избирал, и изискванията му за бъдещата му съпруга бяха високи. Много беше потиснат, когато му се стореше, че Женя не отговаря на „идеалния стандарт“. Но това се случваше рядко, тя беше чудесно момиче. И много красиво.

— Обичаше ли съпруга си, как мислите?

— Безумно! — разпалено възкликна Ина, но веднага се сепна. — Впрочем нали знаете, човек не може да надникне в чуждата душа...

— Продължете, моля — окуражи я Коротков.

Ина се запъна. „Глупачка — скастри се мислено. — Никой не те дърпа за езика. Щом Гриша я е убил, значи е имало нещо. И това нещо трябва да е напълно осезаемо, конкретно, за да звучи убедително на един милиционер. Ревност, пари — каквото и да е, но да звучи убедително.“

— Разбирате ли, Женя беше истинска красавица и работеше в телевизията, снимаше се в реклами. Естествено около нея се въртяха много мъже, ухажваха я. Имаше много поклонници, а нали беше млада, обичаше приятните неща, флиртовете, кокетирането. Това е разбираемо и аз по никакъв начин не я осъждах, дори се опитвах да убедя Гриша, че не бива да реагира толкова болезнено. Но той не ме слушаше.

— Значи смятате, че поводът за убийството може да е бил ревност?

— Мисля, че да.

— Кажете ми, Ина Фьодоровна, забелязвали ли сте напоследък някакви промени в характера на Войтович? Да се е оплаквал от проблеми с паметта, да е бил разсеян, раздразнителен?

— Да, да, абсолютно сте прав. Гриша наистина стана по-... агресивен, бих казала.

— И как се проявяваше това? Влизаше ли в конфликти с колегите си?

— Не, струва ми се, че само аз го забелязвах.

— Какво по-точно сте забелязвали?

— Забелязвах го, когато той говореше за Женечка. В очите му пламваше някаква омраза, гласът му се разтреперваше от ярост, ръцете му се тресяха. Аз просто губех ума и дума. А с колегите винаги беше любезен и коректен, никога на никого не е повишавал тон.

— А да се е оплаквал, че забравя, да сте забелязвали, че е разсеян?

— Не, не съм забелязвала, определено.

— И още един въпрос, Ина Фьодоровна. Казахте ли всичко това на следователя Бакланов?

— На Олег Николаевич ли? Не, не съм.

— Може ли да ви попитам — защо?

Литвинова пак се запъна. „Защо, защо! — ядно си помисли тя. — Защото Гриша тогава беше още жив и веднага щеше да каже, че не е вярно. А сега вече не може да каже.“

— Разбирате ли... Едва сега, когато Гриша се самоуби, вече вярвам, че е убил Женечка. А тогава не вярвах. Познавах го от толкова години, бяхме приятели... Исках да го защитя. Признавам, че не бях права, и моля да ми простите.

— Е, Бакланов трябва да помолите за това, а не мен. Не е хубаво да се дават лъжливи показания. Подсъдно е. Знаете ли това?

Литвинова виновно въздъхна.

— Но аз на никого не съм навредила, нали? Ако заради моите показания бяха осъдили невинен човек или бяха оправдали престъпник — тогава да, разбира се, трябва да ме съдят. А така... Гриша сам си произнесе присъдата.

— Да, замалко да забравя — сепна се Коротков. — Да си спомняте върху какъв проект работеше Войтович, когато се случи всичко това?

Това беше удар под кръста. Коротков я гледаше със спокойни и ясни очи, а тя му говореше някакви учени думи, изреждаше точки от институтския план за работа и усещаше как всичко у нея се скована от ужас.

* * *

Докато Коротков разпитваше служителите от лабораторията, в която бе работил Войтович, Настя Каменская седеше в отдел „Личен състав“ на Института и разглеждаше личните досиета на служителите. Първо отбра всички мъже, после отдели онези, които бяха между четирийсет и петдесет и пет годишни. Шитова беше определила, че тайнственият гостенин е бил между четирийсет и пет и петдесетгодишен, но Настя за всеки случай разшири рамките, като прибави по пет години към долната и към горната граница. Знае ли се как може да изглежда човек, ако добре се грижи за себе си, или обратното — боледува или води нездрав начин на живот. И после — на показанията на Шитова не можеше много да се разчита, като се имаше предвид в какво състояние е била тогава.

От хората между четирийсет и петдесет и пет годишна възраст направи подбор въз основа на снимките в личните досиета. Изключи тъмните брюнети и учените с побелели коси. Плешивите и онези, чиито лица не можеха да бъдат наречени „средноевропейски“ — също. В отделна купчинка подреди мъжете с мустаци или брада: снимките не бяха правени вчера, а сега тези хора като нищо можеха да бъдат гладко избръснати. В друга купчинка попаднаха хората, които не бяха родени и израснали в Централна Русия. При тези хора доста често се среща акцент, едно характерно „окане“ или „хъкане“, макар че този акцент през дългите години живот в Москва можеше и да е изчезнал. Тях, както и мустакатите и брадатите, също трябваше да ги провери. Накрая останаха онези, които Настя нарече условно „чисти типове“: средноруси, без ярки особени белези, кореняци московчани или петербургчани, без растителност по лицето.

Тя помоли началството да уреди някоя общителна лаборантка да я разведе из Института, като се спира при всеки срещнат и невинно бърбори с него на предварително „поръчани“ от Настя теми. Двете вървяха по дългите коридори и заплетените преходи между отделните сгради, слизаха в мазето, качиха се с асансьора до последния етаж, където се полюбуваха на плътните метални врати със солидни ключалки, затварящи входовете към стълбищата, от които би могло да се излезе на покрива. На покрива, както ѝ обясни лаборантката, се намирили многобройни специални устройства „по профила на Института“, без които било невъзможно да се води научната работа.

В края на разходката краката на Настя я боляха, гърбът — също и тя мечтаеше единствено да полегне някъде. Но за сметка на това бе успяла да научи много полезни неща. От мъжете, които носеха мустаци, никой не бил променял външността си, но двама от предишните брадатковци се били обръснали. Единият от тях в началото на декември си счупил крака и още лежал гипсиран, а втория Настя веднага прехвърли в групата на „чистите типове“. От служителите, които можеха да имат, макар и незначителен акцент или особено произношение, което ухото на москочанин би забелязало, вниманието ѝ бе привлечено от един роден в Орел и от един, роден в Рязан, а е прието да се смята, че хората от тези региони говорят много правилен руски. Предположението ѝ се потвърди изцяло и тези двама души също бяха прехвърлени в групата на „чистите“. Накрая от онези, които бяха образували първоначално тази група, Настя зачеркна трима. Единият едва произнасяше звуците „р“ и „л“ и изобщо имаше затруднения с почти половината съгласни от азбуката. Другият доста забележимо заекваше. Третият бил прекарал целия декември на стаж в чужбина.

Настя се върна в „Личен състав“, премести няколко папки с лични досиета от една купчинка в друга и накрая огледа резултатите от разследването си. Кандидат-заподозрените бяха останали петима:

— директорът на Института Алхименко, доктор на техническите науки, професор;

— научният секретар на Института Гусев, кандидат на физико-математическите науки, доцент;

— началникът на лабораторията Бороздин, доктор на техническите науки, професор;

— старши научният сътрудник Лисаков, кандидат на медицинските науки;

— научният сътрудник Харламов, без научна степен.

„Да започнем с тях — реши Настя и извади своя миниатюрен фотоапарат. — Да ги покажем на Шитова, а ако тя не идентифицира никого, ще се заемем с останалите.“

Тя бързо изщрака десет кадъра — по два за всеки кандидат-заподозрян, после си записа едно друго за тях от досиетата, върна папките на служителя от „Личен състав“ и тръгна да търси Коротков.

* * *

Литвинова хукна презглава към къщи. Сърцето ѝ блъскаше лудо в гърдите, тя дори започна да се задъхва, макар че обикновено издържаше и по-бързо темпо, а на младини дълго и успешно бе спортувала. Втурна се вкъщи, убеди се, че Юля я няма, и грабна телефона.

— В Института е дошла милиция — съобщи, като едва си поемаше дъх след бързането.

— По какъв повод? — попитаха отсреща.

— Засега не по *този*, но може да се доберат и до *това*. Правя всичко, което е по силите ми, но...

— Кога ще приключите работата?

— До вчера можех да ви гарантирам, че след месец и половина всичко да бъде готово. Но сега — не знам. Не е изключено да се наложи да спра за неопределено време. Или изобщо да прекратя работата.

— Това не ни задоволява — беше отговорът. — Работата трябва да бъде завършена и възложителят трябва да получи прибора. Вашата работа е само да ни информирате веднага щом приборът излезе от Института. Останалото е наша грижа. Длъжна сте да направите всичко възможно и невъзможно, та милицията да не се докопа до него. Ще ви бъде заплатено по съответния начин.

— Колко? — веднага попита тя, след като постепенно успокои дишането си.

— Четирийсет процента от първоначалната сума.

— Не всичко зависи от мен. Но ще направя каквото мога — обеща Ина. Страшно ѝ трябваха пари. Много, много пари.

* * *

Мъжът, който бе разговарял по телефона с Ина Литвинова, затвори и замислено погледна картината на стената. Тя представляваше букет от изящни екзотични цветя във висока тясна стъклена ваза. Обичаше да гледа тази картина, тя, кой знае защо, го успокояваше.

Колко прав е бил, когато настоя да не действат пряко чрез Института! Сякаш бе предусещал опасността. Имаше свои хора в обкръжението на Мерханов и точно те му съобщиха, че Мерханов очаква някакъв прибор. Всичко по-нататък беше въпрос на високопрофесионална шпионска техника: да се проучи какъв е този прибор и откъде смята да го получи Мерханов, дори колко е обещал да плати за него. Можеха да действат пряко: да получат тази поръчка, като обещаят още повече пари, или просто да наредят — и ще им я дадат, къде ще ходят. Но защо трябва да се плаща повече, след като може да се плати по-малко? Детински въпрос. Освен това не бива и да се издават.

Намериха му Ина, една от хората, които работели върху прибора. Нещастна в личния живот, тя много се нуждаела от пари, за да удържа до себе си приятелката си лесбийка, единствената радост в живота ѝ. Оказа се, че тя дори не подозира какъв прибор изготвят. Предложиха ѝ да извърши малка измама — да изработи от неподлежащи на отчет материали специално антенно-фидерно устройство и да го продаде срещу добри пари на възложителя — някаква фирма, която, кой знае защо, страшно се нуждае от такава антена. Е, щом толкова им трябва, ще направим, колко му е! Върху прибора работят четирима, делят си парите почти поравно. Почти — защото онзи, който е намерил възложителя и е разработил схемата според неговите желания, ще получи повече. Ина сметна, че това е справедливо.

Така беше в момента, когато ги свързаха с Литвинова. Обясниха ѝ за какво ще се използва приборът и тя изпадна в ужас. Но само в първия момент. Когато чу колко пари ще получи за това, ужасът ѝ някак много бързо се стопи. Нейната задача беше да ги информира за хода на работата над проекта и да им съобщи, когато той бъде завършен. После те проследяват хората на Мерханов, които ще вземат прибора. По-нататък всичко е просто. Малко усилие, наистина, с употреба на огнестрелно оръжие — и приборът ще се озове в ръцете им. Ина ще получи своя дял от парите на Мерханов и освен това — пари от тях. Ще им излезе по-евтино, отколкото ако купят прибора от производителите. Мерханов няма да хукне да се оплаква. Обран крадец...

Добре би било да се проучи защо милицията рови из Института. Може би, за да се презастрахова предварително?

Да не бързаме, реши той, бързането е полезно, когато ловиш бълхи, а не когато решаваеш стратегически задачи. Не бива да се вземат прибързани решения. Нека проблемът „отлежи“.

Той гледаше като омагьосан изящните цветя с дълги стебла, които толкова красиво се мерзелееха на светлосивия фон. Каква чудна картина, колко го успокоява...

ШЕСТА ГЛАВА

Надежда Шитова дълго разглежда снимките на петимата мъже „от четирийсет и пет до петдесет, без особени белези“.

— Не мога да го позная — каза най-сетне тя и погледна виновно Миша Доценко.

— Поне един от тях не ви ли изглежда познат?

— Не, никой. Наистина не помня лицето му. Много съжалявам.

— И аз съжалявам, Надежда Андреевна — уморено въздъхна Миша.

Ужасно му се спеше. Снощи майка му пак получи сърдечен пристъп, пак идва „Бърза помощ“, той се въртя около нея почти до сутринта, успя да полегне и да дремне само час и половина и сега с големи усилия се бореше със сънливостта и прозевките.

Не можеше да си позволи да зареже всичко и да се прибере да спи. Трябваше да отиде в банката, където бе работил Галактионов, и да потърси служителката от кредитния отдел, която бе казала толкова добри думи за онзи мошеник и авантюрист Санка Виста.

Наложи се дълго да търси тази жена, оказа се, че днес тя не била на работа, взела си два дена отпуск заради някакви семейни проблеми. Миша не можеше да чака два дена, беше му неудобно да я търси къщи, но надви възпитания младеж у себе си и довтаса като неканен гостенин в дома на Наталия Товкач.

Посещението му явно беше съвсем неуместно — Наталия, облечена с навит до коленете анцуг и дрипава стара фланелка, чистеше апартамента. Насред антрето като хилава ламя бръмчеше включена прахосмукачка със захвърлен на пода маркуч, от банята се чуваше да тече вода, а от кухнята — неистови викове: „Андрес! Как можеш! Не бива да говориш така!“ Миша разбра, че домакинята, докато чисти, се старее да следи и перипетиите в сюжета на един от дневните латиноамерикански сериали.

Без да иска, се намръщи. От силния шум моментално го заболя главата. Разбира се, ако не беше прекараната безсънна нощ, той дори

нямаше да забележи този шум. Миша Доценко беше физически здрав двайсет и седем годишен младеж, можеше да хвърчи насам-натам цял ден, без да поседне дори за минута, можеше дълго да седи или лежи неподвижно в неудобна поза, ако се наложеше да участва в засади, можеше при минус двайсет градуса цели два часа да се разхожда бавно по леко дънково яке и без шапка, без да настине. Сънят беше слабото място на Миша. Заспиваше моментално, щом подушеше възглавницата, и се събуждаше точно след шест часа — отпочинал и пълен със сили. Откъснеха ли му дори мъничко от нужните му шест часа, Миша се чувстваше болен и скапан. Настя винаги казваше, че нейният организъм и този на Миша са монтирани по принципно различни схеми. За Миша най-важното беше да получи законните си шест часа и дали това ще стане от десет вечерта до четири сутринта, или от четири до десет сутринта — нямаше никакво значение. Обратното, за Настя беше важно, когато се събуди, навън да е светло и тя не можеше да се чувства добре, ако станеше в пет сутринта, дори преди това да я бяха оставили да спи цели десет часа.

Миша надви главоболието и умората, въоръжи се със своята усмивка и дипломатичност и си поговори със служителката от кредитния отдел на банката Наталия Товкач, като успя не само да преодолее нейното раздражение заради неочаквано прекъснатото чистене, но дори да я накара почти да се влюби в него. През цялото време сипеше комплименти, интимно снишаваше глас, като придружаваше леките въздишки с тайнствени и многозначителни погледи, и изобщо се преструваше, че самата Товкач е много по-интересна за него, отколкото някой си там покоен Галактионов.

Но след като излезе от нейния апартамент, Доценко тутакси престана да се усмихва. Изводите, които успя да си направи от разказа на свидетелката, никак не му харесаха.

От най-близката телефонна кабина той се обади на Настя.

— Анастасия Павловна, май ще трябва да ви обезпокоя.

— Защо, какво има? Ходихте ли у Товкач?

— Да, и сега трябва да отида в Американския медицински център. Има нещо определено нечисто.

— Май ви трябвам като преводач, така ли? — досети се Настя.

— Ами... ако това не ви обижда — меко се усмихна Миша Доценко.

Те пристигнаха в Центъра по диагностика в края на работното време. Веднага ги заведоха при администратора, после попаднаха в отдела за информация и отчет, където получиха сведения за всички консултации, давани от Центъра по диагностика на деца, изпратени от банка „Ексим“, и накрая се добраха до лекарите, които бяха консултирали водените от Галактионов дечица.

— Аз честно предупредих родителите, че за това дете няма надежда — каза първият лекар, към когото те се обърнаха, докато гледаше монитора, където мъждукаха всички данни за изследванията на момче, болно от левкемия. — Кои други деца ви интересуват?

— Ето тези. — Настя му подаде списък от седем имена. Бяха ѝ го разпечатали в отдела за информация и отчет: деца, изпратени от банка „Ексим“ при доктор Фарел, заболявания на кръвта.

— За съжаление, всички тези деца бяха безнадеждно болни — сви рамене Фарел. — И аз всеки път казвах това на родителите.

— Да си спомняте случайно дали преводачът, който ги придружаваше, беше винаги един и същ?

— Да, добре съм го запомнил, защото не приличаше твърде на преводач. Казваше се Александър.

— Точно така. А по какво не ви приличаше твърде на преводач?

— Разбирате ли, преводачите обикновено са доста равнодушни. Не ги интересуват проблемите на хората, на които помагат с превод. А Александър приличаше повече на човек, заинтересован от съдбата на всяко дете. Как да ви го обясня... Самият той водеше детето за ръка, галеше го по главичката, с една дума — проявяваше грижа. Беше много внимателен и грижовен към родителите, дори бих казал — особено деликатен. Представете си само какво е да чуеш, че за детето ти няма надежда, че то никога няма да оздравее, а вероятно много скоро и ще умре. Но той умееше да намира такива думи, че родителите посрещаха страшната новина мъжествено. Вярно, някои се разплакваха, но в присъствието на Александър никога не е имало истерии и припадъци.

— Благодаря ви, доктор Фарел — каза Настя и двамата тръгнаха да потърсят следващия лекар с друг списък в ръце: децата, изпратени от банка „Ексим“ при доктор Тотенхайм, онколог. В чантата на Настя имаше още два списъка, насочени към „доктор Робинсън, мозъчни заболявания“ и „доктор Линес, гръбначни заболявания“.

За свой ужас те не чува нищо ново. Всички деца, които са били довеждани по направление от банка „Ексим“ от някой си Александър, толкова внимателен и тактичен човек, са били безнадеждно болни. В някои случаи родителите били предупреждавани, че без операция детето ще живее още година-две, а една успешна операция би могла да му подари ако не пълноценен, поне дълъг живот, но това дете, ако се съди по здравословното му състояние, определено не би понесло операция. В други случаи честно им казвали, че детето си отива и само чудо може да го спаси. В трети — че има шанс, макар и малък, но има. Такива случаи е имало малко — само три от двайсет и девет. Но все пак е имало.

— Виждам, че нещо не ви харесва — забеляза един от лекарите, доктор Робинсън. — Изразът на лицето ви е някак странен.

— Разбирате ли, в нашата страна не е прието да се съобщава на болния диагнозата му, най-малкото пък негативна прогноза. Нашите лекари са по-... щадящи ли да го кажа, към пациентите. Човекът трябва да има надежда, иначе...

— Човекът трябва да знае истината за себе си и за своя живот — остро я прекъсна Робинсън, не много висок чернокож с изваяни черти на лицето и пригладена гъста коса. — Иначе той ще хвърли близките си в бездната на финансова и правова бъркотия. Моля да ме извините за откровеността, мис, но във вашата нискоцивилизована страна тези съображения все още са неразбираеми. Когато всеки от вас се сдобие с някаква, макар и малка, собственост и се натовари със съответните права и задължения, наследници и правоприемници, когато у вас се появи развита застрахователна система — тогава ще ни разберете. Не по-рано. Мога ли да ви бъда полезен с още нещо?

След като излязоха от Центъра по диагностика, Настя и Доценко се завтекоха към организирания от Германия Фонд за оказване помощ на деца, нуждаещи се от лечение. Според процедурата детето първо трябваше да бъде изследвано в Центъра по диагностика. За родителите това изследване беше безплатно, за консултациите плащаше банка-посредник, която именно изпращаше децата в центъра. После, разполагайки с лекарското заключение, родителите се обръщаха към фонда. Във фонда проучваха подадените документи и подбираха децата, които щяха да изпатят в най-добрите клиники на Запад. Определен дял от разходите за това лечение поемаше фондът, но

функцията му се състоеше предимно в предоставяне на възможност човекът да замине за чужбина и да попадне точно в клиника, където има специалисти по неговото заболяване. Също фондът определяше и сумата, която родителите на болното дете трябваше да внесат за неговото лечение. Ако се случеше детето да почине по време на лечението си в клиниката, внесените пари се връщаха на родителите почти изцяло.

Онова, което научиха във фонда, ги разстрои още повече. От двайсет и деветте семейства, посетили Центъра по диагностика заедно с Александър Галактионов, документи във фонда подали двайсет и шест. На четири от тях било отказано, а двайсет и две деца били изпратени на лечение. Всички починали. Родителите на три деца не подали документи. Именно на онези три, които имали шанс да оздравеят, макар и малък, но имали.

— Край, Миша, не мога повече — едва промълви Настя на излизане от разкошното здание, където се помещаваше германският фонд. — Имам чувството, че са ме хвърлили в клозетна яма. Сега остава само да обиколим двайсет и двете семейства, чиито деца са починали, и да ги питаме дали са си получили обратно парите, които фондът е върнал. Сигурна съм, че нищо не са получили. Подписали са някакви хартийки, които са прегледали с невиждащи от мъка очи, и толкоз. Те нито говорят, нито четат немски или английски. Този мизерник е избирал от всички, които са се обръщали към банката като към посредник, само много тежко и най-вероятно безнадеждно болни деца, и то такива, чиито родители не знаят чужд език и се нуждаят от преводач. Лекарят казва, че детето няма да оцелее, но какво всъщност предава на родителите Галактионов? Хитро им мъти главите, като се възползва от тяхната неграмотност и неразбиране на езика. И естествено лекарите се чудят защо след тяхната трагична присъда родителите не ридаят и не изпадат в истерия. Но което е най-отвратително — той използва и доверчивостта на човек, чието дете умира и който толкова иска да получи поне някаква надежда. Надежда за чудо. В такова положение хората често губят своята критичност и вярват на какво ли не, защото безумно искат да вярват. А тази гадина се е възползвала от тяхното състояние. Когато детето е умирало, банката е получавала паричен превод от фонда за родителите. Галактионов им е пробутвал документите, посочвал им е с пръст къде

да подпишат и им е изказвал съболезнованията си. Родителят дори не е разбирал какво подписва и си е тръгвал, а Галактионов е прибирал парите. Какво нищожество!

— Ами онези трите? — добави мрачно Миша и хвана Настя под ръка, защото в яда си тя не забелязваше как стъпва в дълбоки локви, в които черната вода беше смесена с кален мокър сняг. — На тях какво е казал? Че не могат да бъдат изпратени на лечение ли? Защо те не са подали документи във фонда?

— Разбира се, можем да ги попитаме, но и без това е ясно, че нещо ги е измамил. Че нали, няма такива клиники, или че тези болести не се лекуват, или че техният случай не подхожда... Защо да ги изпраща, щом детето има шанс да оздравее? Нали тогава няма да получи пари?

— Но той нищо не би загубил — възрази Миша. — Нали не той е плащал лечението. Да се излекуват, нали на него му е било все тая?

— Било му е все тая, да. Точно в това се състои и цялата гадост. Сигурно е смятал, че благотворителните фондове съществуват единствено за да могат разни хитри галактионовци да си пълнят гушите, а не за да се помогне на някого и да се стори добро. Ами че на него и през ум не му е минавало, че щом банката и без това е платила консултацията на дете, което има шанс да оздравее, фондът е можел да направи за него всичко останало. Фондът е бил за него средство за измъкване на пари от нещастни родители. Какво беше казал Галактионов на жена си, нали си спомняте? Когато пробутал стар катинар в кутия от фотоапарат.

— „Просто грехота е да не се възползва човек“, нали?

— Именно. Не, Мишенка, сега съм абсолютно сигурна, че щом делото на Дима Красников е било в ръцете на Галактионов, Ликов не лъже. Такъв тип като едното нищо е способен да разгласи чужда тайна, да я подхвърли като кокал от господарската трапеза, само и само да не плати с пари.

Миша я водеше грижовно, като лавираше между дълбоките локви.

— Вкъщи ли си отивате? — попита я, когато стигнаха до автобусната спирка, и се завзира в едва различаващите се във вечерния мрак номера на маршрутите.

— Не, трябва да се върна в службата. Защото следобед хукнах набързо, след като ми се обадохте, оставих всички книжа на бюрото, а и не си взех в чантата нещата, които ми трябва. Ами вие?

— И аз отивам в службата. Мисля, че този автобус ще ни свърши работа. — Той кимна към приближаващия претъпкан „Икарус“. — Да се качваме, Анастасия Павловна, с него ще стигнем до метрото.

— Имате ли ум, Мишенка! — не на шега се уплаши Настя, когато видя навалицата в автобуса и почти същата по размери навалица, готова да го атакува откъм улицата. — Та това е моята смърт. Не мога да пътувам сред тълпа и в задуха, става ми лошо. Пеша, пеша, само пеша.

— Но е много далече — честно я предупреди Миша, който добре знаеше разнасяните из отдела легенди за невероятния мързел на Анастасия Каменская. — Пеша ще трябва да вървим най-малко двайсет минути.

— Няма значение — упорито завъртя глава тя. — По-добре е, отколкото да вдишвам амоняк и да припадам.

Те тръгнаха бавно по тъмната, неприветлива улица. Впечатлението от мерзостта на Александър Галактионов се бе оказало толкова силно, че и за двамата беше болезнено не само да го обсъждат, но дори да мислят за него. Тротоарът беше широк, Настя крачеше почти без да гледа къде стъпва и не подозираше, че всъщност от днес нататък е тръгнала по тясна дъсчица, от двете страни на която е смъртта.

* * *

След като се прибра, първата работа на Настя бе да застане под горещия душ. Имаше чувството, че калта от душата на отдавна умрелия Галактионов е полепнала по нея окончателно. Инстинктивно искаше да я отмие.

След душа ѝ полекна донякъде. Поуспокои се болният ѝ гръб, изчезна ужасното зъзнене, което при нея беше почти постоянно поради лошото ѝ кръвоснабдяване. Настя си свари силно кафе, отвори кутия с някаква консерва, отрязва си филия хляб, но внезапно, като помириса съдържанието на кутията, я върна в хладилника. Оказа се, че гладът ѝ е

минал. Вместо ядене, си наля две пълни чаши леден портокалов сок от хладилника.

Въпреки горещото кафе, отново започна да зъзне. Настани се в леглото, зави се с две одеяла, пусна на видеото любимия си концерт на тримата тенори на световното футболно първенство: Хосе Карерас, Пласидо Доминго и Лучано Павароти.

Настя с наслада се потопи в бляскавото майсторство на певците, разиграващи на терена на „O sole mio“ цял футболен спектакъл с мастит център-нападател, весел полузащитник и забавен суетлив новак, който сякаш подтичва покрай маестрото и хленчи: „Дай малко да поритам, хайде дай!“ Трябва да си рядко надарен актьор, за да изиграеш такива футболни страсти, докато изпълняваш популярната неаполитанска песен. И накрая, разбира се, арията на Калаф, без която великият Павароти не напуска сцената на нито един концерт. Публиката просто не му го позволява. Тя е готова пак и пак, хиляди, сто хиляди пъти да вижда съсредоточената му физиономия, озарявана в края на арията от тържествуваща усмивка, и да чува великолепия му глас, произнасящ: *Vincero! Vincero!* И в този миг никой от зрителите не се съмнява, че този дебел, потен шейсетгодишен човек с голяма черна брада, ослепителнобели зъби и неизменната кърпичка в ръката наистина ще победи, застане ли начело на войската както се кълне да го стори принц Калаф...

По закона на подлостта телефонът трябваше да звънне точно в този момент. И той, разбира се, звънна.

— Как си, детко? — чу тя в слушалката гласа на Леонид Петрович.

— Нормално.

— Не си се отказала да се омъжиш, нали?

— Май засега не съм — вяло му върна шегата Настя.

— Ей, какво си пуснала там? — напрегна се вторият ѝ баща, когато долови в слушалката гласа на прочутия певец. Павароти ли? По коя програма е? Чакай да го, пусна.

— Видеото е.

— Ти откъде имаш видео? Нали нямаше.

Гласът му изведнъж стана строг. Той постоянно повтаряше на Настя, че „честта е най-скъпото на една девойка“. Служителят от милицията може да получава само заплата и хонорари за творческа и

преподавателска дейност. От други източници — нито копейка. Той одобряваше идеята, на дъщеря си от време на време да припечелва от издателства, като превежда от английски или френски, но винаги следеше къде и за какво тя харчи парите си — както ежемесечните, така и допълнителните. Знаеше също, че не си е купувала видео и не би могла да си купи, освен ако не е взела пари назаем. Но тя не обичаше това...

— Татко, не се тревожи, имам видео още от октомври. Не е мое, тоест не е съвсем мое...

— Анастасия, какви са тези работи? Станала си потайна ли?

— Татко, разбираш ли...

Тя изведнъж почувства как очите ѝ предателски се пълнят със сълзи, а устните ѝ се изкривяват от един много неприятен гърч — предшественика на плача. Не може сега да му разказва за Бокър, веднага ще се разплаче. Дребно смешно човече, престъпник-лингвист и интелектуалец, изпълнителен, изпълнен с творческо въображение, любезен, той притежаваше всички качества, които трябва да притежава истинският мъж. Уравновесен, сдържан, с чувство за такт и мярка. Нелеп и понякога жалък, с глупав вреслив смях. Донесе ѝ това видео, за да може да преглежда записите, които той снимаше по нейно поръчение, когато тя водеше едно частно разследване. Донесе го, но не си го прибра, защото скоро го убиха. Умря в болницата, в ръцете на Настя. Може би един ден тя ще се научи да говори за него спокойно, без истерия. Може би някой ден...

— Друг път ще ти разкажа. Хайде, татко, вече заспивам. Целувам те — изрече тя с що-годе спокоен тон, та Леонид Петрович да не забележи нещо. Внимателно постави слушалката на вилката, бързо изключи телевизора и лампата и рухна с лице върху възглавницата, като даде воля на риданията си.

* * *

Тихичко, като се стараяше да не събуди жена си, той се измъкна от леглото и на пръсти излезе в коридора. Плътно затвори вратата на спалнята, пое си дъх, свали от кукичката в банята хавлията на тъмни

райета и отиде в стаята, която доскоро беше на дъщеря му, но откак тя се омъжи и се премести при мъжа си, стана негов кабинет.

Той го обзаведе с обич и много мисъл, лично купуваше и окачваше по стените книжните рафтове, лично обикаляше по магазините, докато си избра бюро — голямо, с две шкафчета от страни, в които да може внимателно да подреди всичките си книжа и документи, та нищо да не се объркава или губи. Не обичаше дневната светлина, затова купи за кабинета си тежки тъмни завеси, които постоянно бяха спуснати и почти не пропускаха светлина, като създаваха в стаята приятен сумрак.

Също лично издълба стената встрани от писалището, за да вгради в нея малък сейф. Никога не пазеше в него нещо особено, за секретни документи използваше касата в службата си, но за него беше важно усещането за уединеност, откъснатост от целия свят, от близките, увереността, че ако пожелае да скрие нещо, ще може да го направи. Най-много мразеше да бъде сред хора, които знаят всичко за него. Това се отнасяше не само за външните хора, но и в еднаква степен за жена му. Мисълта, че някой знае за него твърде много, беше непоносима, и то не защото имаше какво да крие, а защото това му приличаше на чувството, че си гол сред облечени хора. От ранно детство той яростно отстояваше правото си на собствена тайна, защото в претъпканата барака всички живееха в условия на наложена откритост. Ако някой имаше диария, веднага всички научаваха, защото до нужника на двора трябваше да се претича покрай всички прозорци. В бараката нищо не можеше да се скрие — нито дума, нито най-незначителна постъпка. От детството си той бе пренесъл у възрастния вече човек омраза към хората и патологична потайност.

Кабинетът се превърна в негов истински дом, в негово убежище, в място, където намираще някакво подобие на покой.

Запали настолната лампа, отвори сейфа, като набра шифъра на предния панел, извади оттам дебела папка и седна зад писалището. По навик прелисти, без да ги чете, първите няколко страници. Ето ги снимките.

Снимките бяха черно-бели, но на тях се виждаше добре онова, което той искаше да види. Насеченото с огромния ловджийски нож прекрасно тяло на Евгения Войтович и кръв, кръв, кръв... Дори в смъртта, дори в тази страшна смърт нейното изумително лице си

оставаше красиво, свършено, понесло в себе си неоткритата нему тайна. „Обичам мъжа си“ — казваше тя. Глупаче. Какво е любовта? За какво го обичаше? За да свършиш в крайна сметка, унищожена и накълцана от ръката на един месар?

След двата телефонни разговора с нея той дълго не можа да се успокои. Стори му се, че се е докоснал до нещо неразбираемо, загадъчно, но колкото и да се мъчи, не можа да го проумее. И тогава за пръв път в живота си истински се уплаши. Може би нещо у него не е наред? Може би емоционалната му студенина, която той възприема като нещо напълно нормално, всъщност е страшен дефект, порок, душевна болест, някаква извратеност? Но това би означавало, че цялата Аз-концепция, която си е изградил, е невярна, че той цял живот е живял неправилно, че околните тайно му се присмиват и го съжаляват, както човек съжалява инвалидите и изродите.

Тази мисъл му се стори толкова болезнена, че той дори се учуди. И започна да издига около своето Аз защитна стена. Евгения Войтович е празноглава хлапачка, наивно вярваща в прочетени в книжките думи и видени в киното образи. Не съществува никаква любов, има само различни форми на съвместно съществуване на хора, които по една или друга причина се понасят взаимно. Ето го него, последното доказателство, че любов не съществува. Това доказателство е в ръцете му, той го гледа, то е реално. А любовта е мит.

Той обърна страницата и зачете сухите редове:

„... Кожните покрития... са изцапани с влажна кръв. На опип трупът е топъл. Трупното вкочаняване е слабо изразено... Температурата на трупа в правото черво е измерена с химически термометър... При рязък удар с дръжката на невроложко чукче по оголената предна повърхност на дясното рамо в средната третина се появи «мускулен тумор»... Вертикална праволинейна рана с цепнатинна форма, дълга 3,8 см (при събиране на краищата)... Хоризонтална... дълга 3,6 см... Вертикална... дълга 3,9 см... Хоризонтална... дълга 16,4 см...“

Той разбираше, че не бива да държи това в дома си. Причината да поиска открадването на делото беше съвсем друга. Трябваше му предсмъртното писмо на Войтович. Следователят не му даде да го види и това го притесни. Какво ли има в него? Какво ли е написал този кретен, преди да се обеси? Трябваше на всяка цена да се сдобие с писмото — или за да го унищожи, или за да се убеди, че тревогата му е напразна. Получи писмото, в него наистина бяха казани много неща, но тях можеха да ги разберат само хората, които знаеха за *това*. А те бяха малко на брой. За всички останали писмото трябваше да изглежда като несвързано ломотене на човек, смазан от разкаяние, след като жестоко е убил своята любима съпруга. Тоя гявол Галактионов свърши работата чисто, а следователят, който и хабер си няма, на всичко отгоре му помогна. Уплаши се и не отиде да си признае, че постоянно нарушава инструкциите и оставя отворени и стаята, и касата си. Вместо това, явно е запалил малък пожар на бюрото си и това му е било оправданието. Браво, страхливо зайче такова, добре си го измислил, далече ще стигнеш.

Но заедно с писмото той получи и всичко останало от делото. И тези протоколи. И тези снимки. Гледаше ги като омагьосан. Ето го доказателството за правотата му. Той е нормален, а всички останали са безмозъчни тъпанари, дърдорковци с недоразвит интелект. Тя също... Отказа му и си мислеше, че той ще се обиди. Глупачка. Ако не беше му отказала, сега щеше да е жива. Ама не: приказки, любов, обичала мъжа си. Дрън-дрън.

Хладният разум му говореше, че трябва да изгори папката, както бе изгорил останалите три, и да хвърли пепелта в тоалетната чиния. Но той не можеше да се лиши от своето доказателство. То му трябваше, от него черпеше сили и самочувствие. Самочувствието, че е нормален толкова, колкото трябва да е нормален един хомо сапиенс. Не е изрод. Просто останалите са недоразвити и примитивни същества.

* * *

Директорът на Института професор Алхименко чу, че телефонът звъни, вече в коридора. Беше тръгнал за министерството и в първия момент реши да не се връща, за да види кой звъни. Секретарката от

приемната му Танечка беше отишла в тоалетната да мие съдовете от сутрешния чай на директора на Института и неговите приближени, телефонът на бюрото ѝ звънеше, та се късаше, и Алхименко си помисли, че това телефонно обаждане няма да му донесе нищо добро. Без сам да знае защо, се върна и вдигна слушалката.

Обаждаше се майор Коротков, онзи милиционер от „Петровка“, който възстановяваше материалите от изгорялото дело.

— Налага ни се много накратко да поговорим с вас и някои ваши колеги и да подпишем протоколите. Не бихте ли могли всички заедно да прескочите при нас, на „Петровка“, към пет часа?

— Защо непременно заедно? — навъси се Алхименко. — Не съм сигурен, че всички, които ви трябва, ще бъдат свободни в този час.

— Трябва да се постараете, Николай Николаевич. Разбирате ли, в делото е имало един документ, който по никой начин не бихме могли да възстановим без вашата съвместна помощ. Ето защо ви моля да дойдете вие, научният секретар на Института, освен това ни трябва началникът на лабораторията, в която е работил Войтович, неговият колега Харламов и Геннадий Лисаков. Знаете ли, помислих си, че ако някой от вас петимата има кола, ще ви бъде много удобно да дойдете заедно, тъкмо се побирате в една кола. Бих могъл да ви каня и поотделно, но честно да си призная, просто нямам достатъчно време за това. Та ето, намерих малко време в края на деня и веднага грабнах телефона да ви се обадя.

— Добре, записах си — внезапно омекна Алхименко. — Гусев, Бороздин, Харламов, Лисаков и аз. В пет часа.

— Точно така — весело потвърди Коротков. — Ще пратя някого в пет часа на пропуската, за да ви посрещне и доведе в кабинета ми. Не забравяйте паспортите си.

Алхименко погледна часовника. Вече закъсняваше за министерството и нямаше време да се отбива при Гусев и Бороздин. Решително дръпна чекмеджето в бюрото на секретарката си, извади лист хартия и със замах написа с червения молив, който му беше най-близо:

„Гусев, Бороздин, Лисаков, Харламов в 16,00 при мен. Предупредете ги да не планират нищо за края на

работния ден.“

* * *

Когато петимата дружно слязоха от колата и отвориха вратата към пропуска, там вече ги очакваше невзрачна слабичка блондинка. Бороздин я позна, беше идвала в Института заедно с Коротков.

— Здравейте! — поздрави ги приветливо тя. — Очаквам ви. Дайте си документите, сега ще ви оформят пропуските и аз ще ви придружа.

След няколко минути те се изкачваха по стълбището след блондинката. Тя ги заведе в просторен удобен кабинет с огромно бюро и прилепена до него дълга маса за съвещание. Над цялото това великолепие се бе възцарил Коротков с блеснали майорски звезди на пагоните. Той леко, дори стремително се изправи, за да поздрави гостите, радушно се усмихна, предложи им да седнат, а момичето дори не погледна. Тя мълчаливо се настани в един фотьойл в ъгъла, постави на коленете си голяма плоска папка и се приготви да си записва нещо.

— Както вероятно ви е известно — подзе Коротков, след като всички седнаха, — Григорий Войтович, след като е убил жена си, е бил задържан и настанен в изолатора на временния арест. Три дена покъсно са го пуснали въпреки след разрешение на прокурора. И следователят, и прокурорът твърдят, че от вашия Институт е постъпила молба за временно, подчертавам, временно освобождаване на Войтович, за да му се даде възможност да завърши някакъв свръхсекретен проект. Не питам какъв е бил този проект, не е моя работа и изобщо това няма никакво значение. Но за своя изненада не открих в секретариата на вашия Институт никакви следи от тази молба. Затова поканих тук ръководството на Института, както и хора, които отблизо са познавали Войтович и биха могли да бъдат инициатори на подобна молба просто от съчувствие към него. Повтарям, нямам намерение да разглеждам сега въпроса добре или зле са постъпили онези, които са се постарали да измъкнат Войтович от килията. Те са действали така, както са сметнали за необходимо, и не са могли да предвидят, че резултатът ще бъде толкова ужасен.

Интересува ме друго. Щом от Института е била изпратена официална молба, подписана от длъжностно лице, в секретариата трябва да фигурира нейно копие. Защо такава липсва?

Над дългата маса за съвещания увисна недоумяващо мълчание.

— За пръв път чувам за това — каза най-сетне директорът на Института Алхименко. — И между другото постоянно съм си мислил как е могло да стане така, че човек, извършил такава зверско убийство, само след три дена да бъде пуснат на свобода. Вячеслав Егорович, може би вие знаете нещо?

— Нищо не знам — разпери ръце научният секретар на Института Гусев.

— Ами вие, Павел Николаевич? — обърна се Коротков към Бороздин, в чиято лаборатория бе работил Войтович.

— И аз го чувам за пръв път — отвърна той. — Може би следователят нещо е объркал? Аз не съм подписвал никакви молби, казвам ви го с абсолютна сигурност.

— Вие, Геннадий Иванович?

— Не, нищо не знам — поклати глава Лисаков.

— Валерий Йосифович?

— Не знам — отвърна Харламов.

Настя внимателно разглеждаше от своето кътче петимата служители на Института — между четирийсет и пет и петдесет години, без особени белези, без особености в говора. Колко са различни, мислеше си тя, как изобщо не си приличат, но започнеш ли да ги описваш с думи, за всички излиза едно и също. Дори костюмите на всички са сиви. Алхименко е с костюм с жилетка от тъмносив плат на ситно синкаво райе, Харламов също е с тъмносив, но без жилетка и без райенца, костюмът на Гусев пък е светлосив... Прическите им наистина са почти еднакви, на всички косата им започва да оредява, на някои повече, на други по-малко. А израженията на лицата им са различни. Лицето на Гусев изразява тревога. На Алхименко — раздразнение. На Лисаков е студено и резервирано, сякаш всичко това не го засяга. По лицето на Бороздин е изписан жив интерес към всичко, което се случва. А Харламов сякаш буквално е в паника. От какво ли може да се е паникьосал пък той? Дали нещо не е сгазил лука?

Той седеше спокойно до дългата маса за съвещания, потропваше с пръсти по полираната ѝ повърхност и гледаше широкоплещестия, усмихнат майор. Ала вътре в него всичко вреше и кипеше.

„В делото нямаше никаква молба. От къде на къде на този майор Коротков му е хрумнало, че е имало? Нямаше. Някой лъже, някой ги оплита, а от това само аз ще си изпая. Галактионов? Да е задигнал молбата от папката? Защо? Абе не, глупости, Институтът не е пращал никаква молба, аз непременно щях да зная, това е абсолютно изключено. Ето, и Коротков казва, че в секретариата няма копие. Значи не е имало и първи екземпляр. Тогава какво излиза? Че следователят лъже? Пуснал е Войтович, а после е измислил легендата за молбата, която уж изгоряла при пожара? Възможно е. Но защо? Защо е пуснал Гриша? Срещу подкуп? От кого? Кой му е платил? Нима... Мерханов? Още щом задържаха Гриша, аз му казах, че работата може да спре. Мерханов може да е задействал своите лостове, той и досега има невероятно мощни връзки. Или просто е подкупил следователя и прокурора, дал им е пари, каквито не са и сънували, такива пари, които човек не отказва, ако иска да остане жив. Оттук идва и легендата за молбата. Но ако това е така, ако са пуснали Гриша, защото Мерханов се е погрижил, защо този мизерник не ми каза и дума? Смята, че е под достойнството му да ме информира? Че кой съм аз за него? Слуга, работник, занаятчия, и то неверен. Нищо, ще го изтърпя, за да живея, както аз искам, мога да го изтърпя. Глупостта, извършена от глупак, не може да те оскърби. Може да те оскърби само постъпката на достоен противник.“

— Може би някой от вас е отправял молба към Министерството на науката по свои канали, за да се опита да помогне на Войтович? Може би някой от вас има познати в Генералната прокуратура и се е обърнал към тях? Или може би в Министерството на вътрешните работи? — продължаваше да задава въпроси Коротков и на всеки от тях получаваше пет еднакви отговора: „Не, не съм се обръщал, не знам.“

— Разберете — увещаваше ги той, — аз нямам за цел да докажа, че Войтович е бил пуснат незаконно, това ми е абсолютно безразлично, аз не се занимавам с такива въпроси. Възложено ми е да възстановя материалите от изгорялото дело, а законността и

обосноваността на тези материали изобщо не ме интересуват. Но щом Войтович е бил пуснат, трябва да е имало някакво основание за това. Моля ви, постарайте се да си спомните — може би сте обсъждали арестуването на Войтович с някакви ръководители или служители от правоохранителните органи...

Вратата на кабинета се отвори, на прага застана тромаво младо момче с грозно издула тлъстото му тяло униформа.

— Извинете — някак по домашному каза то. — Търсят Каменская на телефона.

— Да прехвърлят разговора тук — кратко нареди Коротков, като хвърли унищожителен поглед на смешния милиционер.

След минута телефонът на бюрото звънна. Майорът вдигна слушалката и я подаде на дотичалата блондинка, която през цялото време бе седяла в ъгъла и не бе продумала.

— Ало? Да, Надюша. Сега, един момент... — Тя захлупи микрофона с длан и се обърна към майора: — Юрий Викторович, кога мога да бъда свободна?

— Вече приключваме. Мисля, след петнайсетина минути — отговори той.

— Надюша, ще успееш ли да стигнеш до мен за двайсет минути? Не, недей, не купувай, аз знам едно място по пътя към тях, по-евтино е. Аха. След двайсет минути. Разбрахме се.

След двайсет минути те излязоха от зданието на Градското управление заедно с блондинката Каменская. Точно пред тях беше спряла небесносиня кола, а на нея небрежно се бе подпряла ярка ефектна брюнетка с разгърнато скъпо кожено палто до петите, под което се виждаше къса копринена рокля, разкриваща невероятни крака. Закачливо усмихната, тя бавно огледа петимата мъже, после се извърна към приятелката си и ѝ помахаша с ръка. Вратите на колата се затръшнаха. Момичетата заминаха.

— Е, какво? — с плаха надежда попита Настя, когато колата се поотдалечи от зданието на Градското управление.

— Нищо — въздъхна Шитова и превключи скоростта. — Пак не го познах. Вашият колега Доценко много се надяваше, че ще мога да го позная „на живо“ — по някое движение на главата, по поглед, по

мимика, изобщо по онези признаци, които снимката едва ли може да фиксира. Знаете ли, вашият Миша е чудно момче. Толкова ми се иска да му помогна и ще бъде много жалко да го разочаровам. Направо ми иде да му кажа, че съм познала онзи човек — разсмя се тя.

— Боже опази! — плесна с ръце Настя. — През ум да не ви е минало. Благодаря ви, Надежда Андреевна. Извинете, че се наложи да ви обезпокоим. Оставете ме някъде край метрото.

Петимата мъже също се качиха в колата си. Беше бежовата волга на Вячеслав Егорович Гусев.

— Странна история е тази с молбата — каза Бороздин, намествайки на коленете си обемистата си чанта.

— Дума да няма, Павел Николаевич — подкрепи го Гусев. — Но, от друга страна, прозвуча ми като упрек към всички нас. Защото никой дори не се сети да се застъпим по някакъв начин за Войтович, да се опитаме да му помогнем. Веднага му лепнахме клеймото „убиец“ и го забравихме, сякаш не е работил с нас повече от десет години.

Но от Войтович разговорът бързо се измести към производствените въпроси.

— На първи март съветът ще бъде сложен. Две защиты на кандидатски, едната от тях много спорна...

— Вече съм се зарекъл да си нямам работа с Кемеровския филиал. При тях всяка хартишка се бави с месеци, сякаш смятат да живеят вечно. Едно нещо не съм получил навреме от тях...

— Лозовски стана абсолютно непоносим. Идва на съвет като опонент, а вместо да опонира, започва да разправя от трибуната разни историйки от младините си. Цяло посмешище...

— Трета лаборатория съвсем се е разхайтила. Оформят окончателни отчети като промеждутъчни, на някакви си пет странички, от които едната е титулна, а втората — списък на изпълнителите. Представяте ли си какъв е този отчет — на три страници за тригодишна работа. А промеждутъчни изобщо не пишат, пробутват само по някоя справка от два абзаца. А отделът за координация и планиране всичко им прощава.

— Че как иначе, след като началниците им живеят в един блок и водят децата си в едно училище — охо, какво още има да видиш...

Той автоматично поддържаше разговора, но същевременно трескаво си припомняше всички подробности от срещата с Шитова. Нима са приятелки с тази блондинка Каменская? Какви ли съвпадения не се случват. Дали го позна? Стоеше и оглеждаше мъжете с откровено курвенска усмивка, втренчи се във всекиго, сякаш си ги представяше в леглото. Май погледът ѝ не се спря върху него. Май не се спря. Или все пак го позна?

Но и него си го бива, успя да се овладее, не трепна, не извърна поглед. Всички мъже впериха погледи в краката ѝ, и той го направи. Не може да извъръщаш поглед от такава хубавица, не е по мъжки, а значи би изглеждало подозрително. И той не извърна своя. Опули се като всички и дори се постара да се усмихне възхитено.

Не, май все пак не го позна...

СЕДМА ГЛАВА

— Засега не успяхме — констатира Настя, след като изслуша доклада на Миша Доценко, който бе наблюдавал отстрани срещата на петимата служители на Института с Надежда Шитова. Нещо повече, той дори бе заснел петимата с камера и всички току-що най-внимателно, кадър по кадър, бяха изгледали целия запис. Не, никой от петимата не се бе издал. — Обнадеждаващ резултат — изхъмка тя и прибра касетата със записа в сейфа. — Или ние с вас сме абсолютни дебили и действаме неправилно, като търсим не когото трябва, или имаме насреща си силен противник. Цял час могъщ пресинг, когато Юрка ги притискаше в началническия кабинет с тази несъществуваща молба, и накрая ослепителната Шитова с нейните рози и крака — малко хора биха издържали, ако имаха какво да крият. Добре, няма да се отчайваме. Външността не ни даде нищо, Шитова не разпозна никого и никой не показа, че я познава. Молбата също излезе ялова. Един от тях със сигурност знае, че в делото не е имало никаква молба, но не се издаде. Имаме в резерв средството на престъплението — цианида, а също и възможността за познанство с Галактионов. Съществува и предсмъртното писмо на Войтович. Миша, това е за вас. А на нас с Юра ни предстои да издържим една битка от местно значение — с Лепьошкин.

След като изпрати Доценко да търси хора, видели и прочели предсмъртното писмо на Григорий Войтович, Настя отиде при началника си. Трябваше добре да се овладее, за да не прихне: вчера в същото това кресло, зад същото това бюро бе седял младият силен Коротков с мощните бицепси, лъчезарната усмивка и святкащите звезди на пагоните, а днес отново — родния пълничък Колобок. Гордеев с обикновените дрехи и необятното плешиво теме.

— Влизай, Настася — поздрави я полковникът, докато търсеше нещо сред книжата, които бяха натрупани в изобилие върху голямото бюро. — Нашето приятелче Коротков вчера май ми е задигнало

любимата писалка. Търся, търся, но нещо не я намирам. Така е, като ви пускам в кабинета си — пипате, драги, пипате.

— Потърсете по-внимателно — посъветва го Настя. Тя добре си спомняше как вчера Юра бе въртял тази писалка в пръстите си, а после автоматично я бе пъхнал в джоба на китела. Днес той няма и да си спомни това, още повече че кителът отново е окачен в гардероба до подобри времена и Юрка няма скоро да го види.

— Абе просто не знам какво става тук — продължаваше да мърмори Гордеев, докато издърпваше чекмедже след чекмедже и проверяваше съдържанието им. — Детективи, ваш'та кожа, борци срещу престъпността. Юристи ми се пишат, с висше образование. Офицери. Човек не може нищо да остави, веднага го чопват, а после се блещят, уж изненадани: Ама какво говорите, гражданино началник, не сме вземали, не сме пипали, не сме виждали, сигурно вие сте си я изяли вместо салам. Е — той рязко вдигна глава, — какво имаш да ми казваш?

— Ами това, Виктор Алексеевич, че Лепьошкин и Олшански се сраснаха.

— Как така се сраснаха?

— Като сиамски близнаци. Лепьошкин води убийството на Галактионов, Олшански — разгласяването на тайната на осиновяването, но излезе, че двете неща са куплет и припев от една и съща песен. С Лепьошкин работим официално, на Олшански помагаме тихомълком, доставяме му информация по делото на Галактионов. Нали разбирате, че така не може да продължава? Седнали сме върху буре с барут. Като делим работата си за двама различни следователи, никога няма да разкрием убийството на Галактионов. Същевременно, ако обединим работата при Лепьошкин, аз ще получа инсулт. А Миша Доценко ще стане многоженец. За да оправи гафове на Игор Евгениевич, Михаил се принуди да омае, кажи-речи, половината Москва. Защото покойният е имал много женички и Лепьошкин е успял да обиди, че и жестоко да наскърби всяка от тях, тъй че те са отнасяли от кабинета му не само отвращението си към следователя, но и несподелена информация.

— Искаш да кажеш, че Лепьошкин е неграмотен следовател и ти не желаяш да работиш с него? — попита Гордеев, който бе прекратил

безплодните си опити да намери изчезналата писалка и внимателно гледаше Настя.

— Прекрасно знаете какво искам да кажа — раздразнено отговори тя. — Лепьошкин е добър, юридически грамотен специалист, безспорно е добросъвестен, не бяга от работа, носи на натоварване. Ако не беше така, едва ли толкова години щеше успешно да води стопански дела. И ако познава особеностите на характера му предварително, всеки може да се нагоди към него и да предотврати негативните последствия. Но сега попаднахме в ситуация, при която Миша повторно обикаля всички свидетели от женски пол, Игор Евгениевич научава за това и му вдига скандал — защо го правиш, кой ти е възложил, че и кой ти е позволил и изобщо каква е тази самодейност! Нашият интелигентен Миша естествено не може да го прати на майната му и членоразделно да му обясни, че оправя собствените му бакии. А пък ако Лепьошкин, не дай си боже, научи за негласната ни помощ за Олшански, буквално ще припадне. Или ще ни удуши — и Миша, и мене... А може и да ни застреля — сега и служителите от прокуратурата имат оръжие.

— По-накратко, дете мое — навъси се Гордеев. — Какво искаш от мен? Да побързам пръв аз да удуша Лепьошкин ли? Нещо не схващам смисъла на жалбите ти.

— Искам — много тихо каза Настя Каменская — да отворите касата си и да извадите оттам онази тъничка зелена папчица. Онази, нали знаете, с белите вързалки.

Полковникът дълго мълча и я гледа, без да откъсва очи и май дори без да мига. После издума:

— Голяма си гадина, Анастасия.

И би било трудно да се каже какво повече съдържаха тези думи — учудване или възхищение.

* * *

Началникът на следствения отдел при градската прокуратура разговаряше с Игор Евгениевич Лепьошкин и почти не чуваше собствените си думи.

— Но аз не разбирам — защо ми отнемате делото на Галактионов? — възмущаваше се Лепьошкин. — Какви основания имате да смятате, че няма да се справя с него? Извършена е огромна работа, разпитани са толкова хора и изведнъж вие искате да предадете делото на друг следовател!

— Вече ви обясних, че не предавам делото, а обединявам две дела за две различни престъпления, между които е установена тясна връзка. И го правя далеч не защото смятам, че сте лош следовател, а защото така е по-добре — в интерес на едно по-пълно и обективно разследване.

— Но защо не го правите наопаки? Защо не предадете на мен делото на Олшански, а отнемате моето и го давате на него? Аз ли имам някаква вина? Аз ли съм доказал некомпетентността си? Аз съм ваш подчинен и за мен е важно да разбирам от какво се ръководи началникът ми, когато взема решения. Как ще работя с вас, ако не разбирам изискванията ви?

„Не бил разбирал — тъжно си помисли началникът. — Няма нищо за разбиране. Има един грях, извършен не много отдавна, за който малко хора знаят. Но сред тези, които знаят, се оказа и този досаден Гордеев. А пък аз бях забравил, че и той знае. Попита ме не може ли при сливането на делата да предам цялата работа на Олшански. И аз, старият глупак, забравих, че трябва да внимавам с него и му отговорих нахакано: Според правилата делата ще се обединят при Лепьошкин и изобищо вие, уважаеми Виктор Алексеевич, си вретете носа в чужди работи. Ние сме отделна епархия и началникът в нея съм аз. И точно тогава той ми припомни колко свято винаги съм спазвал правилата, особено веднъж, когато заради тази моя мания загина човек, едно седемнайсетгодишно момиче. Официално никой не ме обвини, но имаше един рапорт от Ларцев, в който всичко беше написано. И очевидно Гордеев и досега къта някъде този рапорт, макар че Ларцев вече май от година не работи при тях, пенсиониран е като инвалид. Народен човек е този Гордеев, не го усуква, не те заглавиква, а ти казва право куме в очите: Или днес ще нарушите идиотските си правила, а за в бъдеще няма да вземате на работа всякакви хора, или още днес ще дам на родителите на момичето вашия домашен адрес и адреса на вашата красива голяма

вила. Под «всякакви хора» вероятно имаше предвид точно вас, Игор Евгениевич. С какво ли толкова сте го разгневили?»

— Аз не държа всеки да разбира от какво се ръководя при вземането на решения — хладно отговори той на Лепьошкин. — Но настоявам решенията ми да се изпълняват, а не да се обсъждат и критикуват. Ясно ли ви е, Игор Евгениевич?

— Да, ясно ми е.

Очите на Лепьошкин станаха неприятни, зловни. Но на началника на следствения отдел това му беше безразлично. По-добре да го мрази един от подчинените му следователи, отколкото родителите на момичето да получат адреса на истинския виновник за смъртта на детето им.

* * *

Настя и Юрий Коротков се занимаваха с изясняването на въпроса: откъде човек може да се сдобие с циановодородна киселина. Този въпрос се оказа едновременно и прост, и сложен. Циановодородната киселина се използва в минната промишленост, в текстилното производство, както и в галванопластиката и фотографията. Нещо повече — тя широко се използва в лабораториите. От една страна, съхраняването и наблюдението на цианида са организирани твърде строго, но, от друга — в Москва той се използва на хиляди места. Къде да го търсят?

Естествено трябва да започнат от самия Институт, реши Настя. Трябва да изяснят кой от петимата е имал достъп до цианид, кой е можел да го открадне, а може би просто да го вземе по съвсем легален път.

— Разбирате ли — обясни на Настя техникът от една лаборатория, — ако някой иска да открадне цианид, трябва да вземе цяла ампула. А при нас ампулите са под брой и когато вземем от хранилището и отворим нова ампула, това се отбелязва в дневника и се поставят подписи. Ето виждате ли, в началото на септември сме получили сто ампули. Гледаме в дневника: номерата вървят поред, от първи до двайсет и седми, ето подписите на хората, които са ги вземали за работа в лабораторни условия, а сега отваряме шкафа и

броим колко ампули са останали. Ето моля, от двайсет и осми до стотен номер. Можете да ги преброите.

Настя ги преброи. После отново провери номерата. На всяка ампула беше залепено листче с номер и два подписа. Правилно, помисли си тя, това е подsigуряване за в случай че някой реши не просто да открадне, а да подмени ампулата, като пъхне в шкафа нещо наглед подобно, но безвредно. Както личи от маркировката, ампулата от жилището на Шитова е била произведена в същия завод, който е доставял цианид на Института. Но всички сто ампули си бяха налице — или в шкафа, или някой се беше подписал за всяка от тях.

— Кажете, а възможно ли е някой да се възползва от обстоятелството, че е взел ампула за работата си — да отсипе малко от вече отворената ампула? Съвсем мъничко.

— По принцип може — след като помисли малко, се съгласи техникът, — но зависи за какво ти трябва. Ако става дума веднага да го отнесеш на масата си и да го използваш — ние всички постъпваме така. Но ако е да си го занесеш вкъщи и да отровиш някого — едва ли.

— Защо?

— Цианидът е силно летлив, кипи при 20 градуса по Целзий. Бързо се разлага. Затова се съхранява в херметична опаковка. Разхерметизираш ли го, веднага започва да се превръща в поташ, тоест калиев карбонат. Спомняте ли си, всички сме чели в книгите за следвоенното време как, когато нямало сапун, хората използвали поташа за пране и миене на подове? Виждате ли колко безвреден става цианидът? Така че такъв човек би трябвало или да го използва веднага, или да открадне цяла неотваряна ампула.

— А възможно ли е служител на Института да се подпише за ампула, уж за работа, и да си я отнесе вкъщи?

— Възможно е — усмихна се техникът. — Но винаги съществува риск да те хванат при внезапна проверка. Отровни вещества се дават не на учените, а на техниците и лаборантите, които получават съответния инструктаж и имат сейфове, в които трябва да държат тези вещества. За ампулата отговаря онзи, който се е подписал за нея. И той е длъжен да я предаде обратно, след като е използвал цианида. Ето — той отвори друг дневник, — отчитане на ампулите. Пред комисия и с подписи. От двайсет и седемте са се върнали двайсет и три, четири се намират у лаборантите.

— Можем ли да проверим това сега? — с надежда попита тя.

— Защо не! — сви рамене техникът. — Да вървим.

За половин час те обиколиха четирите лаборатории, на които бяха отпуснати четирите невърнати ампули с цианид. И четирите се оказаха налице. Съвпаднаше всичко: и номерата, и подписите, и дори листчето карирана хартия, лепнато върху ампулата.

Очевидно ампулата; намерена до мъртвия Галактионов, не е била от Института. Откъде е била тогава?

Настя се зае с анкетите от „Личен състав“, попълнени от хората, които подозираше. Да опитаме да потърсим източниците на цианида от друга посока.

* * *

Той гледаше гърба на Каменская, която излизаше от лабораторията, и се мъчеше да успокои сърцебиенето си. Така си и знаеше — ще се докопат до Галактионов. Инак защо изведнъж започнаха да проверяват възможностите за кражба на цианид? Но как са се досетили, че между Галактионов и Института има някаква връзка? Как? Къде е допуснал грешка?

Спокойно, каза си той, без паника. Убийството на Галактионов не е разкрито, значи милицията продължава да търси откъде е изнесен цианидът, с който е бил отровен. Търсят си хората. Търсят там, където се използва цианид. После ще отидат в някоя кожарска фабрика, после ще проверят фотоателиетата. Спокойно, всичко е нормално. Главният по делото на Войтович е онзи майор, май се казваше Коротков, а хлапачката е момиче за всичко, все си седи в ъгъла, мълчи си, слиза на пропуска да посреща гости. Може да е някаква практикантка. Съвсем младичка е. А във връзка с Галактионов са й възложили да обиколи всички учреждения, в които се използва цианид. Това е то. По какво се различава милицията от научното учреждение? По нищо, само по пагоните. При нас по една тема можеш да бъдеш ръководител на авторски колектив, по друга — научен консултант, а по пет други — съизпълнител. Всеки научен работник участва в разработката на поне пет теми. И с оперативните работници е същото: по едно дело си пешка, по друго ти възлагат нещо, дават ти някакво самостоятелно

късче от работата, но така или иначе всеки детектив работи едновременно по няколко дела. Това е то и не е нужно да се изпада в паника.

Обаче браво на него, прояви голяма предвидливост — от една страна, избра за убийството на Галактионов цианид, до който всеки в техния Институт има достъп, и ако ще подозират, трябва да подозират целия Институт, а, от друга, не взе отровата от своята месторабота. Ето, точно за такъв случай не я взе. И изобщо не я взе. Отникъде. Браво, браво на него!

* * *

Още два дена отидоха за проверка на членовете на семейството, роднините и приятелите на петимата заподозрени. На Настя вече свят ѝ се виеше, а Коротков дъх не можеше да си поеме от тичане.

Просто омагьосано дело, не можеха и не можеха да снемат подозрението от нито един от петимата, та поне малко да ограничат кръга на разработваните. Тя бе престанала да мечтае да открие като заподозрян един от петорката още след като фокусите с молбата и с Шитова излязоха безуспешни. Сега трябваше да дебне този единствен човек дълго и предпазливо, задълбочено анализирайки цялата получавана информация и постепенно отхвърляйки хората, от които подозрението пада.

Като напук се оказа, че и петимата имат възможност да намерят цианид чрез приятели или роднини. Ама защо това вечно се случва именно с дела, по които работи тя! — ядосваше се Настя, загледана в подредените пред нея листове с бележки.

Съпругата на директора на Института Николай Николаевич Алхименко беше главен инженер на огромна обувна фабрика.

Съпругът на родната сестра на научния секретар на Института Вячеслав Егорович Гусев беше бижутер и използваше цианид при изпиляването на златото.

Племенницата на началника на лабораторията Павел Николаевич Бороздин беше лаборантка в геологопроучвателен институт.

Дъщерята на научния сътрудник Геннадий Иванович Лисаков беше омъжена за фотограф.

И накрая, научният сътрудник Валерий Йосифович Харламов имаше съсед, с когото понякога ходели заедно на риболов и който работеше в текстилната промишленост и имаше много познати из текстилните фабрики.

Още един ден хвъркна за обикаляне на петте учреждения и сравняване на маркировката на ампулата от жилището на Шитова и ампулите в тези учреждения. Нищо. И на петте места ампулираният цианид се получаваше от други заводи, не от онзи, от който бе „пристигнала“ отровата, убила Галактионов.

Но Настя не се отчайваше. Оставаха още много възможности за различни проверки, а несполуките я ядосваха и амбицираха още повече.

— Пак нищо — весело събщи тя на Коротков. — Какъв престъпник ни се падна само, да пееш и да работиш. Знаеш ли, ако все пак с тебе разкрием това убийство, ще започна да уважавам себе си. Честна дума.

— Господи! — хвана се за главата Коротков. — Защо ли не вземеш по-бързо да се омъжиш! Скоро ще навършиш трийсет и пет.

— Няма да е скоро — поправи го Настя, — чак след четири месеца. Зодията ми е Близнаци, юнско създание съм аз.

— Добре де, трийсет и четири, и те между другото не са малко. Ти трябва да переш ризите на мъжа си, да готвиш манджи и да гледаш деца — и да уважаваш себе си именно за това, а не задето ще успееш да притиснеш до стената поредната гадина.

— Юра, мили, късно е да ме превъзпитаваш, разбери. Ти сам каза, че скоро ще навърша трийсет и пет. Каквато съм — такава, няма как. А и без това няма да пера ризи и да готвя манджи, ако щеш, пръсни се от праведното си негодувание. Няма и толкоз.

— Интересно, а кой ще върши това вместо тебе?

— Чистяков. Да си печели безумните хонорари в долари, да купува някаква феерична битова техника и да ме води на вечеря по ресторанти. Аз не се омъжвам, за да ставам домакиня.

— Трудно се живее с тебе, Аска — въздъхна Коротков. — Какво ще правим по-нататък?

— Ще тръгнем от обратната посока. Щом не ни пуснаха през централния вход, ще минем през задния. Ще отправим запитване до химико-фармацевтичния завод на кои предприятия доставя цианид. И

ще търсим в тези предприятия следи, които да ни заведат при един от петимата учени мъже.

— Много главоболно — усъмни се Юра.

— А, не е чак толкоз — весело завъртя глава тя. — Сега ми хрумна една шантава идея...

— Кажи де! — окуражи се Коротков. — Каква?

— Не, няма да ти кажа. Ще ми се смееш. Вярно, вярно, прекалено е странна тази идея. По-добре сама да направя проверката.

— Както искаш.

Той засумтя обидено и се заприготвя да си ходи.

* * *

Привечер на другия ден пред Настя лежеше солидният списък на предприятията и учрежденията, на които химико-фармацевтичният завод № 16 доставяше ампулиран цианид. Тя набързо прегледа списъка и въздъхна тежко. Види се, шантавата идея, която тя не пожела да сподели с Коротков, е била правилна. Но ако това е така, убиецът, когото търси, може да се окаже още по-жесток и опасен, отколкото ѝ се струваше досега. И е напълно възможно двубоят с него в крайна сметка да се окаже не въпрос на самоуважение за Анастасия Каменская, а игра на живот и смърт. Тази мисъл я уплаши.

В списъка на предприятията фигурираше бижутерийната фабрика „Елмаз“ и именно в тази фабрика работеше някой си Сетунов, приятел на покойния Галактионов.

— Юрик, хукваме по най-бързия начин да търсим Сетунов! — изкомандва Настя, след като сравни списъка на предприятията със списъка на хората, познавали Галактионов.

За някакви си минути двамата с Коротков пристигнаха в дома на Василий Сетунов. Нямаха късмет: Сетунов беше пиян. Толкова пиян, че не можеше да схване кой и защо е дошъл да го търси. Очевидно се бе запил заедно със собствената си съпруга, която също беше здраво пийнала, но все пак схващаше по-лесно и дори успяваше да говори свързано. Не можеха да ги разпитват в това състояние.

— Ето, оставям ви призовка — високо и бавно произнесе Коротков и постави листчето на видно място. — Утре, още сутринта,

щом се събудите, бегом към прокуратурата, при следователя Олшански, номерът на кабинета е записан тук. Разбрахте ли всичко?

— М-м-м — закима утвърдително Сетунов, но беше очевидно, че не е разбрал нито дума.

— Разбрахме — увери ги неговата не толкова пияна съпруга. — А за какво ви трябваме? Може пък веднага да ви кажем, та да не се разкарваме утре. — Тя умолително се взираше в очите на Настя, явно я намираше по-мека и жалостива. — Питайте, ние ще ви кажем каквото знаем. Не гледайте, че сме малко т'ва, ние имаме пипе в главата... Всичко е нормално, другари милиционери...

— Да вървим! — Юра дръпна Настя за ръкава. — Сега от тях няма никаква полза. Като нищо ще ни омотаят главите.

— Жалко — въздъхна тя. — Можех да измисля нещо полезно през нощта.

— Нощем трябва да правиш любов и да спиш, а не да измисляш полезни неща — назидателно изрече Коротков. — Трябва да се разделиш с лошите си навици, щом ще започваш семеен живот.

Настя се прибра късно. И за пръв път от много години насам изведнъж си помисли колко хубаво би било сега у дома да я очакваха запалени лампи, сложена маса и Льошка. Напоследък се страхуваше да остава нощем сама. По-рано това не ѝ се беше случвало. Започна се преди малко повече от година, именно когато стана нещастieto с Володя Ларцев. Едни престъпници, които се опитваха да я уплашат, бяха подбрали ключове за апартамента ѝ и веднага го бяха демонстрирали на Настя, като бяха оставили вратата отворена. Такъв страх, какъвто изпита през онази нощ, тя не бе изпитвала нито преди, нито след това. И започна да се страхува.

Заклучи отвътре и уморено се тръшна на един стол в кухнята, замисли се мързеливо какво ли би могла да вечеря. Освен няколкото кутии месни и рибни консерви, в хладилника имаше яйца, половин шише кетчуп, майонеза, парче кашкавал, годен за употреба единствено в настърган вид. Можеше да си направи омлет с кашкавал. Или да си свари две яйца и да си направи салата от рибна консерва с майонеза. А можеше да постъпи и съвсем просто: да сложи в тигана две филии хляб и да ги наръси с настърган кашкавал. Да си свари кафе и да го изпие, като изяде филиите. Лошо ли е? Най-важното — бързо и неуморително.

Тя смля кафе, наля в джезвето вряла вода и го сложи на слаб огън. Настя обичаше кафето да е добре и бавно сварено. Извади рендето и като съдра доста кожа от ръцете си, настърга твърдия като камък кашкавал, наръси с него пържешите се в масло и леко намазани с кетчуп филии бял хляб и захлупи тигана. Прелестта на такава вечеря се състоеше в обстоятелството, че можеше да я приготви, без да става от стола. Кухнята в апартаментчето на Настя беше миниатюрна и тя специално я бе подредила така, че да може, седнала на стола, да се пресяга до хладилника, електрическата печка и окачения шкаф за съдове.

В очакване на кафето и филиите тя запали цигара, опря гръб на твърдата висока облегалка на стола и мислено се върна при убиеца на Галактионов. Ако излезе права, той е не просто по-опасен, отколкото си бе мислила. Той е много по-подъл и гаден дори от самия Галактионов. И тогава става ясно защо е трябвало да се срещнат още веднъж. На 22 декември в жилището на Шитова Галактионов му е предал откраднатите дела. По принцип тогава е трябвало да стане и плащането в брой. Защо да се срещат още веднъж? Настя предположи, че по някаква причина на 22 декември парите не са били предадени на Галактионов, но честно казано, не можеше да измисли каква е била тази причина. Този авантюрист и мошеник Санка Виста за нищо на света не би дал делата, ако не е получил парите. Свикнал да злоупотребява с доверчивостта на другите, той е гледал да не се остави да го измамат. Ами ако предположим, че след като е взел делата и е дал парите, бъдещият убиец е помолил Галактионов за още една услуга? Например да му намери цианид. Цианида, с който е решил да го отрови при следващата им среща. Ако се случи някой по-глупав следовател, може да мине за самоубийство. Нали, самият покойник е помолил някого да му намери цианид. И ампулата — ето я, тук е, никъде не се е дянала. А ако не мине за самоубийство, голяма работа, не сме примрели. Търсете убиеца. Ще му хванете опинците...

Тя се сепна от доста силната миризма на прегорял хляб. По дяволите, не може да приготви като хората дори толкова просто ядене!

Докато вадеше от тигана пържените филии и си наливаше силното ароматно кафе, Настя Каменская за кой ли вече път си помисли колко правилно бе постъпила, като се бе съгласила най-сетне да се омъжи за Чистяков. С него е спокойно, с него е уютно и

безопасно, с него от нищо не те е страх. И никоя негова гозба не загаря.

* * *

Настя се изтормози от нетърпение, докато очакваше да ѝ се обади следователят Олшански. Ами ако онзи пиян Сетунов е забравил, че вчера са го посетили хора от милицията и са му оставили призовка? Ами ако я е загубил и не знае къде и при кого да иде? Ами ако още не е изтрезнял? Още от сутринта тя на няколко пъти търси Сетунов по телефона, но никой не вдигаше.

Олшански се обади около дванайсет.

— Слушай, Каменская, какъв е тоя алкохолик, дето си ми го изпратила? — чу се в слушалката неговото тенорче. — От дъха му чак стъклата на очилата ми се изпотиха. Но си призна, че е намерил цианид за Галактионов. Две ампули. Браво на тебе, сетила си се. Как можа да ти хрумне?

— Не знам — радостно се засмя тя, — сигурно защото бяхме в безизходица. Щом не намираш връзка между отровата и убиеца, опитваш да намериш връзка между отровата и жертвата. Впрочем това не е толкова нова идея, доста е експлоатирана в световната литература.

— Е, не ме мисли за толкова невеж идиот де — заяви Константин Михайлович с обичайния си грубиянски тон. — Чел съм не по-малко книжки от тебе. Наистина има описани много случаи, когато престъпникът използва препарат, принадлежащ на жертвата. Но да помолиш жертвата да намери отрова, та после да я отровиш с нея — това вече... Все едно да накараш човека сам да си изкопае гроба или да си сложи примката на шията. Фактът, че убиецът на Галактионов е могъл да постъпи така, разбира се, не говори добре за него. Но ти, как ти се сети за това? Крехко създание, сини очички, руси косици, нежно лице, обидчива като мимоза, ти, дето всички ни жалиш и за всички ни се тревожиш! Мислиш си, че не го знам? И още как го знам. Та това се чудя — как на добро и мило момиче като тебе му хрумват такива гадни мисли и чудовищни предположения, а? За да се сети човек за това, трябва да притежава остър ум и да мрази хората, а ти ги обичаш. Или не ги обичаш, а само се преструваш?

— Константин Михайлович, напразно се мъчите да ме оскърбите — отговори тя, като се помъчи гласът ѝ да прозвучи спокойно и да възпре клокочещата у нея ярост. — Ако сте си поставили такава цел, да смятаме, че сте я постигнали, и да започнем най-сетне да работим нормално. Не обичам мъжете, дори те да са следователи в градската прокуратура, да обсъждат външността ми, и то като употребяват умалително-ласкателни наставки. Знам защо не ме обичате и дори не ме понасяте, но не смятам да се обеся от мъка. И тъй като нито вие, нито аз възнамеряваме да напускаме работата си в най-близко исторически обозримо бъдеще, хайде да се овладеем, защото ще ни се наложи да работим заедно, и то неведнъж. Възможно ли е някак да се спогодим и да стигнем до общ знаменател или смятате, че това е невъзможно по принцип?

— Слушай, Каменская, ти май откачаш на тема самолюбие — последва невъзмутимият отговор на следователя. — Ами че аз те хваля, глупаво момиче, не разбра ли? Хваля те! Нали ти казах „браво“! Какво така подхвъркна? Е, езикът ми е такъв, би могла вече да свикнеш, не ме познаваш от един месец.

— Ами защо ми говорите като на дете... — Гласът ѝ неочаквано пресекна и тя изхлипа.

— Защото си си дете. Голямата ми дъщеря е почти като тебе. На колко си? На двайсет и седем сигурно? Аз пък съм на четирийсет и шест, мога да ти бъда баща. Така че напразно се обиждаш.

— На трийсет и четири съм. Скоро ще навърша трийсет и пет — отговори тя, подсмърчайки.

— Я стига лъга!

— Честен кръст, Константин Михайлович, попитайте когото искате, всички знаят. Искате ли да си донеса паспорта да го видите?

— Ама ти изглеждаш като хлапачка. Да не пиеш еликсир на младостта?

— Не, гладувам и живея безгрижно. Нямам семейство, нямам деца, само работата. Това е моята тайна.

— Ей, страшна си! — искрено се възхити Олшански. — Добре, извинявай, ако има нещо. Отдавна исках да си поговорим с тебе, дори чрез Доценко опитах, но ти някак не реагираше на намеците ми. Мир?

— Мир — облекчено въздъхна тя. Слава богу, поне тази работа се уреди.

Сетунов бе намерил за Галактионов две ампули с цианид. Интересно, къде се е дянала втората? В жилището на Шитова я нямаше. В дома на Галактионов и на работното му място в банката също не намериха отрова. Къде е тогава? Въпросът беше чисто риторичен, защото отговорът беше очевиден: втората ампула с цианид е останала у убиеца. Как го беше казал Бърнард Шоу? Който е чопнал капелката, той е пречукал лелката. У когото се намери ампулата, той е убиецът.

* * *

Четирима души бяха чели предсмъртното писмо на Григорий Войтович: майка му, повиканите от нея лекар и милиционер, както и следователят Олег Николаевич Бакланов. Миша Доценко прецени, че най-добре би трябвало да си спомня писмото следователят, защото той със сигурност го е прочел неведнъж. Трябва да започне от него.

Но разговорът му със следователя не просветли твърде нещата. Той едва си спомняше текста, увери го, че от писмото нищо не можело да се разбере.

— Някакви несвързани думи — каза на Миша. — Че нали, виновен съм, но не съм виновен, вината ми е огромна, но това не е моя вина... Нещо такова.

— Помъчете се да си спомните — какво породи усещането ви, че писмото е несвързано? — търпеливо го заразитва Доценко. — Може би в него е имало пропуснати думи и затова ви е било трудно да схванете смисъла на фразата?

— Май че не.

— Или е имало незавършени, прекъснати по средата изречения?

— Не, мисля, че нямаше такива.

— Може би в писмото е имало думи, които не сте разбрали? Специални термини, непознати за вас понятия?

— Да, нещо такова... Разбирате ли, четох го това писмо, четох го, а после изведнъж ми се стори, че е някаква безсмислица. Уж всичко беше ясно, подредено, после изведнъж — раз! — и нищо не разбирах.

„Раз! — и нищо не разбираш. Един хубав пердах ти трябва на тебе, та да запомниш какво трябва да правиш, когато от кабинета

ти изчезват наказателни дела. Излиза, че във втората половина, а може би съвсем в края на писмото е имало някаква сложна фраза. Трябва да я възстановим на всяка цена.“

Втората след Бакланов беше майката на Войтович, която след двете последователни трагедии лежеше в болница. Доскоро здравата и бодра седемдесетгодишна жена сега се бе превърнала в развалина, говореше с усилие и почти не ставаше от леглото. Тя посрещна Миша напрегнато и отчуждено.

— Защо е всичко това? — попита тихо. — Изгоряло делото — какво от това? То няма да върне Гришенка. И Женечка няма да възкреси.

Беше му необходимо доста време, за да успокои старицата и да я придума да си възвърне спомена за онзи страшен ден, когато се прибрала от магазина и намерила сина си с примка на шията.

— Знаете ли какво ме учуди? Всички си мислим, че е посегнал на себе си, защото не е могъл да преживее греха си, убийството на Женечка. Но същевременно в писмото нямаше нито дума на разкаяние. Признаваше си вината, но не се разкайваше. Разбирате ли? И нито дума за греха, за възмездието, за покаянието. Само за вината. Моя е вината — не е моя вината, виновен съм — не съм виновен. А на края имаше нещо съвсем неразбираемо за безкрайността.

— Какво именно? — напрегна се Миша. — Мария Даниловна, миличка, моля ви, спомнете си, това е много важно!

— Не. — Тя поклати глава. — Точно не мога да си го спомня, а не искам да ви заблудя. Нещо за вината и безкрайността.

С лекаря и с милиционера, които са били извикани в дома на Войтович, Миша разговаря вече по друг начин. Настани и двамата пред себе си и даде на всекиго по лист хартия.

— Напишете каквото помните — каза той. — Дори да са просто отделни думи, а не свързани фрази. А сега си разменете листовете и поправете това, което е написал другият! — изкомандва, след като лекарят и милиционерът написаха по няколко думи.

Двамата отново потънаха в работа. Изведнъж лекарят вдигна глава.

— Не, не беше така — обърна се той към милиционера. — Там пишеше „не“. Не съм виновен, а Не аз съм виновен. Спомням си, че тогава си помислих: Че кой, ако не ти?

— Ха, каква е разликата? — недоумяващо попита милиционерът.

— Има разлика — поясни Доценко. — Когато човек казва: Не съм виновен, той се оправдава. Когато казва: Не аз съм виновен, той иска да каже, че е виновен някой друг и той знае кой именно. Нали така?

— Точно така — веднага се съгласи лекарят. — Същото си помислих и когато четях писмото. А освен това някъде към края имаше нещо за корени... Не, не мога да си спомня.

— Именно! — чак подскочи милиционерът. — Корените на нашата вина, се крият в безкрайността. И тогава си помислих: Виж го ти, писал е някакви безсмислици.

— Сигурен ли сте? Добре ли си спомняте тези думи?

— Да, да — потвърди лекарят, — точно това беше написано. Знаете ли, именно заради тази фраза се пораждаше усещането за неразбираемост. Отначало всичко беше последователно: не аз съм виновен, но моя е вината, че допуснах това. Приблизително така беше. А после изведнъж тази нелепа фраза за безкрайността.

— Да имате някакви предположения какво може да означава тя? — попита за всеки случай Доценко.

— Не — отговориха и двамата. — Абсолютно нелепа фраза.

* * *

Той седеше в кабинета си в службата и преглеждаше резултатите от тестовете. Добре, добре, работата върви повече от задоволително. Приборът май ще бъде готов дори по-рано от срока, който той обеща на Мерханов. Ще трябва малко да се пооправи ето тази платка, да се усили десният контур, да се намали с една трета квадратурата на повърхността А-6 и да се увеличи с една осма тази на А-2. Да, май това е всичко. Не прибор — цяло бонбонче ще стане. И размерът му е добър, в разглобен вид може да се носи в дипломатическо куфарче.

Дано Мерханов не го измами. Да вземе прибора, а да не даде парите. Как ще ги измъкна после от него? Само сега, докато са заинтересовани приборът да стане, обади ли им се — веднага ще дотичат. А после иди, че ги търси. Трябва да измисли някаква хитра комбинация, да се подсигури, за да си получи парите и да не го

избудалкат. Защото и те може да започнат да се правят на луди: нали, няма пари, докато не изпробваме прибора — може да си ни пробутал фалшификат. Ще трябва да тръгне с тях, да проверяват прибора в полеви условия. Но как да тръгне? Нали може и да не се върне? Кой е той за тях? Неверният...

Или да покани техен представител тук, да го вкара в Института, да му демонстрира действието на прибора в лабораторни условия, да вземе парите и да изпрати гостенина с прибора до изхода. Вярно, така е по-спокойно. Но в лабораторни условия ефектът не е толкова нагледен. Една стока трябва да се демонстрира с истинското й лице. И в случая лицето трябва да бъде човешко, а не заешко или мише.

Изведнъж се сепна, че както се бе замислил, чертаеше с молив по листа хоризонтална осморка. Математическия знак, който означава безкрайност. Отпуснал се е, непростимо се е отпуснал! Смачка листа и го хвърли в кошчето за хартия. Избърса дланите си, които моментално се бяха изпотили, пое си дъх. Имаше чувството, че за малко е щял да пипне оголена жица под напрежение и само по чудо се е дръпнал навреме.

Помисли малко, извади смачкания лист от кошчето, сложи го в металния пепелник и го изгори. Така ще е по-покоен.

ОСМА ГЛАВА

Настя реши да прекара неделата в усвояване на компютърните програми, които ще може да използва в работата си. Льоша ѝ беше донесъл програма с картата на Москва и тя с удоволствие се захвана за работа.

Подреди пред себе си статистическите данни за цялата предишна година, а също и собствените си аналитични сведения, които бе подготвяла за Гордеев всеки месец. Настя започна да нанася на картата точки в съответствие с местата, където бяха извършвани убийства и изнасилвания. Зелени точки — за разкритите престъпления. Червени — за неразкритите.

Тя работеше с увлечение, нанасяйки разноцветните точки по осветената на дисплея карта на Москва. Точките ставаха все повече и очите вече я боляха. Тя реши да си направи почивка и да свари кафе.

След половин час отново отиде при включения компютър и се вкамени. В дясната част на екрана, която отговаряше на Източния район на Москва, ясно се бе очертала зелена елипса, съставена от точките, обозначаващи местата, където бяха извършени разкрити престъпления. Елипсата имаше правилна форма и бе източена от североизток към югозапад.

„Сънувам — помисли си тя. — Плод на болно въображение. Просто от напрежението очите ми са уморени, затова ми се привижда какво ли не.“

Тя отново се върна в кухнята и поседя още няколко минути със затворени очи. После пак отиде при компютъра. Елипсата си беше на мястото. Нещо повече — малко по-нагоре, по същото направление, ѝ се привидя още една елипса. Тази вече беше светлосива, като фона на картата — пространство, в което почти липсваха точки: и червени, и зелени.

„Сигурно съм грешила при въвеждането на данните — реши Настя. — Или машината е заразена от вирус. Но откъде може да се е

взел? Машината е абсолютно нова, имам я от няколко дена, освен мен, никой не я е използвал.“

Включи проверката за вируси — всичко беше наред, компютърът не „боледуваше“ от нищо.

Тя изтри от картата всички нанесени точки и започна отначало. По два пъти проверяваше всеки адрес, преди да нанесе точката на картата. След три часа на територията на Източния район отново се появиха двете елипси — зелената и светлосивата. Те се докосваха с острите си краища, образувайки осморка с различно големи примки. Светлата примка беше по-дълга ѝ по-широка, зелената — по-къса и по-тясна.

„Не може да бъде. Привижда ми се.“ — решително си каза Настя, разсъждавайки с какво би могла да се обясни загадъчната осморка. Извади друга статистическа таблица, където престъпленията бяха групирани не по принципа „разкрити-неразкрити“, а по мотиви: битови, хулигански, користни, поръчкови, сексуални. Извади на дисплея чиста карта и отново започна да нанася точки с различни цветове. Този път цветовете бяха пет. С нарастването на броя на нанесените точки Настя с ужас се убеждаваше, че в Източния район отново се появява проклетата осморка. Този път долната примка беше предимно черно-виолетова, което отговаряше на хулигански и битови убийства, а горната си оставаше светлосива.

„Полудявам. Трябва веднага да си взема отпуск и да си почина. Много да спя и нормално да се храня. И да не мисля за работата. Само това ми липсваше — да откача на трийсет и пет години и точно преди сватбата си.“

Денят беше отлетял незабелязано, беше вече почти девет вечерта. Настя изключи компютъра, вечеря, стоя двайсетина минути под топлия душ. После изпи една трета водна чаша мартини, което ѝ действаше по-добре от всякакво приспивателно, и си легна.

Посред нощ се събуди, измъкна се изпод одеялото и отново включи компютъра. Осморката си беше на мястото. Настя увеличи изображението, при което разтегли двете докосващи се разноцветни елипси по целия екран, и погледна на коя улица се пресичат примките. Беше улицата, на която се намираше Институтът.

* * *

Първата ѝ работа беше да намери участъковия. Той беше напълняващ капитан на около четирийсет години с рядка коса и червени капилярчета на носа.

— Ами той, нашият район, е един... пази боже — взе да се оплаква той. — Имаме ужасно ПТУ в което няма нито един свестен младеж, всички употребяват наркотици, пият, крадат, бият се. Имаме и училище, и то не е цвете, не минава и ден да не викат милиция. Ту децата се сбили помежду си, ту хванали край училището някое чуждо хлапе и го пребили. А пък в семействата какво става — ужас! Мъжете бият жените си, жените — децата, децата — старците, измъчват кучета и котки. Накъде сме тръгнали — просто не знам. Хем уж народът пие по-малко, и има къде да припечелиш, откъде толкова злоба у хората — просто умът ми не го побира.

— Казахте, че по-рано не е имало такова нещо — забеляза Настя. — Искате да кажете, че това е започнало наскоро?

— Ами от около половин година — обясни словоохотливият участъков. — И най-много ме е яд, че по-рано работех в съседния район, но щом се преместих тук миналата година, там стана истински рай на спокойствието. Същински пансион за благородни девици. Ако знаех, за нищо на света нямаше да се преместя. Ама на, заради моя хлапак. Тук английското училище е точно до участъка, записах сина си в него, затова се и преместих — да го довеждам сутрин, да го наглеждам за всеки случай... Нали разбирате.

— А там, където сте работили по-рано, винаги ли е било спокойно?

— Там е работата, че не. Когато реших да се преместя, каквото е тук, такова беше и там. Затова си казах, че няма значение къде ще работя. Натоварването ще е горе-долу същото. Кой да ти знае, че всичко толкова ще се промени?

— Как мислите, защо е станало така? — попита Настя, която също си блъскаше главата над загадката. — Може би на вашата територия действа някаква престъпна групировка? Например снабдява децата с наркотици.

— Не, щях да зная — поклати глава участъковият. — Може би не бих излязъл наглава с тях, но определено щях да зная. Пък и какво ще търси тук групировка? Жилищен район — нито фирми има, нито автосалони, нито банки. Вярно, има хубав хотел, но нищо повече. Дори съседите имат повече обекти, които биха могли да привлекат вниманието, но при тях всичко е наред.

— Нищо не разбирам — сви рамене Настя. — Защо при тях е толкова спокойно, а на вашата територия е толкова зле? Все трябва да има някакво обяснение.

— Трябва да има — разпери ръце капитанът. — Вие там, на „Петровка“, седите нависоко, гледате надалеко, вие решавайте.

Настя се върна на работа, разстроена и уморена. Осморката не й се беше привидяла, но пак не беше ясно откъде се е взела. Нима Институтът? Дали нещастният Войтович не е имал предвид точно тази осморка, когато е написал: „Корените на нашата вина се крият в безкрайността“? Хоризонталната осморка е знакът за безкрайност...

* * *

— Виктор Алексеевич, в главата ми е пълна каша. В този Институт става нещо. Трябва ми експерт по антенно-фидерни устройства.

— Стоп, стоп, не толкова бързо! — намръщи се Гордеев. — Успокой се и започни отначало.

— Искам да разбера дали на покрива на Института няма някаква сложна антена, която излъчва в една посока вълни, влияещи благотворно на нервната система, а в другата — нещо като „обратна примка“ със свършено обратен ефект. Обратната примка винаги е покъса и по-тясна, което забелязваме и на картата. Виждате ли, зоната на „спокойствието“ е по-голяма, зоната на интензивните агресивни прояви — по-малка. Но те се събират точно на мястото, където се намира този проклет Институт. Започва да ми се струва, че отговорът на загадката за събитията около Войтович трябва да се търси тук.

— И как смяташ да търсиш този отговор? — попита Гордеев. Той беше захапал рамката на очилата си, която винаги по навик гризеше в моменти на размисъл, тъй че малко фъфлеше.

— Трябва ми човек, който разбира от електромагнитни излъчвания и добре познава проблематиката на Института. Но не бива да работи в Института.

— Защо? Да не би да подозираш всички негови служители?

— Разбира се, че не, но все пак...

— Ще потърся. Друго нещо? Смяташ ли да работиш върху убийството на Галактионов или сега си намери ново хоби — вълновата физика?

— Когато разбере какво става в Института, ще ви кажа кой е отровил Галактионов.

— Хм... — измуча Колобок. — Не бъди толкова сигурна.

* * *

През нощта той пак седеше в кабинета си и гледаше снимките. Не искаше да признае пред себе си, че дълго и страстно бе желал Евгения Войтович. Възможно ли е да желаеш „ето това“? — запитваше се иронично, като гледаше страшните рани по дивното ѝ тяло. Възможно ли е да желаеш жена, за която пише: „Външните полови органи са развити правилно. Окръжността на затворения, (преди вкарването на термометъра) анален отвор не е изцапана. Дългите тръбни кости на крайниците са здрави на опип.“

Той искаше отново да направи усилие и да се отърве завинаги от своето „доказателство“. И отново разбра, че не може. Тези протоколи и снимки са му нужни като потвърждение на правотата му. Докато е жив, никой няма да ги намери. А умре ли, ще му е все едно...

Остана да чака съвсем малко, докато най-сетне получи парите, които ще го направят свободен. За нищо на света няма да напусне Русия, това е безсмислено. Не му трябва никаква чужбина, не му трябва комфортен живот и успехи, лимузини и вила с басейн и прислуга. Трябва му къща, голяма солидна къща в гората и хубав джип, та веднъж в седмицата, а още по-добре — веднъж в месеца — да ходи на покупки. Това е. Нищо повече не му трябва. Да живее на някое затънтено място, никого да не вижда, никого да не чува. Да се разведе, да остави на жена си апартамента в Москва, нека живее, както иска. Тя няма да се разстрои, напротив, сигурно дори ще бъде доволна, че

остава сама в тристайния апартамент. Тя не го обича... Какво? Каква беше тази мисъл? Не го обича? Виж ти, засмя се той мислено, прекалено дълго мисли за Евгения, припомня си всичките й думи, затова машинално употреби тази мисъл. Впрочем жена му сигурно не знае, че никаква любов не съществува, и тя мери своя и неговия живот с тези глупави митични мерки. Колко пъти вече през последния месец той става ей така посред нощ и дълго седи в кабинета си, а тя нито веднъж не се събуди, не усети, че го няма до нея. Не, тя ще се зарадва, когато й предложи да се разведат. Не й е нужен. Както Впрочем й тя на него.

Той потъна в мечтите си за къщата, която ще си построи в някоя затънтена гора. Непременно от тухли. Двуетажна, с гараж и сауна. Със сухо мазе, в което да съхранява продукти. Със собствен котел за парно, за да му е топло. Ще трябват много пари, за да се прокарат дотам електричество и телефон. Но парите вероятно ще стигнат, ако Мерханов не го измами.

Ще си вземе книгите и Елмаз, шотландския сетер — черен, с рижави лапи и трогателни рижави кръгчета под очите. Елмаз е единственото същество на този свят, което не го дразни.

* * *

За посещението в Министерството на науката Настя беше принудена да се облече според общоприетите представи за приличие. Дънки и пуловер — в никакъв случай. Тя дълго стоя пред отворения гардероб и се чуди какво да облече — хем да не й пречи на движенията, хем да изглежда строго и официално. Най-сетне се спря на черния панталон и масленозеленото сако с черна украса. Беше си купила този костюм през есента с парите от брат си, който искаше да й направи подарък, но нито веднъж не го беше облякла. И явно повече няма и да го облече — само днес, и то заради министерството.

С Гордеев се срещнаха във вестибюла. Мъжът беше очевидно притеснен.

— Ти разбираш ли закъде и за какво сме тръгнали? — говореше той, докато вървяха по дългия, покрит с килим коридор. — Отиваме при сериозен човек и се каним да му предявим сериозно обвинение

срещу Института, който той наблюдава. Без силни доказателства в ръцете просто нямаме работа тук, ще изглеждаме смешни.

— Какво толкова! — безгрижно отговори Настя. — Нека ни се посмеят, но пък ще получим отговори на въпросите си и поне ще бъдем сигурни, че от кошмара, който си въобразих, няма и помен. Мисля, че така е по-добре, отколкото да се съмнявам. Не съм ли права?

— Не — рязко отговори Колобок, търсейки с поглед вратата, която им трябваше. — Аз, драга, вече не съм във възрастта, когато човек може да става за посмешище. Сега между другото имаме свобода на печата и утре във вестниците може да цъфне фейлетон за неграмотниците, които работят на „Петровка“ и пазят спокойствието на доверчивите московчани. Че нали, как не сме си учили уроците в училище и хабер си нямаме от елементарния курс по физика. За сметка на това по литература всички сме имали само отлични бележки и всички дружно четем научна фантастика. Не си забравила на колко съм години, нали?

— Скоро ще станете на петдесет и пет.

— Именно. И ако ти, малка мизернице, ме изложиш, ще ти откъсна главичката. Разбра ли ме?

— Разбрах ви, Виктор Алексеевич. Ще ми откъснете главичката.

— Тук е. Влизай.

В приемната седеше злобна госпожица с миша физиономия. Като видя Гордеев и Настя, тя само леко повдигна главата си със зализана прическа и впери поглед в тях, без да продума.

— С Николай Адамович имаме уговорка да ни приеме в 10,30 — учтиво каза Гордеев.

Госпожицата мълчаливо стана и влезе в кабинета с тапицираната с червена кожа врата. След половин минута се върна и все така мълчаливо застана до отворената врата, хванала дръжката. Явно това означаваше покана да влязат.

Николай Адамович Томилин посрещна гостите твърде радушно, настани ги във фотьойлите, предложи им чай или кафе. Гордеев отказа почерпката, а Настя пожела кафе.

— Слушам ви внимателно — борейки се с астматичния си задух, каза Томилин. — Какво може да е довело такава очарователна жена в нашето скучно научно министерство?

— Николай Адамович — започна тя, — провеждани ли са в Института, който вие наблюдавате, научни разработки, насочени към създаване на излъчвател, въздействащ благотворно на нервно-психическата сфера на човека?

— Откъде ви хрумна такъв странен въпрос? — разлюля цялото си тлъсто тяло Томилин, което явно трябваше да означава смях. — Откога криминалната милиция се интересува от научна проблематика, свързана с електромагнитните излъчвания?

— Ще ви обясня как възникна нашият интерес към Института.

Тя извади картата и с няколко думи обрисова картината на престъпността на територията на двете разноцветни елипси. Разбира се, не спомена и дума нито за Войтович, нито за кражбата на делото, нито за Галактионов.

— Сблъскахме се с това необяснимо явление в процеса на анализа на годишните данни за престъпността. Нали разбирате, обичайната ежегодна работа: в началото на февруари вече е готова годишната статистика и ние започваме анализа на престъпността през годината.

— И защо решихте, че научната работа на Института има отношение към тези два съседни района? — ехидно произнесе Томилин.

— Ами защото Институтът се намира точно по средата, ето тук, погледнете, Николай Адамович.

Настя посочи с писалката мястото на картата, където се събираха сивата и черно-виолетовата елипса.

— Е, и? — невъзмутимо попита той.

— Доколкото си спомням от физиката, това може да е свързано с обратния ефект — подзе Настя, но Томилин я прекъсна с гръмовен взрив от смях.

Дебелото му тяло се люшкеше и той сякаш всеки момент щеше да се изсипе от креслото като бухнало тесто. Смяхът му премина в мъчителна кашлица, придружена от подсвирване и задъхване — той извади от чекмеджето аерозолна опаковка и пръсна малко в устата си. После се успокои.

— Къде сте учили физика, ако може да попитам?

— В гимназията.

Тя понечи да добави, че това беше специализирана физико-математическа гимназия, но кой знае защо — премълча.

— И кога беше това? Преди десет години?

— Почти двацет — честно отговори тя.

— Мило момиче, не се обиждайте, но след като поставяте въпроса си по този начин, оставам с впечатление, че изобщо не знаете физика. Откъде ви хрумнаха тези глупости?

Настя се стегна и се постара колкото може по-лаконично, за да не допусне груби грешки, да изложи пред Томилин хипотезата си за „обратната примка“.

— Глупости! — категорично отсече Томилин. — Още преди пет години беше доказано, че такова явление не съществува. По-рано наистина се смяташе, че редица излъчвания, особено свръхвисокочестотните, дават това, което вие наричате обратен ефект или обратна примка. Но тази заблуда беше следствие от неправилното разбиране на природата на тези излъчвания. Преди пет години германският учен Майерщранц направи преврат във физиката, като доказа, че нашите представи за електромагнитните излъчвания са неверни. Той оглави една научна школа, по която днес се ориентира целият свят. Та значи, в съответствие с новите разбирания за проблема, беше доказано също, че обратният ефект от свръхвисокочестотните излъчвания е мит. Експериментална грешка. А вие, девойче, сте дошли в сериозно учреждение, въоръжена с училищните си знания отпреди двацет години, и се опитвате да охулите солидни учени, без да имате никаква представа от проблема, с който те се занимават. Срамота!

Гордеев беше целият пламнал. Всичко се получи именно така, както бе предположил. Дори още по-лошо. На Настя ѝ се искаше да избяга далече оттук, да се свре в някое тъмно ъгълче и да се разридае.

— По никакъв начин не съм искала да охуля научните сътрудници на Института — каза тя, надвила себе си, — просто исках да разбера какво става. Вие дълги години ръководите науката, Николай Адамович, и знаете какво нещо е интересът към необясненото. То лишава човека от способността да спи, да яде, да общува с близките си. Завладява го изцяло и диктува постъпките му — понякога нелепи, понякога смешни, но насочени към едно: да разбере защо става така, да разбере как става. Вероятно моят порив да дойда тук и да си поговоря с вас ви изглежда смешен и нелеп, но аз искрено се надявам,

че като човек, свързан с науката, няма да ме изгоните отгук заради моята неграмотност, а ще ме посъветвате към коя област на знанието би трябвало да се насоча, за да получа отговор на интересувания ме въпрос. Може би дори ще бъдете така любезен да ми препоръчате конкретен експерт в тази област на науката. Много се надявам на това, Николай Адамович.

— Е, мило момиче, аз ценя вашия порив към знания — великодушно замърка Томилин, — приятно е, когато младежта се увлича по науката. Но съм принуден да ви разочаровам. Търсете корените на вашето загадъчно явление в социалната сфера. Престъпността, както е известно, е явление социално, тя няма биологически корени, мисля, че това е доказано отдавна. Странностите на вашия Източен район нямат никакво отношение към точните науки. И учете физиката, учете, нека не ви мързи, инак може пак да се изложите някъде като днес. Пак имахте късмет, че попаднахте при мен, а не при някой друг. Аз съм човек снизходителен към чуждото невежество, нали не всички могат да бъдат енциклопедисти като Ломоносов или Русо. Вие работите в милицията и аз се отнасям с разбиране към факта, че нямате понятие от физика. Очевидно в своята професионална дейност сте по-грамотна. Но не всички са добри като мен. Други биха ви изхвърлили, дори и с ритници.

— Благодаря ви, Николай Адамович — измъчено се усмихна Настя, прибра картата в чантата си и стана. — За мен беше полезно да побеседвам с вас.

— Надявам се. — Той щеше отново да прихне, но внезапно се изчерви, махна с ръка и посегна за аерозола.

След като излязоха от кабинета на Томилин, Настя и Гордеев дълго не проговориха. Без да си продумат, те се облякоха в гардероба, излязоха на улицата и тръгнаха към най-близката станция на метрото. Когато слязоха от ескалатора, Настя свърна към десния перон.

— Наляво сме — мрачно подхвърли Колобок, като едва разтвори зъбите си.

— Не сме в една посока.

— Защо?

— Защото аз се прибирам вкъщи. Трябва да се измия от нечистотиите, с които току-що ме обля Томилин. И няма да дойда на

работа, докато не разбере какво става в този проклет Институт. Можете да ме уволните за нарушаване на дисциплината.

Отново загръмоля приближаващият към перона влак. Настя обърна гръб на Гордеев и тръгна към вагона.

— Настася! Почакай, Настася! — безуспешно я викаше Гордеев, като си проправяше път към нея сред тълпата слизаци от влака хора. В последната секунда той все пак успя да скочи във вагона, като задържа с ръка затварящите се врати.

Настя седеше чак в ъгъла, подпряла глава на стената и затворила очи. Полковникът забеляза, че лицето ѝ е мъртвешки бледо, под скулите върху хлътналите ѝ бузи е полегнала синкава сянка, а устните ѝ предателски трепкат. Отиде до нея и се наведе към лицето ѝ.

— Стасенка — тихичко я повика той. — Не се разстройвай, детко. Всичко е нормално. Нищо особено не се е случило.

Тя бавно отвори очи и се постара да се усмихне.

— Не се тревожете, Виктор Алексеевич, наред съм. Слизайте, нали сте в обратната посока.

— Обещай ми, че няма да плачеш — настоя Гордеев.

— Обещавам.

— Обещай ми също, че няма да се огорчаваш. Нормално е една хипотеза да не се потвърди. Това се случва много по-често от обратното. Не е нужно да правим от всичко трагедия. Чуваш ли ме?

— Чувам.

— Няма да се огорчаваш, нали?

— Няма — вяло обеща тя.

— Мога ли да се върна на работа с чиста съвест и да бъда сигурен, че с тебе всичко е наред?

— Разбира се, Виктор Алексеевич. Не съм малка, нищо ми няма. Ще поседя малко, ще помисля, ще посъбера сили и пак се захващам за работа. На мен всичко ми минава като на куче.

Влакът намали скорост, приближавайки към следващата станция. Виктор Алексеевич се придвижи към изхода, но не сваляше очи от Настя. Стори му се, че тя се е поуспокоила — устните ѝ не трепереха вече и тя май нямаше да се разплаче.

Вратите се отвориха, полковникът хвърли последен поглед към Настя. Тя продължаваше да седи със затворени очи, бледа и нещастна. Сърцето му за миг се сви от съчувствие към нея. „Нищо, тя е умна и

силна, има хладен разум, работещ като компютър. Няма да позволи емоциите да я победят. Ще се справи. Тоя тлъст Томилин я оскърби жестоко, но тя ще се справи. Детко мила, Стасенка...“

Той стъпи на перона заедно с тълпата слизачи пътници и го пресече към влака, пътуващ в обратната посока.

* * *

Вратата зад гостите отдавна се бе затворила, а Николай Адамович Томилин още седеше неподвижно, вперил очи в една точка — бореше се със завладялата го тревога. Най-сетне вдигна слушалката на телефона и набра Института.

— И как трябва да разбирам това? — започна той без предисловия. — Вие ми се клехте, че вашата антена е напълно безвредна, а при мене идва някаква хлапачка от милицията и твърди обратното.

— Каква хлапачка? Какво твърди? Николай Адамович, не разбирам за какво говорите.

— За какво говоря ли? — кипна Томилин. — За вашата посрана антена говоря, за какво друго! Тя ми донесе картата на Москва, на която само сляп няма да види полето на въздействие на вашия прибор и полето на обратния ефект. Какво, мамили ли сте ме? Криели ли сте? Фалшифицирали сте резултатите от апробацията?

— Успокойте се, Николай Адамович. Мисля, че когато бях при вас, обсъдихме всичко. Няма и не може да има никакъв обратен ефект. Положителен ефект има, за неговото проследяване монтирахме антена в градска среда, защото тя е предназначена за използване именно в градска среда, а не на полигон. Между другото за каква карта споменахте?

— За картата на Москва, където са отбелязани местата с повишена агресивност у населението. Интересно, какво смятате, че трябваше да й обяснявам, когато изведнъж сложи пред мен тази карта?

— И какво й казахте?

— Че е глупачка, това й казах. Обясних й, че не знае елементарни неща и хабер си няма от физика. С една дума — казах й

каквото трябваше. Но това го казах аз на нея. А сега искам да чуя какво ще кажете вие на мен.

— Нищо ново, Николай Адамович — изразително въздъхна събеседникът му. — Това е обикновена провокация. Старостин продължава да плете интриги, за да получи креслото на заместник-министър, това е то. Как се казва момичето, което е идвало при вас?

— Сега ще видя, записал съм си някъде. По дяволите, не знам къде съм дянал листчето... Не мога да го намеря. Каменева ли беше, Каминская ли...

— Сигурно е Каменская?

— Именно, именно, Каменская.

— Е, Николай Адамович, та това е просто смешно! — от сърце се разсмя той. — Знаете ли, че Каменская е роднина на Старостин? Абсолютно очевидно е, че нейното посещение при вас не е нищо друго, освен ловка авантюра, стремеж да се поддържа пожарът, раздухан от онова анонимно писмо. Тя е самозванка. Видяхте ли документите ѝ?

— Не. А вие откъде знаете, че му е роднина?

— Ами той разправяше веднъж, беше си пийнал и се хвалеше, че негова племенница работела в КАТ, затова нямал проблеми с техническите прегледи. И името ѝ спомена. Нали съм ви казвал, референтът на Старостин ми е съсед по вила, затова съм по-добре информиран от вас. Така че успокойте се, Николай Адамович, пазете си нервната система. Какво ви каза тази госпожица? Че е от криминалната милиция ли?

— Не, не каза това. Говореше нещо за анализи на годишната статистика.

— Ето виждате ли, дори не е посмяла да ви излъже, че се занимава с разследване на престъпления. А вие чували ли сте някога милиционери да се занимават с анализи?

— Не съм чувал. — Томилин постепенно се успокояваше.

— И аз не съм чувал. За аналитична работа се иска интелект, а откъде у милиционерите интелект? Тъй че не се тревожете напразно. Не обръщайте внимание на интригите на Старостин, нали разбирате, че е готов на всичко, за да получи повишението, но въпреки това няма шансове. Креслото ще бъде ваше, можете да ми повярвате.

— Откъде сте толкова сигурен? — напрегна се Томилин. — Нещо конкретно ли знаете?

— Знам, Николай Адамович, знам. Засега не мога да ви кажа, но знам съвършено определено, че вашите шансове за длъжността заместник-министър са много по-големи. Нали вече сте имали възможност да се убедите, че моите източници на информация са твърде солидни. Спомняте ли си историята с Института по медицинска радиология? Още половин година преди това ви казах, че ще избухне скандал и Русаков ще бъде позорно изхвърлен. Така и стана, защото това беше планирана акция, а не случайност. Но ако все пак не ми вярвате, готов съм още веднъж да ви представя всички данни за нашата антена: научен отчет, дневник на апробацията, резултати от изпитанията...

— Не, не — побърза да отговори Томилин, — не е необходимо. И без това нямам време да се занимавам с това. Но все пак ще ви помоля да проверите всичко още веднъж. Знае ли човек какво може да стане, цялата документация трябва да бъде в идеален ред. Разбрахме ли се?

— Естествено, Николай Адамовича, щом настоявате...

* * *

Полковник Гордеев, както винаги, излезе прав. Лошото настроение измъчва Настя само докато тя стигна до вкъщи. Още докато се качваше с асансьора към деветия етаж, си помисли, че не биваше така да се връзва и да нагрубява Колобок, да му казва, че няма да отиде на работа, докато не си изясни историята с Института и тайнствените елипси на картата. Но щом той не настоя и се отнесе с разбиране към нейния каприз, трябваше да се постараете максимално да използва свободния следобед.

Вкъщи бързо се преоблече, свали елегантния и безумно скъп костюм, сложи си любимите дънки и пуловера и се обади на Льоша в Жуковски. Той прие безропотно молбата ѝ да дойде при нея незабавно и дори като истински джентълмен попита необходимо ли е да донесе продукти.

— Не е необходимо, слънчице. Аз сега ще прескоча до магазина и дори ще се опитам да сготвя нещо. Помислих си, че може би ще

успеем да отърчим до гражданското, ако не затворят, докато стигнеш до мен.

— Ти... сериозно ли? — предпазливо попита Чистяков. — Да си признаеш честно, беше ме страх да попитам, да не би да си се отказала.

— Е, Льоша, не прави от мен чудовище — шеговито му се примоли тя.

— Ами каква си тогава, а? — резонно възрази той. — Да не би да си Червената шапчица? Четиринайсет години вече ме будалкаш. Чудовище си, какво друго!

Дебелата, с махленски вид лелка в гражданското дълго изучава попълнените от тях бланки и през цялото време подозрението не слезе от изрисуваното ѝ като панаирджийска въртележка лице.

— Първи брак ли? — недоверчиво, за втори път попита тя, като гледаше Настя.

— Първи — потвърди Настя.

— Родена сте през шейсета година?

— През шейсета.

Лелката поклати глава и се втренчи в заявлението на Льоша.

— И на вас ли ви е първи брак, младежо?

— И на мен.

— Никой от вас ли няма деца? — продължи тя подробния разпит, макар че всичко, което я интересуваше, беше написано в заявленията.

Настя вече се канеше да изтърси някоя очевидна глупост, като например: „Нали всичко е написано там, защо питате“, но навреме се възпря. Схвана, че тази дебела лелка просто не разбира как така някаква невзрачна и смотана милиционерка е успяла да пипне доктор на науките, професор, когото не е необходимо предварително да развежда и който после няма дълги години да плаща издръжка на първата си жена. Можеше ли тя да знае, че Настя беше „пипнала“ Льошка Чистяков по време на изпит по математика в края на девети клас? Тогава, след като си предаде работата, тя не си тръгна от гимназията, а чучна в коридора до прозореца и се опита да реши изпитните задачи по друг начин, не забеляза как се увлече и намери не едно, а цели три алтернативни решения, а когато се сепна, чистачката вече дрънчеше с ключове и кофи.

— Ей го на, не си само ти такъв — чу Настя нейното добродушно мърморене. — Още едно клето птиче се е изгубило, не

може и не може да намери пътя към дома.

Тя вдигна очи от тетрадката и видя до чистачката един дълъг и тромав рижав младеж от съседната паралелка, който оклюмано се тътреше до дребната възрастна женица и сякаш беше два пъти по-висок от нея.

— Вече бях заключила и външната врата и току чувам — в кабинета по физика някой пее, та се къса, ама толкова хубаво, душата ми разтопи. Рекох си, че е радиото — интимно се обърна тя към Настя. — Влизам и що да видя! Седи там, ровичка нещо в някакъв прибор, сякаш че родителите му не го чакат вкъщи. Сигур цял ден залък не си хапвал, физико неден! Тръгвай, тръгвай, какво се влачиш! Утре ще го дочупиш тоя прибор. И ти, мишленце, събирай си тетрадките, че вече минава седем.

Тръгнаха заедно през училищния двор към трамвайната спирка.

— Ти си от девети „б“, нали? — попита тя рижавия младеж.

— Ъхъ — мрачно измуча той. — Ами ти?

— Аз съм от девети „а“.

— Нещо не си те спомням. Нова ли си?

— Не, започнах заедно с всички, на първи септември. Просто съм незабележима, затова не си ме спомняш.

— Кой ти каза, че си незабележима?

— Татко. Той разбира от тези неща.

— Глупости! Предай на баща си, че нищо не разбира от момичета.

Льошка Чистяков още на шестнайсет години беше джентълмен. Може би точно с това привлече вниманието ѝ?

— Ами защо беше останала толкова до късно в училище? — попита той.

— Решавах изпитните задачи.

— Ами на изпита? Не успя ли?

— Защо, успях. Търсех други варианти.

— Е, и? Намери ли?

— Намерих. Дори не един, а три...

Двамата се заплеснаха в приказки в градинката до училището още час и половина, разпалено обсъждаха вариантите за решаване на една задача. На два пъти замалко не се скараха. На два пъти се

сдобряваха и тържествено си стискаха ръцете. Опомниха се едва когато започна да се мръква.

— Вкъщи ще ме убият — ужасено изохка тя.

— Искаш ли да дойда с тебе? — мъжествено предложи той. — Ще кажа, че аз съм виновен, мене няма да ме убият.

— Не, сама ще си ида — поклати глава тя. — Татко ме е учил никога да не се крия зад чужд гръб. И после, ако си изпатя, ще е заслужено. Нали съм виновна, защо трябва да се плаша сега?

— Страхотна си! — възхитено каза рижавият. — Между другото как се казваш?

— Настя.

— Аз съм Алексей. Може просто Льошка.

Това беше преди осемнайсет години... И той си остана за нея „просто Льошка“, въпреки научните си титли и престижните международни награди. Той ѝ направи предложение за пръв път, когато бяха на двайсет. После — когато на двайсет и три тя беше безумно влюбена. Полудяваше от любов. Почти губеше разсъдъка си. Льошка понесе мъжки изневярата ѝ, макар че точно тогава по главата му се появиха първите бели косми. Той умееше да чака. На двайсет и пет тя се успокои, овладя се, разбрала, че несподеляната любов в случая е унижителна за нея и обременителна за човека, когото обичаше. Никога повече не поднесе сюрпризи на Чистяков, а дори и да проявеше интерес към други мъже, гледаше Льошка да не знае.

След гражданското се прибраха вкъщи. Докато вечеряха, Настя сподели с Льоша сутрешното си огорчение.

— Представяш ли си, излиза, че всичко, което сме учили в гимназията, е безнадеждно остаряло. Днес толкова болезнено ми бльснаха муцуната в масата, че сигурно ще ми останат синини.

Тя му разказа набързо епопеята около посещението си в Министерството на науката.

— Какво?! — облеци се Чистяков. — Ама така ли ти каза?

— Ами да.

— Каза ти, че Майерщранц е опровергал всички постулати на вълновата физика? Че обратен ефект не съществува?

— Ами да, точно това ми каза. Защо?

— Метнал те е като първокласничка. А ти си се оклюмала. Всеки физик знае за обратния ефект. Ако искаш да знаеш, в Щатите дори

закриха няколко научни проекта заради него. У нас, разбира се, не закриват научни проекти заради обратния ефект, просто пишат инструкции по техника на безопасността, ограничават приложението им и тем подобни. Но това се случва под път и над път. Има например една антена, която не бива да се поставя успоредно на земната повърхност, защото под нея нищо не вирее. Влияе неблагоприятно на биологическите процеси. И изобщо... Как така се остави да те метнат, Асенка?

— Не знам — замислено отговори тя. — Той ме притисна с авторитета си. А може би нарочно се стараеше да ме оскърби по-жестоко, та от притеснение мозъкът ми да се скапе. И той се скапа, между другото. Лъощ, добре, ясно, аз съм неграмотна глупачка, с мене всичко е ясно. Но той! Той не може да не е знаел, че дрънка глупости! Нали не е възможно да е невеж тъпанар?

— Защо, може. Ако беше талантив физик, щеше да се занимава с наука, а не с нейното организиране. Учените-отличници работят в институтите, а учените-двойкаджии ги ръководят от министерските кресла, това всеки го знае.

— Ох, Лъошик, дай боже да излезеш прав. Дай боже!

— Защо?

— Ами защото ако не е така, той ме е излъгал умишлено. А това е прекалено лошо. Значи крие нещо. Само това ми липсваше! — простена тя и се хвана за главата. После погледна Чистяков почти весело и му намигна. — Но ако той крие нещо, излиза, че аз все пак съм права. А това вече е хубаво!

* * *

От лабораторната сграда той отиде в кабинета си. Отвори касата, извади оттам една папка и постави в нея няколко листа с резултатите от поредните изпитания. Всичко върви по план, без гафове. Остава съвсем малко. Само дано тази хлапачка да не започне да му мъти водата...

Как е изровила това? Откъде е научила? В интерес на безопасността би трябвало временно да спре работата, да предупреди колегите, които работят върху прибора, че изпълнението на „черната“

поръчка се отлага за известно време. Мерханов ще почака, нищо няма да му стане. Безопасността е по-важна.

Но нали остава съвсем малко! Толкова му се иска да завърши всичко, да получи парите, да се махне от този Институт, дето му е опротивял до смърт, и — в гората, където няма никого. Напоследък му е все по-трудно да понася общуването с хора. Станал е още по-раздразнителен и агресивен, но го крие умело, много внимава, постоянно си дърпа юздите. Работата върху прибора не остава безнаказана, усеща го по себе си. Още малко да потърпи, съвсем малко — и край. Свободен от всички.

Обаче Томилин, а! Откачил е от страх. Тлъста отвратителна свиня. Добре че вилното съседство с референта на Старостин е истина. То му позволи набързо да скалъпи лъжата за провокацията от страна на конкурента и страхливият Томилин я глътна, без да се задави.

Не, не бива да рискува. Още утре ще си поговори с човека на Мерханов. Не бива заради някаква си хлапачка на име Каменская мечтата му да рухне. Но откъде, дявол го взел, е научила? Кой се е изтървал? Ето затова още ровене се налага работата да се спре, докато не се разбере кой има такъв дълъг език.

ДЕВЕТА ГЛАВА

В нощния бар беше сумрачно, задушно и шумно. Тук се въртяха проститутки не от категорията на най-евтините, но не и много скъпи, и криминални типове не от най-дребните риби, но не и акули. Средната класа на маргиналната среда. Една част от посетителите бяха млади търсачи на силни усещания, желаещи да се приобщят към тайнствения нощен живот. Барът не беше сред елитните, подът се нуждаеше от едно измиване, а чашите можеха да бъдат и по-чисти, макар че когато дизайнерът го бе създавал, се предполагаше той да бъде прилично тихо заведение, в което прилични солидни хора да разговарят полугласно за бизнес, а влюбени двойки на чаша шампанско да си бърбят за своите сърдечни преживявания. Както става обикновено напоследък, и тук нещата се промениха. Първият собственик на бара, който го бе замислил като елегантно прилично заведение, изчезна неизвестно къде, след което помещението заедно с мебелите на няколко пъти минава от ръка на ръка, докато не се срина до това средно криминално ниво. Тук не ставаха сбивания и никой досега не бе пострадал, но духът на юначната, разпасана агресия отдавна витаеше из въздуха, заплашвайки всеки момент да прерасне в напълно осезаемо насилие.

Юля седеше на любимата си маса в ъгъла и пиеше бананов ликьор от малка чашка. До нея се бе разположила новата ѝ приятелка Оксана, по прякор Кобрата. Висока стройна брюнетка с гладка прическа, тя имаше странния навик дълго и втренчено да гледа събеседника си със своите раздалечени тъмни, немигащи очи, с което именно си бе спечелила този прякор. Погледът ѝ наистина беше тежък и някак омагьосващ. Това възбуждаше клиентите. Кобрата беше постоянна посетителка на бара, всички тук я познаваха. Когато Юля преди няколко седмици дойде тук за пръв път, Кобрата заподозря в нея нахална конкурентка, дошла да попасе тревица от чужда ливада, и доста рязко и без заобикалки се зае да си изясни отношенията с нея. Но се оказа, че хубавичката Юля не е, както се казва, по тази част и не претендира за вниманието на потенциални клиенти. Нещо повече — на

Кобрата ѝ хареса, че Юля изобщо беше равнодушна към мъжете. Не че била фригидна или, да речем, лесбийка, просто мъжете ѝ били досадни. Момичетата бързо се сприятелиха.

Днес те крояха планове за пътуване до морето. Инициатор на пътешествието беше Юля, на която много ѝ се искаше да се попече на средиземноморски плаж, но я беше страх да тръгне сама.

— Вземи си някое котаче — посъветва я Кобрата. — Хем ще си с мъж, хем няма да ти е скучно.

— А, не! — изкриви устни Юля. — Да ми развали цялото удоволствие. Защо ти не дойдеш с мен?

— Какво приказваш ти бе? — смая се Кобрата. — Нямам излишни пари, сега си обзавеждам апартамента, всяка копейка ми е скъпа.

— Егати проблема! — махна с ръка Юля. — Аз ще имам пари.

— Аз не вземам назаем — предупреди я Кобрата.

— Не ти ги давам назаем, просто те каня да дойдеш с мен. Нали знаеш как е прието в приличното общество? Който кани, той плаща.

Кобрата погледна момичето с любопитство. Юля никак не ѝ приличаше на човек, който знае какво е прилично общество.

— Да не си случайно... — Кобрата впери в нея тежкия си, немигащ поглед. Само това ѝ липсваше — да тръгне на курорт с лесбийка.

— Не, не — успокои я Юля. — Нормална съм. Не се хвърлям на женски. Но и от мъжете ми е писнало. Представяш ли си да ида там с постоянен кавалер — ами че аз няма да мога да се измъкна от кревата. Ами ако той ми омръзне след два дена? Крачка надясно, крачка наляво — смята се за бягство. Нали така?

— То зависи на какъв ще попаднеш — съгласи се Кобрата. — Има някои, дето не можеш да им избягаш.

— Нали това говоря! А ако си хвана някого там — никакви задължения и никакви проблеми. Забавляваш се ден-два и — хайде чао! Само че ме е страх да тръгна сама. Никога не съм ходила в чужбина, не знам езика и изобщо... Хайде ела, а?

Предложението беше примамливо, но прекалено необичайно. Да тръгне с почти непозната, макар и наглед симпатична мадама, че и с нейните пари? Току-виж, натресла се в някаква бъркотия, после да се чуди какво да прави.

— А откъде имаш пари? — заразително предпазливата и мнителна Кобра.

— Не бой се, не са крадени — цинично се усмихна Юля. — Мамчето ще даде.

— О-о, имаме си богато мамче? — учудено провлече Оксана.

Вулгарната Юлечка никак не приличаше на дъщеря на богато мамче. Да, капризна беше, глезена, но детството, прекарано в нищета, не може да се скрие, то проличава дори през скъпата рокля и баровските маниери, а Кобрата имаше набито око.

Но независимо от всичко, тя се съгласи да тръгне с Юля за Средиземно море. Момичетата заплануваха заминаването си през май. Вярно, морето ще бъде още хладничко, но слънцето ще е точно по мярка, ще направят страхотен тен, а да поплуват могат и в басейна.

* * *

На тръгване за къщи Ина Литвинова с ужас се зачуди как ще обяснява на Юлечка, че морският курорт се отлага. Току-що ѝ бяха съобщили, че се налага работата върху „черната“ поръчка да спре. Заради този идиотски пожар, в който изгоряло делото на Гриша Войтович, в Института постоянно се мотаеха милиционери. Бяха се запънали да разберат кой е ходатайствал Гриша да бъде пуснат от ареста — уж за да завърши работата си върху важен проект! Никой в Института, освен самата Ина, не знаеше какво е било това ходатайство и какъв беше този проект и сега милиционерите поискаха да видят плановете за научноизследователската работа, за да разберат върху какъв проект е работил Войтович напоследък. Това вече беше опасно. Но само двама души в целия Институт знаеха, че това е опасно. Едната от тях беше Ина Фьодоровна Литвинова.

По пътя от Института към къщи тя се отбиваше в разни магазини, за да потърси нещо изискано за Юлечка. Може би някаква вкусна необичайна храна ще я смекчи, когато се наложи Ина да подхване разговора за морския курорт. Вече досами входа тя погледна часовника си и се опита да прецени къде може да се намира в момента нейното белокожо червенокосо съкровище. Ако си е къщи, тя едва ли

щеше да успее да се обади, а трябваше да се обади. Те да ѝ помогнат. Ина решително влезе в една телефонна кабина.

— Работата върху прибора е спряна — съобщи тя, когато оттатък вдигнаха слушалката.

— Защо?

— Заради милицията. Искат да разберат защо Войтович е бил пуснат от ареста и кой е ходатайствал за него.

— Надявам се, не сте им казали, че ние го направихме?

— Естествено — не. Но те ще се мотаят из Института, докато не получат отговорите на своите въпроси. През цялото това време работата няма да помръдне и приключването ѝ се отлага за неопределен срок. Слушайте, в Института наистина никой не знае каква е работата и милицията има още дълго да търси. Това значи, че ние още дълго няма да се върнем към работата си върху проекта. Трябва да предприемете нещо.

— Защо това ви безпокои толкова, Ина Фьодоровна? Проблеми ли имате?

— Трябват ми пари. Спешно. И много. Не мога да чакам, докато историята с Войтович се размине от само себе си.

— Кой от служителите на милицията е най-опасен според вас?

— Трима са. Двама мъже и една жена. На мен лично най-опасен ми се вижда Юрий Викторович Коротков. Но днес ми подсказаха, че най-много трябва да се пазим от жената. Казва се Каменская. Не ѝ знам малкото име, нито веднъж не съм разговаряла с нея.

— А на вас лично тази Каменская не ви се вижда опасна, така ли?

— Нали ви казах, нито веднъж не съм разговаряла с нея, затова нямам мнение. Но тя не идва в Института, поне напоследък не съм я виждала. А двамата мъже идват постоянно.

— Добре, Ина Фьодоровна, не се тревожете. Ще видим какво можем да направим. Благодаря, че ни предупредихте.

Ина излезе от телефонната кабина и се потътри към къщи. За пръв път, откак си имаше Юля, се прибираше неохотно.

Юля си беше вкъщи и както обикновено, се излежаваше.

— Нали не си забравила, че обеща да ме пратиш на море? — бяха първите ѝ думи, след като Ина влезе. — Тръгвам през май. Вече разузнах всичко в туристическата агенция. До две седмици в

посолството трябва да се представят анкетата и паспортът, а не по-късно от средата на март да се внесат парите за картата и билетите. Всичко ще струва две хиляди и осемстотин долара. И може да се носят още петстотин за джобни. Ще ми дадеш ли?

— Толкова много! — слиса се Ина. — Аз си мислех, че целият курорт ще струва максимум хиляда и петстотин. Какво място си избрала, защо е толкова скъпо?

— Хубаво е мястото — рязко отвърна Юля. — Ако ти се свидят парите, кажи си. Защото само ме мотаеш, аз се надявам, правя си планове, а ти...

Тя едва не се разплака от яд.

— Ама моля ти се, какво говориш! — уплаши се Ина. — Никакви пари не ми се свидят за тебе. Но разбираш ли, котенце, не съм сигурна, че ще мога да получа тези пари до средата на март. Появиха се едни усложнения...

— Но нали ми обеща! — Юля се разплака.

— Юлечка, мила, не всичко става така, както ни се иска. Чуй ме, момичето ми, ще има пари, непременно ще има, но може би малко по-късно. През есента е още по-хубаво, морето е топло като току-що издоено мляко...

Но Юля не я слушаше. Тя се тресеше в горчив плач и удряше с юмручета по одеялото.

— Ти обеща! Аз толкова се надяхах! Планирах! Нарочно ми правиш този номер, просто не искаш да замина. Правиш ми всичко напук, напук, напук!

Ина мълчаливо седеше на края на леглото, прегърбена и обхванала с ръце главата си. На всичко е съгласна, само да не чува как риде Юлечка. Трябва да намери тези пари, на всяка цена. Ако трябва да убие някого, и на това е готова. Само Юля да не ѝ се сърди. Само Юля да не я зареже. Инак — отново дълги години самота. Инак — отново унижителното чувство на неудовлетвореност, от което се събуждаш нощем и се отвращаваш от себе си. И отново случайни познати, които е толкова трудно да намериш и които често оставят у Ина чувство на омерзение, защото не разбират и не усещат цялата прелест на женската любов, а просто се преструват, за да спечелят малко пари. А на нея, на Ина, ѝ е нужна постоянна жена, която не само

да споделя с нея леглото, а и за която тя да може да се грижи като за близък, роден човек. Като за Юлечка...

* * *

След като си поговори по телефона с Ина Литвинова, Игор Супрун замислено се облегна във фотьойла. На Литвинова спешно ѝ трябват пари — това е неин проблем. Но на тях им трябва приборът. Също спешно. И на всяка цена — без да се вдига шум. Войниците не искат да се бият, патриотичното чувство отдавна е смачкано и изхвърлено като ненужна хартийка. Те не разбират за какво трябва да проливат кръвта си. И държавата няма пари, за да плаща на младите хора за участието им в бойни действия. Да им плаща толкова, колкото трябва, за да се пробуди у тях интерес към войната. Няма интерес. Няма патриотизъм. Нищо няма.

Ето затова им трябва приборът.

А някакви си досадни ченгета пречат.

Супрун вдигна слушалката на вътрешния телефон.

— Да дойде Бойцов.

В очакване на извикания подчинен Супрун по навик се загледа в картината. Екзотичните цветя с дълги стебла във високата стъклена ваза. Какво се крие в тази простичка картина? Защо тя толкова го успокоява?

Вадим Бойцов влезе почти безшумно. Беше среден на ръст строен мъж на трийсетина години, с умно, интелигентно лице и студени сиви очи. Изпълнителен и жесток. Образован и хладнокръвен. Супрун разчиташе на него повече, отколкото на всички останали.

— Интересуват ме двама души. Работят в криминалната милиция, на „Петровка“. Коротков и Каменская. Искам да знам всичко за тях. И колкото може по-бързо.

* * *

В стола на Института беше горещо и шумно, специалният малък салон за ръководството беше временно затворен за ремонт и

директорът беше принуден да обядва в общия салон. От застоялата столска миризма му се гадеше и той едва сдържаше раздражението си, докато безуспешно се мъчеше да разреже жилавото месо с тъпия нож.

До него на масата седеше Вячеслав Егорович Гусев, научният секретар на Института. По принцип той никога не се хранеше в службата, но напоследък слизането до стола се превърна в една от малкото възможности да си поговори с директора насаме. Алхименко имаше странния навик да не държи хората в приемната, ето защо секретарката безропотно пускаше всички, които отиваха при него, освен, разбира се, външните посетители, тъй че опашката се струпваше в самия кабинет и при всеки разговор неизменно присъстваха двама-трима души.

— Николай Николаевич — подзе Гусев, — още не сме утвърдили плана за научноизследователската работа за текущата година.

— Откъде идва това забавяне? — вдигна глава Алхименко.

— При нас постъпиха няколко официални молби в плана да се включат конкретни разработки. Разпратил съм копия до всички лаборатории с указание да представят предложенията си до 1 февруари. До днес не съм получил нито един отговор. Лабораториите не искат да поемат допълнително натоварване, и без това за тази година са планирали много неща. И честно казано, разбирам ги. Ако зависеше от мен, нямаше да удовлетворявам тези молби. Ние година след година се наемаме да включваме в плана на НИР поръчани теми, а в крайна сметка собствените ни фундаментални разработки умират неродени. Искан да обсъдим това с вас. Като научен секретар аз се безпокоя, че Институтът губи научния си облик. Погледнете какво става! Лисаков още не може да завърши докторската си дисертация, прехвърляме я от година в година, а той просто няма време да поседи и да помисли. На два пъти ни е молил да му дадем отпуск, за да завърши работата си по дисертацията, и ние на два пъти сме му отказвали, защото беше плътно зает с поръчаната тематика, срещу която Институтът получава много пари. Аз разбирам, Николай Николаевич, бедни сме и тези пари много ни облекчават, с тях купуваме оборудване и изплащаме премиални, но накрая ще се сепнем, че сме останали без нито един доктор на науките. Миналата година се пенсионираха четирима доктори, тази година се канят да ни напуснат още трима, а младите учени не могат да защитят дисертации, защото фактически

мъкнат на гърба си целия бюджет на Института. Както е тръгнало, скоро ще останем и без кандидати на науките. Всички се бъртят като волове, за дисертации дори не мечтаят.

— Доста пламенна излезе речта ви — сухо отговори Алхименко. — Можете да смятате, че сте ме убедили в бедственото положение на Института. Конкретни предложения ли имате или мога да приемам изказването ви просто като плач на директорско рамо?

— Николай Николаевич, Институтът може да се обърне към Министерството на науката с молба за увеличаване на щата. Ако ни дадат допълнителни бройки, ще съберем умни младежи, завършили вузовете, и поне малко ще разтоварим онези, които не могат да си завършат дисертациите.

— Сигурен ли сте, че ще можем да намерим хора при нашите смешни заплати?

— Дори да не намерим, ще дадем на онези, които вече работят при нас, по още половин бройка. Хората трябва да се стимулират, Николай Николаевич! Инак никога няма да се измъкнем от дупката, в която сме хлътнали. Работата все повече ще се увеличава, а научните работници ще намаляват.

— Министерството няма да се съгласи — отсече Алхименко и изпи до дъно чая си, в който плуваше прозрачно парченце лимон.

— Но защо? — възрази Гусев. — Николай Адамович Томилин според мен има прекрасно отношение към нашия Институт, а и лично към вас. Той е наш наблюдаващ и именно на него ще възложат да реши въпроса. Сигурен съм, непременно ще ни помогне.

— Аз пък не съм сигурен.

— И все пак трябва да опитаме — продължи да настоява научният секретар. — Не бива да седим със скръстени ръце и да гледаме как се руши научният потенциал на Института. Ще подготвя писмото до министерството, съгласен ли сте?

— Не! — рязко отвърна Алхименко. — Не искам с нищо да бъда задължен на Томилин. Няма да пращаме ни каква молба до министерството. Споделям вашата тревога и ще помисля какво може да се направи. Но не и чрез Томилин.

Директорът скочи от мястото си и тръгна към изхода дори без да пожелае на Гусев приятен обяд. Впрочем учтивостта едва ли би

помогнала в случая: след неприятния разговор с директора научният секретар напълно загуби апетита си.

* * *

Константин Михайлович Олшански се втурна в кабинета си и яростно затръшна вратата. Не можеше да понася да разговарят с него като с хлапак. Минаха времената, когато всички размахвахме гласността като байрак и си позволявахме да настояваме на всички въпроси да ни се дават точни и ясни отговори. Всичко се връща в старото русло, отново се появиха тайни, многозначителни премълчавания, приказки за политическата недалновидност и за необходимостта да се дава подкрепа на легитимната власт.

Допреди малко той беше при градския прокурор, беше се опитал да изтръгне от него отговора: защо все пак Григорий Войтович е бил освободен от ареста. Следователят Бакланов не можеше да обясни нищо разбираемо, защото напоследък мозъкът му беше зает изключително с проблемите на жилищното законодателство: в свободното от спане и ядене време припечелваше като консултант в някаква фирма, която се занимаваше с преразпределение на комунални квартири, както и с покупка и продажба на жилища. Дотолкова пренебрегваше служебните си задължения, че дори не обръщаше внимание на разни глупости, като например странните и неочаквани разпореждания от страна на ръководството. Спомняше си само, че бяха пуснали Войтович, преди официално да му бъде определена мярката за неотклонение задържане под стража. До онзи момент той беше просто задържан и можеше да остане в килията три денонощия, докато не бъде взето решение: да го арестуват ли или да го пуснат. Беше взето решение да го пуснат. И какво толкова? Ръководството може да си има какви ли не свои съображения за това.

— Абе какво общо има ръководството? — беснееше Олшански. — Та вие сте следовател, разполагате с процесуална самостоятелност, това трябваше да бъде ваше решение, а не решение на ръководството. То само го потвърждава или не го потвърждава. Ами защо вие взехте такова решение?

— Ами... — Бакланов сви рамене, — намекнаха ми и аз приех. Кой не би направил така, сякаш не знаете.

— Кой ви намекна?

— Районният прокурор.

— А той на кого се позова? На него кой му е намекнал?

— Градският.

И ето че сега градският прокурор, изтънко усмихнат и засуквайки нищо неозначаващи фрази, обясни на Олшански, че има неща, които не е прието да се обсъждат, най-малко пък със следователи. А основания за решението имало, и то много солидни! „Можете да ми повярвате, Константин Михайлович, имаше основания.“ Нищо повече не успя да получи, освен няколко мъгляви намека за интересите на страната и за устна молба от заинтересовани органи. Какви интереси на страната? Кои заинтересовани органи? Мълчание...

Олшански седна зад бюрото, без да съблича палтото си и без да пали лампата. В края на мрачния зимен ден в кабинета беше почти тъмно. Той си мислеше, че може да се справи с прокурора, но трябва ли? Има лостове, под чието въздействие той ще даде отговор за анонимните ходатаи, но въпросът е дали трябва да ги задейства.

Пак без да пали лампата, той протегна ръка към телефона и като се взираше напрегнато в цифрите и бутоните, набра номера на Каменская.

— Странно е, че молба е имало, а в Института не знаят за нея, не намирате ли? — попита тя.

— Намирам — съгласи се следователят. — И това не ми харесва. Или институтските дейци крият нещо, или пак сме се натресли в някакви лайнени истории и с тебе има да патим. Та какво мислиш, Каменская, ще рискуваме ли или ще залегнем в тресавището?

— В тресавището, в тресавището — засмя се Настя. — Точно там ни е мястото с вас. Най-важното е, че никой няма да вижда с какво се занимаваме там.

— Ама да не се удавим?

— Ще си вземем дихателни тръбички, за да не се удавим. Аз изобщо не съм привърженичка на вземанията със сила. Щом вашият скъпоценен прокурор не иска да ни каже нищо, няма да го принуждаваме. Златен принцип, формулиран от Булгаков, спомняте ли

си? Никога за нищо не молете хора, по-силни от вас. Сами ще ви го предложат, хем и ще ви молят да го вземете.

— Златни са думите ти, Каменская — усмихна се следователят. — Разсъждаваш точ в точ като мене. И да ни пита човек защо толкова време се карахме, след като всъщност толкова си приличаме? Ти знаеш ли?

— Може би се карахме именно защото си приличаме — засмя се тя в отговор. — Просто аз се обиждах, защото се държахте грубо.

— Е, прощавай тогава. Но имай предвид, че и в бъдеще ще се държа грубо, такъв ми е характерът, не може да се промени вече. Но не е задължително да търпиш това, можеш да ми го връщаш. Аз не съм обидчив, не бой се.

— Не умея да си връщам с грубост — въздъхна Настя. — По-добре вие се постарайте да бъдете учтив с мен.

— Тогава утре доларът ще поевтинее тройно. Каменская, не искай от мене невъзможното. Понамали активността в Института, сведи я до нивото на скучни банални мероприятия, и то от време на време. Нека не забравят, че ни има, но засега не давай поводи за ответни действия. Трябва да се превърнем за тях в нахална муха: уж няма вреда от нея, нали не хапе, но и не те оставя на мира, защото бръмчи точно до ухото ти и периодически се мъчи да ти кацне на носа — не от лошотия, а изключително поради глупост. Разбра ли?

— Тъхъ — измуча Настя.

— И още един въпрос. Деликатен е, тъй че можеш да не отговаряш. Знаеш ли, че обединиха делото на Красникови и делото на Галактионов и ги предадоха на мен?

— Знам.

— А че Лепьошкин е почти в нервна криза поради това, също ли знаеш?

— Досещам се.

— И кой уреди всичко това? Гордеев ли?

Настя не отговори. Изобщо не бе възнамерявала да говори на Олшански за папчицата от сейфа на Колобок.

— Разбрах — все така невъзмутимо каза Константин Михайлович. — Не жена, а желязо.

— Пак ли почнахте?

— Добре, добре, няма вече.

След като си поговориха със следователя, Настя се зае с другите текущи дела, които доста се бяха натрупали. Към края на работното време се свърза с Коротков и Доценко и те заедно на бърза ръка написаха сценарий на „живот в тресавище“. Получи се мижава картина, без впечатляващи ефекти, но за сметка на това — спокойна.

* * *

Човекът на Мерханов чак подскочи от негодувание, когато чу, че работата върху прибора ще трябва да се спре, и то за неопределено време.

— Не можем да чакаме толкова! — възмути се той.

— Ще трябва да почакате, инак може изобщо нищо да не получите. Как не разбирате — милицията проявява интерес към нашите разработки.

— Трябва да предприемете нещо — настояваше човекът на Мерханов.

— Аз? — учуди се събеседникът му. — Аз не ви дължа нищо, освен прибора. И не мога нищо да предприемам, аз съм научен работник, а не ръководител от Министерството на вътрешните работи.

— А ако махнем от пътя ви хората, които ви пречат, ще възобновите ли работата?

— Естествено. Само че внимавайте да не стане по-лошо.

— Какво искате да кажете? Защо трябва да стане по-лошо?

— Защото когато е премахнат милиционер, занимаващ се с конкретно дело, всички разбират, че той е бил премахнат именно заради това дело. И тогава всички буквално наскочват. Това исках да кажа.

— Не усложнявайте. Ние ще се заемем с това, за да можете вие спокойно да работите върху прибора.

— В такъв случай имам едно условие.

— Какво условие?

— Аз трябва да имам абсолютно неоспоримо алиби. Ако смятате да предприемате нещо, правете го само по време, когато съм пред очите на хора, които да могат да потвърдят къде и с кого съм бил в този момент.

— Добре.

— Сега ще погледна разписанието си. Така, на първи март, сряда, в Института имаме заседание на Научния съвет, начало: петнайсет часът. Две защиты на кандидатски дисертации и няколко текущи въпроса, това ще отнеме приблизително три часа и половина. Понататък. На трети март, петък, честваме академик Минаев, навършва шейсет години. Първо, тържествено заседание, после — банкет за всички научни сътрудници от Института. Начало: шестнайсет часът, явно до късно през нощта.

— А да имате в разписанието си нещо по-рано?

— По-рано — само утре, но в много ограничени рамки, от девет до десет вечерта.

— Добре, ще опитаме.

* * *

Вадим Бойцов се справи със задачата изненадващо бързо. Впрочем това си имаше обяснението: наложи му се да събира пълни сведения само за майор Коротков. А сведенията за Анастасия Каменская, дето се казва, сами му дойдоха в ръцете.

— Тя ще се омъжва — съобщи той с тънка усмивка на началника си Супрун. — И знаете ли кой е младоженецът?

— Кой?

— Професор Чистяков от НИИ-34.

— Стига бе! — изненада се Супрун. — Оня същият?

— Именно. Отдавна е наблюдаван от нашите служби, още откакто е бил перспективен млад аспирант, още тогава са започнали да му съставят досие. Нашата Каменская фигурира постоянно в това досие. Оказва се, че се познават от 1976-а година. Съученици. Според оперативните материали тя постоянно се води негова любовница.

— Много интересно — замислено провлече Супрун. — И какво, Чистяков никога ли досега не се е женил?

— Не, стоял си е ерген.

— Ами Каменская? И тя ли не се е омъжвала?

— Не.

— Виж ги ти, толкова време заедно, а се женят чак сега. Какво ли може да означава това, как мислиш? За какво им е да сключват брак, щом толкова години прекрасно са си живели и без това?

— Трудно е да се каже, Игор Константинович. Може да е бременна или пък нещо друго.

— Именно, именно, нещо друго. Поогледай ги по-внимателно, може точно в това „нещо“ да намерим разрешението. С това и ще я пипнем, та да не ни се мотае в краката.

* * *

Юрий Коротков разсеяно прелистваше внушителния по размери план за научноизследователската работа на Института за 1994-а година. Трудно се ориентираше в него, защото повечето термини и формулировки бяха абсолютно неразбираеми за Юра. В плана го интересуваха само темите, в чието разработване бе участвал Григорий Войтович. Заради коя от тях неизвестният благодетел е стигнал до прокурорското началство, за да пуснат Войтович? Ако разбере коя е била разработката, би могъл да се опита да намери и хората, заинтересовани от нея, с други думи — онези анонимни ходатаи.

Началникът на лабораторията, Бороздин, търпеливо чакаше прекалено усърдният детектив да удовлетвори научното си любопитство.

— През декември Войтович е работил по шест теми. Едната е била поръчана от Министерството на селското стопанство, още една — от Министерството на здравеопазването, две — от Всерусийската телерадиокомпания, една — от Физико-енергетичния институт. Шестата тема е била изследователска, а не по поръчка.

— Какво означава „изследователска тема“? — попита Коротков.

— Това означава, че на учения му е хрумнала някаква: идея, която може да се окаже перспективна. А може и да не се окаже. За да се разбере това, трябва ученият да се вгълби в проблема, да проведе редица експерименти. С една дума — да я изпробва. За тази цел в плана се включват подобни идеи. Техният срок обикновено е шест, порядко девет месеца. После се съставя научен отчет, който се предлага за обсъждане на заседание на Научния съвет на Института. След

обсъждането се взема решение: да се закрие темата или обратното — да се препоръча за включване в основните планове за научноизследователска работа.

— Излиза, че през декември Войтович не е водил никакви свръхсекретни разработки?

— Така излиза — потвърди Бороздин.

— Кой тогава може да е ходатайствал за него?

— Нямам представа. Просто нямам — искрено отговори началникът. — Не е имало абсолютно никакви основания за подобно ходатайство, мога да гарантирам това. Знаете ли, Юрий Викторович, аз много ви съчувствам. Не стига, че се занимавате с неблагоприятна работа, като възстановявате материалите от едно изгоряло дело, ами сте принуден и да се ровите в материя, която е толкова далеч от вас. Сигурно умирате от скука, докато четете нашия план. Прав ли съм?

— Прав сте — усмихна се Коротков. — И като напук ми отнеха и Анастасия. Все пак тя е добра помощничка, изпълнителна, умна. Щях да прехвърля половината работа на нея. А така нося тежкия си кръст сам.

— Отнели са помощничката ви? Защо?

— Трябва да помагаме и на другите, на всекиго трябва две ръце в повече. Не се сърдете, Павел Николаевич, но за нас делото на Войтович е само едно от десетките. Разбирам, историята е трагична и става дума за ваш колега, когото сте познавали от дълги години, но... В Москва всеки ден стават десетина убийства, престъпниците са на свобода и ние на първо място се занимаваме с тези престъпления. А Войтович си е отишъл от живота доброволно, виновни няма, тъй че с възстановяването на документите ние се занимаваме само когато ни падне свободна минутка. Разбирате ли ме?

— Да, да, естествено. Принуден съм да се съглася с вас, колкото и да е печално. И без нашия Войтович си имате достатъчно проблеми. Между другото, Юрий Викторович, все забравям да ви питам: защо вашата помощничка проверяваше в нашия Институт условията за съхраняване на цианида? Има ли това някаква връзка с Войтович?

— Никаква. Работата е там, че миналата година в Москва имаше няколко случая на умишлено отравяне с цианид и Следствената комисия ни изпрати на „Петровка“ ужасяваща справка, доказваща, че бъркотията в това отношение е пълна и никъде не се спазват правилата

за работа с отровни и отравящи вещества. Е, и вие сам можете да се досетите как реагира началството на такива документи. Дай сега да проверяваме поголовно всички, да откриваме нарушения и да сечем глави. И при нас е същата бюрокрация като навсякъде. — Коротков си погледна часовника. — Леле, работното време отдавна е свършило, а аз ви бавя. Извинявайте, Павел Николаевич.

— Нищо, нищо — добродушно се разсмя Бороздин. — Нямам какъде да бързам, не ме чакат гладни деца. Хайде, ще ви изпратя до асансьора, че и аз трябва да прескоча до лабораторната сграда.

След като се раздели с Коротков, Павел Николаевич отиде по остъклената галерия в лабораторната сграда. Дългите коридори бяха ярко осветени, но почти всички врати в тях бяха заключени и запечатани. Бороздин мина покрай дългата дъска за обяви, на която ежедневно се окачваха графици за работата на лабораториите върху различни устройства, зави и бутна една незаклучена врата. В голямото помещение, пълно с разнообразни апарати, работеше само един човек — Геннадий Иванович Лисаков. Щом чу стъпките, той извърна към Бороздин измъченото си лице със зачервени очи.

— Добър вечер, Павел Николаевич.

— Добър вечер, добър вечер. Защо сте останали до толкова късно? Погледнете се: приличате на смъртник. Прекратете това безобразие и вървете да си почивате.

— Не мога. Трябва да довърша едно нещо. Ще постоя поне до девет, ще поработя — мрачно отговори Лисаков.

— Недейте така, Геннадий Иванович! — ядоса се Бороздин. — Искате ли да си поприказвам с вашия началник — да ви поразтоварят малко? Наистина изглеждате много зле. Да вървим, да вървим, слагайте кепенците тука, ще ви хвърля с колата до вас. Хайде!

— Наистина не мога, Павел Николаевич. Имам зайци в процедура, трябва още... — погледна големия електронен часовник, — ... час и петнайсет минути да чакам, после да видя резултата, да го запиша в дневника. Поне два часа общо. Вървете, не ме чакайте.

— Е, както искате — махна с ръка Бороздин. — Поне за себе си ли работите или пак за външна поръчка?

— За себе си. За дисертацията.

— Добре тогава. Не торможете зайците и мишките, не им давайте отрова. Всичко хубаво.

— Между другото за отровата — оживи се изведнъж Лисаков. — Да знаете случайно защо милиционерите проверяваха цианида във всички лаборатории? Нали Войтович се обеси, не се е тровил.

— Оказа се, че правят тотална проверка във всички предприятия в града. Този оперативен работник от „Петровка“ тъкмо днес ми каза, че в Москва се случили няколко убийства с цианид, тъй че решили да въведат ред при отровите. Нали знаете как става в нашата страна: въвеждаме ред не когато все още нещо може да се предотврати, а когато то вече се е случило и някой трябва да опере пешкира. Е, за последен път ви питам: тръгвате ли с мен?

— Не, Павел Николаевич, благодаря за поканата, но ще остана да поработя.

— Както искате. Сам ли сте тук или още някой се трепа по нощите?

— Мисля, че и вашата Ина още работи. И тя имала нещо спешно.

— Че какво спешно може да има пък тя! — отвърна Бороздин и отвори вратата. — Стара мома, не ѝ се прибира вкъщи, затова стои. Ще ида поне нея да изгоня, щом вас не успях.

Той излезе и внимателно затвори вратата след себе си. Старши научният сътрудник Геннадий Иванович Лисаков дълго се вслушва в неговите отдалечаващи се стъпки, после премести поглед към ръката си, стиснала флумастера. Ръката трепереше толкова силно, та му се стори, че не би могъл да начертае с нея права линия. По дяволите, наистина ли толкова се е преуморил, че е на ръба на нервна криза?

* * *

Настя уморено се тътреше от автобусната спирка към къщи. Беше вече съвсем късно, наоколо почти нямаше хора и тя, както обикновено, се чувстваше ужасно неуютно наред тъмната улица. Открай време си беше малко боязлива, а тъмните пусти улички ѝ навяваха страх, затова винаги гледаше да избира по-светли места, хем и да са по-близо до оживени магистрали, дори това да удължаваше пътя ѝ.

Зави зад ъгъла и бавно тръгна покрай стобора, ограждащ платения паркинг. Мястото беше затънтено и неприятно. Веднъж тя от

любопитство потропа на будката на пазача, попита го нещо без никакво значение, просто така, да го разговори, и разбра, че в случай на неприятност не би могла да разчита на него. Паркингът се охраняваше поред от двама заядливи старци, които предпочитаха да пият, да спят и да „забраняват което не е редно“, а за всичко останало изобщо не ги, беше еня.

Сърцето я присви, преди още да осъзнае, че вижда точно пред себе си силуетите на няколко мъже. „Така си и знаех, че рано или късно това ще се случи“ — обречено си помисли тя и вкопчи пръсти в дръжката на големия спортен сак. В сака бяха служебното ѝ удостоверение и ключовете от апартамента ѝ и от кабинета на „Петровка“. В портмонето нямаше много пари и не ѝ беше жал за тях, защото сравнени с перспективата да загуби удостоверението и неприятностите от това, всякакви суми направо бледнееха.

Тя моментално прецени, че освен сака, няма какво друго да ѝ вземат. Не носи пръстени и обици, якето ѝ е най-обикновено, така че ако тези мъже са решили да я ограбят, определено ще вземат сака. Просветна ѝ слабата надежда, че може да ѝ се размине... Но по начина, по който силуетите внезапно се прегрупираха и тръгнаха към нея, разбра, че няма надежда. В тъмното Настя не виждаше лицата им, но определено почувства вълната от злоба и агресия, която излъчваха. „По дяволите сака, поне да не ме убият!“ — само това успя да си помисли, вече примижавайки от ужас. Единият от мъжете беше съвсем близо, тя дори усети дъха му върху лицето си — лъхаше на ягодова дъвка.

И в този момент някъде съвсем наблизко гръмна изстрел.

След миг запищя някаква автомобилна аларма.

Наобиколилите Настя сенки замряха. Най-поразителното за нея беше, че мъжете не издадоха нито звук, не си размениха нито една дума. В следващата секунда хукнаха в различни посоки. Дори за миг ѝ се стори, че нищо подобно не се бе случило, че всичко ѝ се е привидяло. Алармената инсталация продължаваше да пици на пресекулки, после премина на тихо, гадно врецене. Настя се огледа и забеляза, че към нея се движи милиционерска патрулна кола. Колата се движеше със средна скорост, подмина я и се скри зад завоя. Сигурно отиваше към мястото, откъдето току-що бяха стреляли.

Настя стоеше като вкаменена. След преживяния страх краката едва я държаха, трескаво вкопчената в сака ръка беше изтръпнала, по гърба ѝ се стичаха капки пот. Зад себе си чу нечии стъпки и отново се сгърчи от уплаха. Но мъжът, който мина покрай нея, дори не се извърна, просто продължи пътя си. Тя се овладя и тръгна след него. В тъмното не можеше да разбере дали е млад или стар, но ако се съдеше по походката и осанката му, на него можеше да се разчита, ако пак се случеше нещо непредвидено.

Когато се прибра, се почувства като пребита. Вяло почовърка с лъжицата в кутията с консервирана царевица, изяде един сандвич и изпи чашка кафе. Полека-лека напрежението отстъпи и тя дори се поободри, като си спомни, че според военната статистика снарядите никога не улучват едно и също място. А ако според небесната статистика ѝ е било отредено да стане жертва на грабеж, може да смята, че това вече се е случило и сега поне година-две ще се движи спокойно из тъмни улици. Утешена от своите математически изчисления, тя постоя под топлия душ, след което си легна.

* * *

Вадим Бойцов мина покрай Каменская и му беше необходимо известно усилие, за да не се извърне и да види лицето ѝ. Имаше отлично зрение и беше видял отдалече слелите се с мрака мъже. Опитът и усетът му бяха подсказали, че ей сега жената, която наблюдава, може да бъде убита. В първия момент успя да си помисли, че това може би ще е най-добрият изход от положението. Поне да ѝ се случи нещо и за известно време (ако не и завинаги) да излезе от играта и да престане да пречи на производителите на прибора. Но професионалистът у него веднага взе връх. На съседната улица бе видял милиционерска кола и ако Каменская започнеше да крещи или решеше да се възползва от милиционерската си свирка, всичко можеше да мине не толкова гладко, колкото би му се искало. А ако поне един от престъпниците беше задържан, бързо щяха да изровят истината. Нападението трябваше да се предотврати на всяка цена. Вадим не можеше да не признае, че то е било планирано много добре: тъмно, никакви свидетели, типично убийство с цел грабеж. Дори беше жалко

да проваля такова мероприятие, но... Но нападателите със сигурност не бяха видели тази проклетата милиционерска кола с включен двигател и трима патрулни. А тя щеше да дойде за миг.

Бойцов видя точно до себе си две заключени коли. В ъгъла на предното стъкло на едната гореше малка червена лампичка, която означаваше, че е с включена алармена инсталация. Извади газовия си пистолет, стреля във въздуха и същевременно с цялото си тяло блъсна колата. Алармата запищя и огласи цялата тъмна околност с дразнещите си пресекливи звуци.

Номерът подейства. Нападателите сякаш се изпариха в мрака, а Бойцов си пое дъх. Сега му предстоеше да избегне милицията.

Много му се искаше да приближи до Каменская и да я заговори. Интересно, дали се е уплашила? Носи ли оръжие и дали е смятала да се възползва от него? Разбрала ли е какво се е случило? Ако можеше да си поговори с нея сега, щеше да си изясни много неща. Ако можеше...

Но не биваше.

* * *

На другата сутрин Вадим Бойцов докладва на началника си за произшествието. Супрун изглеждаше много доволен.

— Чудесно! — каза той, като преплиташе и разплиташе пръстите на едрите си, добре гледани ръце. — Значи разработчикът на прибора вече е отърчал при Мерханов и се е оплакал от нашата птичка. А Мерханов, нали е човек кибритлия, естествено не иска да чака и е решил да я махне от пътя си съвсем кардинално. Ами да я маха. Твоята задача, Вадим, е да не допуснеш неговите хора да направят някоя глупост. Аз нямам нищо против да ми махнат тази Каменская от пътя, но това да стане така, че никой да не може да изрови истинските причини. Разбра ли ме? Снощи си постъпил абсолютно правилно, действай така и занапред. Следвай я по петите и гледай покушението да бъде идеално подготвено. Не бива да има засечки, инак никога няма да получим прибора. Ще премахнем Каменская с ръцете на Мерханов, ние няма да се цапаме. Съгласен ли си?

Бойцов мълчаливо кимна, впери в лицето на Супрун студените си очи. Както обикновено, физиономията му не изразяваше нищо и

Супрун не разбра дали подчиненият му подкрепя неговия план. Но това не безпокоеше твърде Игор Константинович. Той знаеше, че Вадим никога не своеволничи и не нарушава указанията на началството си. Той е човек изключително дисциплиниран. А какво мисли — това не вълнува никого. Пък и какво толкова може да мисли?

— Между другото, приятелю, направи ли това, за което те помолих? Разучи ли защо Каменская и Чистяков са решил и да се женят?

— Още не, Игор Константинович. Мисля, че на този въпрос може да отговори само Каменская. Според всички наши данни тя е потайна натура и с никого не споделя, най-малко пък такава... интимна информация.

— Ами тогава запознай се с нея и разбери. Да не си малък, по дяволите! — внезапно се разгневи Супрун. — Вечно ли трябва да ти подказвам такива прости неща?

— Не ми се иска да се запознавам с нея. Това ще ми попречи да я следя, нали ще ме познава по физиономия!

Лицето на Супрун се вкамени. Абе какво си позволява този хлапак? Да не би да смята, че самият Супрун не се е сетил за това? Нищожество.

— Ти си старши на група. Напомням ти го, ако си забравил. И като ти казвам „направи“, това не означава, че трябва да хукваш да вършиш всичко сам. Ще го възложиш на някого. Ти отговаряш за изпълнението, за крайния резултат. А как ще изпълняваш моите поръчения си е твоя лична работа. И ако не разбираш това, излиза, че рано те издигам, че от тебе ръководител не става.

Бойцов мълчеше и не откъсваше поглед от очите на началника си. Този поглед разтревожи Супрун. Да, той безусловно вярваше на Вадим. Ценеше неговия професионализъм. Вярваше в неговата чисто човешка почтеност. Но никога не успяваше да го разбере.

ДЕСЕТА ГЛАВА

Като почти всеки човек, и Вадим Бойцов имаше своята дълбоко скрита тайна. Но за разлика от повечето хора, тази тайна постоянно му напомняше за себе си, нещо повече — постоянно заплашваше да се разкрие в най-неподходящ момент и да блесне пред очите на всички. Тази тайна беше, че Бойцов имаше страх от жени. Страх панически, стигащ до едва сдържана истерия. И този страх го докара в крайна сметка до онова явление, което лекарите наричат психогенна импотенция. Най-странното беше, че Вадим беше абсолютно здрав физически и извънредно издръжлив като сексуален партньор.

Още от детинство жените за него бяха обвити в булото на тайната и той не можеше дори да мечтае да повдигне това було. Майка му беше театрален критик и това, кой знае защо, много силно се бе отразило на начина на живот в семейството им. Вадик беше напълно лишен от всички онези дреболии, образуващи за него понятията „дом“ и „семейство“. Майка му ходеше на театър всяка вечер и затова баща му го слагаше да спи — и вечерната приказка, и целувката за лека нощ бяха от баща му. Майка му се прибираше късно след полунощ, а сутрин спеше до десет-единайсет часа, затова и сутрин го будеше баща му и пак той в началото водеше малчугана на училище.

За сметка на това, когато Вадик се прибираше от училище, майка му обикновено си беше вкъщи. Но това далеч не означаваше, че като хилядите други майки с деца ученици се втурваше към него с въпроси за уроците и оценките и го слагаше да обядва. Нищо подобно. Тя седеше в кухнята и нещо бързо печаташе на машината, без да вади от устата си цигарата, а на своя прибрал се от училище син гледаше като на досадна пречка за творческия ѝ процес. И през ум не ѝ минаваше да прекрати работата си, за да освободи кухненската маса и да нахрани детето. Не, защо? Момчето е израснало съвсем самостоятелно, то може тихичко, без да пречи на майка си, да си стопли яденето и да го занесе в своята стая, после да се върне и стъпвайки на пръсти, да измие чинията и да я сложи на мястото ѝ.

Оценките на сина ѝ също не я интересуваха. Има ли значение какво са му писали в бележника? Само да е здрав и да не се шляе из входовете с лоши приятели. Някъде докъм трети клас Вадик наивно се опитваше да обсъжда с майка си своите училищни проблеми и впечатления, показваше ѝ бележника си с отличните оценки, хвалеше се с успехите си в часовете по рисуване и трудово обучение. Наистина имаше златни ръце и изработените от Вадик Бойцов забавни играчки и украшения година след година заемаха централно място в училищните изложби и печелеха награди. Но майка му, кой знае защо, не обръщаше внимание и на това.

Вадик изобщо не можеше да я разбере и затова тя си остана за него загадъчна като омагьосана принцеса, превърната от злата магьосница в нервна и странна истеричка. Веднъж Вадик се събуди през нощта и чу отчаяни ридания откъм банята. Той уплашено изтича в стаята на родителите си. Баща му лежеше и пушеше, без да пали лампата.

— Татко, какво се е случило? — попита момчето.

— Нищо, синко, всичко е наред — спокойно отговори баща му, сякаш не се бе случило нищо особено.

— Защо мама плаче? Скарахте ли се?

— Не, синко, какво говориш? Нали знаеш, че с майка ти никога не се караме. Просто нещо ѝ е домъчняло и отиде в банята да си поплаче. Нищо страшно, това често се случва с жените.

Баща му каза истината, те с майка му никога не се караха. В реалния живот всичко ставаше така: майка му правеше истерични сцени, като явно провокираше баща му да отвърне с нападки, които биха могли да раздухат скандал и тогава вече тя на воля да покрещи, да поплаче, дори, ако има късмет, да строши две-три чинии, да си изпусне парата, да отхвърли напрежението. Но баща му нито веднъж, доколкото си спомняше Вадим, не се поддаде на провокациите ѝ. Това изкарваше майка му от кожата ѝ, но колкото и да е странно, тя самата не го разбираше. Ситуацията се разиграваше всеки път по един и същ класически сценарий.

— Ще полудея! — заявяваше тя още с нахлуването си вкъщи, запокитваше чантата си на пода и се тръшваше на дивана, както си беше с палтото. — Вече не съм в състояние да търпя това. Те искат да ме унищожат заради тази рецензия. Всички смятат Лебедев за светило

и цар на сцената, гледат го в устата, готови са да му ближат задника, а аз, видите ли, имах дързостта да напиша, че мизансценът във второ действие на „Еснафи“ е изграден несполучливо. Не, аз нищо не казвам, Лебедев е велик режисьор, но това не означава, че не може да му се случат недоглеждания и грешки. Нали затова съм критик — да ги забелязвам. Но да беше чул само как ми крещя днес завеждащият редакцията! Просто ме сравни със земята. Не ми се живее.

На това място майка му обикновено си поемаше дъх и се оглеждаше наоколо. И като във всяка нормална къща, освен ако в нея не живее маниакална чистница, пред очите ѝ попадеше нещо „не наред“. Понякога това беше нещо „сериозно“, например прах по полираните мебели, а понякога дреболия, да речем, взета от рафта и захвърлена на дивана книга. Мащабът на „нередността“ нямаше значение, важен беше поводът, началният тласък за прехвърлянето на яда от липсващия тук завеждащ редакция върху наличния в момента контингент.

— Господи! — започваше да стене тя. — Колко нерви хабя на тази моя проклетата работа и накрая не мога да се отпусна дори вкъщи. Принудена съм да вземам парцала и да чистя подир вас. Двама големи мъже — и не можете да поддържате елементарен ред. Защо все аз трябва да върша всичко, защо сте стоварили всичката домакинска работа на моите рамене — и да готвя, и да пера, и да чистя, и между другото — да ви печеля и пари!

— Успокой се, мила — отговаряше обикновено баща му, — легни да си починеш, уморена си, сега ние с Вадик ще разтребим, ще оправим всичко, не се ядосвай.

Вадик винаги се чудеше защо баща му не крясва на майка му, не ѝ казва, че между другото и той работи, и то не по-малко от нея, и печели много повече пари, а в апартамента е достатъчно чисто, защото буквално вчера двамата са минали по всяко ъгълче с прахосмукачката.

Майка му се развилняваше все повече, намираше нови и нови кусури на мъжа си и сина си. Щом се убедеше, че опитите ѝ да предизвика съответната реакция са безполезни, започваше да ридае, после отиваше в кухнята, заключваше се и изобщо не желаше да разговаря с тях. След известно време отново ставаше весела и мила, сякаш нищо не се е случило.

— Татко, защо не кажеш на мама, че и ти работиш и носиш заплатата си вкъщи? — питаше момчето.

— Защото, синко, е безсмислено и ненужно — мъгляво му обясняваше баща му. — Мислиш ли, че майка ти не го знае? Разбира се, тя прекрасно знае, че работя, че работата ми е тежка и опасна, затова и заплатата ми е по-голяма.

— Тогава защо ти натяква? Нали всичко знае? — недоумяваше Вадик.

— Сложно е за обяснение, но ще се постарая, нали вече си достатъчно голям, за да разбереш. Тя не натяква на мен, синко, вбесена е от своя началник и от враговете си, но понеже се страхува от тях и не може да им крещи, крещи на нас с тебе. Така е, защото ни обича, има ни доверие и не се страхува от нас. А на враговете си няма доверие, страх я е, ето защо не може да им покаже открито яда си. Разбираш ли?

— Излиза, че ни прави сцени, защото ни обича?

— Разбира се.

— А ти защо никога не ми крещиш? Не ме ли обичаш?

— Ох, синко, какви ги говориш! — усмихваше се баща му. — Ти си ми най-любимият човек в целия свят. Но аз съм мъж, а майка ти е жена. Жените не са като мъжете, те са устроени по-различно — и мислят, и чувстват по друг начин. Никога не се опитвай да разбереш жените, синко, безполезно е. На нас, мъжете, не ни е дадено да ги разберем. Към тях просто трябва да се приспособим — ето, както аз към майка ти.

Някъде към петнайсетата му година у Вадик Бойцов се затвърди убеждението, че баща му е бил прав. Жените са устроени различно от мъжете и това не е само въпрос на физиология. С тях е невъзможно да си имаш работа, защото са непредсказуеми, непрогнозируеми, алогични, постоянно нарушават правилата на играта, и то точно правилата, които самите те въвеждат. Казват: „Не забравяй, точно в осем“ — и не идват изобщо или закъсняват с два часа. Казват, че искат да гледат филм с Ален Делон, а занесеш ли им билетите, хвърлят ги в лицето ти и просъскват: „Притрябвал ми е този стар педераст!“ Никога не ти дават да препишеш, но постоянно се оплакват, че не могат да решат еди-коя си задача и те молят да им помогнеш (тоест да им дадеш да препишат).

Вадик стигна до извода, че трябва да гледа да си няма работа с жени. С изключение на един, но необходим момент. Той дълго не можа да реши за себе си как да съчетае нежеланието да си има работа с дамите и желанието за близост с тях. Докато мъчително обмисляше своята схема за уреждане на живота, всичко се реши от само себе си.

Вадик беше красиво момче. Дори много красиво. Природата, сякаш като подигравка, го бе надарила с уменията да гледа така нежно и проникновено, че момичетата си губеха ума само от един негов поглед. Точно така нежно и проникновено умееше той и да докосва женските ръце, коси, рамене. Без да иска, ги подлудяваше. А като добавим към това и чистите очи, красиво очертаните скули, правите вежди и брадичката с дупчица, получаваше се твърде впечатляваща картина. По-голямата сестра на негов съученик, която беше тогава на цели двайсет и три години, много хареса седемнайсетгодишния десетокласник. По всичко личеше, че не ѝ липсват партньори, но тя пожела Вадик. И го получи.

Процесът на съблазняване на малолетния ученик мина бързо и без особени затруднения. Отначало момчето просто не разбра какво иска Ана от него и прецени неприкрития ѝ интерес като обикновена любезност и доброжелателност. Най-сетне Ана се досети, че самият Вадик никога не е ухажвал момичетата, няма практически навици в такава изтънчена работа като флирта и затова не може да различи искреното дружелюбие от сексуалния интерес. Направи го без заобикалки, след като умишлено създаде подходяща ситуация, в която всеки нормален мъж би трябвало да се възбуди. Е, и Вадик Бойцов естествено се възбуди.

Това беше първият му опит и за това какво и как трябва да се прави той знаеше само от разкази на приятели и от мръсните вицове. Лошото беше, че и разказите на приятелите също не бяха изградени върху реалната почва на практиката, а бяха преразкази на дочути с крайчеца на ухото истории, подправени с плодовете на юношеските еротични фантазии. Момчешкият сексуален фолклор бе култивирал у Вадик сила и издръжливост. Затова когато успя да „отработи“ върху партньорката си цели петнайсет минути, той беше страшно горд и доволен от себе си. Особено като имаше наум предупрежденията от приятелите, че първия път се свършва срамно бързо и обикновено

жените остават неудовлетворени. С него това не се случи, той не се опозори.

— Е, как беше? — самодоволно попита той Ана на шестнайсетата минута. — Добър ли съм?

Това, което стана после, беше абсолютна изненада за него. Ана го отхвърли от себе си, наметна се с одеялото, за да скрие голотата си, и закрещя:

— Махай се оттука, идиот такъв! Да не съм те видяла повече! Господи, глупачка, каква глупачка съм била, мислех, че си човек, а ти... Изрод! Кретен! Вън оттук!

Около седмица по-късно, след безсънни нощи и напрегнати размисли Бойцов схвана, че не се е държал правилно. Не е направил нещо важно, което Ана е очаквала от него. Но какво е било то — така и не се досети. Нещо повече — остана напълно убеден, че тъй като жените постоянно нарушават правилата на играта, които самите те въвеждат, човек никога не може да бъде докрай сигурен, че се държи правилно с тях. Можеш да направиш всичко, както те го искат, и накрая да получиш храчка в душата и ритник отзад.

През следващите три години Вадик на няколко пъти се опита да се сближи с момичета, които му харесваха, но резултатът всеки път беше плачевен. Толкова нежен и привлекателен в общуването (макар че само господ знаеше какво му струва това!), той се оказваше пълна нула, когато се стигнеше до интимност. Ана беше, която само за няколко секунди и с двайсетина думи създаде непреодолима пропаст между понятията „секс“ и „човешки отношения“. Толкова му беше трудно да общува с жените, че необходимостта да влиза в някакви емоционални отношения с тях го ужасяваше. Същевременно случаят с Ана му бе показал, че без такива отношения или поне илюзия за тях няма да получи никакъв секс, както детето не получава посещение на зоологическата градина без три отлични оценки по география. Младият организъм си искаше своето и Вадик стигна до извода, че трябва да търси жена, която да му предоставя тялото си, без да иска в замяна душата му. Отговорът беше прост, както впрочем е просто решението на почти всички сложни задачи: трябваше му проститутка.

Към трийсетата му година животът на Бойцов се подреди. Като добър професионалист, той се научи дълго време да общува и с жени, и със старци, и с деца, можеше да спечели доверието и на директор на

търговска банка, и на бездомник. Но продължаваше да ляга само с проститутки, защото с абсолютна сигурност знаеше, че с тях не е необходимо мъчително да изтръгва от себе си думи и да се нагажда към измислени от тях правила на играта. Плащаш и получаваш своето. И не дължиш нищо друго. През последните две години имаше постоянна партньорка, мълчаливо спокойно момиче, което не вземаше скъпо, а обслужваше добре. С нея не беше нужно да се напруга и това напълно задоволяваше Вадим. Живееше с любимото си куче, симпатичен млад ризеншнауцер, дори не помисляше за женитба, продължаваше да не разбира жените, макар че това изобщо не се отразяваше на професионалната му дейност.

Беше му интересно да изпълнява поръчението, свързано с Анастасия Каменская. И донякъде страшничко. Като четеше информацията за нея, събрана през дългите години наблюдения над годеника ѝ Чистяков, Бойцов виждаше, че нещо тук не е наред. Толкова години заедно, толкова години любовници — и се женят чак сега. Много странно. Според наличните данни Чистяков неведнъж ѝ е правил предложение, но тя винаги е отказвала. Защо? Каква е тази жена, която отказва да се омъжи за човек, с когото и без това живее? Логиката на Вадим беше проста: щом не искаш да се омъжиш, тъй като той не ти харесва, тогава недей да живееш с него. А ако живееш с него, защото той ти харесва, защо не искаш да се омъжиш?

Когато за пръв път видя Каменская „на живо“, той се изненада от нейната невзрачност. И в първия момент си помисли, че май разбира защо тя продължава да живее с Чистяков дори ако той не ѝ харесва. Защото просто може вече да не си намери друг мъж. А така все има някакъв. Но в следващия момент си помисли, че Чистяков, кой знае защо, иска да се ожени за нея. Интересно, какво толкова има в тази жена?

* * *

Супрун бързо изчисли хората, наети от Мерханов да го „отърват“ от Каменская. Сред представляващите интересите на Мерханов само един беше „лице от неславянска националност“, другите бяха московчани. Хората на Супрун ги следяха постоянно и при най-малкия

признак за опасност се свързваха с Бойцов, който лично отговаряше за безопасността на Анастасия Каменская. Разбира се, тази безопасност беше относителна и Бойцов отговаряше за нея само докато не му се стореше, че покушението срещу нея е организирано достатъчно добре и шансовете за разкриване на убийството са минимални.

В 15,10 на 1 март Вадим получи сигнал, че колата с наемниците се движи към Шчолковското шосе, където живее Каменская. Той добре познаваше градските магистрали, а и колата му беше достатъчно мощна, затова пристигна до дома на Каменская само няколко минути след убийците. Знаеше, че тя не си е вкъщи. След като получи сигнала, първо набра номера на служебния ѝ телефон и щом чу в слушалката женски глас, затвори. Беше запомнил гласа ѝ, защото специално за това няколко пъти ѝ се бе обаждал вкъщи, бе мълчал и слушал нейното нетърпеливо „ало, не ви чувам, наберете отново“.

Сега седеше в колата си и чакаше убийците да излязат и да си заминат. След това щеше да се качи в апартамента на Каменская, от който вече имаше ключове, и да види какви са ги свършили там онези. Да оправи нещо, ако не е добре.

— Пак са паркирали тук! — чу се истеричен бабешки глас. — Това е единственото място, откъдето човек може да мине, без да затъне — и пак на него са паркирали! Безобразие, докога ще говорим...

Вадим погледна откъде идва гласът и видя едра, подпираща се на бастун старица, която се опитваше да влезе във входа откъм специалната преграда за паркиране на коли, наричана в бита просто „джоб“. Преградата не беше планирана твърде сполучливо, защото се намираще точно срещу трамвайната спирка и слизащите от трамвая хора, които искаха да влязат в блока, трябваше или да заобикалят калната тревна площ, което беше доста път, или да се промушват между плътно паркираните коли, рискувайки да изцапат палтата или шлиферите си. Тревната площ, заобикаляща преградата, приличаше на черно мътно блато и само някой камикадзе с безупречно зрение и непромокаеми обуца можеше да си позволи да мине през него. Само на едно място някоя добра душа бе прехвърлила дълги дъски, по които можеше относително безопасно да се пресече калта, без тревната площ да се заобикаля. Наемниците бяха паркирали своя сааб точно върху тези дъски...

— Вече ми иде да извикам милиция! — продължи да се възмуцава старицата. Тя наистина се придвижваше трудно и заобикалянето на тревната площ се превръщаше в проблем за нея.

— Много си права — подкрепиха я други две бабички, седнали на пейката пред входа. — Карат си колите, оставят ги, където им е удобно, а за хората не мислят. Нали те са млади и здрави, какво ги интересуваме ние, старите! Надойдоха тука от провинцията, препълниха Москва, човек не може да се размине от тях... лоши хора, ей.

Размяната на мнения бързо обхвана кмета на Москва, Държавната дума и лично президента. Бабите се оказаха съмишленички и още известно време оживено бърбиха, току подхвърляйки нелицеприятни оценки за дейността на органите на властта и управлението достатъчно силно, за да може да ги чуе тяхната едра приятелка, която бе поела на трудно пътешествие около тревната площ. Ситуацията, която известно време забавлява Вадим, завърши съвсем неочаквано.

— Не, Вера Исаковна, аз все пак ще се обадя на милицията, да го глобят този шофьор. Вижте, номерът му не е московски, нали ви казах, всичките ни неприятности идват от провинциалистите. Сега ще си запиша номера...

Старицата извади листче и молив и старателно си записа номера на колата. И така спаси живота на своята съседка Настя Каменская.

След известно време наемниците излязоха от входа, качиха се в сааба и заминаха. Беше 16,30.

След още няколко минути Вадим се качи на деветия етаж, където живееше Анастасия, внимателно огледа вратата на апартамента ѝ и забеляза, че най-долу черната тапицерия от изкуствена кожа е леко резната. Приклекна и огледа подозрителното място. После леко го докосна с пръсти — точно така, цепнатината беше покрита отгоре с тиксо, та пълнежът да не се подаде изпод кожата и да не привлече вниманието. Вадим извади от джоба си малък кожен калъф с инструменти и се захвана за работа. След минута на дланта му лежеше вече съвсем безобидното малко взривно устройство, което трябваше да се задейства, когато Каменская отвореше вратата на апартамента си. Тънка жица свързваше вратата с дървения праг. При отварянето на вратата жицата се скъсва и протича процес, аналогичен на

изваждането на щифта от граната лимонка. Вратата и нейната стопанка щяха да бъдат разкъсани на парчета.

Бойцов си пое дъх и прибра опасната играчка в джоба си. Инак — добра работа, ако не беше гневната старица, която си записа номера на колата, докарала убийците. Бабичките край входовете са първите, които служителите на милицията разпитват, когато в блока се случи нещо — било то обир или убийство. Ако не беше станало това, още днес можеше да е приключено с Каменская и утре щеше да се възобнови работата върху прибора, който е толкова необходим на Супрун.

Той се прибра и отново звънна на Каменская в службата ѝ. Тя пак си беше на мястото. Часовникът показваше 17,42.

* * *

Огромната зала за съвещания в Института беше пълна с хора едва наполовина. Защитата на дисертация отдавна бе престанала да буди интерес у научната общественост. Освен членовете на съвета, на заседания идваха само онези, чиито въпроси се решаваха на тези заседания, а също и „феновете“ на кандидатстващите за научни степени: техни колеги, приятели, роднини (то се знае, ако темата беше открита, а не засекретена).

Самите членове на Научния съвет се държаха като на прием, разговаряха помежду си тихо, на групички от по двама-трима души, обменяха впечатления с хора, с които отдавна не бяха се виждали, ставаха и се местеха, излизаха от залата и отново се връщаха. Никой не слушаше горкия дисертант, той си мънкаше нещо под носа, дори без да се опитва да надвика постоянния умерен шум от бърбене в залата. Когато дойде редът на официалните опоненти, шумът стихна: опонентите бяха хора уважавани и макар че никой не възнамеряваше да ги слуша, все пак трябваше да се прояви учтивост.

— Има думата официалният опонент, докторът на техническите науки професор Лозовски — тържествено възвести председателят на съвета Алхименко, направи строга физиономия и хвърли към членовете на съвета унищожителен поглед.

— Уважаеми колеги! — започна Лозовски, след като тронаво се покатери до трибуната и я прегърна, сякаш някой искаше да му я отнеме. — Пред себе си виждаме плода на дългогодишен труд, който сам по себе си заслужава голямо уважение. Разбира се, имам предвид труда, а не плода. Нашият дисертант, Валерий Йосифович Харламов, ни е представил несъмнено интересна работа, която напълно ясно ни дава отговора на главния въпрос: може ли един кандидат за научна степен да извършва самостоятелна научна работа, има ли той достатъчен потенциал за това. Целият смисъл на написването на една кандидатска дисертация се състои именно в това, ако не ме лъже паметта и ако разбирам правилно изискванията на Висшата атестационна комисия.

След като произнесе тази тирада, Лозовски млъкна и извърна глава към Вячеслав Егорович Гусев, който като научен секретар трябваше да знае всички правила и изисквания на ВАК. Вячеслав Егорович изразително кимна, като се постара да не се разсмее. Тази сцена се разиграваше всеки път, когато Лозовски опонираше при защита. Той беше единственият учен, който твърдеше, че при защита на дисертация се обсъжда не същината на написаното, а нивото и качеството му. „Ако обсъждахме същината, Айнщайн никога не би успял при защита пред нашия съвет, защото всички ние в един глас щяхме да кажем, че не е прав. Дисертантът не се и нуждае всички ние дружно да смятаме, че е прав, защото ако ние давахме научни степени само на онези, с чиито позиции сме съгласни, науката не би могла да се развива. Не би се появила нито една нова научна школа. Никой не би могъл да каже нова дума в науката, защото новото е опровержение на старото. По време на защитата на една дисертация ние трябва да отговорим само на един въпрос: достатъчна ли е научната култура на кандидата, добросъвестен ли е той при анализа на резултатите от своите експерименти, логичен ли е в разсъжденията си, способен ли е да измисли нещо оригинално. Или още по-просто казано, при защитата ние трябва да решим има ли той мозък в главата си или няма. Това е то. И аз в своето изказване в качеството си на официален опонент ще говоря само за това. Ако не ви харесва, не ме канете да опонирам“ — категорично заявяваше професор Лозовски.

Подобна позиция импонираше на дисертантите и те винаги молеха Лозовски да им бъде назначен за официален опонент. Но

имаше няколко случая, които също добре се помнеха, когато упоритият професор, след като бе прочел грамотна и солидно изработена дисертация, бе казал при защитата:

— Не мога да опровергая нито една дума от тази дисертация. Всичко в нея е правилно. Всичко — от първата главна буква до последната точка. И от това на мен ми доскучава. Тази дисертация е една добра студентска курсова работа — но не повече. Не виждам тук работа и мисъл. Не долавям и пиетет към експеримента. Мнението ми е следното: кандидатът не е готов за самостоятелна научна дейност, рано е да му се присъжда научното звание кандидат на науките.

Някои хора идваха да чуят Лозовски, както се ходи на цирк. Научаваха на коя защита, първа или втора поред, опонира той, идваха в залата на Съвета и си тръгваха, когато Михаил Соломонович слезете от трибуната.

— Изпитвам дълбоко уважение към научния ръководител на нашия кандидат, професор Бороздин — продължи да говори Лозовски. — И тъй като добре познавам научния стил на Павел Николаевич, аз особено внимателно се задълбочих в текста на представената дисертация в старанието си да доловя влиянието на научния ръководител и може би липсата на научна самостоятелност у Валерий Йосифович Харламов. Ала не! — При тези думи Лозовски вирна изкривения си от подагра показалец. — В тази работа аз не съзрях и най-малка следа от присъствието на Павел Николаевич. Създава се впечатление, че професор Бороздин просто е ограбил нашата държава, като е получил пари за научно ръководство на човек, който изобщо не се е нуждаел от такова ръководство, тъй като е напълно зрял учен.

Залата се оживи. Всички разбираха, че Михаил Соломонович се шегува и че всъщност с тези думи той изказва най-висока похвала за дисертанта. Но и друг път се беше случвало нещо подобно... А тогава се свърши с това, че ученият, който бе смятан за научен ръководител на дисертанта, бе лишен от професорско звание, защото след точно такова изказване на Лозовски се разбра, че той изобщо не е осъществявал научно ръководство спрямо нито един кандидат, защото много отдавна е изостанал от науката и от дълги години вече нищо не е разбирал от нея. Получаваните от аспиранти и кандидати глави и абзаци е предавал на сина си, талантлив млад физик, който е правил забележки по страниците и е обяснявал на баща си същината на въпросите си. После

татенцето с умен вид е преразказвало всичко това на кандидатите. Много му се е искало да запази името си в науката, много му е харесвало да бъде професор и грижливо е пазел тайната си — тайната, че отдавна е престанал да бъде професор. Скандалът беше много шумен и оттогава хората започнаха да идват в залата на съвета „на Лозовски“, както навремето хората са ходили на цирк да гледат акробатите, работещи без обезопасяване, ходели са всеки ден, все с надеждата, че ето, днес най-сетне нещо ще се случи.

— Надявам се в своето изказване научният ръководител да ни поясни кого все пак е ръководил през всичките тези години и в какво се е състояло това ръководство — продължи да се майтапи Лозовски.

— Непременно, Михаил Соломонович — обади се от мястото си Бороздин.

Членовете на съвета се закискаха. Те разбраха, че точно преди заседанието някой е почерпил стареца Лозовски с чашчица две коняк.

Вратата тихичко се отвори, влезе Лисаков и като гледаше да не привлеча вниманието, седна на най-близкото до Литвинова свободно място.

— Е, какво става тук? — шепнешком попита той.

— Лозовски се кодоши, както винаги — също шепнешком отговори Ина Фьодоровна. — Ами ти защо дойде? Да послушаш нашия Соломонич ли?

— Именно. Жалко, закъснях, нещо не си пресметнах добре времето. Как е Харламов? Притеснява ли се?

— Има си хас да не се притеснява. Виж го, седи — бял като тебешир.

— Че защо толкова се е панирал? Да не е получил лоши отзиви?

— Май че не. Гусев веднъж подхвърли, че всички отзиви за автореферата му са положителни, а във водещата организация Валерий отиде лично, за да си няма разправии с пощата.

— Защо тогава се притеснява толкова? Разбирам да беше зелен аспирант, дете всичко това му е непознато. А Харламов е присъствал на толкова защити в живота си, че трябва да знае наизуст целия сценарий.

— Е, ама и ти си един, Гена! — ядоса се Литвинова. — Лесно е да се приказва отстрани. Спомни си как ти си защитавал кандидатската си дисертация. Сигурно си бил потен от страх.

— Ама че сравнение! — тихичко се засмя Лисаков. — Тогава аз бях на двайсет и шест и ме беше страх изобщо от всичко, а видех ли Соломонич, припадах, нали в института бях учил по неговите учебници, за мене той беше нещо като монумент в чест на биофизиката, а ей го на — жив и топъл, лично той. А Харламов между другото е двайсет години по-голям, отколкото бях аз тогава. Така че неговото е друга работа.

Лозовски завърши изказването си и бавно слезе от трибуната. Започна да говори вторият официален опонент. Геннадий Иванович погледна часовника си.

— Часовникът ми май е спрял? — намръщи се той, взрян в циферблата. — Колко е часът?

— Четири без петнайсет — отговори Литвинова.

— А моят показва три и десет. Затова значи закъснях за Лозовски, а уж добре си бях направил сметката. Слушай, да знаеш случайно дали Соломонич ще опонира и при втората защита?

— Разбира се. Тази дисертация е много спорна, самият научен ръководител е нарочил дисертанта, че нали, не го слушал и си правел каквото си иска, тъй че той, ръководителят, не поемал отговорност за научната страна на въпроса. А Лозовски си умира за такива работи. Голям спектакъл ще стане. Току-виж, се сбили. За втората защита ще се събере целият Институт.

— Чудесно! — потри ръце Лисаков. — В такъв случай имам едно предложение. Да идем сега в моя кабинет, ще ти покажа нещо от последните резултати, да ги обсъдим набързо, хем ще пийнем и чаец, а за втората защита ще се върнем тук. Става ли?

— Какво приказваш, Гена? Ум имаш ли? Ами че аз съм дошла да окажа морална подкрепа на Валерий. Как ще си тръгна и ще го зарежа? Не, не мога. Виж, освен мене, няма никого от нашата лаборатория, човекът ще се обиди.

— Как да няма? Ами Бороздин?

— Той не се брои. Той му е научен ръководител и член на съвета. Представяш ли си Харламов да погледне към залата и да не види никого, да няма кой да му се усмихне за кураж. А най-страшният момент е, когато членовете на съвета се оттеглят за гласуване. Много добре си спомням този ужас. Стоиш в коридора сам-самичък и си мислиш, че ето зад тази врата се решава съдбата ти, в тази стая са се

събрали учени мъже, дето изобщо не ги е еня за живия човек, дето и да се блъснат в тебе, няма да те видят и изобщо не щат да те знаят. Много по-интересно им е да изпушат по цигара, да пийнат чай, да си побъбрят, да звъннат на някого по телефона. Защото попълването на бюлетината и пускането ѝ в урната отнема половин минута. А те се мотаят половин час, защото не им се връща в залата, пръсват се по целия Институт, отбиват се при приятели, решават някакви свои си проблеми. И ти през цялото това време клюмаш в коридора между залата и стаята за гласуване и умираш. И не си потрябвал на никого. И твоята дисертация, над която си се мъчил по цели нощи, на никого не е потрябвала. Не е хубаво в такъв момент да няма никого до Валерий. По себе си знам колко е тежко това.

— Ама ти да не си била сама тогава?

— Сама бях. За този половин час преживях нещо, дето и на врага си не го пожелавам. Защото аз бях на трийсет и шест, когато защитавах, а това е съвсем различно от твоите двайсет и шест.

— Но защо, кажи, интересно ми е.

— Ами защото колкото си по-стар, толкова повече неща си принуден да пожертваш, за да напишеш тази проклета дисертация. Когато я пишеш като аспирант, както е било с тебе, ти я започваш на двайсет и три, завършваш я на двайсет и шест и нищо не си загубил дори да не я защитиш успешно или изобщо да не я защитиш. Както всичко е било пред тебе, така си и остава. А когато се занимаваш с дисертация не по време на аспирантура, а без откъсване от работното място, и я пишеш не три, а десет години, и тези десет години се падат през твоята трийсет и четвърта или дори по-късно, тогава твърде често ти се налага да избираш кое да предпочетеш. Науката или семейството. Науката или детето. Науката или здравето. Науката или престарелите ти родители. От всички страни те притиска моралният дълг по отношение на някого или по отношение на тебе самия. И ти правиш избора си, като си спечелваш бели коси и белези от рани по съвестта. Та така, Геночка, докато стоиш в коридора и чакаш резултатите от гласуването, ти мислиш само за едно. Спомняш си всички жертви, които си принесъл на олтара на своята, ще прощаваш, дрислива дисертация, и се чудиш дали те не са били напразни и струвала ли си е дисертацията всичките тези жертви. И разбираш, че ако ей сега членовете на съвета се съберат в залата и председателят на

преброителната комисия обяви, че за тебе са пуснати повече черни топки, ще излезе, че всичките тези жертви са били напразни. Ще си спомниш жената, може би най-прекрасната в твоя живот, от чиято любов си се отказал. Ще си спомниш колко тежко са боледували родителите ти, а ти не си бил до тях. Много неща ще си спомниш. И когато научиш, че са те бламирали на защитата, ще разбереш, че си живял неправилно, че не си заложил на добрия кон и в крайна сметка си загубил всичко, след като си принесъл толкова много жертви.

— Добре, добре, добре, предавам се — вдигна ръце Лисаков. — Убеди ме, че съм чудовищен егоист. В знак на солидарност ще седя с тебе до края, а после ще дойда да оказваме морална подкрепа на Валерий Йосифович, докато той страда в коридора. Само че ми кажи кога най-сетне ще се заемем с работата си, а? Тя си стои и нас чака, никой няма да ни я свърши.

— Гена, честна дума, още утре сутринта почваме. Между другото ти смяташ ли да си довършиш докторската или съвсем я заряза?

— Инка, остави ме. Бороздин вече ме изтормози с тази докторска, не започвай и ти сега.

— Добре, няма. Я сега да чуем какво ще отговори Бороздин на Лозовски.

Лисаков и Литвинова замълчаха, загледани как Бороздин бавно тръгва към трибуната.

* * *

Той гледаше сияещия, доволен от себе си Лозовски и чувстваше как у него кипва омразата. Стар палячо. Циркаджия. Откачен маразматик с отвратителен, скърцащ глас и редички бели косми по главата. О, колко мразеше всички насядали в тази зала, колко го дразнеха те със своята глупост, примитивност, бърбировост! Дано по-скоро всичко приключи, да довършат прибора и да получат парите за него. И никога повече да не вижда тези гадни мутри, да не чува тези гласове, дето надутото дрънкат какви ли не щуротии.

Първия път Мерханов нещо се издъни. Интересно, ще успее ли днес? За днес му отпусна времето от три до седем вечерта. Можеше да

му даде и повече, ако знаеше предварително, че Лозовски ще бъде в таква бойно настроение. Обикновено защитата на една кандидатска дисертация продължава час и четвърт, най-много час и половина, и то заедно с гласуването и обявяването на резултатите. А днес защитата се проточи вече час и двацет минути, хем още не са отишли да гласуват.

Каменская май се поукроти. След посещението при Томилини то веднъж не се е появявала в Института, а и Коротков прескача само от време на време. Вярно, тогава моментът беше опасен: отнякъде се беше взела карта с ясно очертаната зона на действие на антената. И ако беше по-хитра, тази госпожица щеше здраво да захапне тази карта и да догризе въпроса до победен край, тоест до антената и до прибора. А тя отстъпи. Тъй че като нищо може да се окаже, че не са необходими никакви радикални мерки и те могат спокойно да продължат работата си върху прибора. Вярно, без Каменская щеше да е по-спокойно. Така или иначе, трябва да се изчака още седмица. Ако през тази седмица Мерханов я премахне — хак ѝ е! А ако не успее, работата пак ще може да продължи.

Ина нещо е нервна напоследък. Когато ѝ каза, че работата трябва да се спре, тя изпадна в паника, каза, че много е разчитала на парите, които ѝ беше обещал за работата върху прибора. За какво ли са ѝ пари на тази стара мома? Като я видиш как изглежда и как се облича, можеш да си помислиш, че живее от подаяния. Дори от нейната оскъдна заплата сигурно ѝ остават пари. Да не би да е нелегална милионерка като Корейко? Да трупа пари и да ги събира в куфар? Че за какво са ѝ? Живее сама, има си апартамент, какво повече ѝ трябва? Господи, да можеше той да живее сам и никого да не вижда! Самотата — ето най-висшето щастие. Над него е само смъртта.

* * *

Тази вечер всичко беше, както обикновено. Настя пак се прибра късно от работа и пак я мързеше да си приготви вечеря, поради което се задоволи с чаша чай с поредния безвкусен сандвич. Поговори по телефона с втория си баща, после се обади на Льошка. Взе си душ. Погледа телевизия. Дълго лежа в тъмното със затворени очи и мисли. Най-сетне, към два часа през нощта, успя да заспи.

Днес отново бе се разминала на два милиметра разстояние със смъртта. И отново не бе забелязала това.

ЕДИНАЙСЕТА ГЛАВА

Бойцов следваше Анастасия Каменская още от сградата на Градското управление на „Петровка“. Беше петък, 3 март. Тя пак се прибираше от работа късно и пак ѝ предстоеше да мине покрай оня паркинг, където неотдавна се бяха опитали да я нападнат.

От метрото до автобусната спирка вече им оставаше съвсем малко път, когато Бойцов видя пред себе си познатата кола. Беше същият сааб, чийто номер преди два дена бе записала старицата пред блока, където живееше Каменская.

Когато останаха само няколко метра между Настя и колата, тя бавно потегли насреща ѝ с угасени фарове. Вадим успя да забележи как задното стъкло заслиза надолу. За вземане на решение не му оставаше и десета от секундата. Той се втурна напред, разблъсквайки минувачите, с невероятен дълъг скок настигна крачещата пред него жена с небесносиво яке и падна заедно с нея на калния мокър тротоар. Саабът рязко набра скорост и изчезна.

Каменская лежеше неподвижно и той се уплаши, като помисли, че си е ударила главата и е изгубила съзнание.

— За бога, извинете — подзе Вадим, докато ставаше. — Позволете да ви помогна.

Наведе се над Настя и срещна погледа ѝ — ядосан и искрящ от бликналите сълзи. Тя мълчаливо му подаде ръка и той внимателно я вдигна от земята. Яркосиньото яке бе станало сиво-кафяво, а дънките бяха буквално подгизнали.

— Господи, какво направих! Мило момиче, толкова съм виновен, че дори не знам какво да сторя сега. Нека ви откарам с такси.

— Не е нужно — процеди тя през зъби. — Живея съвсем наблизко. Закъде се бяхте втурнали така?

— За автобуса. — Вадим се усмихна виновно. — Моля ви, позволете ми някак да изкупя вината си. Какво мога да направя за вас? Искате ли да ви купя ново яке?

— Искам — неочаквано се усмихна тя. — Обаче веднага. Нали трябва с нещо да си стигна до вкъщи, а в такъв вид ще ме прибере милицията, ще си помислят, че съм някаква клошарка. Да знаете случайно някое химчи наблизо? Впрочем сигурно вече всичко е затворено.

— Има — зарадва се Бойцов. — Наблизо има един хотел, където химическото чистене работи денонощно, на самообслужване е. Хайде, ще ви заведе.

— В хотела? — недоверчиво попита Настя. — „Сапфир“ ли имате предвид? Та там всичко е с чужда валута.

— Има и обменно бюро. Хайде.

— Не — поклати глава тя. — Пак ще излезе много скъпо. Нямам у себе си толкова пари.

Тя опипа мокрото си яке и вдигна длан до очите си. Дланта ѝ беше почти черна от калта.

— По дяволите, как можахте! — възкликна, вбесена. — С какво ще отида на работа утре?

— Точно затова сега трябва да отидем при химчито — отвърна Бойцов. — Щом нямате пари, ще ви дам. Но наистина, толкова ми е неудобно, непременно трябва да направя нещо за вас. Моля ви, позволете ми поне да платя за почистването. Хайде, мила госпожице, много ви моля.

— Добре, да вървим — уморено въздъхна тя. — Само че ми оставете телефона си, утре ще ви се обадя и ще ви върна парите.

— Само така ли ще ги вземете? — дяволито се усмихна Бойцов.

— Само така — твърдо отговори Настя.

Тя решително тръгна към хотел „Сапфир“ и веднага със стон се хвана за кръста.

— Ох, дявол да го вземе, май пак съм си ударила гърба. Само това ми липсваше!

— Защо? — сериозно се разтревожи Бойцов. — Болен гръб ли имате?

— Ужасни болки... вече от няколко години. Пак така лошо паднах и ето на... — Тя смутено разпери ръце. — Сега ще трябва да ми носите сака.

— Разбира се, разбира се — сепна се той. — Дайте, ще го нося. А какво казват лекарите за гърба ви? Как трябва да се лекува?

— Ами аз не ходя по лекари, нямам време.

— А, това не е хубаво. С гърба шега не бива, отнася се най-вече за жените. Знаете ли, при раждане това винаги се отразява. Имате ли деца?

— Не.

— Значи ще имате — авторитетно предрече Вадим. — Затова непременно се погрижете за гърба си.

— Добре, непременно ще се погрижа, когато ми остане време — с половин уста обеща Настя.

— И кога ще ви остане време?

— Когато се накая да се пенсионирам — разсмя се тя. — Между другото сигурен ли сте, че ще ни пуснат в този валутен рай? Моят вид е направо...

— Все някак ще се промъкнем — безгрижно отвърна Бойцов. — Най-важното е да направиш нахална физиономия и — напред!

Портиерът ги пусна безропотно, с което безкрайно изненада Настя.

— Представете си — бърбеше тя, докато смъкваше от себе си мокрото кално яке, — излиза, че за да влезеш във валутен хотел, трябва да изглеждаш колкото може по-зле, така минаваш за чуждестранен турист. Всъщност това е много логично, отдавна съм забелязала, че туристите са облечени много просто и удобно. И колко ще ми струва удоволствието да възкреса това яке?

— Дванайсет долара — отговори Вадим, който изучаваше обявите на гишето, зад което седеше служителката от химическото чистене.

— Охо, петдесет и пет хиляди рубли, дори повече! Скъпо ще ми струва вашият автобус — каза тя, докато пъхаше якето в барабана и го затваряше. — Човек се ядосва, когато прави напразни жертви.

— Не ви разбрах? — въпросително я погледна Бойцов.

— Какво искате да кажете с това „напразни жертви“?

— Ами това, което казвам, благодетелю. Щом така спокойно стоите тук с мен и чакате, докато якето ми се почисти, значи не сте бързали чак толкова. Защо е трябвало да гоните автобуса презглава? Заради какво?

„Заради живота ти, Анастасия Каменская, ето заради какво — мислено ѝ отговори той. — Когато стъклото на колата започна да се

отваря, разбрах, че сега ще стрелят по тебе. Без никакво съмнение щяха да те уцелят, защото ти вървеше бавно, а те тъкмо се бяха задвижили. В такива условия само кон няма да уцели. Но стрелба от кола не е вариантът на убийство, който ми е удобен. Стрелбата от кола е сериозна работа, тя винаги показва желание да бъде отстранен конкретен човек и не прилича на спонтанно убийство, при което жертва може да стане всеки срещнат. Виж, тогава, до паркинга, всичко беше замислено както трябва. Ако не беше милиционерският патрул, който се намираще само на две крачки, всичко щеше да свърши още тогава. Дори бомбата, която завчера бяха заложили под вратата ти, можеше да мине за хулиганска или екстремистка постъпка, особено ако ние бяхме взели съответните мерки и бяхме подхвърлили на нужните хора нужната информация, че това е било акция, насочена срещу милиционерите изобщо. Можеше да се измисли нещо, ако не беше твоята досадна куцокрака съседка, дето си записа номера на колата. А пък днешният опит беше под всякаква критика. Типично поръчково убийство. А ние не искаме такова. Е, добре, щом така и така се наложи да се запозная с теб, нека опитам да разбера колко знаеш, хем и да науча защо така спешно си решила да се омъжиш.“

— Наистина не бързах заникъде — заоправдава се той. — Просто автобусите се движат нарядко и ако го бях изпуснал, кой знае колко трябваше да чакам следващия.

— Жалко, че и дънките ми са кални! — въздъхна тя. — Можехме да влезем в бара да пием кафе, и без това трябва да чакаме двайсет минути.

— Кафе ли искате? Аз ще ви донеса.

— Какво, тук ли?

— Защо не? Извинете, не ви зная името...

— Анастасия.

— Вадим — представи се и той. — Така е, Анастасия, на валутните хотели това им е хубавото — в тях и порядките са валутни. Вие ходили ли сте в чужбина?

— Случвало ми се е.

— Тогава сигурно знаете, че след като си платите сметката на бара, можете да си отнесете чашата или халбата където си искате, ако ще и на края на света, разбира се, не и навън от хотела, и никой дума

няма да ви каже. Смята се за напълно нормално човек да иска да изпие кафето си там, където му харесва, например на чист въздух, на стълбището, ако ще — и под стълбището. Ще искате ли и нещо друго, освен кафе?

— Не, благодаря, нищо друго. Само кафе.

— Паста, да речем? Ядки? Сок? Някакъв алкохол?

— Не, само кафе, ако обичате.

Вадим тръгна към бара да донесе две чаши кафе. Странна е някак, не прилича на другите, помисли си той. Когато падна, почти плачеше от болка, но не се разкрещя, не вдигна скандал. Съгласи се да вземе пари само при условие че ще ги върне, не обича да остава дължна. Отказа да се качи с него в такси, значи е предпазлива. На темата за болния гръб и бъдещите деца не реагира — изглежда, не е тръгнала да се омъжва, защото е бременна. Не иска да го охарчва, поиска си само кафе.

Всичко това толкова не му приличаше на другите жени, с които Вадим си налагаше да общува... Той с изненада почувства, че не изпитва дискомфорта, който вече бе свикнал да го скована в женска компания. Да, Каменская не приличаше на другите, но той, кой знае защо, не се напрягаше в очакване на някакви хитри номера от нейна страна. Изглеждаше му обикновена и разбираема, сякаш не криеше у себе си опасни дълбини и неочаквани водовъртежи. Странно. Може би е така, защото е толкова грозничка и невзрачна и той не я възприема като жена, с която може да флиртува, която може да ухажва и с която може да легне в кревата.

Той взе от бара две чашки кафе и внимателно, като се стараеше да не ги разплиска, ги занесе в помещението на химическото чистене. Каменская седеше в същата поза, в която я беше оставил, потънала в дълбок размисъл. Сякаш дори не бе забелязала отсъствието му.

— Заповядайте, молим. — Той тържествено постави чашките на ниската масичка до нейния фотьойл.

Тя мълчаливо пое чашката и отпи няколко малки глътки. Вадим гледаше ръката ѝ, хванала чашката, и се любуваше на красивите очертания на дланта и пръстите ѝ. Ръцете ѝ бяха изящни, с нежна кожа, само дето дългите бадемовидни нокти не бяха лакирани. Тя сякаш знаеше колко красиви ръце има, но не искаше да привлича вниманието на околните към тях.

— А може ли да се пуши тук?

— Тук може всичко — засмя се той. — Нали ви обясних? Сега ще донеса пепелник от вестибюла.

Вадим донесе пепелник и докато Настя пушеше, все така замислено мълчалива, крадешком заразглежда новата си позната. Странно лице има, със строги и правилни черти, прав нос, високи скули, красиво очертани устни. Но кой знае защо, всичко заедно създава впечатление за неизразителност и безцветност. Може би защото има светли вежди и ресници — по лицето ѝ няма нито едно ярко петно? Ако си сложи грим, сигурно ще се превърне в красавица. Нима не знае това? А ако го знае, защо пренебрегва възможността да бъде привлекателна? Не, тя определено не прилича на никоя друга жена.

След няколко минути барабанът спря. Вадим скочи, извади якето, по което не бе останало нито петънце, и го намести на окачалка, за да се проветри.

— Защо? — учуди се Настя.

— Да се проветри от миризмата. Тези почистващи препарати са много зловонни — обясни ѝ той. — И без това имате още кафе, допийте си го.

— Дайте да си запиша телефонния ви номер — каза тя и извади от чантата си химикалка и бележник. — По кое време е удобно да ви се обадя?

Той ѝ продиктува номера.

— Това е домашният ми телефон, така че можете да се обадите по всяко време, от шест сутринта нататък.

— Толкова рано ли ставате? — изуми се тя.

— Понякога и по-рано. Но в шест винаги съм на бойна нога. Ще ми се да си поспивам повечко, но кучето не ми позволява. Точно в шест пристига и започва да ми ближе носа, а направя ли се, че спя — да ми смъкна одеялото със зъби. Така че можете да се обадите и рано сутринта, и късно вечерта, не бойте се, никого няма да събудите. Живея сам.

Настя го погледна от упор, но нищо не каза. Този поглед накара Вадим да потръпне. Тя какво така?... Не му вярва ли? Или той нещо е преиграл, прекалил е с нещо?

— Благодаря ви, Вадим — каза и облече чистото си яке, което още миришеше на химикали. — Утре ще се свържа с вас по телефона и ще ви върна парите.

Тя със замах праметна през рамо дългия ремък на големия спортен сак и лицето ѝ се изкриви от болка.

— Много ли ви боли? — съчувствено попита Бойцов.

— Много. Нищо, ще докретам някак.

— Защо все пак не вземем такси? Аз ще го платя.

— Не — категорична беше тя. — Ще си ида с автобуса. Ако искате, можете да ме изпратите, ще ми носите сака.

Те излязоха от хотела и бавно тръгнаха към автобусната спирка.

— Сакът ви е доста тежичък за такава хубава жена — пошегува се той. — Какво носите в него? Продукти ли?

— Не обичам грубите ласкателства, изобщо не съм хубава. А в сака нося какви ли не глупости.

— Нещо служебно?

— И така може да се каже — усмихна се тя.

— А какво работите?

— Знаете ли, Вадим, има професии, към които е опасно да си признаеш, че принадлежиш. Например ако кажеш, че си лекар, събеседникът ти веднага започва да се оплаква от разни болести и да иска да му поставиш диагноза и да му назначиш лечение. Или пък ако кажеш, че си телевизионен техник, веднага те помолват да погледнеш нечий апарат. Хем не ти се занимава, хем е неудобно да откажеш.

— Значи сте лекарка?

— Не. Аз съм телевизионен техник.

— Моля, сериозно ли?

— Абсолютно. И ако сега ме помолите да ви поправам телевизора, ще си взема сака и ще продължа сама. Нека ви мъчи съвестта, задето една нещастна жена с болен гръб страда заради вашето упорито любопитство.

Той прихна да се смее.

— Знаете ли, вие сте абсолютно необикновена жена. Не стига, че не ми зашлевихте шамар, когато ви съборих в калта и ви повредих гърба, якето и дънките, не стига, че ми отказахте да ви помогна безвъзмездно — не искате да вземете от мен пари и да ви откарам с

такси, не стига, че имате удивително стоворчив характер, ами на всичко отгоре сте и телевизионен техник. Това не може да бъде!

— Защо да не може? Ето ме тук, можете да ме пипнете, истинска съм. Нашият автобус, качваме се.

В автобуса Вадим, като нещо съвсем естествено, извади от портфейла си две билетчета и ги продупчи.

„Освен това си и много добре тренирана, Каменская. Та ти имаш право на безплатно пътуване като служител на милицията. Защо не ме спря, когато извадих двата билета? Поддържаш легендата, че си телевизионен техник, нали? Добре, тъй да бъде.“

Пропътуваха четири спирки и слязоха. Настя го поведе през тъмния пущинак, където той беше идвал преди няколко дена.

— Какво неприятно място! — каза Вадим. — Не ви ли е страх да минавате оттук сама?

— Страх ме е, но какво да се прави? Другият път е с десет минути по-дълъг и между другото — не е много по-светен. И там е тъмно и безлюдно.

Бойцов си помисли, че сега тя ще му разкаже как замалко не са я ограбили точно на това място. Но тя, кой знае защо, не го направи.

— Помолете някого да ви посреща, щом се прибирате толкова късно.

— Какво сега, вечер на безплатните съвети ли имаме? — засмя се Настя. — Ту ми казвате да си лекувам гърба, ту ми препоръчвате как да се прибирам вкъщи...

— Извинете — смути се Вадим. — Не исках да изглеждам натрапчив. Вие май сте много независима жена?

— Да, аз съм много независима жена. Е, стигнахме, Вадим, благодаря ви. Живея в този блок. Дайте ми сака.

Той неохотно ѝ подаде тежкия сак и с изненада почувства, че не иска да се разделя с нея. Нима му харесва? Не, определено не, като жена тя не представлява за него никакъв интерес. И същевременно му е интересна именно като жена, защото не прилича на другите жени. За пръв път в живота си той разговаря с жена напълно свободно, без скованост и притеснения, разговаря като с мъж. Излиза, че с тях може да се общува ето така — просто, леко, изпитвайки удоволствие, без да мислиш с ужас какво ще стане, когато работата стигне до главното. Защото с *тази* жена главното е съвсем друго. С нея не може да се

хитрува, не можеш да я мамиш. Тя е твърде... Той дори не можеше да намери думата, за да формулира мисълта си. Умна? Праволинейна? Потайна? Дявол знае каква е тази жена, но ако той иска да получи нещо от нея, единственият му ключ трябва да бъде абсолютната откритост. Прямотата.

— Извинете, Анастасия, не искам да ви се сторя банален и нагъл, затова няма да намеквам за чаша чай във вашата кухня. Може да ме разберете неправилно. Но искам да знаете, че много ме е яд, задето пътят до вас се оказа толкова кратък. Честна дума, много ме е яд. Няма да ви питам за телефонния ви номер, но искрено се надявам вие да ми се обадите.

— Разбира се, че ще ви се обадя — сериозно отговори тя. — Не мога да понасям да дължа пари, а дванайсет долара за мен са голяма сума. Така че не се безпокойте, непременно ще ви се обадя. Лека нощ, Вадим.

Той погледа как тя се скри във входа и постоя още известно време замислен край нейния блок. После се обърна и бързо пое към автобусната спирка. Интересно, кога ли тя ще се обади?

Ситуацията неочаквано се усложни и обърка всичките му карти. Не беше искал да се запознава с нея, но днес можеше да я спаси само по този начин. Сега нейната охрана ще трябва да се повери на друг колега, върху когото ще легне и задължението да следи опитите да я убият. А той, Бойцов, ще трябва да се превъплъти в ролята на ухажор, който ще измъква информация от Каменская. Предчувстваше, че тази роля няма да му е по силите. Анастасия явно не възнамерява да афишира принадлежността си към криминалната милиция и интереса си към Института. За да я принуди да се разкрие, трябва да се сближи и сприятели с нея, а в ситуация, при която на нея ѝ предстои да се омъжи, това едва ли ще бъде възможно. За тази цел ще трябва най-малкото да изиграе влюбване, бързо преминаващо в неуправляема страст. Ще може ли да я измами с това? Едва ли. И после, той не ще успее нищо да ѝ докаже, защото няма да може да прави любов с нея. Не, за Каменская е нужно нещо друго. Нещо друго...

* * *

Настя угаси лампата, уви се в одеялото чак до брадичката и се сви на кравай. Знаеше, че няма да заспи скоро, приспивателното ѝ се беше свършило, а все не успяваше да си купи нова опаковка. Ту лекарството, което ѝ трябваше, го нямали, ту ѝ искаха рецепта, за която трябваше да иде до поликлиниката, ту аптеката беше затворена, когато Настя, надвивайки феноменалния си мързел, все пак стигнеше до нея.

Опита се да подреди мислите си, защото нещо не ѝ харесваше. Първо трябваше да разбере какво именно не ѝ харесва. „Всичко — отговори си веднага. — Всичко не ми харесва. Не ми харесва този Вадим, макар че инак е симпатичен и приятен мъж. Защо не ми харесва — това искам да разбера. Не ми харесва и още нещо, но не мога и не мога да му хвана нишката. От тази сутрин имам някакво неприятно усещане. Да започнем от самото начало.“

Тя се събуди, както обикновено, трудно, едва си наложи да стане. Нищо ново — така е всеки ден. Стоя под душа, чака организмът ѝ да се пробуди. За тренировка си припомня италианския, постави си за задача да изтръгне от паметта си минимум осем реда от „Божествена комедия“ на Данте. После пи кафе. Тука имаше нещо... Какво може да не ѝ е харесало в чашата кафе, щом зърната бяха току-що смлени и тя го бе сварила, както ѝ харесва? Глупости! После изпуши една цигара, после се облече. Сутринта не се случи нищо повече. Откъде тогава това неприятно усещане?

Стоп! Докато кафето се вареше на слаб огън, тя излезе на площадката да изхвърли боклука. Кофата, както винаги, беше пълна догоре и тя трябваше да я държи с едната ръка за пластмасовата дръжка, а с другата да крепи двете празни кутии от цигари най-отгоре, които постоянно се хлъзгаха и щяха да изпаднат. Точно пред вратата се наложи да пусне кутиите, за да отключи. Прекрачи прага и кутиите все пак се изтърсиха на земята. Наведе се да ги вдигне и точно тогава... Тогава. Какво тогава? Помислила си е нещо, нещо неприятно, което ѝ е развалило настроението? Какво може да си е помислила, докато е вдигала от пода две празни цигарени кутии? Че е несръчна мърла? Но това изобщо не можеше да развали настроението ѝ. Че я боли гърбът и ѝ е трудно да се навежда? Но за толкова години тя бе свикнала с това и то вече не я дразнеше.

Настя отново се върна с мислите си при проклетата кофа за боклук. Ето, отива до вратата, отключва, излиза на площадката,

промърморва нещо ядосано, оставя кофата и се навежда да вдигне кутиите. И вижда дупка в кожената тапицерия на вратата. Какво си помисли тогава? Че има две леви ръце и няма да може да закърпи дупката? Че ще трябва да помоли Льошка и изобщо не е хубаво да нямаш мъж вкъщи. Апартаментът отдавна се нуждае от ремонт, всички контакти са повредени и искрят, изпод балконската врата вечно духа и тапетите в антрето се разлепят, защото у съседа от горния етаж неотдавна стана наводнение. Нима в душата ѝ се е стаила отвратителната мисъл, че се омъжва не за любимия мъж и верния приятел, а за „мъжка ръка вкъщи“? Може би именно тази мисъл е развалила настроението ѝ. Да, именно, така си беше.

Разкъсаната тапицерия на вратата в един миг се обедини с колата, която бе тръгнала към нея с угасени фарове. Тя видя тази кола, но в онзи момент, преди няколко часа, не я свърза с внезапното блъсване и своето падане на тротоара. Колата беше едно, а забързаният за автобуса мъж — друго.

Настя почувства как сърцето ѝ спря за миг, тя се разтрепера от студ. Още по-плътно се уви в одеялото, после решително измъкна ръката си и запали лампата. Часовникът показваше дванайсет и нещо. По това време няма как и да се обадиш на някого. Освен на Вадим... Но сега той не може да ѝ бъде помощник, трябва ѝ експертът Олег Зубов, без неговата консултация тя не смееше да рискува и да провери дупката в тапицерията на вратата. Ами ако в нея има взривно устройство? И докато тя трепери от страх в леглото, целият апартамент изведнъж хвъркне във въздуха? Какво да прави? Да се обади на Олег? Не е удобно, той има малки деца, с позвъняването си тя ще събуди цялото семейство. Льошка? И той не живее сам, родителите му са вкъщи. Коротков? Съпруга, две деца и парализирана тъща. Доценко? Той живее с майка си. Остава само Вадим.

Тя стана от леглото, донесе от антрето сака и извади бележника си с номера на неговия телефон.

* * *

Когато почти в дванайсет и половина през нощта се разнесе телефонният звън, Бойцов още не беше си легнал. След като се прибра

вкъщи, първо се обади на началника си Супрун и му разказа за поредното покушение над Каменская и че двамата вече се познават. Супрун му нареди да отиде при него утре по-рано сутринта, към осем, за да обсъдят новите обстоятелства, попита го за адреса на Каменская и обеща да изпрати друг човек да я охранява.

След това излезе да разходи ризеншнауцера Бил, после вечеря набързо, включи видеото и се загледа в един от любимите си стари филми — американския „Звуците на музиката“. Обичаше филми, в които любовта между героите се поражда не по зова на плътта, а като чувство на нежна привързаност и взаимна необходимост, затова с удоволствие за кой ли път вече гледаше историята за сложните отношения между възрастния многодетен вдовец и младата гувернантка. В момента, когато героинята и нейните възпитаници изпълняваха онази чудна песничка, разучавайки гамата, Вадим със съжаление спря видеото и вдигна слушалката.

— Анастасия е — чу той. — Мога ли да ви попитам нещо?

— Разбира се — усмихна се широко Бойцов. — Радвам се, че ми се обаждате. Какво искахте да ме попитате?

— Искях да ви попитам: защо го направихте?

— Не ви разбрах добре — предпазливо отвърна той, изстинал вътрешно. Ето моля, сюрпризите започнаха. А тя му се бе видяла обикновена и разбираема...

— Защо ме спасихте? Вадим, не искам да си играя с вас на котка и мишка, да ви принуждавам да ме лъжете, а после да ви уличавам в лъжа, затова нека си изясним всичко веднага. Преди няколко дена вие попречихте на четиримата мъже да ме нападнат. Няма да ви лъжа, не видях лицето ви, когато минахте покрай мен, но запомних аромата на вашата тоалетна вода. Днес отново попречихте да ме убият. Мисля, че не е нужно да ви казвам, че съм ви благодарна за това. Но искам да зная защо го направихте. И ако ми отговорите, ще ви задам още един въпрос.

Езикът на Бойцов се беше вдървил. Той на няколко пъти трескаво преглътна, докато обмисляше панически какво да прави и как да й отговори.

— Чувате ли ме, Вадим? Чакам вашия отговор.

— Разбирате ли — смотолевил той. — Трябваше да говоря с вас, да ви обясня нещо доста деликатно. Но отначало исках да се опитам да

ви разбира — каква сте, разбирате ли? И докато ви наблюдавах, всичко това взе, че се случи.

— Какво трябваше да ми обясните?

— Моля ви, Анастасия — жално ѝ се примоли той. — Нека да поговорим утре. Нищо не отричам, права сте за всичко, но разберете ме, аз не разполагам със себе си, и аз имам началство, не съм частен детектив.

— Трябва да получите указания, така ли? — позасмя се тя.

— Ами... нещо такова. Кълна ви се, не съм искал да ви се случи нещо лошо. Ще ви обясня всичко утре, съгласна ли сте?

— Не съм съгласна — ядосано отговори тя. — Но нямам избор. Тогави поне ми отговорете на втория въпрос. Откъде се появи тази дупка на външната ми врата? Бяха сложили нещо ли?

— Да. Завчера там бяха сложили взривно устройство.

— И още ли е там?

— Не, аз го извадих.

— Кога?

— Още същия ден.

— Значи мога да спя спокойно и да бъда сигурна, че нищо няма да избухне?

— Да.

— Сигурен ли сте? — отново попита тя.

— Абсолютно сигурен. След всичко, което се случи, не мога да ви моля да ми вярвате, но ви давам честната си дума, че взривното устройство вече не е там.

— Добре. Лека нощ — рязко каза тя и тресна слушалката.

Бойцов внимателно си пое дъх. Майчице, в какво се натресе! Не можеше да отрече твърденията ѝ, защото само щеше да стане по-лошо. Щом е успяла да се досети, щом е могла да съпостави едното с другото и безпогрешно да си очертае цялата картина, тя щеше да го улови в лъжа и да се затвори окончателно. Не стига, че в нарушение на първоначално съгласувания със Супрун план не успя да проконтролира покушенията срещу Каменская, оставайки невидим, и се принуди да влезе в контакт с нея, ами накрая можеше да стане така, че да не успее и да укрепи този контакт. За професионалист подобни грешки са абсолютно непостижими. Съществува едно желязно правило: макар че всичко е гладко само на хартия, от всяко положение трябва да излизаш

победител. От всяка непредвидена спънка, от всяка грешка трябва да умееш да извличаш максимална изгода, за да ги превърнеш, от спънки и грешки — в свои помощници.

Каменская го притисна до стената със своята праволинейност. И го уплаши с бързината и остротата на мисленето си. Озадачи го със странната си постъпка. Да, да, именно странна постъпка, как другояче да нарече това, което тя направи. Да разбереш, че с теб си играят игрички и да не опиташ да се включиш в играта, като наложиш на противника своите правила — истинските оперативници не постъпват така. Да се втурнеш незабавно да си изясняваш кой и защо те мами, като задаваш въпросите направо и тропаш на всички врати поред — това е непрофесионално. Сега у него, у Бойцов, се поражда насрещен въпрос, същият, който току-що му зададе самата Каменская: Защо го е направила? От глупост? Или това беше ответен ход в някаква още заплетена игра?

Не му остава много време, за да разнищи този въпрос. Вече е един през нощта, а в осем сутринта трябва да бъде при Супрун.

* * *

— Ама и ти си ги свършил едни... — мрачно промърмори Игор Константинович Супрун, загледан в седналия насреща му Бойцов. — Едно е ясно: тези момчета на Мерханов няма да успеят да премахнат Каменская така, както му е редът. Първият опит не беше лош, приличен беше, жалко, че се провали. А по-нататък всичко тръгна от зле по-зле. Ясно е, времето ги притиска, не им е достатъчно, за да се подготвят внимателно и да обмислят всички подробности. Не биваше да разчитаме на тях, не струват. Ще трябва да променим цялата стратегия. Имаш ли някакви съображения?

— Предлагам да кажем на Каменская истината. Безсмислено е да я лъжем, можем само да си навредим.

— Ти да не откачи! — засъска насреща му Супрун. — Какво да й кажем? Че се каним да чопнем прибора, който в Института се подготвя за Мерханов?

— Защо пък това, Игор Константинович? Коротков ходи в Института само за да разбере кой е ходатайствал за Войтович. Докато

не си изясни това, няма да ги остави на мира. А тъй като никога няма да си го изясни, работата върху прибора така и няма да бъде възобновена. Смятам, че можем да кажем на Каменская, че ние помолихме да пуснат Войтович. Тогава хората от „Петровка“ ще се успокоят.

— Да речем, че стане така — вече по-спокойно отговори Супрун. — А ти защо смяташ, че не можем да я излъжем? Да не би да има някакъв особен усет за лъжата?

— Не, не мисля — замислено каза Вадим. — Май няма никакъв особен усет. Но много добре разсъждава. Просто да се чудиш. Само че бавно. Не вижда лъжата отведнъж, обаче после, започне ли да обмисля нещата, прекрасно връзва всички нишки. Очевидно има прекрасна памет и силно логическо мислене. Макар и не веднага, непременно ще открие лъжата. И после, тя е недоверчива и предпазлива. Струва ми се, че за нея трябва да изберем следната тактика: да не ѝ казваме нито една лъжлива дума, но да спестим от истината.

— Струвало му се! — проръмжа Супрун. — По-добре вчера да ти се беше сторило всичко, което трябва — нямаше да сгафиш толкова. И цялата ти оперативна информация не струва и пукнат грош, след като не си знаел всичко това. Добре, действай, сега вече няма накъде да отстъпваме, тя има телефонния ти номер, така че не можеш да се скриеш от нея, за нула време ще установи кой си и какъв си. По-добре ѝ се разкрий пръв, докато сама не е научила всичко за теб. Между другото разпита ли я за предстоящата ѝ женитба?

— Не успях. Мога да кажа само, че едва ли е бременна.

— Виж ти! — позасмя се Супрун. — Друго не си могъл, обаче такава деликатна подробност си научил. Но има ли поне някаква надежда да я разприказваш? Ще можеш ли да спечелиш доверието ѝ?

— Ще се постарая. Но тя е много затворена, трудно ще бъде.

— Абе какво ме мотаеш! — избухна Игор Константинович. — Затворена, трудно! Тя ли ще е затворена? — Рязко измъкна от една папка снимката на Каменская и я хвърли на бюрото. — Ами че тя трябва да скача до небето от радост, че момче като тебе я ухажда. С нейната външност не е могла и да мечтае за такова нещо. Не, млъквай, не искам никакви оправдания. А ако си импотентен и имаш проблеми, направо си кажи, ще ѝ намеря друг човек, някой жребец ѝ трябва на тая грозница. Край, Бойцов, за днес свършихме. Върви да съставиш

подробен отчет за наемниците, дето я преследват, ще го донесеш на мен. После тръгваш да търсиш Каменская, днес е събота, тъй че можеш да не ми се появяваш до понеделник. И не се изсилвай, разбра ли ме? Милицията сега се занимава само с убийството на този телевизионен журналист, няма сили за нищо друго, тъй че дай боже да ни се размине лесно. Върви.

След час и половина на бюрото на Игор Супрун легна отчетът на Бойцов за хората, които на три пъти се бяха опитали да убият Анастасия Каменская. Той вдигна телефонната слушалка и извика свой подчинен, по ранг равен на Бойцов, но ръководещ друга група.

— Виж им сметката на тези активисти — каза му Супрун, като му подаде отчета. — Обаче така, че информацията да не попадне в милицията. Автомобилна катастрофа, пожар, наводнение — каквото искаш, ти избери. Но снимките им не трябва да стигнат до отдела по борба с престъпленията срещу личността. Там могат да ги идентифицират. Ясен ли съм?

— Тъй вярно! — по военному кратко отговори подчиненият.

Останал сам, Игор Константинович по навик се облегна в креслото и впери поглед в картината с екзотичните цветя в тясната стъклена ваза. Защо внезапно ситуацията около прибора се усложни толкова много? Дълго време всичко вървеше тихо и спокойно, дори извършеното от Войтович убийство и последвалото негово самоубийство не предизвикаха такава вълна, каквато, не щеш ли, се надигна заради този глупашки пожар и изгорялото в него наказателно дело. Наистина ли цялата работа е в ходатайството? Или има нещо друго? Добре ще е да провери, за да му е по-спокойно. Хем междуременно да изясни нещата около цианидите. Литвинова твърди, че това е била извънпланова проверка заради зачестилите случаи на отравяния. Така ли е наистина?

ДВАНАЙСЕТА ГЛАВА

Настя Каменская седеше пред полковник Гордеев, нещастна и разстроена.

— Не разбирам! — вилнееше Колобок и като скоклива топчица сновеше из кабинета, заобикаляйки дългата маса за съвещания. — Как можа да направиш такава глупост! Та ти си умно момиче, най-малкото — аз мислех, че си умна. Поне способна ли си да съпоставиш мащаба на проблемите? Било й неудобно да ме събуди, представете си! Ами ако тая гадост беше избухнала? Можеш ли да правиш разлика между неудобството и гибелта? И вместо да се обадиш на кой да е експерт да дойде да погледне вратата ти, ти се обаждаш на този Вадим и се навираш право в устата на лъва. Имаш ли изобщо мозък, питам те?

— Много се уплаших, Виктор Алексеевич — виновно смотолеви Настя. — Знаете ли колко страшно беше! Сама вкъщи, късна нощ, малко преди това замалко да ме застрелят от кола, че на всичко отгоре и тази врата... Едва не обезумях от страх.

— Не едва, ами направо си останала без капчица ум в главата — изръмжа Гордеев, но вече поукротен.

Той престана да снове и седна зад бюрото си. Преплете ръце, подпря брадичката си на тях и се втренчи в Настя, сякаш очакваше сега тя да каже нещо необикновено умно.

— Провери ли този Вадим по номера на телефона му? — най-сетне попита той.

— Проверих го. Не дават справки.

— Естествено — изхъмка Гордеев. — Все пак е наш колега. Дай номера, ще пусна проверката през министерството. Хайде де, защо мълчиш, Настася? По очите ти виждам, че имаш идеи. Казвай, казвай, не ми мълчи! Всичко, което мисля за тебе, вече го казах, тъй че не се бой, по-лошо няма да те сполети.

— Разбирате ли, Виктор Алексеевич, всичко се завъртя след нашето посещение в Министерството на науката. Не съм ви казвала, но излезе, че Томилин ни е излъгал.

— Тоест как така ни е излъгал?! — отново подскочи Колобок. —
Защо си мълчала досега? Не, явно не съм ти казал всичко, малко ти
беше...

— Чакайте, Виктор Алексеевич, не викайте, инак ей сега ще се
разплача, и без това ми е криво. Веднага след министерството попитах
Льошка за онези работи с обратния ефект и за Майерщранц, а той каза,
че това били неграмотни дрънканици и пълни глупости. Тогава
сметнах, че Томилин се е държал така не поради зъл умисъл, а поради
незнание. Льоша каза, че ако Томилин бил разбирал от физика, щял да
се занимава с наука, а не с ръководство. Изобщо помислих, че...

— Ясно ми е какво си помислила — нетърпеливо я прекъсна
Гордеев. — И после какво?

— Ами после се опитаха да ме нападнат точно пред къщи късно
вечерта, но за щастие ми се размина. Някой стреля, после писна
алармата на една кола и нападателите се разбягаха, а буквално след
минута довтаса един милиционерски патрул. Тогава си помислих, че
просто съм имала късмет, а вече след вчерашната история се сетих, че
някой ме е спасил. Защо не опитаме да тръгнем оттук?

— Може — замислено отвърна полковникът. — Хората ни са
малко, пък и сега всички се занимават с телевизионния журналист. Но
да опитаме, може да излезе нещо. Нека Доценко поогледа Томилин в
научното министерство, а Коротков ще го пратим да провери алибито
на всичките петима заподозрени от Института. Лош момент е обаче,
днес е събота, утре е неделя, остава понеделник и половината вторник.

— Защо половината? — учуди се Настя.

— Вторник е 7 март, предпразничен ден. Да не си забравила
случайно?

— Забравила съм — призна тя. — Не мога да понасям
празниците. Пречат ми на работата.

— А престъпниците не ти ли пречат? — ехидно попита Гордеев.
— Глупости ми бърбиш, драга. Между другото разузнаването ми
докладва, че най-сетне ще се омъжваш за Чистяков. Вярно ли е?

— Вярно е — кимна тя. — И вие ли ще се кодошите с мен?

— Защо пък да се кодоша? Ще те похваля. Браво, дойде ти умът
в главата, заприличваш на човек.

— Ами ето на, нали ви казах, че ще се кодошите! Какво сте ме
подбрали всички с тази сватба? Какво толкова ви пречи, че не съм

омъжена? По-зле ли работя, като не съм омъжена?

— Не разбираш бе, момиче! — разсмя се Гордеев. — Не пречиш, ами караш всички тука да ти завиждат. Вижте ме, нали, колко хубаво си живея без семейство и без деца, че и работя най-добре от всички. А те те гледат и си мислят: На нас ни е толкова тежко, имаме толкова проблеми, парите не ни стигат, с жилищата сме зле, стъпваме си един на друг по главите, в службата нищо не успяваме да свършим — може би причината е, че живеем неправилно? А на кого му е приятно да си признае, че живее неправилно? Сама помисли с умната си главица — кой ще иска да признае, че цял живот е вършил всичко неправилно? Обаче като се омъжиш и ти, всички наоколо ще въздъхнат с облекчение: Не, добре сме правила, човек трябва да живее в семейство, ето, и нашата Каменская, колкото и да се опъваше, колкото и да се правеше на еманципирана феминистка, накрая се пречупи, призна, че ние сме били правите.

След разговора с началника Настя се поободри. Прав беше, като я наруга, заслужаваше си го, няма спор. Но все пак подкрепи предложението ѝ и обеща да помогне. Трябва бързо да намери Коротков и Доценко, макар че едва ли ще може да се предприеме нещо преди понеделник. Господи, защо ли хората са измислили почивните дни!

* * *

Олег Зубов, един вечно мрачен и недоволен от живота криминалист, се наведе над дупката в тапицерията на вратата, после се изправи, отвори куфарчето си и извади мощна лампа със статив.

— Включи я в контакта — помоли той Настя и размота шнура, който беше поне десет метра. — И дай едно ненужно вестниче, да си постеля под коленете. Стар съм вече, трудно ми е да клеча.

Това беше малкото хоби на Зубов: той постоянно се оплакваше от възрастта си и от разни болести, макар да нямаше и четирийсет години, а здравето му далеч не беше за ожалване. Всички знаеха това, но с умен вид се съгласяваха с експерта, защото в противен случай може да чакат експертното заключение три пъти по-дълго, отколкото е редно. На онези, които вярваха в неизлечимите му болести, Зубов

казваше, че има главоболие и ретината му е започнала да се отлепва, затова лекарите му забранили да си напруга очите и му капели в тях някакво лекарство, тъй че експертизата скоро няма да бъде готова. Или измисляше друга сърцераздирателна причина. Защо го правеше — това никой не можеше да разбере, но тъй като Олег беше експерт, дето се казва, надарен от господ, всички търпяха неговите странности и хронично лошото му настроение.

Настя му донесе сгънатото няколко пъти старо одеяло, което обикновено постилаше на пода, когато я болеше гърбът и не можеше да лежи на мекия диван.

— О, прекрасно! — зарадва се Олег. — Седнал ще е още по-добре.

Намести се удобно, нагласи лампата така, че светлината ѝ да пада върху долната част на вратата и прага, и извади инструментите си.

— Отдръпни се! — изкомандва той.

— Защо? Преча ли ти? — учуди се Настя. — Интересно ми е.

— Интересно ѝ било! — измуча Зубов, без да вдига глава. — Ами ако тая машинка се задейства?

— Та там няма нищо.

— Откъде знаеш? Всичко може да са ти казали. Ами ако са те излъгали? Хайде, хайде, махай се оттук, иди да сложиш чайника на печката.

Настя покорно отиде в кухнята, като с примряло сърце се вслушваше в звуците, долитащи откъм външната врата. Ами ако Вадим наистина я е излъгал? И тая гадост ей сега се взриви... Не ѝ се щеше да си представя какво би станало, толкова неприятна беше тази мисъл.

Тя кипна вода, направи силен чай, приготви сандвичи с шунка и кашкавал, нареди ги в голяма плоска чиния. После реши, че не би било зле да ги украси с нещо. Замислено огледа съдържанието на хладилника, извади оттам две яйца, сложи ги в тенджерка с вода на печката. Извади буркан мариновани краставички, нарязва няколко на тънки къдрави кръгчета. В камерата откри отдавна забравен пакет със замразени боровинки. Чудесно, и те щяха да влязат в работа.

Когато яйцата се свариха, Настя ги охлади в студена вода, обели ги и ги нарязва на симпатични жълто-бели кръгчета. Сложи върху всеки

сандвич по две кръгчета, отгоре нареди зелените краставички и завърши сложната украса с по няколко яркочервени плодчета. Стана много красиво, дори пред гости не би се посрамила.

Сложи на масата чашки и чинийки, захарницата, чайничето със запарката и кутията с нескафе, а накрая нагласи в центъра чинията със сандвичите и търпеливо зачака. Ще избухне ли или няма да избухне? Ще изядат ли двамата със Зубов тези забележително красиви сандвичи или сега всичко ще хвъркне във въздуха? Напрежението беше толкова силно, че тя би запищяла, ако беше прилично.

— Настася! — чу гласа на Олег. — Изключи лампата, свърших.

Той нахлу в кухнята като огромен тронав мечок и тежко се плъосна на една табуретка.

— Ау, каква красота! — подсвирна възхитено и веднага грабна един сандвич от чинията. — Веднага си личи, че домакинята ще се омъжва, подготвя се за семейния живот.

— Още една дума — и ще те замеря с чайника с врялата вода — предупреди го Настя.

— Ти какво така бе, Каменская? Да не откачи? — попита той с пълна уста. — Защо така побесня? Човек не може дума да ти каже.

— Извинявай. Просто всички вече ме изтормозиха с това омъжване. Направо ми иде да отменя сватбата. Намери ли нещо?

— Аха. Наистина е имало нещо. Виж, парченце жица. И още едно. Онзи, който е изваждал устройството, е знаел как се работи, но явно е разполагал с малко време. Или не си е носел нужните инструменти.

— А може ли да се определи кога са ми го сложили?

— Кога са го сложили — не. Но кога са го вадили — това може. Оголените жици се окисляват от въздуха, тъй че времето, когато са били прерязани, може да се установи доста точно. Спешно ли ти трябва?

— Олеженка... — Настя направи умоляваща физиономия. — Колкото по-рано науча, толкова ще е по-добре за собствената ми безопасност. Преди да разговарям с човека, който ми каза за взривното устройство, искам да знам лъже ли ме или не. А трябва да разговарям с него колкото може по-скоро.

— Разбирам, намекваш, че вместо сега да се прибера вкъщи, трябва да се върна в службата? Ей, много си хитра бе! Подмами ме да

съм дойдел само за пет минути да съм видел някаква дупчица във вратата ти — и ей го на!

— Хайде, Олеженка!

— Добре, не мрънкай, ще го направя. Щото ако се случи нещо с тебе, после аз ще съм виновен. Може ли още един сандвич? Много са вкусни. Налей ми и от горещия чаец. — Той подаде чашата си на Настя.

— Яж, Олежек, да ти е сладко, ще ти завия останалите сандвичи, да не скучаеш в службата — тъжно се пошегува Настя. — Само побързо ми дай отговор.

Изпрати Зубов, върна се в кухнята и започна да разтребва масата. Внезапно ръцете ѝ омекнаха, пръстите ѝ сами се разтвориха и чашките и чинийките, които бе понесла към мивката, издрънчаха на пода. Отначало тя дори не разбра какво се е случило и се наведе, за да събере парчетата. Натрошеният порцелан сякаш оживя и се разбяга във всички посоки от ръцете ѝ — дразнеше я със своята близост и достъпност, изплъзваше се от пръстите ѝ, които изведнъж бяха станали някак несръчни и сковани. Зави ѝ се свят, принуди се да седне на стола. Започна да я тресе.

От момента, когато разбра, че са се опитали да я убият, бяха минали осемнайсет часа. През цялото това време тя се бе държала като нормален човек със здрав ум и стабилна памет, успя да се разбере с началника си, да намери Коротков и Доценко и детайлно да им обясни същината на новата задача, докара вкъщи Олег Зубов, измайстори чудни сандвичи. През цялото това време психиката ѝ мъжествено бе пропъждала от съзнанието ѝ мисълта, че цяла седмица се бе движила по ръба на пропаст и само по чудо не бе паднала в нея. През тази седмица на три пъти е можела да умре. На три пъти смъртта е била толкова близо, та на Настя ѝ се струваше, че сега познава миризмата ѝ. Смъртта имаше аромат на ягодова дъвка и тежка, горчива миризма на скъпа тоалетна вода. Тази горчива миризма само леко бе докоснала обонянието ѝ там, край паркинга, но вчера, когато непознатият мъж я събори и рухна върху нея, тази топла пелинова горчивина, в която бяха примесени миризмите на парфюмерия и гореща кожа, буквално я блъсна в носа. През последните осемнайсет часа Настя успяваше да действа що-годе разумно и съзнателно, но сега силите ѝ я напуснаха,

механизмът на психическата защита се повреди и престана да действа — и страшната мисъл за смъртта я прониза с непоносима болка.

Отначало започнаха да се тресат ръцете ѝ, после зъбите ѝ затракаха като от студ. Настя се защура из апартамента, без сама да знае какво търси, безсмислено сновеше от хола до кухнята и обратно. Периодически се улавяше, че озовала се в хола, търси с поглед печката и хладилника, а щом влезе в кухнята, се плаши, понеже не вижда компютъра. Губеше контрол върху мислите си, не забелязваше, че снове от едното помещение до другото. Поглеждаше часовника, виждаше колко е часът и след няколко секунди забравяше колко е било и отново търсеше с очи циферблата. Струваше ѝ се, че ако може да закрепши, дори тихичко, ще ѝ олекне, но сякаш конвулсия бе стегнала гърлото ѝ и тя не успяваше да изтръгне нито звук от себе си.

Състоянието ѝ бързо се влошаваше, към зъзенето и треперенето се прибави и главоболие, после започна да я пробощда сърцето, лявата ѝ ръка започна да изтръпва. Понечи да се обади на Льоша и да го помоли да дойде, но кой знае защо, все не можеше правилно да набере номера му. Това приличаше на лош сън, в който много ти се налага да се обадиш по телефона, но на циферблата липсват цифрите, които ти трябва, или изобщо телефонът е устроен някак неразбираемо и ти не можеш и не можеш да се ориентираш в странната му механика. Настя на няколко пъти бърка номера и отчаяно се отказа от безплодните си опити да се свърже с Чистяков. Стори ѝ се, че просто е забравила телефонния му номер, и това още повече я разстрои. Паметта ѝ винаги е била нейно безотказно оръдие и щом не може да си спомни телефонен номер, който е набирала дълги години, значи наистина нещо лошо става с главата ѝ.

Настя загуби контрол не само над мислите си, но и над времето. Когато ѝ се обади Зубов, тя имаше чувството, че той си е отишъл току-що, макар че всъщност оттогава бяха минали най-малко три часа.

— Всичко е точно — съобщи ѝ той. — Жиците са прекъснати приблизително преди седемдесет и пет — седемдесет и осем часа. Излиза, че това е станало в сряда, между петнайсет и осемнайсет часа.

След обаждането на експерта тя се почувства малко по-добре. Застави себе си да мисли за убийството на Галактионов, самоубийството на Войтович и трите покушения над нейния живот не като за смърт, която носи на хората болка от загубата, а като за

събития, от които трябва да се подреди цялостна картина. По-малко емоции, по-малко морални, оценки, сега трябва да борави само със сухите факти, за да успокои мозъка си с обичайната за нея аналитична работа, с логични умозаклучения, да не остави страха да я надвие и да я лиши от работоспособност. В края на краищата трябва да се овладее и да се обади на Вадим. Той беше обещал днес да ѝ обясни нещо деликатно. Вярно, щеше да е по-добре да разговаря с него, след като е получила информация от Коротков и Доценко, но не можеше да отлага обаждането си.

След като набра номера от първия опит, тя въздъхна облекчено и едва забележимо се усмихна. Май успяваше да надвие себе си.

— Е, получихте ли указания? — попита тя, без да сметне за нужно дори да поздрави. — Мога ли най-сетне да чуя вашите обяснения?

— Да — твърдо отговори Вадим. — Къде можем да се срещнем?

Настя погледна часовника. Девет и половина вечерта. Късно е за срещи с почти непознат мъж, на когото отгоре на всичко нямаш доверие.

— Не може ли по телефона? — попита тя.

— Не ми се иска. Не е разговор за телефон.

— Поставете ме в сложно положение, Вадим. Нали разбирате, че след вашия вчерашен спектакъл със случайното запознанство и автобуса, който се движел рядко, не мога да ви имам доверие? И макар да разбирам, че в известен смисъл сте мой колега и сте действали като професионалист, лъжата ви ме кара да се замисля. Ако бях някоя случайна лелка от улицата, озовала се в орбитата на криминална ситуация, вашето поведение щеше да се нарича оперативна комбинация, а приказките ви за автобуса — легенда. Но тъй като аз не съм случайна лелка от улицата, а се занимавам с криминалната ситуация по служба, преценявам всички ваши професионални похвати по отношение на мен като измама. Грубо казано, като лъжа, а меко казано — като мръсна игра, която мои колеги, не знам наистина от кое ведомство, са подхванали с мен и срещу моите интереси в дадената криминална ситуация. Ясна ли бях? И сега вие искате да се срещна с вас късно вечерта? Къде? На улицата? У вас? У дома? Трябва да си давате сметка, че за мен тези варианти са неприемливи. Нямам ви доверие и ме е страх от вас.

— Дори не знам какво да ви предложа — объркано каза Вадим.
— Съгласен съм на всяко ваше условие, освен разговор по телефона.

— Аз пък, на свой ред, не мога да ви предложа нищо друго, освен разговор по телефона. И как ще излезем от създалата се ситуация?

— Не знам. Искате ли да дойда на работното ви място? Ще приемете ли това предложение?

— Бих го приела от гледна точка на безопасността, но не и от гледна точка на времето. Не мога да чакам до утре, искам да чуя обясненията ви днес. И най-добре — незабавно.

— Е, тогава не знам! — раздразнено възкликна Вадим. — Вие сама не разбирате какво искате от мен. Казах ви: съгласен съм на всичко, само не на телефонен разговор. Когато измислите вариант, който да ви задоволява, обадете ми се.

Настя чу късите сигнали и впери недоумяващ поглед в телефонната слушалка. Интересно! Снощи само дето на колене не ѝ падаше и не му се искаше, видите ли, да се разделя с нея, и от смърт я е спасявал, рискувайки собствения си живот, и я гледаше нежно... А днес разговаря, сякаш тя го моли за милостиня. Съвършено ясно е, че той няма да каже нищо по телефона. И за това може да има само две причини: или това, което смята да каже, наистина е невероятно важна държавна тайна, а той има основания да мисли, че телефонът се подслушва; или търсен повод да се срещне с нея, необходимо му е на всяка цена да се срещне с нея. Добре, но защо? И причините пак могат да бъдат няколко. Иска да я убие. От снощи насам нещо се е променило и докато снощи е попречил на опита да я убият, днес смята, че моментът вече е дошъл. Или иска да я покаже на някого. Може би на други убийци, които ще ѝ видят сметката по-късно, на друго място и по друго време. Или иска да запише на магнетофон гласа ѝ и да направи някакъв монтаж. Или да я снима и после да направи фотомонтаж. От всяко положение е ясно, че крайно се нуждае от среща — може би не спешно, но това е задължително заради някаква поредна комбинация. Няма изход, ще трябва да го покани вкъщи, поне ще бъде сигурна, че тук няма да я снимат и няма да я покажат на никого.

Тя отново набра номера му.

— Можете да дойдете у дома — каза сухо на Вадим. — Но при условие да изпълнявате всички мои изисквания. И имайте предвид, че

ако се уговорим така, аз веднага ще съобщя това на моя началник. Той ще ми се обажда на всеки десет минути, докато си тръгнете. Ако не вдигна слушалката, на моя и на вашия адрес ще бъдат изпратени оперативни групи. Фамилното ви име е Бойцов, нали?

— Да.

— Живеете на булевард „Ореховий“ номер седемнайсет, апартамент петстотин трийсет и две?

— Точно така.

— Виждате, че не блъфирам. Е, Вадим, при тези условия ще дойдете ли при мен?

— Тръгвам — кратко отговори той.

* * *

Той паркира колата на същото място, където бе стоял преди три дена в очакване убийците да излязат от блока. Включи алармената система, заключи я и по навик провери вратите. Докато се качваше с асансьора към деветия етаж, усещаше как глухо блъска сърцето му. Тази жена е непредсказуема. Главната ѝ хитрост е липсата на хитрост, а той не е свикнал с това. Цял живот бе тренирал майсторството си за разгадаване на сложни ходове и невероятни загадки — чувстваше се уверен в такива ситуации. Оказа се, че простотата и прямотата също изискват да имаш навици. Недомлъвките, намеците, увъртанията и взаимното надиграване са едно, а да ти кажат: веднъж ти вече ме излъга, сега не ти вярвам и ме е страх от теб — е съвсем друго. Изпадаш в идиотска ситуация, принуден си да се кълнеш и да доказваш, че не лъжеш, при което разбираш, че първо, все пак лъжеш, и второ — въпреки всичко не ти вярват.

Вадим се приближи до вече познатата врата, от която преди три дена бе извадил взривно устройство, и натисна копчето на звънеца.

— Отворено е! — чу се отвътре. — Влизайте!

Той предпазливо отвори вратата и влезе в осветеното антре.

— Анастасия — извика я тихо.

— Тук съм — чу в отговор, — в кухнята. Събличайте се, сега идвам.

Бойцов съблече лекото си кожено яке — не обичаше да се облича топло, когато пътува с колата. Окачи го на закачалката и се погледна в огледалото. Жените го намираха красив, а мъжете го наричаха „качествен“, казваха, че у него няма нищо „бонбонено“, но пък си личи добрата порода.

— Да се събуя ли? — попита високо.

— Непременно. Ако сте с пуловер или сако, съблечете и тях.

— Защо? — учуди се той, събу тежките си обуца и ги постави на килимчето така, че мократа кал да не остави следи по паркета.

— Казах: съблечете ги — чу в отговор студения глас на Каменская. — Нали се разбрахме: ще спазвате всички мои изисквания. А те ще бъдат доста строги, като се има предвид степента на недоверието ми към вас. Тъй че пригответе се.

Бойцов съблече пуловера си и го хвърли на стола в антрето.

— Сега може ли да вляза в кухнята?

— Може, но бавно. Застанете на прага така, че да ви виждам.

Вадим направи две крачки към кухнята и застана на прага. Каменская стоеше точно пред него. В едната си ръка държеше анцуг и някаква трикотажна фланелка, в другата стискаше пистолет, насочен право към корема на Бойцов.

— Вземете. — Тя му подаде анцуга и фланелката. — Преоблечете се.

— Къде? — тъпо попита Вадим.

— Тук, тъй че да ви виждам.

— Но защо?

— Нима не разбирате? Искам да бъде сигурна, че нямате нищо в джобовете си и че на тялото ви не е залепено нещо, което не би ми харесало. Не смятам да ви претърсвам, по-лесно ми е да ви преоблека. И през ум да не ви минава да ми разправяте колко се стеснявате от мен, не ставайте смешен.

Бойцов мълчаливо разхлаби възела на вратовръзката си и с рязко движение я свали през главата си, разкопча ризата, свали я и я запокити на стола, където вече беше пуловерът му. Навлече фланелката и нерешително се залови с колана на панталоните.

— Хайде, Вадим, не протакайте, приближава единайсет. На приличните хора им е време за лягане, а вие ме размотавате с вашите деликатни тайни.

Той покорно разкопча колана и свали панталоните, като мислено благодари на съдбата, задето не бе нужно да се притеснява от тялото си, което беше мускулесто и стройно. Пригответият от домакинята анцуг се оказа къс за него, но в дадената ситуация това нямаше никакво значение. Той стоеше на прага на кухнята по чорапи, възкълс анцуг и чужда тясна фланелка, а към корема му бе насочен пистолет, и то несъмнено зареден пистолет. И сега само това имаше значение.

— Влизайте и сядайте — каза Настя и му направи път да влезе. — Не, не тук, ако обичате, ей там, с гръб към прозореца.

Когато той седна, Каменская се настани насреща му, точно до вратата. „Грамотно — оцени я Бойцов. — Сега няма да мога да изляза оттук, ако тя не го поиска.“

Без да изпуска оръжието от ръцете си, тя вдигна слушалката на телефона, който беше на кухненската маса, и набра номер.

— Аз съм — каза. — Бойцов е тук. Добре, след пет минути.

— Казахте „през десет“ — забеляза Вадим, когато тя затвори телефона.

— Реших друго — невъзмутимо отговори Каменская. — И така, слушам ви.

— Научихме — започна той, — че възстановявате материалите от изгорялото по време на пожар наказателно дело на Григорий Войтович. И ви е заинтересувал въпросът по чия молба той е бил освободен от ареста. Упълномощен съм да ви съобщя, че ние ходатайствахме за неговото освобождаване. Естествено няма никакви документални следи. Но не бихме искали прокурорът, който ни помогна, да има някакви неприятности заради това. Уверявам ви, той не се съгласи веднага да изпълни молбата ни, но пред интересите на държавната сигурност всички останали съображения бледнеят. Съгласна ли сте?

— Все още не. Какви са тези интереси, свързани с държавната сигурност?

— Разбирате ли, Войтович изпълняваше една наша задача, участваше в разработката на свръхсекретен проект, а извърши убийството на жена си в най-отговорния момент от работата. Без него беше невъзможно да се продължи разработката, в този проект той генерираше идете, без него цялата работа щеше да спре. Естествено ние натиснахме всички лостове, тъй че Григорий Илич да бъде пуснат

от ареста. Както разбирате, не ставаше дума той да бъде освободен от наказателна отговорност, защото бе извършил тежко престъпление и трябваше да бъде наказан. Ставаше дума само през периода на предварителното следствие и съдебното дирене Войтович да си е вкъщи под домашен арест, за да продължи научната си работа. Това е. Той нямаше намерение да бяга, беше признал вината си и по никакъв начин не би могъл, намирайки се на свобода, да попречи на следствените действия. Войтович беше заинтересован да довърши проекта, тъй като трябваше да получи за него солиден хонорар, който би позволил на майка му да отглежда малкото му дете без особени материални затруднения, докато той излежава присъдата за убийство. Така че нямаше никаква опасност да избяга — той беше човек съвестен и почтен.

— Такова съвестен, че е убил жена си? — уточни Каменская с нескрит сарказъм. — Мога ли да попитам за какъв проект става дума?

— Не. Категорично ни е забранено да обсъждаме този въпрос. Дори аз не знам. Знам само това, което ви казах.

— Някой в Института знаеше ли, че Войтович работи за вас?

— Никой. С него беше сключен трудов договор, едната страна по който беше той, а другата — една частна фирма.

— Коя?

— Не знам. Честна дума, не знам. Нямам отношение към стратегическите разработки, и аз съм оперативен работник като вас.

— Значи никой в Института не знае за това?

— Надявам се, че не. Освен ако самият Войтович е казал на някого. Но се надявам, че това не се е случило. Нашето ведомство не за пръв път бе прибегнало до услугите на Григорий Илич и ние знаехме, че той е много отговорен човек и гледа сериозно на разгласяването на тайната. Между другото за това говори и фактът, че вашите служители работят в Института цял месец, а така не са могли да изяснят кой е ходатайствал за Войтович. Ако той беше проговорил дори на една жива душа, фактът, че е работил за нас, отдавна щеше да е изплувал и вие щяхте да сте научили за това.

„Засега май всичко върви нормално. Това, което ѝ разправам, достатъчно пълно отговаря на действителността. Наистина ходатайствахме за Войтович, защото бяхме заинтересовани той да работи върху проекта. Това е чиста истина. С едно малко

изключение: Войтович не е сключвал с нас никакъв трудов договор и изобщо не знаеше, че работи за нас. Работеше за някакъв незнаен «граждански» възложител, на когото уж много му се налагало да си сложи антена, аналогична на онази, която неотдавна си е поставил Институтът. Дори научният ръководител на проекта не знае, че работи в крайна сметка за нас, сигурен е, че приборът му ще отиде в ръцете на Мерханов. И самият Мерханов е сигурен в това. Какво разочарование му предстои... Добре че между разработващите проекта се оказа Литвинова, пипнахме я бързо и лесно на тема сексуални проблеми и тяхното огласяване. Тя напълно успешно замести Войтович. Вярно, той беше невероятно талантлив, но докато работеше върху проекта, го използвахме «на тъмно», без да му казваме какво е истинското предназначение на антената. Неговият ръководител беше достатъчно предпазлив и с никого не сподели своя чудовищен замисъл. Той определено разбираше, че ако знаеше истината, Войтович щеше да проектира прибора само за две седмици. Ала истината не можеше да му се каже, ето затова се разтакават вече почти три месеца. Наложих се да отворим очите на Литвинова. Нея далеч не я бива колкото Войтович, той беше десет пъти по-талантлив от нея, но като знае истинското предназначение на прибора и има на разположение всички разработки на Войтович, и тя се справя напълно успешно. А човекът, под чието ръководство тя изпълнява «черната» поръчка, дори не се досеща, че Ина Фьодоровна знае всичко. Слава богу, в нашата страна сексуалните малцинства все още са смятани за нещо като непълноценни изроди.“

— Всъщност това е всичко, което трябваше да ви кажа.

— А вместо да го направите, ме следвахте по петите цяла седмица — ядно отвърна Каменская. — Защо не ми казахте всичко това от самото начало? И защо именно на мен, а не на Коротков, който постоянно работи в Института, или пък на моя началник?

— Трябваше сам да реша на кого от вас да кажа това. Нали разбирате, информацията наистина е доста деликатна, не на всекиго може да се повери. Не знаех нищо нито за вас, нито за Коротков, нито за полковник Гордеев и трябваше предварително да проуча всекиго, за да реша с кого най-напред да разговарям. Давах си сметка, че тази информация трябва да бъде поднесена в някакъв... официален вид, така да го кажа. Тоест следователят, възстановяващ делото, трябва да

има в ръцете си стабилен довод за освобождаването на Войтович и за липсата на какъвто и да било документ за това, освен самото постановление за това освобождаване. Затова беше много важно правилно да избира именно първия, на когото ще го кажа, за да намеря с него общ език, да стигнем до взаимно разбиране и заедно да изработим линията, към която трябва да се придържаме и в бъдеще, за да не разгласим държавна тайна и да не поставим в неудобно положение други хора.

— Значи вие сте ме проучвали, а през това време някой се е опитвал да ме убие? Така ли?

— Да — потвърди той, като я гледаше с изразителните си сиви очи и се стараеше погледът му да изглежда колкото може по-топъл и нежен. Но под дулото на пистолета трудно успяваше. Каменская седеше насреща му с безстрастна студена физиономия, по устните ѝ не личеше и намек за усмивка, нейните много светли очи изглеждаха остри и пронизващи, макар Вадим да разбираше, че светлите очи почти винаги създават такова впечатление, когато човекът е ядосан, дори ако този човек не притежава никаква особена проницателност.

— И кой се опитваше да ме убие? — продължи тя своя разпит.

— Не знам. — Бойцов се постара да изглежда абсолютно искрен. — И аз се чудя.

— Не ви вярвам — спокойно каза Каменская, загледана в някаква точка, видима само за нея и разположена някъде между веждите на Бойцов.

— Но аз наистина не знам! — възкликна той и с ужас усети, че вътре у него не припламва онова пламъче на театралността, което винаги му бе помагало бързо да се вживее в ролята и да бъде много убедителен. Днес се усещаше скован и явно не играеше ролята си успешно. Дали бе набрал много нерви, или тази жена му действаше така? Изкуството да печелиш доверие изисква да играеш ролята на човек, който е най-приятен на събеседника ти. Той не знаеше какви хора будят симпатия у Каменская. Интуицията не му помагаше, защото тя не приличаше на жените, които той бе познавал преди, бе успял мислено да ги раздели на типологически групи и да състави примерни портрети на мъжете, за които е най-лесно да се сблизат с представителките на всеки отделен тип. Тази жена не се вписваше в нито един познат му тип — нито женски, нито мъжки — и Вадим все

не можеше да си изгради линия на поведение, за да постигне нужния резултат. А може би му пречеха редовните позвънявания на телефона — през всеки пет минути.

— Не ви вярвам — уморено повтори тя. — И няма да излезете оттук, докато с вас не си изясним този въпрос. Или ще ми представите убедителни доказателства, че наистина не знаете, или ще ми кажете кой е. *Tertium non datur*, както биха казали древните римляни. Искате ли чай или кафе?

— Искам — благодарно отговори той, като успя да прикрие изненадата си от внезапната промяна в настроението на домакинята. Демонстрира абсолютно недоверие и същевременно предлага чай. Невъзможна е!

— Тогава станете, запалете газта и сложете чайника. Не мога да рискувам, трябва да ви държа на прицел.

— Но аз нямам оръжие — отвърна Бойцов, докато поставяше чайника на печката. — От какво ви е страх?

— Вие сте силен и трениран, аз не умея да се бия, не владея бойни изкуства и не мога да се защитя. Ако не ви държа на прицел, ще се справите с мен само с лявата ръка.

— Но защо сте си втълпили, че смятам да ви нападам, Анастасия! Ако исках да ви причиня зло, нямаше на три пъти да ви спасявам. Не е ли очевидно?

— Не-е. — Тя поклати глава и изведнъж се усмихна дяволито. — Точно това най-много ме интересува. Е, какво, Вадим Бойцов, роден през 1962 година, образование виеше, неженен, няма деца, неосъждан, не е подведен, пътувал е в чужбина два пъти... ще ми кажете ли кой ме преследва или не?

* * *

Тя слушаше как Бойцов разпалено я уверява, че не знае кой толкова упорито се е опитвал да я убие. Той предлагаше различни версии, говореше нещо за безумни екстремисти, които чрез убийствата на милиционери искат да убедят населението, че на правоохранителните органи не може да се разчита, и така да постигнат смяна на редица ръководители от правоохранителната система.

Предлагаше ѝ да си спомни дали напоследък не се е занимавала с някакви опасни престъпления — може да ѝ отмъщават, задето ги е разкрила. Питаше я да не би да има ревнив любовник или някой длъжник, който не иска да ѝ върне парите, дадени му назаем. Много се стараше.

Настя вяло поддържаше разговора, посърбваше чай и търпеливо чакаше „клиентът да узрее“ и да се умори да лъже. На всеки пет минути ѝ се обаждаше Гордеев, тя му избъбряше по няколко думи от рода на „още съм жива“ и продължаваше да слуша Бойцов. „Той знае — бръмчеше в главата ѝ. — Знае кой искаше да ме убие. Защо ме спасяваше? Може би случайно съм се вплегла в някаква игра, която те са играли помежду си? Може би Вадим играе срещу онези, които искат да ме убият, и затова ме пази? Знае ли се какво може да делят... И той им пречи, по някакви свои съображения проваля плановете им. Естествено няма да ми каже кои са, защото така ще си подпише смъртната присъда. Те няма да му простят дългия език. Ако пък моите убийци не са сред колегите му, но въпреки това той ги прикрива, тогава работата ми е лоша. Тогава излиза, че съм се натресла в ситуация, в която неговата организация има общи интереси с престъпниците. Тогава определено няма отървяване за мен. Къде ти аз ще изляза насреща им...“

— Но защо, защо не ми вярвате? — отчаяно възкликна Бойцов. — Наистина не знам кой искаше да ви премахне. Не знам, не знам! Разказах ви всичко, което знам.

— Добре — примирително кимна тя. — Сега аз ще ви кажа всичко, което знам, за да не се чувствате онеправдан. Искате ли? Слушайте тогава.

... Имало едно време в Москва един талантлив физик, Григорий Войтович. Много дълго не се оженил, избирал, избирал и накрая избрал младата ослепителна красавица Евгения. Вижте, ето снимка от времето, когато се запознали. Оженили се, родила им се дъщеря. Всички мъже завиждали на дребничкия плешив Гриша Войтович, който успял да извади такъв късмет. Евгения обичала мъжа си, била му вярна, семейството живеело мирно и сговорно.

Преди няколко месеца, докато работел върху изследователската си тема, Войтович забелязал, че устройството, което разработва, дава така наречения обратен ефект. Опитните животни реагирали на него

твърде агресивно, стигали до взаимно изяждане, което изобщо не им е присъщо. Тъй като устройството било предназначено за използване в градска среда, Григорий Илич настоял резултатите от наблюденията над животните да бъдат представени в окончателния отчет по темата. Това несъмнено би довело до обнародване на факта, че антената, която имала напълно мирно предназначение, дава и обратен ефект, който се изразява в рязко повишаване на агресивността у живите същества, намиращи се в обсега на действие на обратната примка. На някого обаче тази идея не харесала. Този някой започнал да уговаря Войтович да се откаже от добросъвестното излагане на резултатите от експеримента. Не знам как го е уговорил, с какво го е убедил, не е изключено да си е послужил с пари, но е постигнал своето. Отчетът бил фалшифициран, в него нямало и дума за това, че в обсега на прякото действие на антената се наблюдава като страничен ефект намаляване на агресивността, за сметка на това обаче в обсега на обратното действие агресивността рязко се повишава. Разработващите антената скрили тези данни. Защо? Ето това искам да знам. Ако получа отговор на този въпрос, бих отговорила и на останалите. Вие, Вадим, не знаете ли случайно защо те са скрили данните и са подправили отчета? Не? Жалко, толкова се надяхах на вас. Добре, ще продължа. Григорий Илич Войтович, неговата красива съпруга и чаровната им дъщеричка живеят близо до Института, точно на територията, обхваната от въпросната „обратна примка“. И след известно време Войтович започва да усеща действието на антената върху собствения си гръб. Красотата и младостта на съпругата му, които по-рано били за него обект на гордост и обожание, изведнъж се превърнали в постоянен източник на ревност. Ревността се задълбочавала, семейните кавги, каквито по-рано изобщо нямало, станали на практика ежедневни и все по-жестоки — с викове, чупене на съдове и закани. Войтович работел усилено, оставал в Института до късно, седял там и в почивните дни, и в празничните, всъщност не ходел никъде само къщи и в своята лаборатория. С други думи няколко месеца той се намирал под постоянното въздействие на антената. Той не можел да не разбира какво става с него и на няколко пъти споделял това с човека, с когото някога работили заедно върху антената, и го молел да обнародва истинските резултати от експериментите. И отново този човек успял да придума Войтович. Как? С какво? Не знам, но искам да науча. Накрая

се случва най-страшното — Войтович убива своята толкова обичана съпруга. Антената действа на хората различно, в зависимост от продължителността на пребиваването им в обсега на въздействие и от индивидуалните особености на нервната система и психиката. Войтович нямал късмет, неговата психика откликнала на въздействието на обратния ефект твърде бурно, а в обсега на въздействие се намирал практически постоянно в продължение на шест месеца. Той дори не осъзнавал, че е убил жена си, не можел да повярва в това, в момента, когато дошла милицията, не бил на себе си. Прибрали го и го откарали в предварителния арест, доста далече от Института и от антената. И той започнал да се съвзема. Започнал да проумява какво се е случило, да си припомня как и защо е извършил убийството. И разбрал, че сам е виновен за всичко. Оставил се да го придумат, проявил слабост, отстъпил пред съблазънта... Вие, Вадим, не знаете ли пред каква съблазън е отстъпил? Не? Жалко. Та така, Войтович проумява, че само той е виновен за всичко. Вие молите да го пуснат вкъщи. След три дена той се самоубива, след като написва предсмъртно писмо с такива думи: „Корените на нашата вина се крият в безкрайността.“ Вие разбирате ли смисъла на тази фраза, Вадим? Отново не? Ами добре, сега аз ще ви го обясня. Като начало погледнете това. Отворете папката и погледнете. Отворете я, отворете, не се притеснявайте. Това са снимките на зверски закланата Евгения Войтович. А това са жертви на други престъпления, извършени на територията на въпросната „обратна примка“. Ето това момченце е било пребито до смърт от ученици, осмокласници. Знаете ли заради какво? То разхождало кучето си край площадката, където те играели футбол. Кучето видяло топката, дръпнало каишката от ръцете му и изтичало на площадката. Било младо и още необучено и много му се искало да поиграе. Младите футболисти били много недоволни от това, че кучето им се замотало в краката, и убили стопанина му, който бил на осем години. Погледнете в какво са го превърнали. Гледайте, Вадим, хубаво се вгледайте, ще бъде полезно за вас. А тези две момичета са ученички от шести клас, те са по на единайсет години. Те били изнасилени и убити от ученици от ПТУ четиринайсет момчета по на шестнайсет-седемнайсет години. А този мъж се озовал там случайно, прибирал се от гости, решил да запали цигара, но нямал кибрит и за свое нещастие помолил за огънче група младежи, които си

приказвали нещо в градинката. Сторило им се, че минувачът не изрекъл достатъчно учтиво думите: „Момчета, имате ли огънче?“ Сметнали, че той първо е трябвало да каже „Добър вечер...“ В моргата дълго не могли да го идентифицират, защото като тръгвал на гости, не си взел документите, а лицето му било превърнато в къс окървавено месо. А това е една парализирана старица, убита от собствената си дъщеря. Старицата била напълно обездвижена, но можела да говори и като всеки болен човек, при това възрастен, била много досадна. Проявявала капризи, заяждала се, оплаквала се, не давала на дъщеря си възможност да има каквото и да е личен живот. Но няма това е причина да убиеш? И то толкова жестоко. Погледнете, Вадим, внимателно гледайте, това е всичко, което можах да събера, но времето ми беше малко. Това е само малка част от кошмара, който е вилнял в Източния район на нашия град. Но и това е достатъчно, за да разберете каква е цената на обстоятелството, че някой е успял да придума Войтович да премълчи. Е, може би сега ще ми кажете в името на какво е мълчал? Заради какво е принудил хората да платят такава чудовищна цена? Пак ли не можете? Добре, дайте ми тук папката със снимките, а сега погледнете тази карта. Ето го Източния район, тук се намира Институтът. Виждате ли тази неправилна осморка? По-голямата примка съвпада с полето на прякото действие на антената и съответно с обсега на страничния ефект — намаляване на агресивността. Тук има много малко точки, а те обозначават местата, където са извършени убийства и изнасилвания. И дори точките, които съществуват, са с различни цветове, но сред тях почти няма черни и виолетови. Това означава, че и тук, разбира се, се извършват убийства, но предимно не от хулигански или битови подбуди, не в семейството, а поради корист, отмъщение, по поръчка, с цел прикриване на друго престъпление, например изнасилване. И изобщо убийствата тук са много по-малко, отколкото във всеки друг район на града. А ето тази, по-малката примка се състои почти плътно от виолетови и черни точки, с тях са обозначени битовите и хулиганските убийства. Знаете ли какво е убийство от хулигански подбуди? Това е да убиеш човек, към когото нямаш никакво отношение, с когото не те свързва нищо, убиваш го просто така, защото не ти е харесал цветът на косата му или защото преди да помоли за огънче, не ти е казал „Добър вечер“, или просто защото си в лошо настроение и ти се иска да убиеш някого. Защо ме

гледате така, Вадим? Не знаете ли, че заради такива неща се убива? Ами да, разбира се, вашите интереси са държавни, какво ви засягат нашите дребни милиционерски грижи, вие и понятие си нямате защо обикновени хора убиват други обикновени хора, вас ви вълнуват само шпионски страсти...

С едната ръка тя прибра картата, с другата продължаваше здраво да стиска пистолета. Лицето на Вадим почти не се бе променило, само бе станало по-строго и някак по-сухо, сивите му очи бяха престанали да излъчват топлина, бяха станали студени и остри. Той не бе прекъснал с нито една дума нейния тягостен разказ — дори когато в печалната повест с дразнеща точност нахълтваше телефонният звън.

— Е, какво, Вадим Бойцов, неженен и неосъждан, ще дадете ли някакъв отговор на моите въпроси? В името на какво е всичко това? Заради какво? На кого е била платена такава страшна цена? И кой е придумал Войтович да мълчи?

Той не отговори. Настя решително се изправи и изразително насочи пистолета нагоре.

— В такъв случай махайте се оттук! Преобличайте се и си тръгвайте. Не мога да разговарям за каквото и да било с човек, който няма какво да каже след всичко, което видя и чу тук. Благодаря ви за информацията за ходатайството. И ви благодаря, задето не позволихте да ме убият. Но моята благодарност не надделява над отвращението, което буди у мен вашето равнодушие. Интересува ви сигурността на нашата държава? А мен не ме интересува държава, на която не й пука за хората. И аз, на свой ред, плюя на сигурността на такава държава. Готова съм да се съглася такава държава изобщо да не съществува, защото на такава държава й пречи собственото й население, както на грубияна продавач му пречат купувачите, а на лошия лекар му пречат да си живее живота пациентите с техните глупави болести и досадни оплаквания. Щом вие, Бойцов, представлявате *такава* държава, аз мразя и нея, и вас, и всичките ви колеги. И ще правя всичко, което сметна за нужно, за да сложа край на кошмара, който вилнее в Източния район. На покрива на Института стоят петдесетина антени и аз не знам коя е виновната. Но ако не открия истината, ще взривя Института. Ще сложа бомба и ще го вдигна във въздуха, но ще сложа край на този ужас. И нека отида в затвора.

* * *

Бойцов слушаше нейния тих, монотонен глас и не вярваше на ушите си. Когато хората изричат такива думи, те се разпалват, вълнуват се — та нали говорят за основния принцип в живота си, за своето кредо, за нещо, извиращо право от сърцето. Беше чувал доста такива монолози и признания и знаеше как звучат обикновено. Но Каменская говореше, сякаш бе стигнала до последната точка на отчаянието, зад която няма нищо друго, дори страх за собствения ѝ живот, дори присъщия на всеки психически здрав човек инстинкт за самосъхранение.

Той безмълвно се преоблече в своите дрехи, сложи си якето и без да каже и дума, излезе от апартамента. На прага замря, борейки се със силното желание да се обърне и да я погледне в очите. Но знаеше: дулото на пистолета като магнит ще привлече погледа му и няма да го пусне, той просто няма да намери в себе си сили да я погледне в лицето. Инстинктът за самосъхранение бе развит добре у Вадим Бойцов. Когато противникът до тебе държи в ръцете си оръжие, това се превръща в главен фактор и измества всичко останало.

Той излезе от апартамента на Анастасия Каменская така и без да се обърне.

ТРИНАЙСЕТА ГЛАВА

За разлика от Настя Каменская, следователят Олшански обичаше почивните дни. В почивен ден го събуждаха вкусните аромати откъм кухнята и дрънченето на съдове. Струваше му се, че на света няма нищо по-чудесно от тези звуци и аромати, които неизменно съпровождаха деня, прекаран с жена му и децата. В делник той ставаше преди Нина, защото тя работеше в една болница съвсем близо до дома им, а той трябваше да пътува до градската прокуратура повече от час.

Константин Михайлович сладко се протегна, премести главата си върху възглавницата на жена си и вдиша едва доловимата позната миризма на косата ѝ. Не му се ставаше.

— Татко! — В спалнята надникна по-малката му дъщеря, беше по бархетна небесносиня пижамка на цветчета. — Мама каза да ставаш, защото тиганиците ще изстинат.

— По какъв случай имаме тиганици? — сънено попита Олшански и се надигна в леглото.

— Ами днес е Сирни Заговезни, последният ден от празниците, забравил ли си? — възмути се момичето. — Мама казва, че днес трябва да се хапне здраво, защото после започват Велики пости, чак до Великден.

Константин Михайлович се разсмя от сърце. Колко радостно и същевременно забавно е да наблюдаваш поколението, израснало, освободено от войнстващия атеизъм. Вярно, неговите дъщери не бяха религиозни, а библейските сказания бяха изучавали не от първоизточника, а по книгите на Зенон Косидовски, но за сметка на това познаваха православните празници и се отнасяха към тях напълно сериозно. Докато хората от неговото поколение никога не знаеха със сигурност на коя дата тази година се пада Великден, не спазваха постите, а за Сирница изобщо не се сещаха.

— Да не си решила да постиш? — много сериозно я попита той. — Имай предвид, че е трудно, особено когато човек не е свикнал. Ще

трябва да забравиш за любимите си пасти. Ще издържиш ли?

— Но нали в пастите няма месо! — възрази детето. — Мама каза, че не бива да се яде само това, които произлиза от живи организми. Месо и риба не може, а всичко останало — да.

— Интересно! Ами кремът в пастите от какво мислиш, че е направен? От мляко и масло, а тях ни ги дава кравата, един дори много жив организъм.

— Стига, тате — засмя се тя, — нарочно ме объркваш. Ставай, че мама ще се кара. Знаеш ли колко хубави са станали тиганиците? Да им се не нагледаш. И вкусни — ще си оближеш пръстите.

Тя изтича в кухнята, а Константин Михайлович бавно отметна одеялото и занавлича домашния си анцуг. За закуска излезе чисто избърснат, усмихнат. Без очилата и тяхната счупена и набързо залепена старомодна рамка лицето му изглеждаше учудващо красиво.

— Какви са плановете за днес? — попита съпругата му, наля на мъжа си прясно запарен чай и побутна към него огромната купа с тиганици, буркан сметана и чинийки с три вида сладко.

— Каквито даде господ — уклончиво отвърна Олшански.

Дългогодишният му опит в следователската работа му подсказваше, че дори в почивни дни е най-добре нищо да не планираш предварително, инак непременно ще се случи някоя неприятност, изискваща да зарежеш домашните си планове и да хукнеш за работата си.

— Рано сутринта те търси Гордеев, казах му, че още спиш. Помоли да му се обадиш, когато станеш — съобщи му Нина.

— Вкъщи ли?

— В службата. Господ май вече си е казал думата. Ляня — обърна се тя към по-голямата си дъщеря, — донеси на баща си телефона.

Константин Михайлович погледна жена си с благодарност. Нито веднъж през двайсетгодишния им съпружески живот тя не бе изразила недоволство, задето работата отнема на мъжа ѝ прекалено много време и той почти не принадлежи на семейството си. И то не защото Нина Олшанская беше сдържана и добре възпитана лейди, а защото смяташе, че това е естествено. Когато се омъжваше за младия стажант-следовател, тя добре си представяше всички трудности, които я очакваха, и ги прие с отворени очи. Нейните родители бяха хирурзи и

тя беше свикнала от дете с ненормирания им работен ден и внезапните повиквания в почивни и празнични дни. Също от детинство у нея бяха залегнали понятията „любима професия“ и „професионален дълг“.

Родителите на самия Олшански бяха съвсем други хора, детството му бе преминало в атмосфера на постоянни караници, взаимни упреци и скандали. И през последните двайсет години не минаваше и ден Константин Михайлович по един или друг повод да не благодари на съдбата, задето толкова му бе провървяло със съпругата му. Освен това Нина беше прекрасна домакиня, обичаше гости, постоянно канеше вкъщи приятели и колеги на мъжа си и той изпитваше особено, с нищо несравнимо удоволствие, когато слушаше откровено завистливите комплименти по адрес на жена му.

— Много време ли ще отнеме? — Само това попита Нина, когато Константин Михайлович затвори телефона.

— Надявам се, че не. Сътрудничката на Гордеев имала някакви усложнения, трябва да се съберем да обсъдим нещата.

— Само да се съберете и да ги обсъдите?

— Да. Защо?

— Ако не ме лъжеш, Олшански, покани ги у нас. Ще седнете в хола и ще обсъждате колкото ви душа иска, ние с момичетата няма да ви пречим. А после заедно ще изпратим Сирница, за днес имам голяма кулинарна програма, язък, ако толкова нещо не се изяде.

— Мислиш ли? — колебливо попита той.

— Разбира се. Обади се на Гордеев и му предложи този вариант. Хайде, Костик! — умолително каза Нина.

— Ще опитам — въздъхна той и отново набра номера. — Виктор Алексеевич, пак съм аз. Защо не се съберем у нас? Съпругата ми обещава нещо свършено необикновено за обяд. Защо да е неудобно? Тя самата го предложи. Отдавна не сме имали гости, а тя като истински професионалист не можела да си позволи престой, губела си навиците. — Той захлупи микрофона с длан и се обърна към жена си: — Неговата сътрудничка не смеела да излезе сама от къщи. Явно има нещо сериозно.

— Олшански, тебе и дете може да те разиграва, както си иска — упрекна го Нина. — Върви и я доведи, щом я е страх, а твоят шантав Гордеев не може сам да се сети. Ще си изгубиш два часа за път, но поне после цял ден ще си бъдеш вкъщи.

— Виктор Алексеевич, аз мога да отида да я взема. Разбрахме ли се? Сега ще ѝ се обадя.

След като закуси, Константин Михайлович започна да се облича, за да отиде за Настя Каменская.

— Аз пък не знаех, че в криминалната милиция работят и жени — каза Нина и подаде на мъжа си шала, а после му оправи яката на палтото.

— Изключително рядко — отвърна следователят. — Ако зависеше от мен, щях да комплектувам цялото Московско градско управление от такива като Каменская и да оставя само двама-трима мъже за силови мероприятия.

— И какво толкова необикновено има в нея? — ревниво се интересува Нина.

— Нищо. Съвсем обикновена е. Ще я видиш — обеща Константин Михайлович и отвори вратата.

* * *

Съвещаваха се вече два часа, окупирали хола в апартамента на Олшански. Нина и момичетата не влизаха при тях, а Константин Михайлович беше помолил да го викат на телефона само ако го търсят Коротков или Доценко.

— Тези петима служители от Института са направо като омагьосани — приплака Настя. — Три покушения и за всичките три случая всеки от тях има алиби. При което ако за вечерта на 24 февруари бихме могли да имаме някакви незначителни съмнения, то на първи и трети март всички те са присъствали на Научен съвет и на банкет, видели са ги десетки хора, така че алибито на всеки е безупречно. Представяте ли си какъв лош късмет — ни да идентифицираш някого, ни да го уличиш.

— А какво е изяснил Доценко в Министерството на науката? — попита Олшански.

— Миша е намерил една чудна жена от секретариата. Правилно е съобразил, че секретариат означава хора, за които няма нищо секретно. Всички документи минават през тях, и то не само онези, които идват от външни организации, но и онези, които се движат из министерството

от кабинет в кабинет. От резолюциите на тези документи веднага проличава кой на кого какво възлага и как после се движат нещата. Дори за очаквани кадрови промени секретариатът научава пръв, много преди въпросът да се реши. Представете си например че някой въпрос винаги се възлага за придвижване на определен служител, който е смятан за най-компетентен и отдавна се занимава с подобни проблеми. И не щеш ли, този въпрос изведнъж е възложен на съвсем друг ръководител, макар че онзи, който се е занимавал с това преди, не е нито болен, нито е в отпуск. Какво следва от това? Правилно, този човек е изпаднал в немилост и вече не му поверяват да решава този въпрос. Или той се е накарал да напуска и вече поставят в течение на нещата кандидата за неговото място. С една дума — Миша Доценко е предвидил всичко това и се е запознал с една служителка от секретариата, която си умира да си пъха носа във всички документи и всичко да научава първа. Нали знаете, има си такива любопитни особи, които от всичко се интересуват. Та точно тя му каза, че преди около два месеца в министерството се получило анонимно писмо, в което се споменавал Институтът, Миша, разбира се, впрегнал цялото си обаяние и майсторлък, в резултат на което любознателната жена си спомнила, че в писмото е ставало дума за фалшифициране на резултатите от изпитанията и за прикриване на вредното въздействие на един от приборите, разработвани от Института. Там е пишело и за обратния ефект. Това писмо било изпратено за проверка на същия онзи Николай Адамович Томилин, който с пяна на устата ме уверяваше, че съм неграмотна идиотка и никакъв обратен ефект не съществува. Ето защо в момента Юра Коротков проверява кой от петимата заподозрени има връзка с Томилин и се радва на неговото благоразположение. Ако успеем по този признак да открием един от петимата, ще можем да смятаме, че именно по негова инициатива на анонимното писмо не е обърнато никакво внимание. С други думи точно този е човекът, който е заинтересован от прикриването на истинските резултати от работата и който е придумал Войтович да не ги обнародва. Но ме е страх, че усилията ни пак ще бъдат напразни.

— Защо? — попита Гордеев и изпи до дъно поредната чаша минерална вода.

Пред него на масата имаше вече три празни бутилки от водата и той посегна да отвори четвъртата. Напоследък той, и без това заоблен

и пухкав, започна много да пълнее и му бяха препоръчали някаква немислима диета, изискваща употребата на голямо количество минерална вода.

— Защото и петимата със сигурност са добри познати с Томилин. Директорът на Института, научният секретар, началникът на лабораторията — това е сигурно, нали Институтът е под научното наблюдение на Томилин. Лисаков и Харламов, макар да не са ръководители, също могат да се впишат в този кръг, защото работят в Института отдавна, а Томилин навремето често се е появявал там, когато е работил върху кандидатската си дисертация. Ах, ако знаех защо този неизвестен деятел е криел резултатите от изпитанията! Причината трябва да е била много солидна, погледнете само колко усилия е положил. Намерил е с какво да запуши устата на Войтович, заблудил е Томилин, наел е Галактионов да открадне наказателното дело, а после го е изпратил на оня свят. Човек не върши такива неща заради едната научна слава.

— Ами, не върши! — обади се Олшански. — Забрави ли за Ирина Филатова? Ако не ме лъже паметта, убили са я именно заради дисертацията, която тя е написала вместо убиеца, а той не ѝ е платил.

— Не, Константин Михайлович, там работата беше друга. Тоест поводът, разбира се, беше дисертацията, но убиецът се е страхувал от скандал не заради научната слава, а защото по принцип не е можел да допусне никакъв скандал около името си. Там имаше нещо свързано с един много крупен мафиот, но ние не успяхме нищо да докажем — обясни Колобок Гордеев. — Слушай, Константин Михайлович, сега ще получа инфаркт, гарниран с инсулт, от тези миризми. С какво ще ни гоцава стопанката ти? Колкото и да си напругам носа, не мога да определя. Уж е риба, обаче май не е...

Олшански се позасмя и отвори вратата.

— Нина! — извика той. — Ела за малко, ако обичаш.

От кухнята дотича зачервената Нина с бродирана платнена престилка, протегнала напред набрашнените си ръце.

— Ниночка, моля те, обясни на другаря полковник на какво толкова вкусно му мирише, защото място не си намира от любопитство.

— От любопитство или от глад? — усмихна се Нина.

— Засега от любопитство, но скоро и гладът ще го стисне за гърлото с костеливата си ръка.

— На грила се пече есетра, а във фурната — прасенце с елда. Сигурно миризмите се смесват и ви объркват — делово обясни домакинята. — След половин час менюто ще бъде готово.

След четирийсет минути всички седяха около празнично сервираната маса. Настя тъжно гледаше ароматните, вдигащи пара гозби и си мислеше, че едва ли ще може да преглътне дори малка хапка. Още не се беше съвзела от преживяния ужас, когато осъзна, че на три пъти едва не бе загинала. Нина грижовно ѝ слагаше в чинията най-вкусното, Настя благодарно се усмихваше, но не можеше да яде. Нина току ѝ хвърляше угрижени погледи, после не издържа и ѝ направи знак да излязат от кухнята.

— Не се чувствате добре ли? — попита я тя и огледа гостенката с професионалното око на лекар-невропатолог. — Защо нищо не ядете? Боли ли ви нещо?

— Душата — опита да се усмихне Настя. — Две ноци не съм спала.

— Работили сте сигурно?

— Не толкова работих, колкото се притеснявах и умирах от страх. Вчера изпаднах в такова състояние, та ми се стори, че мозъкът ми се разпада. Всичко плува пред очите ми, мислите се разхвърчават насам-натам, ръцете ми се тресат, дори не можах да набера правилно един телефонен номер, бърках цифрите.

— Сигурно много са ви уплашили?

— Много. Впрочем може и да не са ме уплашили толкова много, просто аз съм си много страхлива.

— Взехте ли някакво успокоително?

— Ами като напук нямах нищо, всичките ми лекарства се бяха свършили.

— А какво вземате обикновено, когато сте нервна?

— Нещо от бензодиазепините. Феназепам, диазепам и така нататък.

— Ясно — кимна Нина. — Сега ще ви дам две таблетки валиум, сложете го под езика и полегнете. Хайде, ще ви настаня в стаята на момичетата, те няма да ви безпокоят. Ще полежите буквално половин час и ще ви олекне. Ще ви дам и две таблетки за вкъщи, едната ще

вземете преди лягане, а другата си я запазете, ще я вземете, ако утре в службата се почувствате зле.

— А какво да правя вдругиден? — опита да се пошегува Настя.

— А вдругиден ще предам за вас по Костя цяла опаковка. Намерили сте за какво да се тревожите.

Нина Олшанская излезе права, след известно време Настя се почувства много по-добре и отново се присъедини към сътрапезниците.

— Обади се Коротков — веднага й съобщи Гордеев. — Лошо око имаш, Стасенка, като някоя циганка си. И петимата се познават с Томилин.

— Знаех си — отчаяно промърмори тя. — Остава последното средство, пазех го за в краен случай. Ако и то не подейства, ще трябва да се откажем и да се примирим. Нищо повече не мога да измисля.

Нина Олшанская отдавна бе разтребила масата и измила всички чинии, а те тримата още седяха в хола и крояха планове за реализирането на „последното средство“.

* * *

Неделната вечер се оказа тежка и за Игор Супрун. Той не обичаше да ходи в службата си в почивен ден, затова извика Бойцов и двамата разговаряха в колата му.

— Твоята Каменская, дето, видиш ли, не можело да я излъжеш, те води за носа като хлапак — заяви той още щом Вадим пристигна и се прехвърли в колата на началника си. — Делото на Войтович изобщо не е изгоряло, в зданието на милицията не е имало никакъв пожар. Обаче следователят, който е водил това дело, сега си има големи неприятности, защото от кабинета му са изчезнали четири папки с дела. И то точно по времето, когато уж избухнал този пожар. Схващаш ли? Защо нашите доблестни приятелчета от милицията заблуждават целия Институт и разправят за някакъв пожар, какъвто не е имало?

— Ами това е съвсем ясно — възрази Бойцов. — Защо трябва широката общественост да научава, че следователите им са немарливи? Пазят честта на мундира и аз не ги осъждам за това. Не виждам повод за безпокойство, Игор Константинович.

— Ах, той не бил виждал повод! Тогава ще ти кажа още нещо. Те са заявили в Института, че проверяват условията за съхраняване на отровни вещества, защото миналата година в Москва е имало серия от отравяния с цианид. Аз ще ти кажа, че това е лъжа. Миналата година е имало само един случай на убийство чрез отравяне с цианид. Само един, разбра ли? И какво, заради един случай те са тръгнали да проверяват всички градски предприятия, в които се работи с цианид? Можеш ли да повярваш в това?

— Защо не? — сви рамене Бойцов. — Какво незаконно има? Нормална работа по разкриването на убийство.

— Хайде де! — презрително изпуктя Супрун. — Такива проверки се правят, ако е убит някой много влиятелен човек, значима фигура. А този? Началник на кредитен отдел в банка — нищо повече. Институтът няма никакво отношение към този банкер, защо тогава лъжат за серията отравяния?

— Получили са указание, затова лъжат. Мисля, че търсите под вола теле.

— Ами ти защо толкова ги защитаваши? — подозрително примижва Супрун. — Вече си се сприятелил с Каменская и защитаваши нейните интереси, а? Между другото как реагира тя на твоето признание за ходатайството?

— Повярва — равнодушно отвърна Бойцов. — Обаче не вярва, че не знам кой се опитва да я убие.

— Не вярва ли? Защо?

— Защото не е вярно, затова. — Той впери от упор в началника своите студени сиви очи. — Игор Константинович, вие знаехте ли за антената?

— За каква антена? — искрено се изуми Супрун.

— За антената, която стои на покрива на Института и отравя живота на хората в Източния район. Знаехте ли или не?

— За пръв път чувам — напълно искрено отговори Игор Константинович. — Каква е тази антена?

Бойцов бавно, като подбираше внимателно думите си, тъй че да не изглежда като сантиментален лигльо и същевременно да обясни на началника си целия кошмар, който му бе разкрила снощи непостижимата Каменская, разказа за Войтович и за антената.

След като изслуша Вадим, Супрун дълго мълча. Изпуши две цигари, преди да поднови разговора.

— Значи ето защо са се загнездили в Института — замислено каза той. — Имат нещо срещу нашия разработчик и искат да го пипнат. Най-вероятно подозират, че той е откраднал делото на Войтович, тогава е ясно защо лъжат за пожара. Не искат да го подплашат. Е, Вадим, ще трябва да се съобразим с „Петровка“, не можем да влизаме в конфликт с тях, те са в правото си. Схващаш ли?

— Още не.

— Трябва да им дадем разработчика, инак те няма да мирясат. Литвинова ще довърши прибора, вече говорих с нея, тя смята, че ще се справи. Нека даде прибора на Мерханов и си вземе парите. Разбира се, би било по-просто, ние да вземем прибора от нея и после да си нямаме работа с бандата на Мерханов, но тогава ще ни излезе много скъпо. Не можем да ѝ платим прибора, не разполагаме с толкова пари. Заделиха ни валута само за заплащане на допълнителните ѝ услуги и за операцията по отнемането на прибора от Мерханов. Тъй като тя ще получи цялата сума, а не трохите, които е смятал да ѝ подхвърли нашият учен, ние ще можем да не ѝ доплащаме нищо. Поне от това ще направим икономия. Ние с тебе трябва да помогнем на милиционерите, за да се махнат по-бързо от Института. В пикантна ситуация попаднахме, дума да няма. Те знаят за някакво престъпление, но не знаят кой го е извършил. А ние с тебе знаем кой е престъпникът, но не знаем в какво го подозират. Да се надяваме, че работата е само в открадването на делото. Значи нашата задача с тебе е да намерим улики и да ги подхвърлим на Каменская и Коротков. Стига да знаехме какви улики им трябва! Още днес ще се свържа с Литвинова и ще ѝ възложим нещо, а после ще се включиш и ти. Ще опитаме да открием с какво можем да пипнем нашия гениален учен. Какво така се оклюма? Не си ли съгласен?

— Игор Константинович, аз смятам, че трябва да се откажем от прибора — тихо продума Бойцов.

— Че защо? — чак подскочи Супрун.

— Защото това е безнравствено. Войната е едно, а мирното население е съвсем друго. Ако бяхте видели снимките, които ми показва Каменская...

— Така, ясно-о... — Супрун извади поредната цигара и щракна със запалката. — Разнежи се значи? Показаха ти трупове на невинни младенци и ти веднага се разкекави? Лайно. Лигльо. От този прибор зависи престижът на страната, а ти ми дрънкаш разни глупости. Престижът на страната, разбираш ли това? Ако се допусне огласяване на историята с антената, те ще се докопат до прибора за нула време.

— Значи според вас да си стои там и всичко това да продължава?

— Слушай, Бойцов, не ме вбесявай! — заканително изрече Супрун. — Стига им и това — да им дадем разработчика, да си го правят, каквото щат. И това им е много. Между другото ти добре ли разбра, че точно това трябва да направим?

— Трябва да намерим улики, които ще позволят на милиционерите да подведат под отговорност главния разработчик на прибора — някак безстрастно издекламира Бойцов, загледан настрани.

— Правилно. И какво друго?

— Какво друго? — все така без интерес попита Вадим.

— Трябва да бъдем сигурни, че този човек няма да каже нищо на никого. Затова какво?

Бойцов не отговори. Страните му изведнъж хлътнаха, скулите се откриха още повече, устните му се свиха в тясна ивичка.

— Не ми се прави на невинен младенец! — грубо каза Супрун. — Уликите трябва да бъдат живи, истински, солидни. А престъпникът — мъртъв. Върви и помисли как да стане това. Аз ще помоля Литвинова да вземе отпечатъци от ключовете му, а останалото е твоя грижа. И само да си посмял да провалиш нещо — главичката ти откъсвам, да знаеш.

Бойцов мълчаливо слезе от колата и с всичка сила затръшна вратата.

— Лигльо! — процеди през зъби Игор Константинович. — Хлапак. Да се чудиш как ги вземат на работа такива.

Той ядно завъртя ключа на запалването, даде газ и колата рязко потегли.

* * *

След разговора със Супрун Ина Фьодоровна Литвинова определено се развесели. Тя не се съмняваше, че ще съумее да проведе всички контролни изпитания и да довърши прибора самостоятелно. Колко е хубаво, че може вече да не се съобразява с досадните милиционери, заради които работата беше спряна за неопределено време. Съвсем скоро ще може да я възобнови, да я довърши и най-сетне да си получи парите. Вярно, Супрун каза, че тя ще трябва да даде прибора не на него, а на някакви други хора, от които именна ще получи обещаното заплащане. Когато приборът бъде готов, той ще ѝ каже как да се свърже с тях. Ина разбираше, че тук се крие някаква измама. Но не ѝ се мислеше за това. Утре трябваше да стори всичко възможно и невъзможно, за да вземе ключовете и да направи отпечатъци, пък каквото ще да става. Най-важното е Юлечка. Сега ще може да плати курорта ѝ на Средиземно море.

Ина излетя като с крила до спалнята, където Юлечка, както обикновено, се излежаваше с книжка в леглото.

— Котенце, всичко е наред, ще има пари за твоя курорт, можеш да се готвиш — радостно ѝ съобщи тя.

— Ама вярно? — зарадва се червенокосата красавица. — Да не ме лъжеш? Иночка, лястовичке моя, колко те обичам! — зачурулика тя, захвърли встрани любовния роман и привлече Литвинова към себе си. — Ти си ми най-добрата на света! Знаех си, че няма да ме подведеш, Инусечката ми сладка, умничката ми, добричката ми.

Ина свря лице в бялата копринена гръд на Юля и щастливо въздъхна. Ето заради това беше готова на всичко. Само Юлечка да я обича, само да не я напусне. Когато почувства как ръката на Юля започва нежно да я гали по гръбнака, като спира многообещаващо върху яките ѝ мускулести бедра, Ина си каза, че няма на света сила, която би могла да я спре в работата ѝ над прибора и получаването на парите. Тя ще получи тези проклети пари, каквото и да ѝ струва това.

* * *

— Много изгуби, като не дойде с мен на вилата — заяви жена му, докато се събличаше в антрето. — Толкова е хубаво там! Въздух,

топличко, пролетта е дошла. А ти седиш като бухал в кабинета си, никак не се грижиш за себе си.

Той със съжаление си помисли колко бързо бяха отлетели съботата и неделята. Естествено че не отиде с жена си на вилата. Гледаше никога да не ходи заедно с нея — отиваше или сам, или с Елмаз, или пък си оставаше вкъщи, когато тя решише да тръгне. Двата дни, прекарани в самота, му позволяваха да събере сили преди работната седмица, преди петте дни непрекъснато общуване с хора и постоянна борба с бушуващите у него раздражение и омраза.

— За Осми март поканих на вилата децата и родителите на Саша, така че ние с тебе ще тръгнем за там следобед на седми. Не закъснявай след работа, ще трябва да се отбием да купим продукти.

Той погледна с омраза простиодушното лице на жена си. Само това му липсваше — цял ден да общува с тези глупаци, родителите на зет му, че и самият зет не му харесваше особено. И защо жена му прави това сборище? Толкова е мъчително да поддържаш разговора, да се правиш на гостоприемнен домакин, да гледаш тъпите им муцуни. Те си въобразяват, че са невероятно умни и със сериозни физиономии разсъждават за политика, за възможната оставка на кмета на Москва и за уволнените ръководители на правоохранителните органи във връзка с убийството на известния телевизионен журналист. Сега всички приказват за това, сякаш на света няма по-интересни и важни неща. А за него е важно само едно — вътрешният му покой, неговата свобода, неговото усамотяване.

— Ама ти нищо ли не си ял тези два дена? — чу гласа на жена си откъм кухнята. — Нищо не е пипнато, толкова храна ти приготвих, когато тръгнах. Или не си бил вкъщи?

— Абе бях си, не се тревожи.

— Защо тогава не си ял?

— Не бях гладен. Освен това — ядох. Пих чай със сандвичи, пържих си яйца.

— Ето така правиш винаги — упрекна го жена му. — Аз готвя ли, готвя, а ти ядеш сандвичи и пържени яйца. Кажи ми: защо не се грижиш за себе си? Като нищо ще си спечелиш някоя язва. Слушаш ли ме?

— Не — грубо отвърна той. — Всичко това вече съм го чувал.

— Не бъди груб, ако обичаш — спокойно каза жена му. Едно от нейните несъмнени достойнства в неговите очи беше, че тя не беше обидчива.

Отново отиде в кабинета си и се зае с изчисленията. Но мислите му постоянно се връщаха към един и същ проблем. Мерханов нещо пак не е сполучил, но може и да е за добро. Грехота е да се мисли така, но този журналист го убиха точно навреме. Сега цялата милиция се е захванала с това убийство, а с изгорялото наказателно дело няма да се заемат скоро, ако изобщо се заемат. Опасността от ден на ден намалява. Вярно, милиционерите са подушили нещо, нали неслучайно им проверяваха алибитата. Но нищо не намериха, той има желязно, бронирано, безупречно алиби. Хлапачката вече не идва в Института, а майорът прескача от дъжд на вятър, свършва по нещо на бърза ръка и се маха. А сега няма да има време и за това. Ето, по телевизията разправят, че за разкриването на убийството на телевизионния журналист бил създаден цял щаб, сега няма да се занимават с нищо друго, докато не хванат убийците. Ама мигар могат да ги хванат?

Нямаше да има никакви грижи, ако не беше Гриша Войтович. Как се развилня тогава, след като откри рязкото повишаване на агресивността у опитните зайци и мишки! Как искаше веднага да хукне да докладва на всички наред! С големи усилия той успя да успокои Григорий, да го придума поне засега да премълчи. Защото бързо схвана как може да използва този ефект, за да получи за него много пари. Именно с тези пари съблазни Войтович. Има млада жена, малко дете, ох, колко пари му трябват само! Една млада хубавица не може да бъде удържана с друго, освен с комфортен живот, екскурзии в чужбина, хубави дрешки — как се прави това без пари? Той преднамерено подклаждаше ревността у Гриша, умишлено я превръщаше почти в патология. Измисляше клюки, които уж му били подшушнати от познати служители в телевизията — как ту един, ту друг известен актьор, режисьор, журналист ухажвал Евгения. С всички сили натискаше двата лоста, които му изглеждаха най-мощни — любовта и парите. Дълго време успяваше.

Обеща много пари на Войтович за работата върху прибора, като го уверяваше, че устройството, точно като онова, което бяха монтирали в Института, е нужно на някаква гражданска организация за приемане и излъчване на вълни във високопланински условия. Бяха само петима:

освен него, Войтович и Литвинова, върху поръчката работеха един научен сътрудник и един техник. Но освен тях с Гриша, никой не знаеше, че това устройство дава странични ефекти — както в обсега на прякото си действие, така и в обсега на „обратната примка“. А за истинското предназначение на разработката знаеше само той. Единствено той. То се знае, съвестният Войтович му висеше като камък на шията, периодично избухваше и започваше да морализира, да дърдори за нравственост и човешки дълг. От една страна, добре е, че вече го няма. Не пречи, не се мотае в краката му, не хленчи. Но, от друга страна, написа това проклето предсмъртно писмо и така го принуди да предприеме трудни и рисковани стъпки. Ето че сега той си плаща за тези стъпки, притиснат е временно да се стаи, а получаването на дългоочакваните, възделени пари се отлага. Парите, които ще му дадат свобода и независимост. Парите, които ще му дадат сладката самота...

ЧЕТИРИНАЙСЕТА ГЛАВА

В понеделник сутринта, както си вървеше по дългия мрачен коридор в зданието на „Петровка“ към своя кабинет, Настя Каменская се сблъска с един служител от щаба на Градското управление, който изхвърча като попарен от кабинета на полковник Гордеев.

— Ама и твоят началник е един, Каменская... — промърмори щабистът, притичвайки покрай Настя. — Съчувствам ти.

Едва бе успяла да си свали якето и ботушите в своя кабинет, когато звънна вътрешният телефон. Викаше я Колобок.

В разрез с очакванията ѝ, Виктор Алексеевич изобщо не изглеждаше разгневен. Напротив, той сякаш предварително се стесняваше от онова, което се канеше да каже на Настя.

— Още от сутринта щабът ме тормози — започна той, криейки очите си. — Искат да им дам трима души за бригадата, която разследва убийството на телевизионния журналист.

— Защо толкова много? — учуди се Настя. — Никой няма да остане за работата тук, ако им дадем трима души. Какво, из цяла Москва не са могли да намерят трима детективи ли?

— И аз това им казах — смутено въздъхна полковникът. — А те ми предложиха компромисно решение.

— Какво? — с внезапно пресипнал глас попита тя, предчувствайки, че сега ще чуе неприятна новина.

— Готови са да вземат не трима, а само един. Но този един да си ти.

— Не.

Тя отговори моментално и толкова ужасено, сякаш я караха да изяде сурова жаба.

— Ама защо, Стасенка?

— Прекрасно знаете защо, Виктор Алексеевич. Мене ме чакат няколко дела и аз не мога да ги нарежа просто така, само защото на някой си началник му хрумнало да се сдобие със собствен аналитик.

— Настася, ти даваш ли си сметка какво приказваш? — Гласът на Гордеев стана сух и строг. — Убит е най-известният човек в нашата страна, за разкриването на това престъпление са хвърлени най-добрите сили на милицията и прокуратурата, създаден е специален щаб за координация на действията и ръководството на разследването и на тебе, сополанка такава, ти предлагат да поемеш аналитичната работа в този щаб. Трябва да се гордееш, че ти се оказва такова доверие. Това означава, че най-сетне са те забелязали и оценили, това означава, че най-сетне са разбрали колко бях прав, като те взех на работа в отдела. Това означава, че ние с тебе все пак победихме! И сега е настъпил отговорният момент, когато ти ще можеш да убедиш в нашата правота не само „Петровка“, но и цялата ни милиционерска общественост. Ще работиш в този специален щаб и на всички — чуваш ли? — на всички, от редовия оперативен работник до министъра, ще докажеш колко е важно и нужно да се води аналитична работа не само за ръководството на ниво град, но и за разкриване на конкретни престъпления, ще им покажеш колко забележително умееш да го правиш. И още нещо. Не забравяй, че в нашия отдел изобщо не ни достигат сътрудници. Хората напускат, а нови, кой знае защо, не идват. Тоест идват, разбира се, но аз не ги вземам, защото виждам, че в тях го няма онова, което аз търся в добрия детектив. Та значи, ако ти успееш да се изявиш, ако покажеш себе си и своята работа, така ще представиш успешно и мен, и нашия отдел. Разбираш ли? Хората ще започнат да си мислят: „Какъв е този Гордеев бе, та се е сетил да вземе в отдела човек специално за аналитична работа? Какъв е този отдел, където аналитик помага за разкриването на престъпления?“ Отначало ще им станем интересни, а после ще започнат да ни наобикалят, хем не като досега разни изхвърлени, а по-свестни хора. Така че не ми се лигави, драга, а започвай работа в бригадата.

— Не мога — упорито повтори Настя, кой знае защо — загледана не в началника, а в полираната повърхност на дългата съвещателна маса.

— Защо?

— Трябва да приключа с Института. Трябва да изясня каква антена стърчи на покрива им, да ги накарам да я свалят и да подведе под отговорност виновниците за това. И няма да се спра, докато не го сторя.

— Но ти ми връзваш ръцете! — отчаяно възкликна Колобок. — Ако оставя тебе, ще трябва да им дам трима души. Трима! И то при този недостиг на хора! Около теб се създава някаква неразбираема ситуация и докато не видим, че тази опасност е отминала, трябва да те охраняваме от дома ти до службата и обратно. Това значи, че от работа ще бъде откъснат поне два пъти дневно още един човек. Ще се разстрои работата на целия отдел — и това само заради твоето упорство. Имай предвид, водя с тебе тази светска беседа само защото имам добри чувства към теб, инак мога просто да ти заповядам — и толкоз. И ще ти заповядам, ако сама не си събереш ума.

— Виктор Алексеевич — изрече Настя бавно, през зъби, сякаш с усилие изтръгваше думите от себе си. — Не искам да работя в тази бригада, защото намирам това безнравствено. Може да се създават специални щабове и бригади за залавянето на опасен престъпник, който, оставайки на свобода, е способен да извърши още не едно тежко престъпление. Така поставен, аз разбирам въпроса. Но да се създават такива щабове и бригади, за да се разкрие едно убийство — това е връх на цинизма, това е простащина и свинщина, това е все едно да заплуюеш цялото население, всички нас. И аз не искам, не мога и няма да участвам в такива оргии.

— Какво приказваш, Стасенка? Нещо не те разбрах — озадачено произнесе Гордеев, който от изумление вече бе успял да забрави как току-що ѝ бе забранил да се лигави и се бе заканил да премине от приятелско придумване към административни заповеди.

— Само погледнете какво става. Убиват един човек, да, известен, да, популярен и обичан от много хора, но това е убийство като почти всички останали, които се извършват в нашата страна. Виктор Алексеевич, само в живота хората са различни, в смъртта всички те са равни. Защото всеки убит има близки и приятели, които ще го оплакват, чиито души още дълго ще ги болят заради неговата загуба. Няма по-достойни и по-малко достойни потърпевши, няма потърпевши, чиито убийства трябва да се разкрият на всяка цена, и потърпевши, престъпленията спрямо които може и да не се разкриват. Няма такова нещо, разбирате ли? Няма и не може да има. Днес нашата прекрасна страна е заприличала на робовладелския древен Рим, когато убийството на един патриций се е смятало за убийство, а убийството на чуждия роб — за повреда на чуждото имущество. На чуждото,

забележете, защото убийството на собствен роб дори не е било обект на правно регулиране. Ние приравняваме убийтия телевизионен журналист с патриций, за разкриването на чието убийство страната хвърля най-добрите си сили. Уволняват началника на Градското управление на вътрешните работи в Москва и прокурора на града. Поставят въпроса за компетентността на министъра на вътрешните работи и на генералния прокурор. А представяте ли си какво изпитват, когато слушат това, майките на деца, убити от неизвестни престъпници, или съпругите и съпрузите, изгубили любимите си съпрузи, или децата, останали без родители? Запитвали ли сте се поне веднъж какво изпитват те, като слушат всичко това? За тях човекът, когото са изгубили, е бил и ще си остане център, около който са съсредоточени тяхната болка, страдания, сълзи. И какво? Заради *техния* близък никой не е създавал никаква бригада. Когато са убили *техния* близък, никой никого не е уволнил и дори никой не е получил мъмрене. Значи моето дете е по-лошо? Моето дете, моят съпруг, моят брат — те не са ли достойни убиецът им да бъде издирен? Защо? Защото са бедни? Защото не работят в телевизията и затова нямат достъп до най-популярния канал за масова информация? Защото не са били избрани в Думата? Защо? *Защо? Ами моето дете, моят съпруг и моят брат?* Виктор Алексеевич, това, което се върши сега, е подигравка с хората, чиито близки са загинали. И аз не желая да участвам в тази подигравка!

Тя сама не беше забелязала как гласът ѝ се бе превърнал във вик. Неяде от дълбините на душата ѝ се надигаше болка, която караше гласните ѝ струни да вибрират и накрая се изля в поток от сълзи. Настя се разрида. Колобок веднага скочи от началническото си място и дотича при нея.

— Е, хайде, момичето ми, недей, мила — забърбори той, като я галеше нежно по главата. — Не бива да приемаш нещата толкова трагично. Ние с тебе си имаме работа и трябва да я вършим добре, това е той, целият ни мироглед. И убийството на телевизионния журналист е убийство като всички останали, и то трябва да бъде разкрито. Нали не можем да откажем да го разкриваме само защото държавата ни върши свинщини, нали така? Да, властите постъпват неправилно, но нашата работа си остава наша и все пак ние трябва да я вършим, дори да не сме съгласни с властите. И убитият телевизионен

журналист не е виновен, че около неговата гибел се прави цял карнавал. Неговите близки също имат право да разчитат, че убиецът ще бъде заловен и наказан. Затова избърши сълзите си, детко, успокой се и дай да помислим как най-добре да постъпим. Колко време ти трябва за проблема с Института?

— Три дена — изхлипа Настя и избърса очите си с огромната небесносиня носна кърпа, която ѝ подаде Колобок. — Ако пак не успея, това ще стане очевидно до три дена. А друго и без това не мога да измисля.

— Добре — кимна Виктор Алексеевич. — За три дена ще им дам трима души. За понеделник, вторник и сряда. И ще им обещаая, че от четвъртък вместо тях, започваш работа ти. Става ли?

— Ами ако през тези дни измисля как да разкрия убийството на Галактионов? Тогава няма да ме дадете, нали? — с плаха надежда попита тя, жално вперила поглед в очите на началника си.

— Стига пазарлъци, хайде! — промърмори Колобок. — Работи, както се разбрахме. Успееш ли — браво! Не успееш ли — жалко, но аз няма да те упреквам, и без това е направено всичко, което е по човешките сили. И в единия, и в другия случай от четвъртък започваш работа в бригадата. А ако дотогава нещо се промени, пак ще решаваме как да постъпим. Трудностите трябва да се преодоляват, когато се появят, а не предварително. Съгласувала ли си всичко с Доценко?

— Да, той трябва да започне още от днес сутринта. Сигурно вече е започнал. Добре че Шитова е нормална жива жена. Нашият Мишаня май ужасно ѝ харесва, затова на драго сърце се съгласи отново да поработи върху паметта си. Горкият Миша, при всеки такъв задълбочен сеанс губи по два килограма от теглото си.

— Сериозно? — Полковникът свали очилата си и захапа рамката, което означаваше съсредоточеност и готовност за обмисляне на нова информация. — Интересно, благодарение на какво? Защо ли не опитам и аз? Скоро вече няма да се побирам в това кресло.

— Я стига, Виктор Алексеевич! — усмихна се Настя, която вече се бе овладяла и почти се бе успокоила. — Ние ще ви обичаме и слушаме и дебел.

* * *

Надежда Андреевна Шитова послушно изпълняваше всички указания на Миша Доценко. Сложи си същия костюм, с който бе ходила на работа на 22 декември, в деня, когато влезе в болницата, а на закачалката в антрето подреди наскоро прибраните в специални пакети зимни дрехи — дебело яке, късо светло кожухче, скъпо палто от норки, леко копринено палто, подплатено с кожа. Горее, на дървената полица, Миша я помоли да сложи зимните шапки, топлите шалове и кърпи — с една дума всичко, което се бе намирало там на 22 декември.

После се заеха със спалнята. Шитова дълго мисли, сетне донесе отнякъде няколко предмета, които явно по-рано бяха принадлежали на убития Галактионов: будилник с гравирен надпис „На татенцето от Катюша“, масивен пепелник и настолна запалка, малък изящен магнетофон и купчинка касети — Александър Владимирович обичал да слуша музика в леглото. След като подреди предметите така, както били подредени, когато Саша е бил жив, тя се отдръпна и критично огледа крайния резултат. После се приближи, направи няколко неуловими движения и доволно се усмихна.

— Сега всичко е, както си беше.

— Влизахте ли в кухнята? — попита Доценко.

— Не. Беше ми много лошо и веднага от антрето отидох в спалнята, преоблякох се и легнах. После сякаш ми полекна и реших да пийна чай. И точно в момента, когато станах от леглото, тръбата ми се е спукала и е започнал вътрешният кръвоизлив. Така че не стигнах до кухнята.

— Много добре, значи няма да се занимаваме с кухнята. Готова ли сте?

— А какво ще правим? — попита Шитова.

Беше я яд, че симпатичният черноок оперативен работник я накара да облече строгия делови костюм, с който бе ходила на работа. Надежда би предпочела да разговаря с него, облечена с нещо поинтересно, например по трико с разкопчани горни копчета или с дългата домашна пола с четирите високи цепки. Впрочем Михаил я беше помолил да приготви пенъора, който бе облякла тогава, така че... може би...

— Сега с вас ще се заемем с нещо като хипноза — сериозно й обясни Доценко. — Отначало ще ви помогна да се отпуснете, да се абстрахирате от всичко, което се е случвало през последните седмици.

После ще повторим от самото начало, стъпка по стъпка, целия ви път от момента на прибирането ви вкъщи в онзи ден до момента, когато сте отворили очи и сте видели гостенина на Александър Владимирович, който го е съветвал веднага да извика „Бърза помощ“. А после ще ви покажа снимките. Не мислете, че е много лесно. Това ще изисква от вас огромни усилия и съсредоточеност.

Миша настани Шитова в хола и започна работа. Днес тя вървеше много по-лесно от обикновено, защото Надежда наистина се стараше. Явно много искаше Миша Доценко да я хареса, а за целта трябваше да му помогне. В края на краищата нали той не я измъчва самоцелно, той иска да разкрие убийството на нейния любовник, на нейния приятел. В момента, когато Миша сметна, че могат да започнат, той беше плувнал в пот и се чувстваше толкова уморен, сякаш бе разтоварил цял вагон въглища.

Помоли Шитова да не отваря очи, изведе я в антрето, помогна ѝ да облече палтото от норки, щракна ключалката и отвори входната врата.

— Ето, Надежда Андреевна, започваме. Влизате вкъщи... Моля, не забравяйте, уговорихме се да мислите на глас.

— Да, отворих вратата, влязох, запалих лампата, погледнах закачалката и веднага видях якето на Саша, а до него нечие чуждо палто, и си помислих, че не е Гоша Саркисов, не е и Стасик...

Шитова бавно се съблече, събу зимните си ботуши, поприказва с Галактионов, който ѝ обясни, че имал важна среща и я помоли да не влиза при тях и да не ги безпокои. Тя си помисли, че Саша явно не е имал намерение да отпразнува заедно с нея рождения ѝ ден, а също, че се чувства много зле и ако до утре не се оправи, ще трябва да повика лекар. Докато се преобличаше в красивия топъл пеньоар, тя си помисли за прането, което бе планирала за утре вечер, но което вероятно ще трябва да отложи, ако още не се чувства добре. Изпитваше такава страшна слабост, че дори се уплаши и докато лягаше върху прохладните чисти чаршафи, си помисли, че отдавна вече не е онова младо момиче, но никога не е предполагала, че болестите и изобщо здравните проблеми ще започнат толкова рано. Дали Саша няма да я зареже, ако ѝ има нещо сериозно? И ако я зареже, дали това няма да доведе до някакви съществени промени в живота ѝ, или всичко ще мине сравнително безболезнено? В просъница тя

прехвърляше в паметта си какви блага и удобства бе донесъл в живота ѝ Александър Галактионов и се чудеше дали ще се лиши от тях, ако Саша я изостави. Мисълта за скъсването я спохождаше за пръв път и тя се изненада от собствената си самоувереност: трябваше да се разболе, за да се сети за това.

Миша стоеше до леглото и внимателно слушаше отпусналата се в него жена. Тя явно се стараеше с всички сили и той ѝ беше благодарен за това. Доценко не провеждаше подобен експеримент за пръв път, но обикновено бе принуден дълго да се мъчи със свидетелите. Младите момичета глупаво хихикаха и все не можеха да се настроят за работа. По-възрастните жени се стесняваха и се опитваха сами да решат кое има значение и кое не, внезапно излизаха от образа и с нетърпящ възражение тон казваха:

— Това ще го пропуснем, тук нямаше нищо интересно.

В такива случаи на Миша му струваше големи усилия да се съдържи и да не им се развика. Винаги се стараеше да бъде спокоен и коректен, за да не „подплаши“ свидетеля, да не изкриви посоката на спомените му. Но той много добре си спомняше един случай, когато свидетелката точно така авторитетно бе заявила, че „ще пропуснем това“, защото не виждала нищо достойно за внимание в обстоятелството, че излязла от входа и тръгнала към метрото, тананикайки си. Отначало Миша се ядоса от нейния безапелационен тон, но после я попита коя мелодия си е тананикала. Оказа се, че била от репертоара на Жо Дасен — „Ако те нямаше, защо трябваше и аз да живея?“. Защо точно тази мелодия? Нали певецът е починал отдавна, популярността му отмина преди много години, днес почти не го чуваме нито по радиото, нито по телевизията и далеч не във всеки дом се пазят неговите плочи и касети. Миша се вкопчи като кърлеж в горката свидетелка, в резултат на което се разбра, че на излизане от асансьора тя се сблъскала с човек, който много приличал на певица: буйна къдрава светлокестенява коса, семитски тип лице с голям нос и чувствени, ясно очертани устни. Този словесен портрет помогна тогава ясно да открият един човек от огромния кръг потенциални заподозрени. След този случай Доценко си каза, че в работата с паметта е важен всеки миг, защото мярналата се в този миг мисъл може да се окаже ключова.

Ето защо сега, докато слушаше отпуснатото бърборене на легналата под одеялото жена, той запечатваше в ума си всяка дума, всяка въздишка, всяка пауза.

— Той попита дали не съм бременна. Саша каза, че съм била на лекар, но лекарят нищо не установи. Тогава той попита защо съм ходила на лекар, тоест имала ли съм причини да се усъмня. Казах, че имах, буквално до предишния ден, когато ми дойде мензисът — наистина след дълго прекъсване. Тогава той промърмори, че това не е мензис, а по-скоро кръвоизлив. В неговата служба имали подобен случай, жената се почувствала зле и лекарят от „Бърза помощ“ най-напред я попитал за това...

— Надежда Андреевна, спомняте ли си заданието, което трябва да изпълните? — попита Доценко и извади от джоба си плика.

— Да — тихо отговори тя, без да отваря очи.

— Тогава отворете очи и погледнете.

Той не добави нищо повече, не я предупреди колко е важно тя да не сбърка, не ѝ напомни за повече от двумесечната сложна, изтощителна работа по издирването на убиеца на Галактионов и колко много сега зависи от правилната работа на нейната памет. Доценко не искаше да ѝ пречи. Всичко трябваше да дойде естествено: на 22 декември в този момент тя бе отворила очи и бе видяла човека, който според техните подозрения два дена по-късно бе отровил Галактионов. Нека и сега тя отвори очи и види едно лице. Нищо повече не се иска от нея.

Шитова извърна лице към Миша и леко отвори очи. Доценко държеше пред нея пет снимки, две в едната ръка и три в другата.

— Ето този — решително каза Шитова и издърпа от ръката на Миша една от снимките.

— Сигурна ли сте? — попита той.

— Абсолютно — уверено отговори младата жена. — Стопроцентово.

— Благодаря ви — облекчено се усмихна Доценко. — Господи, ако знаете само колко съм уморен!

Надежда леко се надигна от леглото и с умишлено небрежен жест загърна пеньоара, който предвидливо се бе сетила да развърже, докато бе лежала под одеялото.

— Починете си, Михаил Александрович, а аз ще се грижа за вас. И тъй, и тъй си взех почивен ден от работата — нямам какъде да бързам.

— Да, но аз имам — възрази Миша, на когото от слабост вече му се виеше свят. Да можеше хубаво да похапне и после да поспи поне един час!

— Глупости, смятайте, че работата с мен се е оказала трудна и продължителна и сте били принуден да се занимавате с това два пъти по-дълго. Нали можеше да се случи? Можеше.

— По принцип, да — потвърди Доценко, на когото много му се искаше да се остави да го придумат. Първо, той наистина беше ужасно уморен. А второ, Шитова му харесваше. Тя беше весела, добра компаньонка и въпреки ярката си красота и високите си финансови претенции, изглеждаше добродушна и мила. Пък и, трето, наистина беше много красива.

— Виждате ли! Да идем в кухнята, там имам едно диванче, вие ще полегнете, а аз ще ви храня с разни вкусни неща.

— Трябва да се обадя по телефона.

— Разбира се, разбира се. Телефонът е в кухнята, между другото — включете го.

— Защо, изключен ли е? — учуди се Миша.

— Разбира се. Нали с вас вършихме сериозна работа? Мислите ли, че щяхме да успеем, ако телефонът звънеше през петнайсет минути?

— Колко сте умна! — възхитено каза Доценко, включи телефона и набра номера.

— Много се старях — пленително се усмихна Шитова. — Искан да ви помогна.

— Аз съм — каза Миша по телефона. — Излезе Лисаков. Да, Геннадий Иванович Лисаков. В пет ли? — Той погледна часовника. — Добре, Анастасия Павловна, в пет пред Института.

Той затвори телефона и виновно погледна Шитова.

— Надежда Андреевна, принуден съм да ви помоля за още една услуга. В пет трябва да отидем с вас пред едно учреждение. Ще бъдем там най-много един час и после ще ви докарам къщи. Ще можете ли?

— При едно условие. Сега отново да изключите телефона — отговори Шитова и започна да вади от хладилника безброй пакети и

кутии.

— Защо? И друга сериозна работа ли ни предстои? — пошегува се Доценко, който прекрасно разбираше какво ще последва и точно толкова добре си даваше сметка, че няма нищо против.

— Сериозна, и още как. Да се грижиш за уморен детектив и да го храниш, е най-сериозната работа на света.

— А може ли процесът на храненето да се раздели на два етапа? — невинно запита той. Сега всичко ще се изясни. Той ще даде сигнал, външно напълно безобиден, и ако Шитова пожелае, ще отговори, а ако не пожелае — ще се престори, че нищо не е забелязала. — Първият етап да мине преди грижите, а вторият — след.

Надежда вдигна към него изразителните си тъмни очи, погледна го продължително и внимателно, после едва забележимо се усмихна.

— Може. Ако нямате нищо против, ще направим първия етап максимално облекчен, за да не заспите по време на грижите.

Миша внезапно забрави за глада и умората си, мислеше си единствено за това, че пред него в леко загърнат пенъоар е застанала чудесна млада жена с невероятни крака и огромни тъмни очи, която явно го харесва и която харесва и на него, и колко рядко се случва двама души да са толкова предразположени един към друг, а до пет часа има още толкова много време...

Той посегна, извади от ръката ѝ ножа, с който тя се бе приготвила да реже нещо, и нежно стисна топлите тънки пръсти.

— Няма да имам нищо против изобщо да пропуснем първия етап — прошепна той.

* * *

Вадим Бойцов си помисли, че от вчера насам не може да гледа в очите началника си Игор Супрун. На пръв поглед уж нищо не се бе променило, Игор Константинович и по-рано му бе трил сол на главата, а и той и друг път не бе крил несъгласието си с позицията на началството, но никога след такива случаи атмосферата на дружелюбие между началник и подчинен, която караше Супрун да уважава Бойцов и да му се доверява, не бе страдала. А след вчерашния им разговор в колата всичко се промени. Бойцов дори не си даваше

сметка за причините за тази промяна, но ги усещаше — като животно, което предчувства земетресението и побягва към някое безопасно място, без да знае защо бяга.

— Слушам ви, Игор Константинович — каза той, загледан през прозореца, зад който скучно бе увиснал мъгливият пролетен ден.

— Хората на Мерханов известно време няма да закачат Каменская, така че ако смяташ още да работиш с нея, имай го предвид. Наемниците, които си видял, снощи са били закарани в института „Склифософски“ с остро хранително отравяне. Естествено и четиримата са починали. Ако Мерханов не миряса, ще му трябва време да намери други изпълнители, а на тях ще им потръбва време първо да наблюдават Каменская. Мисля, че през идущата седмица тя ще бъде в безопасност. Съобщавам ти го за всеки случай, може да е полезно да го знаеш.

— Ще го имам предвид — с безцветен глас отговори Бойцов, все така без да поглежда началника си.

— Сега друго. Днес ще се срещнеш с Литвинова, ще вземеш от нея отпечатъците от ключовете. Тя трябва да ти каже какви планове има нашият разработчик за празника. Трябва да огледаме апартамента му за улики, които можем да предоставим, уж случайно, на хората от „Петровка“. Имаш ли въпроси?

— Не.

— Тръгвай тогава.

Бойцов излезе от кабинета на началника си, мрачно замислен — съзнанието му не можеше да се освободи от всичко разказано от Каменская. Супрун е прав, престижът на страната е толкова важен, че в сравнение с него всичко бледнее. Но и Каменская е права: страна, на която не й пука за страданията на живеещите в нея хора, не е достойна да се борим за престижа ѝ. Но ако престижът не се поддържа, страната ще изгуби авторитета си пред световната общественост, няма да получи кредити, а значи икономиката няма да стъпи на краката си, животът ще става все по-тежък и живеещите в страната хора ще страдат все повече. А ако в конкретния случай поставим интересите на престижа над другите, ще страда само малка част от населението — онези хора, които имат лошия късмет да живеят в Източния район на столицата. И дори не в целия район, а само на известна част от територията му. Тъй че при такава постановка на въпроса е прав

Супрун. Но ако си спомним, че тази малка част от населението плаща за поддържането на престижа на страната със своето здраве и дори с живота си, излиза, че все пак е права Анастасия. Ами ако тя го лъже? Ами ако снимките, които му показва, нямат никакво отношение към злополучната „обратна примка“?

Той ще отиде в Източния район и лично ще види какво става там. Ще пообиколи улиците довчера, ще влезе в някои барове и дискотеки, ще наблюдава пияните, ще си поприказва със старци, които винаги се радват на всеки събеседник. Ще отиде там и ще погледа със собствените си очи. И ако се окаже, че Каменская му е казала истината, той ще трябва да вземе решение — сигурно най-трудното в живота му, но и най-важното решение.

* * *

Пристигнаха при Института почти едновременно — Коротков с бялата със синя ивица служебна кола и Доценко и Шитова — с нейната. Поговориха си няколко минути, влязоха в зданието и тръгнаха право към кабинета на директора на Института Николай Николаевич Алхименко. Коротков влезе при директора, а Шитова и Доценко останаха да седят мълчаливо в приемната срещу секретарката, която непрекъснато говореше по телефона.

Светна лампичката на интеркома, секретарката натисна копчето.

— Слушам ви, Николай Николаевич.

— Поканете при мен Лисаков, ако обичате — чу се гласът на Алхименко.

— Един момент. — Тя веднага вдигна слушалката на един от многобройните телефони. — Георгий Петровия, здравейте, Николай Николаевич моли Лисаков спешно да дойде при него.

Доценко почувства как се напрегнаха ръцете на седналата до него Шитова.

— Отпусни се — прошепна той съвсем тихичко. — Какво така се уплаши? Човекът ще влезе, ще мине покрай нас, ще го огледаш в движение — и толкоз. Секретарката ще го попита нещо, той ще отговори, ще чуеш и гласа му. Трябва да бъде сигурен, че не си сбъркала.

— Със сигурност знам, че не съм сбъркала — също тъй тихо прошепна Надежда. — Ужасно се притеснявам.

— Изобщо няма от какво да се притесняваш — безгрижно сви рамене Михаил, макар че вътре в себе си усещаше неприятен студ. Вече бяха започнали да действат, изхождайки от предположението, че Лисаков е техният човек. Ами ако Надежда беше сбъркала?

Тя се премести още по-близо до Миша и дори през плътното си сако той усети топлината ѝ.

— Миша, ами ако се окаже, че съм сбъркала, ще имаш ли неприятности?

— Разбира се — промърмори той почти без да отваря устни.

На мекия диван в тази топла стая сънят започваше да го оборва. Процесът на грижите в дома на Шитова толкова се проточи, че вторият етап на храненето се получи твърде интензивен и максимално кратък. За десет минути Надежда успя да натъпче Миша с такова количество храна, за чието поглъщане при нормални условия би му потрябвал най-малко един час. После те тичаха по стълбището към колата, а Надежда надуваше газта като бясна, за да стигнат до Института в пет часа. Напрежението от автомобилното препускане отмина и сега Миша Доценко се чувстваше, както е нормално да се чувства крайно уморен мъж, обилно и вкусно нахранен преди двайсет минути. Едва се съдържаше да не рухне в бездънната пропаст на дълбокия сън.

Вратата от коридора към приемната се отвори, влезе Геннадий Лисаков. Надежда извъртя очи към него, като гледаше да не помръдва главата си.

— Танечка, викали са ме? — обърна се Лисаков към секретарката, без да обръща внимание на седналата на дивана двойка. Шитова седеше така, че за човека, влязъл в приемната, лицето ѝ беше почти скрито зад мъжествения профил на Миша Доценко.

— Чакайте малко, при него има посетител — строго отговори Танечка и отново прещрака копчетата на интеркома. — Николай Николаевич, Лисаков е тук. Добре. Влезте — кимна тя на Геннадий Иванович.

Миша силно стисна ръката на жената до себе си.

— Е?

— Абсолютно съм сигурна — твърдо отговори Надежда.

— Добре, да тръгваме.

Те излязоха от приемната и тръгнаха по дългите коридори, подминаваха врата след врата на отделни кабинети, общи стаи, пушални и зали за научни съвещания.

— Надюша, сега ще влезем в няколко кабинета, трябва да направя едно официално съобщение за служителите. Ако обичаш, не разговаряй с никого, нали? Всичко засега е много несигурно, не бива да казваш нищо на никого. Каквото трябва, ще го кажа аз. Влизаме тук.

Той отвори вратата, на която висеше табелка „Научен секретар: В. Е. Гусев“.

* * *

Той стигна с колата си до своя блок, но не намираше сили да слезе и да се качи в апартамента. Жена му сигурно си е вкъщи, ще трябва да разговаря с нея и насила да се тъпче с приготвената от нея вечеря. При мисълта за ядене му се догади. Не, ще поседи още малко в колата и ще удължи приятната самота. Трябва да обмисли много неща.

И тъй, любовницата на Галактионов, който знае защо, е идентифицирала Лисаков. Вярно, в онзи момент тя беше почти в безсъзнание, не беше на себе си и почти нищо не видя. Тогава, пред сградата на „Петровка“, не го позна, плъзна поглед по лицето му, нито за миг не спря очи. А днес е идентифицирала Гена. Трудно е да се повярва в този късмет, но фактът си е факт. Той видя с очите си как изведоха Лисаков от Института и го вкараха в колата си. А преди това видя в Института Шитова заедно със служител от милицията. Наистина Геннадий се възмущаваше, размахваше ръце и викаше, че това било безобразие и беззаконие. Всички така казват, когато ги арестуват, дори престъпниците, хванати на местопрестъплението, така че пламенните му протести едва ли са притеснили някого. Късмет, невероятен късмет!

Но — временен. Ами ако Шитова се отрече от думите си? Ако погледне Лисаков по-внимателно и разбере, че е сгрешила? Разбира се, това далеч не означава, че след това ще идентифицира истинския престъпник, когото бе видяла като гостенин на Галактионов. Добре, ще пуснат Лисаков, но това още не е краят на света. Ще продължат да търсят. Лошото е, че ще продължат да се въртят из Института. От тази

ситуация трябва да се извлече максимална полза, и то по-бързо, докато никой не се е сетил, че е станала грешка. Колко е хубаво, че утре ще работят само половин ден, а вдругиден е празник. Цялата работа ще спре, а за четвъртък той трябва да направи така, че никой да не се усъмни във виновността на Гена. Интересно, как са успели да свържат Шитова с Института? Това не биваше да става. Но как е станало? Къде е допуснал грешка? Сигурно идва от цианида. Да, разбира се, цялата работа е в цианида. Когато Галактионов му предаде ампулите, първата му работа беше да погледне маркировката — забеляза, че ампулите са произведени в същия завод, откъдето идват доставките за Института. Тогава това не му хареса, но нямаше избор. Явно, когато са работили върху убийството на Галактионов, милиционерите са видели в Института същите ампули и са решили, че трябва да търсят убиеца тук. Общо взето, правилно са решили, но не намериха точния човек.

А може да е станало и другояче. Нали се оказа, че Шитова е приятелка на онази белезникавата от милицията. А женорята са си женоря, дори детективките. Споделят си всичко. Онази мадама може да е казала на Шитова, че търси убиеца сред служителите на огромен институт и да ѝ е показала цяла купчина снимки — ето, виж колко е трудно да се спрем на един от двеста души. А Шитова да е погледнала и да е разпознала Лисаков. Възможно ли е да е станало така? Малко е вероятно, но е възможно. Случват се какви ли не съвпадения, дори случаят с цианида е пример за това. Не е ли съвпадение и обстоятелството, че Шитова и детективката се оказаха приятелки? И още как. Ами дете Шитова се довлече вкъщи, когато той беше там с Галактионов, а не половин час по-късно — това не е ли съвпадение?

Добре, не е толкова важно защо арестуваха Лисаков. Важното е, че го арестуваха и това трябва да се използва. Служителите на милицията казаха под секрет, че Лисаков ще си остане вкъщи срещу подписка, защото килиите са препълнени, няма място за нови арестанти. Само преди седмица Генка непременно щеше да се озове зад решетките, но сега във връзка с интензивното издирване на убиеца на телевизионния журналист милиционерските наряди и патрули са подсилени, ловят всякакви престъпни боклуци и ги хвърлят в килиите. Претъпкали са ги. Всичко е закономерно: колкото повече милиция е задействана, толкова по-гъста става мрежата, а колкото по-гъста е мрежата, толкова и уловът е по-богат.

Трябва да определи крайната си цел, а после да обмисли как да я постигне. Трябва да направи така, че Шитова да не се сепне изведнъж, да не разбере, че е сбъркала, като е посочила Лисаков. За целта трябва тя да замлъкне завинаги. Освен това трябва да обвинят в това Лисаков, който, слава богу, си е вкъщи и може свободно да се движи из града. Подписката му забранява само да излиза извън града, а от апартамента — защо не, колкото си пожелае.

Има адреса и телефона на Шитова. У него е и втората ампула с цианид. Сякаш предусещаше нещо тогава, та помоли Галактионов да му намери две ампули. Така, това трябва да е достатъчно, за да осъществи замисъла си. Сега трябва да си разпредели времето. Утре до обяд е на работа. После обеща на жена си да пазаруват. След това може да откара жена си на вилата и да се върне в Москва. Ако подреди всичко правилно, утрешната вечер ще му бъде достатъчна, за да изпълни замисленото. И още същата вечер да се върне на вилата. Лисаков сега живее сам, жена му замина за друг град да види родителите си. Значи каквото и да се случи, никой няма да потвърди алибито му.

Погледна едрите си ръце върху волана и с удоволствие забеляза, че не треперят. Беше съсредоточен и спокоен, уверен в себе си и в точността на планираното. Ще се справи. Може да отклони опасността от себе си, да завърши прибора, да получи парите и чрез тях — свободата си. Именно в такава последователност и с такъв резултат.

Поседя още няколко минути, отпуснат и със затворени очи, после неохотно заключи колата и влезе във входа.

ПЕТНАЙСЕТА ГЛАВА

Всичко наоколо напомняше, че днес е кратък предпразничен ден. През цялата година в Москва имаше много цветя, но беше трудно да се предположи, че може да са ТОЛКОВА! Почти всички мъже отиваха на работа с букети, които купуваха край близките станции на метрото, а след няколко часа жените щяха да понесат същите тези цветя от работата си към къщи. В подлезите, сякаш изпод земята, бяха изникнали нови сергии с парфюмерия, козметика, галантерия и чорапогащници, любовните романи с ярки корици буквално се разграбваха, а бързащите за работа жени изглеждаха, сякаш отиват в скъп ресторант, но по някакво досадно недоразумение са се разминали с лимузините си.

Рано сутринта Вадим Бойцов получи изработените по отпечатъците ключове от апартамента на главния разработчик. Литвинова му каза, че стопанинът на апартамента след работа заминава на вилата си, тъй като жена му е поканила за празника дъщеря им и зет им, както и неговите родители. За съжаление в жилището има куче, затова не бива да влиза там, докато стопаните са на работа. Трябва да почака те да откарат кучето на вилата.

Посещението на жилището на разработчика се отлагаше за следобед и Вадим реши да осъществи замисленото — да отиде до Източния район, та с очите си да се убеди в това, което му бе разказала Каменская.

Паркира колата си близо до метрото, повървя пеша няколко пресечки и се озова пред сградата на Института. На това място примките на картата се пресичаха. Повъртя глава, за да се ориентира за посоката, която му трябваше, и бързо закрачи към красив многоетажен хотел. Вадим разбираше, че е избрал за експериментите си не твърде подходящо време — сутринта на предпразничен ден. Дори ефектът, за който говореше Анастасия, да съществува, сега най-трудно ще го забележи. Злобата и агресията се пробуждат вечер, когато човек е уморен и раздразнен след работа или след като е пийнал. Но Бойцов

нямаше търпение поне да започне да проучва нещата. Дори не бе очаквал, че разказът за „обратната примка“ ще го развълнува толкова.

Реши да започне от магазините за хранителни стоки. И продавачите, и купувачите обикновено живеят наблизко и са напълно подходящи за обекти на наблюдение. Още в първия магазин остана поразен от явната несъразмерност между дребните поводи и пораждащите се около тях конфликти. Въпреки че купувачите бяха съвсем малко и пред нито един щанд нямаше опашка, продавачките успяваха да докарат до сълзи възрастните жени, дошли да пазаруват, а други придирчиви възрастни жени, на свой ред, докарваха продавачките почти до истерия.

— Защо нямате твърд кашкавал, а само топено сирене? — строго попита една купувачка.

— Не знам — сви рамене продавачката. — Каквото ни докарат, това продаваме.

Последва изпъстрена с оскърбителни намеци лекция за безкрайните приказки около приватизацията, а всичко както си било, така си и останало, продавачите крадели, никой сега не следял цените, сигурно и тях завишавали, я какви тлъсти муцуни били направили продавачките, а от бедните пенсионери отнемали и последния зальк. Продавачката отначало отвърщаше вяло, после избухна, разкрещя се на старицата и запокити парчето салам на щанда с такава злоба, сякаш те не бяха салам и щанд, а граната и самата омразна купувачка.

В друг магазин Вадим видя как млада майка, хванала за ръка дете на пет-шест години, вдига скандал на продавачката, задето щандът със сладолед бил направен от стъкло.

— Детето вижда всичко, разплаква се и иска сладолед, а не бива да яде сладолед! Какво да правя сега, а?

Детето наистина ревеше, та се късаше и задавяйки се в сълзи и сополи, искаше сладолед „Баунти“.

— Вас ви интересува само да продадете повече — продължи да беснее майката, — а хич не ви интересува, че детето не разбира. И на всичко отгоре лепите по стъклото зайчета и мечоци, та горкото непременно да забележи вашата гадост. Имате ли съвест, кажете ми!

— Всички деца могат да ядат сладолед, а това не можело! — не остана длъжна продавачката, чийто глас беше толкова мощен, че без усилие заглуши и негодуващата майка, и нейната писнала рожба. —

Сладоледът се прави точно за деца, а щом твоето дете не бива да яде, защо го влачиш в магазина, да те чака навън. Народили болни деца, после имат претенции към нас! Да не сме ги измислили ние тези щандове? Каквито ни дадат, на такива продаваме! Целият свят търгува на такива, само на тебе, като гледам, не ти харесва. Щом детето ти е болно, лекувай го, вместо да търсиш виновни.

— Ами точно такива като тебе са виновни я! — авторитетно заяви майката.

На Вадим не му се слушаше повече, от виковете го заболя главата. Изскочи на улицата и няколко пъти вдиша дълбоко и с наслада повечко свеж, прохладен въздух. „Сякаш нещо не са в ред“ — помисли си, като си спомни изкривените от ярост лица на крещящите жени. Тръгна през градинката към следващия магазин и внезапно видя хлапе на около десетина години, което, приклепнало край огромно дърво, с упоение измъчваше една котка. Котката врецеше с всички сили и се дърпаше от малките, вкопчени в нея ръчички, а по съсредоточеното лице на хлапето играеше странна усмивка, сякаш то се занимаваше с хобито си, което изисква изключително внимание, но за сметка на това носи незабравима наслада.

— Я престани! — тихо му нареди Бойцов. — Пусни котката, не бива да я измъчваш.

Момчето бързо вдигна глава и от изненада разхлаби пръсти. Нещастната котка моментално се изтръгна и избяга, накуцвайки и все още мяучейки от болка — изглежда, младият коткоубиец ѝ беше чупил лапите една по една.

— Защо правиш това? — съвсем миролюбиво попита Вадим.

Но момчето го погледна с такава омраза, че Бойцов се слиса. Без да продума, хлапакът побягна.

Вадим продължи пътя си, като се вглеждаше в лицата на минавачите, и му се струваше, че на нито едно от тях не вижда белег за онова, което му бяха разказали. Хора като хора, най-обикновени. Ще трябва да отиде до училището, когато часовете свършат, да погледне учениците.

Разхождаше се бавно, запомняше блокове, улици, дворове, запомняше ги по навик, за всеки случай, без изобщо да мисли, че някой ден това може да му потрябва. Към един часа приближи до училището и потърси с поглед място, откъдето ще може да наблюдава

децата. Сред дърветата и храстите видя пейка. Вадим тръгна към нея и забеляза, че там седи младо момиче на около двацет години с книга в ръка. Понечи да се върне, но момичето внезапно вдигна глава и му се усмихна.

— И вие ли ще посрещате дете? Седнете, има място.

Вадим приседна до нея. Момичето беше много симпатично, с къса момчешка прическа, възчипо носле и кръгли сини очи.

— А вие кого посрещате?

— Брат си. Тук наблизо е ПТУ-то, трябва да минем покрай него, за да стигнем до вкъщи.

— Е, и какво от това? — не разбра Бойцов, но веднага си спомни какво му бе разказала Каменская за това ПТУ.

— Вече на няколко пъти го биха, сега не го пускаме сам. Непременно някой го посреща — или родителите ни, или аз.

— На колко години е брат ви?

— На шест. Първокласник е.

— На шест? — изтръпна Бойцов. — Те какво, и шестгодишни деца ли бият? А оплаквали ли сте се в милицията?

— Разбира се — охотно отговори момичето. — И не само ние. Поне трийсет души станахме, но полза никаква. Нали не могат да тикнат зад решетките всички ученици от ПТУ-то, още повече че хлапетата не си спомнят точно кой ги е бил. Те си затварят очичките от страх. — В гласа ѝ звъннаха сълзи. — Спомнят си само, че е станало край ПТУ-то, нищо повече не могат да кажат. Кого да приберат?

— И за какво ги бият — толкова малки деца?

— Ами за нищо. Трябва да си изкарат нервите на някого. Зверове! — Тя изхлипа, но бързо се овладя. — Първия път набили Павлуша, за да им даद्याл пари, а той казал, че няма пари. Втория път му казали да си свали якето и да им го даде, щели да си пият бутилката в храстите, а земята била студена, та решили да вземат нечие яке и да си го постелят. Пак си дойде насинен и разкървавен. Няма кой да излезе наглава с тях. Кажете ми вие — какво поколение расте сега, а? Същински изроди. Дали защото още от малки ги хранят с химия, а не с естествени продукти, или пък нацията започна да се изражда заради дългогодишното пиянство?

— Недейте да прехвърляте върху цялата нация дефектите, които виждате у момчетата от ПТУ-то — каза Вадим.

— Въпросът не е само в ПТУ-то — разпалено възрази момичето. — Нали гледам и децата от училището на Павлик. И от неговия клас, и по-големите. Съвсем различни са, не каквито бяхме ние на тяхната възраст, разбирате ли? За нищо и никакво се сбиват, грабват камък и гледат да ударят. А какви думи приказват, ако можехте да ги чуете! „Да пукнеш дано! Дано те сгази кола!“ и тем подобни...

— Може би е от липса на възпитание — предположи Вадим. — Като пораснат, ще се укротят.

— Ами! — Момичето тъжно махна с ръка. — Какво общо има тук възпитанието? В очите им се чете такава ярост, лицата им пламтят, гласовете звънтят от злоба! Гледаш ги и разбираш, че наистина желаят смъртта на онзи, с когото са влезли в конфликт. Или смърт, или осакатяване. Разбирате ли, те искат да унищожат оногова, който е застанал на пътя им и им пречи да изпълнят желанието си, няма значение какво е то — дали да покарат чуждия велосипед, или да пият алкохол, седнали върху нечие чуждо яке. А пък за желанието на онези, които са над шестнайсет, да преспят с жена, дори не говоря. След осем вечерта ние гледаме изобщо да не излизаме, за да не ни изнасилят. Ама какво ли ви разказвам, сякаш вие не го знаете.

— Не — призна Бойцов. — Това, което ми разказвате, е ново за мен. Някак не бях забелязал, че днешното поколение расте толкова агресивно.

— Но как е възможно да не забелязвате това? — учуди се момичето и устреми поглед към вратата на училището, откъдето на тълпи започнаха да се изсипват децата, подскачайки и размахвайки чанти и ранички. — Вашето в кой клас е?

— Как в кой клас? — не разбра Вадим.

— Ами детето ви, в кой клас учи? Нали посрещате дете?

— Не, честно казано, просто днес се уморих, наложи ми се много да обикалям, та търсех място да поседна.

— А-а — проточи момичето, все така източило тънкото си вратле и внимателно загледано в тълпящите се пред училището деца. — Помислих, че посрещате сина си или дъщеря си.

— Аз нямам деца — кой знае защо, каза Бойцов и вече съвсем неочаквано за себе си добави: — Изобщо не съм женен.

— Така ли?

У момичето внезапно се пробуди интерес. То престана да търси с поглед братчето си край училищните врати и премести погледа си към непознатия. Хубавец! Наистина. Твърда брадичка, мъжествено ясно очертано лице, сиви очи. Наистина ли не е женен? Сигурно лъже. Но ако лъже, значи я е харесал, иска да се запознае с нея. Защо пък не? Интересно, на колко ли е години? Наглед е на трийсетина, може би малко повече. И възрастта му е добра.

— Излиза, че сте стар ерген? — разсмя се тя. — Или сте разведен?

— Не, именно стар, добре го казахте. Никога не съм бил женен.

— Но защо? Не ми се вярва да е нямало желаещи да се омъжат за вас.

— Знаете ли, някак си не съм имал време да разбера има ли такива желаещи или не. Работата ми отнема много сили и време, тъй че не ми е до ухажване.

Тази игра ѝ беше позната — ако не от собствения ѝ опит, то от книги, филми и разкази на приятелки. Когато един мъж иска да те увери, че е свободен, най-често си измисля сложна и напрегната работа, която уж не му дава възможност да ухажва жените. По този начин той сякаш същевременно те предупреждава, че ето, сега му е паднало малко свободно време — затова сте заедно, но за бъдещи срещи и по-нататъшно развитие в отношенията няма никакви гаранции.

— Значи и сега сте на работа? — разбиращо каза момичето и скри усмивката си.

— Ето, братчето ви тича насам — каза Вадим вместо отговор.

Към тях презглава тичаше шестгодишно хлапе с червено якенце с качулка и раничка в защитен цвят на гърба.

— Как се досетихте? — учуди се тя.

— Много си приличате.

Момичето стана от скамейката и започна да оправя шала на момчето и вълнената шапчица, която се подаваше изпод качулката. Явно чакаше непознатият да поиска разрешение да ги изпрати, но на него и през ум не му минаваше да стане — остана да седи на пейката, удобно облегал на ствола на стария дъб.

— Е, ние ще тръгваме — нерешително каза тя, като се чудеше какво още може да оправи по дрехите на брат си, за да отложи

тръгването. — Приятна почивка.

— Благодаря — отвърна Вадим. — А на вас приятен път до вкъщи, да няма произшествия. Може би искате да ви изпратя? Или денем не ви е страх?

Неумението и нежеланието да играе по правилата, установявани от жените, бяха накарали Вадим да си изработи свои собствени похвати при изграждането на отношенията му с прекрасния пол. В момента прехвърляше отговорността за решението на това синеоко чипоносо момиче, защото според неговите мъжки разбирания взетото от теб решение те задължава за определени стъпки, а ако друг е взел решението, ти вече нищо не дължиш. Ако беше казал: „Нека ви изпратя, щом районът ви е толкова опасен“, така би признал, че това момиче не му е безразлично и затова неговата безопасност го вълнува. А такова признание е мощно оръжие, попадне ли в недоброръчни ръце. Докато така, изкусно изграждайки фразата, той с лек пас предаде инициативата на момичето. Ако ѝ е харесал и тя иска да я изпрати, сега ще трябва да каже: „Да, и денем ме е страх, изпратете ме, моля.“ Какво пък, в такава ситуация той ще влезе в ролята на истински джентълмен, изпращащ дамата ПО НЕЙНА МОЛБА и нищо повече. Нищо не ѝ дължи.

— Ама моля ви се, не се тревожете — учтиво отговори момичето. — Нали сам казахте, че сте уморен, че искате да си починете.

„Ах ти, малката! — възхитено си помисли Бойцов. — Добро езиче имаш. Виж я ти как извъртя нещата: ако сега я поставя над своята умора, това ще бъде равносилно на въпросното признание. Ако тръгна да я изпращам, въпреки че съм уморен и искам да си почина, значи тя ми харесва. Тя наистина ми харесва, но инициативата трябва да излезе от нея, само така ще мога да опазя свободата си да маневрирам и ръцете ми да бъдат развързани.“

— Предлагам компромис — усмихна се той. — Наистина съм много уморен, от шест часа сутринта съм на крак, едва тук най-сетне поседнах. Ако почакате още двайсет-трийсет минути, окончателно ще възстановя силите си и ще мога да ви изпратя. Вие ще поседите, ще си почетете книжката, а Павлик ще поиграе с децата край училището.

„Е, как е, хитрушо? — злорадо си помисли той. — Май имаш костелив орех насреща си? Ако искаш да те изпратя — седни и чакай,

докато си почина. Направиш ли тази отстъпка, значи принасяш жертва, макар и мъничка, която говори за интереса ти към мен. Вярно, ти ми харесваш, защото си приятно, добро и далеч не глупаво момиче. Но твоята заявка трябва да дойде първа.“

— Не, не е нужно, не се безпокойте — отвърна момичето, все така спокойно усмихнато. — Вие сте интересен събеседник и аз, разбира се, с удоволствие бих си побъбрила с вас по пътя за вкъщи. Но първо, вие сте уморен и не мога да искам от вас такива страшни жертви. — Тя изразително окръгли очи и шеговито сниши глас: — А второ, денем не ме е страх. Денем при нас се активизират най-вече децата и юношите, за възрастните това не е опасно. А виж, вечер, когато навън изпълзи по-възрастният контингент — тогава да, наистина става страшно. Така че благодаря ви за загрижеността и всичко хубаво.

Тя весело му помахаша с ръка, хвана Павлик за краищата на дългия бял шал и тръгна към близкото здание на ПТУ-то. Бойцов се загледа подир отдалечаващата се стройна фигурка със синьо-зелено кожено палто и неочаквано за себе си усети тъга. Изведнъж разбра, че момичето не се е състезавало с него, че цялата сложна конструкция, която бе градил, се е оказала ненужна, глупава и смешна. Тя бе взела думите му за чиста монета, дори не бе разбрала, че му харесва. Или, което е още по-лошо, уплашила се е, че той иска да се запознае с нея и после да ѝ досажда, затова така леко и учтиво се отърва от него. Глупаво девойче! Такава няма да го завлече в леглото още първата вечер, такава ще чака търпеливо той сам да събере кураж и колкото по-дълго не я закача, толкова повече ще го харесва. Виж ти, а той си беше мислил, че такива момичета вече няма...

Вадим погледна часовника си. Беше време да тръгва за дома на разработчика. Неохотно се надигна от пейката и тръгна към станцията на метрото, където беше оставил колата си.

* * *

Той излезе от Института, качи се на колата и тръгна за Кунцево, където работеше жена му. Заедно обиколиха няколко големи магазина,

отбиха се и до пазара, купиха зеленчуци и прясно месо, после поеха към къщи.

Тук жена му се засили да се преоблича и да опакова в голям пакет празничната си рокля, с която утре на вилата щеше да посреща гостите си.

— Каква риза да взема за тебе? — извика от спалнята. — Какво ще облечеш утре? Костюма ли?

— Хайде де — промърмори той под носа си.

— Не те чувам! Костюма или джемпъра?

— Джемпъра! — раздражено отвърна той.

— Тогава ще взема за тебе бледосивата риза, искаш ли?

— Абе вземай каквото щеш и ме остави на мира — промърмори той отново под носа си, после повиши глас и отговори съвсем миролюбиво: — Добре, нека бъде бледосивата.

Нервите му бяха напрегнати до такава степен, че за пръв път се почувства на ръба на срива. Когато убиваше Галактионов, беше много по-спокоен. Може би защото тогава убиваше за пръв път и още не знаеше колко е страшно това. А сега знае и мисълта, че днес отново ще трябва да го стори, го ужасяваше. В момента, когато отчупи крайчеца на ампулата и сипа в чашката кафе няколко кристалчета, той знаеше, че все още е *отсам* чертата. И докато Галактионов бавно разбъркваше с лъжичката захарта в кафето си, още беше *отсам*. И дори когато Александър остави лъжичката и вдигна чашката към устните си, той все още беше *отсам* чертата, защото все още можеше да спре всичко, да бутне чашката от ръцете му, уж от несръчност. И едва когато Галактионов отпи една глътка, чертата, която допреди малко беше пред него, изведнъж се оказа зад гърба му. Беше станал убиец. Онези няколко секунди тогава му се сториха часове, часове на мъчителна и изтънчена инквизиция, а днес му предстоеше да изпита това още веднъж.

Излезе от кабинета и свали от кукичката в антрето каишката и нашийника.

— Елмаз, разходка! — извика той.

С радостно скимтене черният дългокосмест сетер седна пред стопанина си и с готовност подложи шия, та по-удобно да му сложат нашийника.

— Ще те чакаме долу — каза той на жена си и излезе.

Жена му не се бави дълго и буквално след няколко минути излезе от блока. Умението ѝ да се приготвя бързо, без да забравя нищо, беше едно от качествата ѝ, които той ценеше.

Настани жена си и кучето в колата и ги подкара към вилата.

* * *

След като се убеди, че стопаните заминаха, като взеха със себе си и Елмаз, Бойцов изчака, както му беше редът, двацет минути и се качи на етаж, където беше апартаментът на разработчика. Ключалката поддаде от първия опит, явно при вземането на отпечатъците Литвинова бе работила грижливо и внимателно.

Вадим влезе в апартамента и затвори тихо, постара се ключалката да не щракне и успя. Едва когато се озова в заключен апартамент, най-сетне си пое дъх. Не правеше такова нещо за пръв път, но винаги когато го правеше, ужасно се вълнуваше.

Навън беше мокро и кално, не можеше да влезе в стаите с обуца — щеше да остави явни следи. Не биваше и да се събува — знаеш ли какво може да се случи, бос не можеш да избягаш далече, а да се обуваш означава да губиш ценни секунди, които може да ти струват живота. Бойцов извади от джоба си специалните торбички, които приличаха на пластмасовите ботуши, дето се надяват на краката и се завързват под коленете, пъхна в тях краката си с мокрите обуца и бавно започна обиколката на апартамента. Впрочем само ако го гледаше отстрани, човек би помислил, че той работи бавно. Всъщност всяко негово движение беше тренирано, а цялата система на огледа — крайно икономична: нито една излишна крачка, нито една напразно похабена секунда. Сега имаше две задачи пред себе си. Първата: да разбере характера на този човек, стопанина на жилището, главния разработчик на прибора, и в зависимост от неговия характер да прецени дали в жилището могат да се намерят улики, доказателство за неговото престъпление. Втората: да прецени какви може да са тези улики и къде може да се намират.

В апартамента имаше три стаи — хол, спалня, кабинет. Естествено трябваше да започне от спалнята. Спалнята ще му разкаже всичко за живота на тези съпрузи.

Широко легло, от двете му страни — нощни шкафчета. На всяко шкафче — по един будилник. Стрелката за събуждане на единия е поставена на седем часа, на другия — на седем и петнайсет. Някак си не е рационално, помисли си Бойцов. Ако единият съпруг трябва да става в седем, а другият може да се поизлежава още петнайсет минути, за какво им е нужен втори будилник? Онзи, който е станал по-рано, може да събуди другия след четвърт час. Сигурно точно в седем става съпругът и излиза да разхожда кучето, затова в седем и петнайсет просто не е вкъщи. Но защо съпрузите да не се събуждат заедно? Той ще разходи кучето, тя ще приготви закуската...

Вадим отвори големия гардероб. Всички дрехи бяха на окачалки или подредени по рафтовете не просто грижливо. В този гардероб държаха дрехите си не любящи, живели заедно двацет години съпрузи, а случайни съседи по хотелска стая. Нито на един рафт нямаше смесени и мъжко; и женско бельо. Нито на една окачалка не висяха заедно дамска блузка и мъжка риза, дамска пола и мъжко сако. Всичко беше отделено, обособено. Отчуждено. Кутиите с дамските обувки — отдясно, с мъжките — отляво.

Съдържанието на нощните шкафчета още повече учуди Бойцов. И в двете имаше лекарства, повечето едни и същи. Излизаше, че когато някой от съпрузите боледува, той пие таблетки „от своето шкафче“, а не от обща семейна аптечка. Работата беше ясна: мирно съвместно съществуване на съпруг и съпруга в един апартамент, всеки живее за себе си, със своите проблеми и тайни. Не се заяждат един с друг, грижливо пазят тайните си един от друг, между тях няма приятелство и истинска близост. Сега е моментът да надникне в кабинета. Ако в този апартамент има нещо за криене, то е в кабинета.

След няколко минути Вадим намери вградения сейф и след още една, облян в студена пот, разбра, че замалко не е провалил цялото начинание. За Бойцов не представляваше никаква трудност да отключи сейфа, беше тренирал на къде по-сложни заключващи устройства. Но в мига, когато посегна да дръпне тежката вратичка, забележа на предния панел едва забележима издуптина. В сейфа беше монтирано устройство, което мигновено би възпламенило цялото му съдържание, ако той не беше отключен по определения начин. А в момента той беше отключен именно не по определения начин.

Вадим постоя няколко секунди замислен пред сейфа, после решително натисна издутината на предния панел и отвори вратичката. Беглият оглед на съдържанието показва, че усилията му не са били напразни. Ето го делото за убийството на Евгения Войтович и самоубийството на мъжа ѝ, Григорий Войтович. Ето го и предсмъртното писмо на Войтович, в което е казано всичко за проклетия прибор. Само дете не всеки може да вникне в тези думи. За човек, който разбира за какво се говори, всяка фраза от това писмо е изпълнена с дълбок смисъл. А на онзи, който не разбира, то му изглежда като несвързано бълнуване на обезумял самоубиец.

Той свали от рамото си сака, извади от него фотоапарат със светкавица и направи няколко снимки. Стаята, бюрото и до него — отвореният сейф. По-едър план — бюрото и сейфът. Отделно — сейфът с папката с делото вътре. За да се вижда добре надписът на папката, той се принуди да нагласи на една полица запалено електрическо фенерче. Разбира се, за следствието и съда тези снимки не вършеха работа, нямаха доказателствена сила, тъй като бяха направени, не от официално лице и без присъствието на поемни лица. Но за да се окаже психологическо въздействие на разработчика в случай на необходимост, те бяха напълно достатъчни.

Изщрака още петнайсетина кадъра, преснима отделни документи от делото, включително писмото на Войтович. Монтираното в сейфа устройство красноречиво говореше, че ако поставят натясно стопанина на жилището и го накарат да отвори сейфа, делото незабавно ще бъде унищожено. И тогава вече никой не ще може да докаже, че именно делото за убийството на съпругата на Войтович се е намирало в този огнеупорен шкаф. Имало е нещо, но какво? Ами порнографски списания, криел ги е от жена си. Любовни писма. Дневници. Всичко, каквото му хрумне, върви после, че доказвай истината. И ако папката с делото бъде унищожена, никой вече не ще прочете предсмъртното писмо на Григорий Войтович.

На излизане от апартамента Вадим Бойцов погледна часовника си и със задоволство си отбеляза, че се е справил за седемнайсет минути и половина. Добър резултат.

* * *

Както винаги, не беше трудно да провокира кавга, макар че жена му беше учудващо сговорчив и безконфликтен човек. Но на него дори не му беше нужно тя да се разсърди, достатъчно беше да се разсърди самият той.

Още по пътя към вилното селище започна да се заяжда. За кой ли път за обект му послужиха родителите на зет им, според него хора претенциозни и посредствени. В момента, когато вкараха колата в гаража и започнаха да разтоварват в кухнята купените за празничния обяд продукти, неговото негодувание достигна апогея си.

— Защо дори на празник не мога да си почина на тишина и спокойствие! — развика се той. — Щом ме принуждаваш утре цял ден да общувам с тези простаци, аз веднага тръгвам за езерото. Нужни са ми спокойствие и усамотяване, иначе не мога да работя, от двайсет години ти го повтарям, а ти постоянно ми пробутваш, разни дегенерати, с които трябва да разговарям. Остави ме на мира поне днес! Елмаз, тръгваме за езерото!

Той изхвъркна от къщи, тръшна вратата, изкара колата от гаража и я форсира. Докато караше по Минското шосе, за пореден път подреждаше в паметта си последователността на предстоящите му действия. На задната седалка беше дипломатическото му куфарче с дискетата и малката кутийка с увитата в памук ампула. Май беше предвидил всичко, нищо друго няма да му трябва. Да, замалко щеше да забрави. Ключовете. Ключовете от жилището на Шитова. Ще му потрябват, в случай че я няма вкъщи. Беше премислил всичко, бе пресметнал всички варианти. Ако си е вкъщи — един сценарий, ако я няма — друг, но резултатът ще бъде един и същ: Надежда Шитова ще умре от цианид, преди да е разбрала, че е сбъркала при идентифицирането. И за смъртта ѝ ще обвинят Гена Лисаков, ще има предостатъчно улики. Такива, от каквито измъкване няма. Добре че след като уби Галактионов, взе неговия комплект ключове, сред които бяха и тези от жилището на Шитова. Той веднага ги занесе в „Металоремонт“ и направи дубликати, буквално за четирийсет минути му ги изработиха. Същата вечер тихичко отключи вратата на жилището и сложи ключовете на Галактионов на мястото им — на масичката в антрето, откъдето ги беше взел няколко часа преди това. Трябваше непременно да върне ключовете — в случай че има нечуван късмет и смъртта на Александър бъде сметната за самоубийство. В

такъв случай липсата на ключовете можеше да попречи на подходящото развитие на събитията. Не взе и ампулата с неизползвания цианид, остави я до покойника, след като я избърса и няколко пъти я притисна до още топлите пръсти на мъртвеца. Ще се намери свидетел, който ще каже, че Галактионов го е помолил да му намери цианид. Той е помолил, той се е отровил. Ето я отровата, на масичката е, никъде не се е дянала. Ето ги и ключовете. Можеше да стане картинка за чудо и приказ. Явно нещо не се е вързало, макар че всичко беше добре замислено. Интересно, какво ли е пропуснал, забравил, какво не е предвидил, та ченгетата са се сетили, че Галактионов е бил убит?

Когато влезе в града, по най-краткия път пое към улицата, на която живееше Генадий Лисаков. Спря колата близо до входа, няколко минути поседя вътре, за да събере мислите си, отново и отново разигра замислената комбинация, припомни си нужните думи и действия. Най-сетне решително слезе от колата. Елмаз, на когото беше обещано „на езерото“, почувства, че са го измамили, закарали са го обратно в града, а не на езерото. Тук миризмите бяха съвсем различни, и звуците бяха други, не като на езерото. През целия път той лежа на задната седалка, не беше нужно дори да повдига глава и да наднича през прозореца, за да разбере, че стопанинът му го е измамил. Кучето обидено сумтеше, свряло муцуна в лапите си, и дори не направи опит да слезе от колата след любимия си стопанин.

Той се качи до апартамента на Лисаков и решително натисна копчето на звънеца. Вратата се отвори почти веднага.

— Здравейте! — слисано го поздрави Генадий Иванович.

Не изглеждаше добре. Въпреки гладко избърснатите бузи, изгладените панталони и чистата риза (явно бе очаквал, че всеки момент може да го извикат при следователя или прокурора), той изглеждаше отслабнал, измъчен, смазан. Изглеждаше точно както трябва да изглежда човек, който не разбира какво става и в какво го обвиняват, но който вече е разбрал, че е безполезно да доказва невинността си и му остава да се надява само на чудо.

— Здравейте, Генадий Иванович. — Той се постара да вложи в думите си колкото може повече приветливост и радушие. — Обадох се на „Петровка“, казаха ми, че мога да ви посетя, не било забранено.

— Влизайте, моля — смотолеви Лисаков. — Много ми е приятно, че вие... че вие...

Гласът му трепна и той се запъна.

— Геннадий Иванович, сигурен съм, че е станало някакво чудовищно недоразумение, но се надявам, че в най-близко време всичко ще се оправи и милиционерите ще ви се извиняват. А засега хайде да не засягаме тази неприятна тема. Дойдох при вас по работа, сякаш че сте в болнични или в отпуск, а институтските работи не трепят отлагане. Съгласен ли сте?

— Разбира се, разбира се — закима Лисаков с явно облекчение.

Той въведе гостенина в големия светъл хол, обзаведен с удобна мека мебел. В ъгъла до прозореца имаше бюро с компютър и принтер.

— С какво да ви почерпя? — попита Лисаков. — Чай, кафе? Искате ли да пийнете нещо по-силно?

— Бих пийнал с удоволствие — кимна той. — Но само ако вие ми правите компания.

— Аз не мога. Това е едно от условията, при които ме оставиха вкъщи, а не ме тикнаха зад решетките.

— Разбирам — много сериозно отговори той. — Тогава кафе. Сложете го и докато се вари, ние с вас ще решим някои производствени въпроси.

Лисаков отиде в кухнята, а през това време гостенинът извади от дипломатическото си куфарче тънка пластмасова папка с документи и дискетата. Сложи папката пред себе си, а дискетата — в джоба.

— Геннадий Иванович, вие сте член на комисията по унищожаване на секретни документи — подзе той, когато Лисаков се върна в хола. — Тъкмо вчера изписахме поредното количество, а когато започнахме да подписваме протокола, вас вече ви нямаше. Ето, донесох протокола, всички членове на комисията са подписали, оставате само вие.

Лисаков мълчаливо положи подписа си дори без да чете протокола.

— Другото. Тази година закъсняхме със заповедта за награди на всички наши жени по случай 8 март. Едва днес сутринта започнахме да изготвяме заповедта, а тя трябва да бъде подписана от всички профгрупорзи. Без вашия подпис финансистите няма да приемат заповедта, нали още никой не е избран на ваше място. Впрочем

надявам се, че няма и да е необходимо — добави той. — Ето, подпишете, моля.

Лисаков подписа и този документ, без да го чете. По физиономията му личеше, че почти не разбира какво му говори гостенинът, а и не се старае да разбере, не му е до това.

— Благодаря. Сега, Геннадий Иванович, нека се заемем с рецензиите. При вас са дадени за рецензия две работи, нали?

— Да. Аз написах рецензиите, намират се на бюрото ми в кабинета, само не успях да ги дам да се отпечата на машина. Мислех вчера, но...

— Не се тревожете, Геннадий Иванович, намерихме рецензиите и вашата лаборантка Леночка вече ги отпечата, дори мислех да взема и тях, за да ги подпишете. Всъщност едната я донесох, но за втората се появи една спънка. Представете си, в последния момент се обажда авторът. Леночка, нали е добра душа, му прочита рецензията по телефона и той започва да я моли да поправи фразата на едно място. Сторило му се, видите ли, че някаква ваша забележка е формулирана в много остра форма. Леночка естествено не поела тази отговорност, каза, че сте болен и че ще поиска вашето разрешение да промени фразата. Ето, Геннадий Иванович, това е вашата чернова, а тук, както виждате, Леночка е написала с молив това, което е искал авторът. Ако давате разрешението си, след празника тя веднага ще препечата рецензията.

Лисаков хвърли поглед върху своята чернова и равнодушно сви рамене.

— Да я препечата, какво толкова! — тихо каза той. — Нямам никакво вземане-даване с този автор.

— Добре, благодаря — въздъхна с облекчение гостенинът. — Тогава вдругиден ще пратим някого да ви донесе за подпис препечатаната рецензия. Ще си бъдете ли вкъщи? Впрочем какво ли питам — сепна се той. — В такава ситуация не можете да знаете със сигурност къде ще бъдете. Може да ви извикат в милицията или в прокуратурата, откъде да знаете... Уф, дявол да го вземе, лошо се получава, ние твърдо обещахме на автора, че в четвъртък към три часа може да дойде лично да си вземе рецензията. А и не можем да се свържем с него, ще тръгне от друг град, а сега в учрежденията вече няма никого, всички са се разотишли, утре пък е празничен ден...

Какво да направим? Знаете ли какво, Геннадий Иванович, хайде да направим така: подпишете се на един празен лист, а Леночка ще се постарее да разположи текста така, че подписът ви да се падне там, където трябва.

— Може — все така равнодушно сви рамене Лисаков. Разговорът сякаш с всяка минута го отегчаваше все повече.

— Имате ли чист лист? — попита гостенинът.

Геннадий Иванович мълчаливо дръпна чекмеджето на бюрото си и извади няколко листа бяла хартия.

— Онази рецензия, доколкото си спомням, беше четири пълни страници и още около една трета. Значи подписът ви трябва да се намира горе-долу тук. — Той леко докосна чистия бял лист с острието на молива.

Лисаков придърпа листа и уверено се подписа.

— Хайде за всеки случай да приготвим още един лист с подпис — предложи гостенинът. — Представете си, че текстът не се побере или Леночка нещо сбърка...

Геннадий Иванович взе още един лист и отново постави подписа си малко под горната третина от страницата.

— Е, да се надяваме, че сега всичко ще бъде наред — бодро каза гостенинът. — Ама ние с вас май забравихме за кафето?

— Ох, вярно, забравих го — сепна се Лисаков. — Нескафе ли обичате или мляно?

— Ако може, мляно — отговори гостенинът. — Между другото, Геннадий Иванович, може ли да използвам вашия принтер? Моят нещо се повреди, а в четвъртък още рано сутринта трябва да ида в министерството с вече готов документ. Трябва да разпечатам буквално две странички.

— Разбира се, разпечатайте ги — отговори домакинът от кухнята.

Той се усмихна доволно, извади от джоба си дискетата, надяна на ръцете си тънки велурени ръкавици, включи компютъра. Бързо зареди принтера с току-що подписаните от Лисаков чисти листове и започна разпечатването. Само след няколко секунди в ръцете му бяха двете подписани от Геннадий Лисаков писма. На двете имаше отпечатъци от пръстите само на Лисаков и собственоръчният му подпис. Ако щат, да правят експертизи до второто пришествие, това са негови истински

подписи. Погледна разпечатката и си каза, че пак му провървя. Този принтер имаше твърде характерен дефект: печаташе главни всички малки букви „у“. Доколкото той знаеше, нито един принтер в Института нямаше такъв дефект. Прекрасно!

Пъхна листовите обратно в пластмасовата папка, изключи компютъра, свали от ръцете си тънките ръкавици, прибра папката и дискетата в дипломатическото куфарче. Сега можеше бързичко да си изпие кафето, за да не пробуди подозрения у домакина си, и да тръгне за Шитова. Дано си е вкъщи...

ШЕСТНАЙСЕТА ГЛАВА

Докато се качваше с асансьора към апартамента на Шитова, той отново си преговори двата варианта: ако тя си е вкъщи и ако я няма. Първият вариант беше за предпочитане. Той влиза, дава ѝ парите, които уж дължи на Галактионов, намеква за кафе... По-нататък е ясно. След няколко минути Шитова умира, той оставя сгънатото на четири писмо, подписано от Лисаков, и си тръгва. Ако я няма, отключва вратата, сипва малко цианид в чайничето за запарка или в кутията с нескафе. Може в хладилника ѝ да има тенджерата със супа. С една дума ще намери къде да сипе отровата. Най-важното е да не е в захар, гликозата неутрализира цианидите. Оставя писмото и си тръгва.

И в единия, и в другия случай се връща при Лисаков. Работният ден е свършил, утре е празник, милицията със сигурност няма да дойде — и те са живи хора, иска им се да си починат. Отравя Лисаков и си тръгва, като оставя на видно място второто писмо — въпрос на минути. За целта е нужно точно толкова време, колкото е нужно на Лисаков, за да кипне чайника и да поднесе чая.

Милицията ще намери отровената Шитова и написаното от Лисаков (без никакво съмнение от Лисаков: хартията, отпечатъците от пръсти, принтерът, подписът — всичко е негово) писмо, с което той я предупреждава за посещението си. А после ще намерят мъртвия Лисаков, който не е издържал товара от извършените злодеяния и се е простил с живота. Е, и естествено писмото, с което си признава убийствата на Галактионов и Шитова. Отпечатъците от пръсти, хартията, принтерът, подписът — за всичко бе помислил.

Най-важното е самоубилият се Лисаков да не бъде намерен, преди Шитова да умре. Вярно, такова нещо може да се случи, ако сега не я намери вкъщи и се върне при Гена, за да го убие, а трупът му бъде открит, преди Шитова да се прибере и да изпие отровения чай. От гледна точка на вероятността такова нещо може да се случи, но животът е друго нещо. Утре е празник, милицията няма да работи, от Лисаков може да започнат да се интересуват не по-рано от четвъртък

сутринта. Разбира се, не го подозират в нещо сериозно, това е напълно очевидно. Ако го подозираха в убийството на Галактионов и имаха улики, по никакъв начин не биха го оставили вкъщи, въпреки че килиите сега са препълнени и нямат къде да държат хората. Разправят, че адвокатът на Лисаков е намерил отнякъде и е внесъл за него колосална гаранция. Толкова пари, че Геннадий не би посмял да мръдне, защото ако избяга, сумата ще влезе в държавната хазна, тъй че онези, които са я дали, ще открият беглеца и под земята. Виж ти, умен човек е измислил гаранциите. Не е нужно да пазиш престъпника и да харчиш за това държавни пари, а избяга ли — този, който е дал парите, ще си го намери, без никакво съмнение.

И тъй, милицията спи спокойно и не се интересува от Лисаков чак до четвъртък. През това време Шитова трябва да умре. Трябва. Трябва.

Той звънна и с облекчение чу отвътре забързани стъпки.

— Кой е? — попита Шитова.

— Казвам се Лисаков — много високо, дори по-високо, отколкото трябваше, каза той с надеждата някой от съседите да го чуе. — Геннадий Иванович Лисаков. Бях у вас заедно с Александър Владимирович точно когато ви откараха в болницата. Помните ли ме?

— Какво искате? — попита Шитова, без да отваря вратата.

— Разбирате ли, взех от Александър Владимирович пари назаем, за три месеца. И сега не знам на кого да ги върна. Съпругата му, меко казано, не ме обича, та си помислих, че може би ще е по-добре да ги дам на вас. Бяхте много близки...

Вратата широко се отвори, но вместо ефектната брюнетка Шитова, на прага застана слабичката, невзрачна блондинка, която той вече неведнъж бе виждал и в Института, и на „Петровка“.

— Влезте, Павел Николаевич — гостоприемно се усмихна тя. — Очаквахме ви.

Той се втурна назад, към стълбището, но яките ръце на неколцина кой знае откъде взели се мъже веднага го сграбчиха.

* * *

Беше вече почти седем вечерта, когато Вадим Бойцов изведнъж разбра, че е глупак. Просто така, неочаквано, буквално за миг го разбра. Така и не бе пораснал, откак за пръв път си бе помислил, че момичетата сами измислят правилата и пак те ги нарушават, ето защо е невъзможно да си имаш работа с тях. Основната му грешка, която го преследва още от онези юношески години, е била опитът му да обобщи всички представителки на женския пол, да намери някаква единна характеристика, която да му дава ключ към всяка от тях, да му позволява да ги разбира и да контактува с тях. Ако навреме бе срещнал някой мъдър човек, той щеше да обясни на Вадим, че всички момичета наистина са почти еднакви (но само почти), защото всички горе-долу по един и същ начин (но само горе-долу) изживяват процеса на порастване и социализация. Децата и юношите по много неща (но не във всичко) си приличат, но възрастните хора са абсолютно различни. Не можем да ги обобщаваме, като се стараем да намерим единна характеристика и да изведем единна закономерност. Към всеки възрастен трябва да се намери отделен ключ. Индивидуален.

Грешката на Вадим Бойцов беше, че той се бе опитвал да разбере жените изобщо и като не бе успял, бе започнал да се страхува от тях, защото бе решил, че по природа е неспособен да ги разбере. Когато животът го срещна с Анастасия Каменская, той неочаквано разбра, че жените не си приличат помежду си — също както и мъжете. А днес той се запозна с едно чудесно момиче и започна като глупак да го вписва в игрите, които бяха си играли с него зрелите, опитни кокетки. Да, какъв глупак излезе! Не я попита дори за името ѝ.

Пред очите му отново застана отдалечаващата се стройна фигурка с дълго синьо-зелено палто, той си припомни нейното леко чипо носле с двете златисти лунички, късата ѝ лъскава коса, ярките устни без никакво червило, гъстите ѝ ресници, нейния звъннал от сълзи глас, когато му разказваше как хулиганите биели шестгодишното ѝ братче, прелестната ѝ усмивка, когато отказваше помощта му, защото бил уморен и трябвало да си почине. Толкова млада, толкова искрена, толкова... Истинска. Той най-сетне намери определението, което изцяло покриваше впечатлението му от онова момиче.

Да, той е глупак. Но трябва да я намери.

Форсира колата и полетя към Източния район. Естествено в училището вече нямаше никого, освен чистачката и портиерката.

Вадим се мъчи почти час, докато убеди чистачката да му даде телефонния номер на директора. Директорът, напротив, се оказа много сговорчива дама, която лесно повярва на съчинената история как той седял на една пейка край училището и се запознал с едно момиче, как после момичето си тръгнало, без да забележи, че от книгата му изпаднали някакви изписани листове с текст очевидно от личен характер. Той би искал да ги върне, но не знае името ѝ, знае само, че брат ѝ се казва Павлик, учи в първи клас и на два пъти е бил бит от момчетата от съседното ПТУ.

— Да, знам за кого говорите — каза директорката, — но не съм сигурна мога ли да ви дам адреса им. Откъде да знам кой сте и какъв сте!

— А защо един адрес трябва да се превръща в строго пазена тайна? — Вадим се престори на много учуден. — Представете си, че съм някой престъпник, видял съм момичето и съм го проследил до дома му. Никой не ми е давал адреса, но щом съм замислил злото, пак съм го направил.

— Прав сте, общо взето — засмя се в слушалката директорката. — В думите ви има логика. Дайте слушалката на леля Зоя.

Портиерката леля Зоя внимателно изслуша указанията на директорката.

— Хайде! — изкомандва тя, след като затвори телефона.

Качиха се на втория етаж и тя отключи учителската стая. Свали от един рафт дневника на първи „б“ клас, отвори го на последната страница, където бяха вписани адресите и телефоните на всички ученици от класа.

— Ето, Павел Веденеев, запиши си адреса. А сестра му се казва Люба, и тя учеше в нашето училище, добре си я спомням.

Вадим бързо си записа улицата, номера и номера на апартамента.

— Ще си запишеш ли и телефонния номер? — попита леля Зоя.

— Непременно. Не е хубаво да цъфнеш в една къща, без да си се обадил предварително, за да поискаш разрешение. Лельо Зоя, може ли да се обадя оттук?

— Ами обади се — съгласи се портиерката. Щом директорката не ѝ се скара, значи тя, леля Зоя, бе постъпила правилно, а щом е така, защо да се опъва? Нека момчето се обади, наистина в чужда къща не се ходи направо от улицата.

— Добър вечер — учтиво поздрави той, когато у Веденееви вдигнаха слушалката. — Може ли да се обади Люба?

— На телефона.

— Казвам се Вадим, днес седяхме с вас на пейката и чакахме Павлик.

— Познах ви. Как ме открихте?

Беше сигурен, че Люба се усмихна.

— Ще ви кажа. Люба, може ли да се видим?

— Може — с лекота се съгласи тя.

— Кога?

— Може още сега. Искате ли?

— Искам — отвърна той и почувства как сърцето му заблъска в гърдите.

— Къде се намирате? Далече ли?

— Не, в училището, където учи Павлик. Накъде да тръгна?

— Тръгнете покрай ПТУ-то, в посоката, в която тръгнах аз, спомняте ли си?

— Спомням си.

— След сградата на ПТУ-то ще видите градинка, после аптека, общарско ателие, кръстовище, после висок дванайсететажен блок и после автобусна спирка. Точно на тази автобусна спирка ще се срещнем. След десет минути. Става ли?

— Вече тичам! — извика Вадим и затвори телефона.

След четири минути той стоеше на автобусната спирка. След още три минути от входа отсреща изскочи фигурка в дълго синьо-зелено палто и са затича през улицата към него.

— Радвам се, че ме намерихте — заяви тя без предисловия и погледна Вадим с грейнали очи.

— Наистина ли се радвате? — Той не можеше да повярва в щастието си.

— Честна дума. Много ме беше яд, задето не дойдохте да ни изпратите.

— Мен пък много ме беше яд, задето ми отказахте да ви изпратя — призна той. — Слушай — внезапно премина той на „ти“, — може ли да те целуна?

Те стояха на автобусната спирка и се целуваха. Дойде автобусът, слезлите от него пътници внимателно ги заобиколиха и се пръснаха по

домовете си. После дойде още един автобус. И още един...

— Да вървим! — Той дръпна Люба настрани, по-далеч от спирката.

— Къде?

— Никъде. Просто да се поразходим. А ако искаш, да се разходим с колата. Оставих я наблизко, до твоето училище.

— А може ли да отидем до метрото и ти да ми купиш цветя? Много, много цветя. Може ли?

— Разбира се.

Те вървяха прегърнати, от време на време спираха и се целуваха. Вадим си помисли, че такова нещо му се случва за пръв път. Никога не се бе целувал вечер на улицата. Беше му се случвало винаги по апартаменти или в хотелски стаи и всичко бе пресметнато и предвидено предварително.

— Ей! — чу се някъде отстрани пиянски вик. — Любаха! Къде си тръгнала така?

— Да вървим по-бързо! — прошепна Люба и ускори крачка.

— Защо, какво има?

— Този ми е съсед от блока. Някога бяхме в един клас.

— И какво от това? — не разбра Вадим.

— Ами някога бяхме приятели с него, още в девети клас. Преди сто години. Но той, кой знае защо, смята, че има някакви права над мен. Голяма работа, целували сме се, но то кога беше... А сега съвсем е откачил, станал е алкохолик, все търси да се бие с някого.

— Любаня! — не млъкваше злобният пиянски глас. — Какво, ново гадже ли си хванала? Чакай бе, къде хукна, запознай ме, може да ударим по чаша с него, да обменим впечатления къде са ти най-сладките места, къде са най-меките...

Вадим рязко спря.

— Добре, ела бе, ела, копеле, сега ще обменим впечатления! — спокойно каза той и се обърна към посоката, откъдето идваше гласът.

От мрака изникна грамаден тип с тъпа пиянска физиономия. Вадим разбра, че боят няма да бъде сериозен. Онзи беше висок и як, но без тренинг, а от постоянното пиене реакциите и скоростта му отдавна се бяха изпарили.

— Вадим, недей! — чу той зад гърба си треперещото гласче на Люба. — Не се занимавай с него. Нали виждаш, пиян е, не знае какво

говори.

— Кой не знае? Кой е пиян? — ревна бабанката.

В същата секунда той замахна, стиснал в ръка кой знае откъде взело се паве, а в следващия миг рухна на колене и изскимтя от болка.

— Да вървим! — изкомандва Вадим и отново прегърна Люба през раменете. — Как пък си могла да се занимаваш с такъв идиот?

— Ами кой да знае, че ще стане такъв! — въздъхна Люба. — В училище беше добро момче, отличник и между другото — шампион на района по кьнки. После, разбира се, започнаха щуротиите, както става с всички на седемнайсет-осемнайсет години. После уж започна да му минава, вярно, попейваше, но не повече от другите. А през последната половина година направо се разбесня, не можеш да го познаеш, като че стана друг човек. Малко да пийне — и тръгва да търси на кого да разбие муцуната. Вечно ми досажда, нали живеем в един блок, нали ти казах, след осем вечерта гледам да не излизам.

— Заради него ли не излизаш?

— Не само, но и заради него. Ето, виж какво става.

Люба посочи някъде настрани. Вадим се вгледа и видя през клоните на гъстия храсталак мяркащи се сенки. След миг разбра, че трима или четирима младежи настървено ритат друг, паднал на земята.

— Около нас всяка вечер можеш да видиш такова нещо. Ту на една улица, ту на друга.

На Вадим му се стори, че агресията има мирис — тръпчив, остър, пронизващ цялото тяло мирис, излъчван от хора, понесли у себе си разруха и смърт. Той усещаше този мирис и към гърлото му се надигаше отвратително гадене. Сега всичко беше различно от сутринта. Пред очите му се редяха снимките, които му показа Каменская. Единият от разкъсаните трупове май е бил намерен точно в тази градинка. Господи, как живеят тези хора тук? Какви деца отглеждат? Ами че детската психика е нестабилна, именно на децата първо влияе това устройство, което са монтирали на покрива на Института и са скрили от всички страшния му ефект. Скрили са го, за да имат възможност да изработят прибор за повишаване боеспособността на армията. И са платили за това *такава* цена...

— Къде наблизко има телефон? — попита той. — Трябва да се обадя.

* * *

Те разпитваха Бороздин вече почти два часа. Бяха намерили твърде много улики, за да има смисъл да крои някаква сложна лъжа. Затова той просто мълчеше и само от време на време подхвърляше нищо незначещи реплики.

Настя се умори. Чувстваше, че започва да мисли по-бавно. От петък вечер, когато разбра, че на три пъти едва не са я убили, до този момент, вторник вечерта, бяха минали приблизително деветдесет часа. Деветдесет часа невероятно напрежение, страх, безсъние. Организмът ѝ отказваше да съществува и да функционира нормално при този режим, той искаше чувство за безопасност, храна и сън.

— Повтарям въпроса си — монотонно каза тя. — Защо дойдохте у Надежда Андреевна Шитова?

Мълчание.

— Следващ въпрос: защо ѝ казахте, че сте Геннадий Иванович Лисаков?

Мълчание.

— Как ще обясните факта, че в куфарчето ви бяха намерени писма, подписани от Лисаков?... Откъде имате ампулата с калиевия цианид?... Кой документ за министерството разпечатахте на принтера на Лисаков?

Мълчание. Мълчание. Мълчание.

Тя разбираше, че утре всичко ще бъде различно. Утре пред нея ще седи не затвореният в гордото си мълчание доктор на науките, а човек, прекарал нощта в препълнена килия, където четирийсет души дишат, ходят по нужда, говорят, карат се, бият се, влизат в сексуални контакти, тормозят слабите и немощните. Утре той ще е забравил своята гордост и надменност. Но ако му позволят да мълчи до утре, ако го пратят в килията, без да изтръгнат от него най-важното, тя, Настя, ще полудее. Тя трябва да научи кой и защо се опитваше да я убие, няма да издържи още една безсънна нощ, прекарана в страх и напрежение. Затова упорстваше, задаваше му въпроси. Тактиката ѝ беше проста: ще задава едни и същи въпроси, отнасящи се само за днешния ден, ще ги задава монотонно, еднообразно. А когато Бороздин притъпи вниманието си, когато научи всички въпроси наизуст и се отпусне,

разбрал, че тя няма да го попита нищо друго, ще стовари върху него нещо неочаквано. Трябва само да измисли какво.

Бяха в кабинета на Гордеев. Самият Виктор Алексеевич седеше царствено зад бюрото си и внимателно наблюдаваше как Анастасия ритмично повтаря едно и също. Периодично я сменяше Юра Коротков и тогава Настя отиваше в своя кабинет, за да изпие набързо чашка кафе, да изпуши една цигара и да поседи няколко минути със затворени очи. А самият Гордеев не проронваше и дума.

— Откъде ви е известен адресът на Шитова? — за пореден път се включи в разпита Коротков и Настя с въздишка на облекчение излезе от кабинета на началника.

Още когато приближаваше към вратата на кабинета си, чу телефона да звъни. „Няма да вдигна“ — помисли си тя. Самата мисъл, че трябва да разговаря с някого, ѝ се струваше непоносима. Пък и кой може да я търси в десет часа вечерта на 7 март в службата? Никой, от когото може да очаква нещо свястно.

Телефонът замлъкна и след минута зазвъня отново. Тя преброи петнайсет сигнала, преди настоящият абонат да прекъсне връзката. Не можеше да е Льоша, защото Льоша сега си беше къщи и готвеше утрешния празничен обяд. Когато дойдоха тук след задържането, Настя веднага предупреди Чистяков, че ще бъде заета още дълго, а когато се освободи, тя ще му се обади.

Телефонът отново зазвъня. Тя търпеливо го изчака да млъкне и бързо набра домашния си телефон.

— Льошик, търсил ли ме е някой?

— Преди малко те търси Бойцов. Каза, че не можел да те намери в службата, имал някакво спешно съобщение за теб. Между другото в службата ли си или не си?

— Да, сега съм в моя кабинет. Льошик, ако Бойцов се обади пак, дай му номера на Гордеев.

Тя се стараеше да говори спокойно, но ѝ идеше да крещи като луда, да си скубе косата и да троши чинии. „Глупачка! Идиотка! Защо не вдигнах слушалката?! Защо съм такава кретенка?! Ами ако той не се обади повече?“

* * *

— Е, какво има? — съчувствено попита Люба. — Не можеш да се свържеш ли?

— Дава свободно.

— Защо не опиташ отново след малко? Толкова ли е спешно?

— Много е спешно, Любаша. И много важно. Един ден ще ти разкажа всичко, а сега да не говорим за работа, бива ли? Нали бяхме тръгнали да ти купуваме цветя, да вървим тогава.

Те отново се зацелуваха в телефонната кабина. След известно време момичето си пое дъх и каза:

— Хайде, опитай още веднъж. Сега трябва вече, да ти провърви.

Вадим покорно пусна жетон в цепнатината и набра номера на служебния телефон на Каменская. Тя вдигна слушалката веднага, още преди да отзвучи първото позвъняване.

— Вадим?

— Да, аз съм. Един момент. — Той захлупи микрофона с длан и се обърна към Люба: — Излез, ако обичаш. Сега ще трябва да употребя някои нецензурни изрази и не ми се ще ти да ги слушаш.

Люба му се усмихна нежно и послушно излезе от кабината.

— Исках да ви кажа две неща — забързано и полугласно започна той. — Бороздин разработваше прибор за повишаване на агресивността в армията. Мерханов искаше да купи този прибор. Когато е научил, че работата върху прибора е спряна заради вашата намеса, Мерханов е дал команда да ви убият. Първата група наемници вече е излязла от строя, но не е изключено той да наеме други. Второ. В дома на Бороздин има вграден сейф, в който се намира делото на Войтович. Видях го с очите си преди няколко часа и го фотографирах. В сейфа е монтирано устройство, което автоматично ще унищожи цялото му съдържание, ако не се натисне един специален бутон. Имайте това предвид, когато ще правите обиска. Не оставяйте Бороздин сам да отваря сейфа, по-добре поканете специалист.

— Благодаря ви. Щом ми казахте това, значи сте в тежко положение. Какво мога да направя за вас?

— Можете ли да ми помогнете да се скрия?

— Мога. Вадим, за вас ще направя всичко, дори само защото на три пъти ме спасихте от смърт. Какви са условията ви? Готова съм да ги приема, каквито и да са те.

— Нямам условия. Просто ме спасете. Моите началници няма да ми простят, задето ви казах всичко това.

— Ами ако успея да ви спася така, че да не е необходимо да се криете?

— Все ми е едно. Анастасия, малко се познаваме с вас, но все пак ще ви кажа... Срецнах едно момиче и започнах истински да се страхувам от смъртта. Сигурно говоря неразбрано, но ще ви обясня всичко, когато се видим. Трябва да знаете колко много направихте за мен. Колко много означавате сега за мен. Ще ми помогнете ли?

— Разбира се. Ще направя за вас всичко, което трябва. Изобщо не се съмнявайте. Къде сте сега? Вкъщи ли?

— Не, на улицата.

— Можете ли да дойдете при мен, на „Петровка“?

— Кога?

— Веднага.

— Ще се постарая. След четирийсет и пет минути — кратко отговори той и затвори телефона.

* * *

Настя влезе в кабинета на Гордеев, като гледеше да владее лицето си и с нищо да не издава вълнението си. Юра Коротков продължаваше търпеливо да задава въпроси, а Павел Николаевич Бороздин продължаваше високомерно да мълчи.

— Виктор Алексеевич — обърна се Настя към Колобок, без да повишава, но и без да снишава гласа си. — Омръзна ми, уморих се и ми се спи. Къде е дежурният следовател?

— Как къде? В стаята на дежурната група.

— Нека вземе един експерт и поемни лица и да отиде в дома на Павел Николаевич, да извърши обиск.

— Настоявам обискът в жилището ми да се извърши в мое присъствие — неочаквано се обади Бороздин.

— Защо? — учудено попита Настя. — Вие изобщо не ни трябва там. Не дай си боже да забравите да натиснете бутончето и тогава делото на Войтович ще изгори, както си е в сейфа. Много ще ме е яд. А вас?

Бороздин седеше с гръб към нея и Настя трябваше да се вглежда в лицата на Коротков и Гордеев, за да разбере улучил ли е целта нанесеният от нея удар. По капчиците пот, избили по слепоочията и плешивото теме на Колобок, тя разбра, че Бороздин е прекършен. Сега можеше да се махне. Не е хубаво един доктор на науките да се унижава в присъствието на жена, за бъдещите взаимоотношения с подследствия това не е много полезно. Не бива човекът да се лишава от чувството на собствено достойнство, в противен случай с него трудно се намира общ език, може да се постигне само робското послушание на бито куче.

Тя се върна в кабинета си и погледна часовника. Почти десет и половина. До идването на Вадим Бойцов оставаха още трийсет и пет минути.

* * *

Вадим излезе от телефонната кабина и се огледа. Люба стоеше на двайсетина метра от него и с любопитство изучаваше един театрален афиш.

— Обичаш ли театъра? — попита той, приближи и отново я прегърна.

— Обичам го — кимна тя. — Особено любовни пиеси. Е де, защо се смееш? Разбираш ли, Вадим, театърът е много типичен жанр за представяне на любовни истории. На кино може да се представи смела еротика и дори порно, защото актьорът е толкова отдалечен от зрителя, че у него дори не припламва чувството за срам. За литературата пък да не говорим, там героите са от хартия. А в театъра героят е съвсем близо, от първия ред можеш дори да го докоснеш, да почувстваш дъха му върху лицето си. В театъра еротика трудно се постига. Съгласен ли си? Ето защо театърът говори за любовта по съвсем особен начин. И винаги ми е ужасно интересно: а как ще го направят този път? Какво ново ще измислят в тази пиеса?

— Любаша, мила, трябва да тръгвам. Хайде да те изпратя до вкъщи и ще поемам по моите работи. А утре ще ти се обадя още сутринта. Или ти ми се обади, ще ми бъде приятно. Запиши си телефона ми.

Тя не се възпротиви, явно сметна, че е съвсем нормално, дето в първия ден от запознанството си те просто се разхождаха и прегръщаха около два часа.

Завиха зад ъгъла и отново се озоваха пред онази градинка. Вадим не успя да се опомни, когато пред него израсна внушителна група младежи, настроени твърде решително.

— Дръпни се! — успя само да каже на Люба и пъкна ръка в пазвата си, където в кобура беше пистолетът му. Но не успя да извади оръжието: скочилите отзад двама юначаги здраво го хванаха за ръцете.

— С нашите момичета се разкарваш значи! — заканително провлече вече познатият му бабанка — бившият съученик на Люба.

— Жора, престани! — извика Люба. — Как не те е срам! Спри се!

— Млък, уличнице, не сме ти давали думата. Ей сега ще откъсна яйцата на гаджето ти като листенца на маргаритка, а после ще ти разреша да си отвориш устата — гадно се разцвили той. След него на гадната му шега се разкикотиха и неговите приятелчета.

Хвърлиха Вадим на земята и някой силно го ритна в корема. Той успя да се извърти, за да намали силата на удара, после бързо скочи на крака. Но боят срещу десетина пияни разярени мъже никак не приличаше на класическата тренировка в спортната зала. В мрака, на малката полянка, заобиколена от дървета и храсти, Вадим нямаше възможност да маневрира. При поредния си скок надясно той болезнено удари рамото си и изстена. Някой от нападателите изгуби равновесие и рухна в краката му, повлече го подире си към земята. След това падане той не стана повече. Само със сетни сили успя да се свие така, че да защити жизненоважните органи. Дори не почувства последния удар, нанесен с масивен камък по незащитения му тил. Просто току-що беше жив, чуваше как отчаяно и страшно пици Люба и изпитваше ужасна болка. А в следващата секунда вече нищо не чуваше и не изпитваше болка. Той умря.

* * *

Настъпи полунощ. Вадим трябваше да е пристигнал преди час. Защо го нямаше още? Отказал ли се е? Или му се е случило нещо?

Но колко уморена се чувстваше! Струваше ѝ се, че тялото ѝ навеки е залепнало за стола и няма сила, която ще може да я повдигне и накара да тръгне нанякъде. Толкова беше уморена, че нямаше сили дори да заспи. Нима остаряваше? Виж се само, героиня-любовница, накани се да ставаш булка на стари години.

Ами Миша Доценко — колко сили хвърли само, за да размърда паметта на Шитова, с какви усилия най-сетне я накара да му посочи със сигурност един от петимата заподозрени, който определено „не е онзи“. После, след мнимото арестуване на Лисаков, седя тихо като мишка в дома му да го пази. Когато си разпределяха работата — кой къде да стои в засада, кой да иде при Лисаков и кой — при Шитова, той дори не продума, нито с жест, нито с поглед не даде да се разбере, че би предпочел да охранява Шитова, а не Геннадий Иванович. И то далеч не защото се бе влюбил до уши и не можеше да живее и минута без ненагледната си Надюша, а защото в такива ситуации човек винаги се надява повече на себе си, отколкото на другите. Когато един човек не ти е безразличен, започва да ти се струва, че никой, освен теб самия, не ще може да го защити и опази от нещастие. А стане ли така, че все пак го поверяват на друг и ти, знаейки, че скъпият ти човек е заплашен от опасност, си принуден да бъдеш на разстояние от него, именно тогава започват адските мъки, които не всеки има сили да понесе. Всяка минута, всяка секунда въображението ти рисува картини, коя от коя по-страшни, и ти обезумяваш от неизвестността, от невъзможността веднага, незабавно да разбереш всичко ли е наред, не е ли нужна твоята помощ. Но Миша издържа, силите му стигнаха да седи цяло денонощие в жилището на Лисаков и нито веднъж да не се обади на Шитова, защото такава бе нареждането на Гордеев. Кой знае колко ли бели косми се появиха през това денонощие в гъстата му черна коса? Ала веднага след като задържаха Бороздин, той благодари на Лисаков за помощта и гостоприемството и се завтече към Надежда. Откъде ли се вземат толкова сили у човека? Но — двайсет и седем години, младост...

Извън вътрешният телефон и прекъсна размислите ѝ.

— Другарко майор, бяхте помолили да ви се обадя, когато пристигне Вадим Сергеевич Бойцов.

— Да, да — зарадва се Настя. Най-сетне! — Той пристигна ли?

— Не. Но в дежурната част току-що се получи съобщение, че е бил открит труп на мъж на около трийсет години. У него са намерени документи на името на Вадим Сергеевич Бойцов. Групата тръгва. Ще идете ли с тях?

— Да. Сега слизам.

Тя не помнеше как бе слязла долу и се бе качила в колата, как бе пътувала от центъра на Москва към покрайнините, до Източния район. Съвзе се едва когато видя обляната в светлините на подвижните прожектори градинка и в това петно мъртва изкуствена светлина — Вадим със строшен череп. Съдебномедицинският експерт Айрумян с усилие измъкна от колата огромното си тежко тяло и с пъшкане се наведе над трупа. Някъде в далечината — поне така се стори на Настя, — на много-много километри оттук, пищеше в истерия съвсем младо момиче с дълго синьо-зелено палто, около него се суетяха две по-възрастни жени. Точно до себе си тя видя участъковия, същия, с когото неотдавна бе разговаряла за криминалната ситуация в Източния район. И той я позна и приветливо ѝ кимна.

— Виждате ли? — каза и направи изразителен жест с ръка. — Ето за това ви говорех. Какво ги е накарало? Защо са излели злобата си върху това момче? С какво им е попречило то? Поне да му бяха взели парите, часовника, чантата, знам ли! Тогава поне щеше да е ясно — убийство от користи подбуди. Мерзост, но разбираема мерзост. А това? Свидетелката, Люба Веденеева, каза, че подстрекателят бил един младеж, с когото тя някога учела в един клас. Каза му името. Само за половин час ги изловихме всичките, сега спят в килията. Мислите ли, че ще могат членоразделно да обяснят защо са убили този Бойцов? Не. Така и ще отидат в затвора, без да са разбрали и обяснили каквото и да било. Какво става с тези хора — не знам. Откъде у тях толкова злоба?

Настя се обърна и бавно, едва местейки крака, се потътри към микробуса. Качи се на задната седалка, преви се одве, сякаш я присви внезапна болка в корема, и свря лице в дланите си. Тресеше я. От умора. От нервното напрежение. От омраза към Бороздин и Томилин. От мъка. И от безумно, разкъсващо душата ѝ съжаление към хората, които живееха в този ад и не знаеха какво става с децата им, с близките им и с тях самите.

Няма да чака четвъртък. Ще вземе със себе си Льоша, който разбира от физика, и утре, не, още днес сутринта ще отиде при тази

тлъста отрепка Томилин. Ще отиде в дома му, ако той не пожелае да разговаря с нея на официално място. Ще го сграбчи с мъртва хватка и няма да го пусне, докато той не извика директора на Института и не свалят тази проклета антена. Много важно, че било празник! Много важно, че било Международният ден на жената! Тя ще ги накара да направят това.

А с Мерханов да се разправят контраразузнавачите. Това не е нейна работа. Нейната работа беше да разкрие убийството на Галактионов и кой е откраднал делата от следователя Бакланов. Тя разкри тези престъпления. Има и още една работа — да унищожи антената на покрива на Института. Да защити нещастните хора, които нямат никаква вина, а само лошия късмет да живеят в Източния район. Да си разчисти сметките с Томилин, този невеж и нагъл карьерист. Да открие всички, които — освен Бороздин и покойния Войтович — са работили върху прибора. Бойцов със сигурност е знаел някои от тях, но сега той вече няма да каже нищо. Какво пък, и сама ще се справи. Миша Доценко и Юра Коротков ще ѝ помогнат. Само мъничко да си почине, да събере поне мъничко сили. Само да изчезне буцата в гърлото ѝ, която ѝ пречи да диша и гълта, само да ѝ мине треската и да поспи поне няколко часа.

В четвъртък тя ще започне работа в групата по разкриването на убийството на телевизионния журналист. Има на разположение само утрешния ден, а после ще трябва да прехвърли цялата работа на Коротков и Доценко.

Настя с усилие се изправи, внимателно събра в белите си дробове повечко въздух, задържа го, после бавно го издиша. Сълзите, които бяха закапали от ъгълчетата на очите ѝ, се отдръпнаха. Тя ще направи каквото трябва. Ще успее. Ще го направи, каквото и да ѝ струва това!

Издание:

Автор: Александра Маринина

Заглавие: Смърт заради смъртта

Преводач: Здравка Станчева Петрова

Година на превод: 2002

Език, от който е преведено: руски

Издание: първо

Издател: ИК „Хермес“

Град на издателя: Пловдив

Година на издаване: 2002

Тип: роман

Националност: руска

Редактор: Валентин Георгиев

Коректор: Ева Егинлиян

ISBN: 954-459-924-X

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/8020>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.